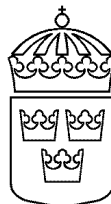

Protokoll
1995/96:115

Riksdagens protokoll 1995/96:115

Fredagen den 12 juli

Kl. 9.00 – 22.51

1 § En ekonomisk politik för att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000, m.m.

*En ekonomisk politik
för att halvera den
öppna arbetslösheten
till år 2000, m.m.*

Föredrogs

Finansutskottets betänkande 1995/96:FiU15

En ekonomisk politik för att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000, m.m. (prop. 1995/96:207 och prop. 1995/96:222)

Anf. 1 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! I det närmaste 600 000 människor i Sverige är öppet arbetslösa eller i någon form av åtgärder. Det är nästan 20 gånger så många som bor i hela Katrineholms kommun. Fler och fler drabbas av arbetslösheten för varje dag. Som vi hörde i morse blir fler och fler också långtidsarbetslösa.

Sedan hösten 1994 har den socialdemokratiska regeringen chockhöjt skatterna på arbete, främst för låg- och medelinkomsttagare, på investeringar i nya jobb och på kunskap och kompetens. Resultatet är att massarbetslösheten håller på att permanentas.

De som drabbas av arbetslöshet får sämre ekonomi, ofta bristande självkänsla och ibland sociala problem.

Men det finns också en kostnad för arbetslösheten, som får bäras av alla genom ännu högre skatter. De drabbar framför allt låg- och medelinkomsttagare hårdast. I genomsnitt 20 000–30 000 kr per hushåll kostar arbetslösheten, förutom de problem den skapar för den som är arbetslös.

Dessutom försämras förutsättningarna för att stat och kommun skall kunna utföra sina grundläggande uppgifter tillräckligt väl.

Den viktigaste politiska uppgiften borde därför vara att skapa förutsättningar för tillväxt, expansion och nya jobb. Men socialdemokraterna sviker. Förra höstens s.k. tillväxtproposition blev en tillväxtbroms och den sysselsättningsproposition som man utlovade till maj månad i år uteblev helt.

Vi moderater, folkpartisterna och kristdemokraterna lade i stället fram förslag om lägre skatt på arbete och investeringar, enklare regler för att anställa och om andra åtgärder som leder till ett bra klimat för företagande och nya jobb. Vi tog också initiativ till sommarens riksdagsarbete för att viktiga förslag skulle kunna träda i kraft redan i höst.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Motvilligt tvingades regeringen med stöd av Centerpartiet att lägga fram två propositioner.

Om man ser på de två olika alternativen finner man att det är två skilda synsätt som präglar dem.

Socialdemokraterna och Centern lägger framför allt fram förslag om åtgärder för dem som är arbetslösa, medan vi lägger fram förslag som skapar bättre förutsättningar för nya verkliga jobb och färre arbetslösa.

Denna skillnad avspeglar sig också i hur vi formulerar målen för respektive politik.

Socialdemokraterna och Centerpartiet vill halvera den öppna arbetslösheten, något som kan uppfyllas genom att ännu fler kommer i åtgärder eller på annat sätt inte registreras som arbetslösa, medan vi tillsammans med Folkpartiet och Kristdemokraterna sätter målet till att skapa så goda betingelser för arbete och företagande att den totala arbetslösheten skall kunna halveras, även om det tar sin tid.

De ansatser till nytänkande som finns i regeringens förslag om att delvis slopa dubbelbeskattningen och om en begränsad sänkning av arbetsgivaravgifterna motverkas tyvärr av andra skattehöjningar. Man tar som så ofta förr med den ena handen och ger med den andra. Dessutom har företagandets villkor redan tidigare i vår försämrats genom exempelvis orimliga momsregler, kraftigt höjda energiskatter och ökade kostnader genom en längre arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen – allt sådant som ökar kostnaderna för arbete, för att anställa och som försvårar möjligheterna till nya jobb.

Fru talman! Det är i företagen runt om i Sverige som de nya jobben måste växa fram. Ingen politiker kan besluta om de jobben. Det är bara de människor som driver dagens och morgondagens företag som avgör om det blir några nya jobb.

Vår uppgift i Sveriges riksdag, och den är nog så viktig, är att skapa så goda villkor för företagande att tillräckligt många nya jobb verkligen växer fram. Var och en borde inse att den gamla 80-talspolitik som förde Sverige in i arbetslöshetskrisen inte duger. Det finns inga genvägar. Politiken måste läggas om så att hindren för nya jobb rivs. Det finns framför allt tre områden som är väsentliga.

För det första måste skatterna sänkas med inriktning på sådana områden där det gör mest nytta för de nya jobben. Skatten på arbete måste sänkas. Inriktningen på den privata tjänstesektorn är här särskilt viktig.

Den dubbla skatten på investeringar i nya jobb måste slopas helt. En dubbel skatt på investeringar i nya jobb är ju lika illa oavsett om den drabbar små eller stora företag. Den extra höga skatt som Sverige har på mindre snabbt växande företag, de som är framtidens företag, måste naturligtvis elimineras, liksom momsreglerna måste revideras så att det blir rimliga betalningsvillkor. Ingen företagare skall som i dag tvingas betala moms till staten innan han själv får in momsen av den han har sålt en vara till.

För det andra måste det bli enklare att anställa. Det är ett stort område. Dagens arbetsmarknadslagstiftning straffar ut dem som inte redan har jobb och skapar problem även för dem. Den hindrar ungdomar, de

hundratusen och fler ungdomar som saknar jobb, att få ett verkligt jobb ute i företagen. Det är klart att vi måste reformera arbetsrätten och göra det enklare att anställa.

För det tredje måste en utbildningsattsning värd namnet genomföras. Man kan inte bara öka antalet platser på ett sätt som inte leder till ökad kvalitet, utan snarare till minskad kvalitet. Det krävs en utbildningsattsning som genomsyrar hela utbildningen, från grundskola till högskola, som sätter kvaliteten i centrum, som skapar högre och bättre kvalitet. Vi måste naturligtvis ha en ekonomi och skatter i Sverige som gör att det lönar sig att skaffa bättre kunskaper och högre kompetens.

Fru talman! Det går att eliminera massarbetslösheten. Det finns pessimister som i stället talar om att dela de jobb som finns, som gräver ned sig i någonting som för Sverige längre utför och som ytterligare försämrar välståndet.

Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna har gemensamt lagt fram flera förslag som skulle förbättra villkoren för arbete och företagande, så att den totala arbetslösheten kan pressas tillbaka. En del av de förslagen kan, om riksdagen fattar beslut om dem, träda i kraft redan i höst.

Finansutskottets majoritet har avvisat de här förslagen. Men riksdagen har fortfarande möjlighet att ställa upp.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 5, 8, 51, 141, 144 och 165.
(Applåder)

Anf. 2 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Dagens debatt i riksdagen är ett bevis för att regeringen är på defensiven i kampen om de nya jobben och i kampen mot arbetslösheten. Det var interna motsättningar om främst arbetsrätten som stoppade utlovade förslag. Folkpartiet och de andra oppositionspartierna tyckte då att riksdagen måste ta initiativet och väckte en motion med förslag. Då vek sig regeringen och utarbetade i ganska snabb takt två propositioner som vi debatterar i dag.

Propositionerna innehåller tyvärr inte särskilt många konkreta förslag, och ännu färre s.k. skarpa förslag – för att använda Göran Perssons terminologi. Det mesta är mer eller mindre otydliga aviseringar om sådant som skall komma senare.

Jag tycker att detta är konstigt. Det visar väldigt tydligt att regeringen inte har bråttom i kampen om jobben och kampen mot arbetslösheten. Snart har halva mandatperioden gått och någon tillväxtfrämjande politik syns ännu inte till. Tvärtom har många beslut varit direkt skadliga och negativa för företagen och jobben. Det visar sig i statistiken, och många av oss känner också människor som är arbetslösa. Det har blivit färre personer som i dag kan försörja sig på eget arbete och flera personer som har blivit arbetslösa under denna politiks genomförande.

Detta är desto mer uppenbart eftersom Socialdemokraterna i valrörelsen för två år sedan lovade att snabbt få ned den öppna arbetslösheten till under 5 %. Det skulle faktiskt ha skett redan under förra året. I dag uppgår arbetslösheten till över 8 %. Den verkliga arbetslösheten drabbar människor som döljs i olika åtgärdsprogram. Det gör att den

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

totala arbetslösheten i dag uppgår till uppemot 13 %. Det har visat sig att antalet människor som kan försörja sig på eget arbete minskar under hela detta år. Och det lär inte bli mycket bättre nästa år om man skall tro på Konjunkturinstitutet, och för den delen också regeringen. Den totala arbetslösheten kommer även efter 1997 att vara högre än den var 1995. Detta är ett bevis för en utomordentligt misslyckad politik.

Regeringen - och även Centern - trodde sig antagligen gripa till offensiven genom att föreslå ett mål för politiken - att halvera den öppna arbetslösheten till sekelskiftet. Detta har behandlats i finansutskottet. Tyvärr är det inte bara ett dåligt mål - det är också ett ganska farligt mål. Det öppnar nämligen för tricksande med statistiken - att gömma undan människor utan arbete i olika åtgärdsprogram.

När man pratar med människor som saknar jobb visar det sig att de vill ha ett arbete som de kan försörja sig på. De vill inte ha beredskapsarbete, ALU, API eller någon annan bokstavskombination i form av tillfällig hjälp. Många vill faktiskt inte heller delta i någon utbildning eller i olika kursprogram. De vill ha jobb som de kan försörja sig på. Ändå har majoriteten i finansutskottet yrkat avslag på Folkpartiets, Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma förslag om att målet måste sättas så att det blir så många nya jobb att den *totala* arbetslösheten kan halveras.

I finansutskottets betänkande skriver majoriteten att den öppna arbetslösheten skulle vara ett bättre mål därför att den är så lätt att mäta. Det skulle med andra ord inte gå att mäta antalet människor i olika åtgärdsprogram. Detta är rent nys! AMS, komvux, folkhögskolor m.fl. producerar varje månad mängder med statistik över hur många personer som finns i olika program. Den totala arbetslösheten går visst att mäta. Att ta till sådana argument måste vara ett svepskäl.

Jag riktar mig nu till Arne Kjörnsberg, Per-Ola Eriksson och Erik Åsbrink och påstår att ni egentligen gärna vill minska den totala arbetslösheten. Jag tror det. Man frågar sig då vilket det verkliga skälet är till att ni röstar nej till att sätta detta som mål. Varför säger ni nej till en politik som är så företags- och tillväxtfrämjande att den totala arbetslösheten kan halveras till sekelskiftet? Beror det på att ni inte vet vilken politik som behövs? Beror det på att ni är oense och inte kan bestämma er? Vet ni hur man skall göra men vågar inte för LO? Vilket är det verkliga skälet?

Fru talman! Den politik som krävs finns beskriven i motioner och reservationer från Folkpartiet. I många fall är dessa skrivna gemensamt med moderater och kristdemokrater.

Vi har lagt fram förslag som riksdagen kan besluta om *i dag*. Det skulle vara en väldigt god start för att stimulera fram fler företagare, fler företag och nya jobb. Riksdagen kan alltså - om den vill - i dag besluta om att t.ex. sänka skatten för tjänstesektorn genom lägre arbetsgivaravgifter, att reformera arbetsrätten, att slopa dubbelbeskattningen, att avskaffa värnskatten, att sänka skatten för fåmansbolagen, att låta bli att tricksa med momsbetalningsperioder, att låta bli att förlänga sjuklöneperioden osv. Det går att göra detta. För att testa det yrkar jag bifall till reservationerna nr 1, 5, 34, 51, 141 och 165.

Fru talman! Regeringen börjar uppenbarligen inse att det är något fel på den egna politiken. De förslag som kan förbättra för småföretagen och de nya arbetena kommer inte från de egna leden, utan från de borgerliga partierna. Den socialdemokratiska ideologin duger inte.

I dagens betänkande har majoriteten tagit fasta på några av de förslag som t.ex. Folkpartiet har lagt fram. Vi har sedan länge krävt en sänkning av arbetsgivaravgifterna så att det skall bli billigare att anställa. Nu utlovas en mycket minimal sådan. Vi har krävt slopad dubbelbeskattning. Nu säger regeringen att detta nog kommer för vissa företag – man vet inte riktigt vilka. Vi har krävt en förenkling när hushållen skall köpa tjänster, t.ex. enligt den franska s.k. checkmodellen. Detta skall nu utredas.

Men det verkar inte riktigt som om regeringen själv tror på förslagen. Det blir därför väldigt halvhjärtat och minimalt – en sorts omvändelse under galgen. Arbetsrätten vågar man sig inte alls på. På en del andra områden har regeringen återfallit i en traditionell småföretagsovänlig s-politik. Det gäller t.ex. förslaget om en sjätte AP-fond. Nu kommer också från vissa fackföreningar förslag om s.k. övervinstfonder. Detta är någon sorts rest från 70-talet som verkligen inte har framtiden för sig.

För att få fram de jobb som krävs fram till sekelskiftet – och det handlar om många, uppemot 400 000 nya arbeten – kan man räkna ut att det behövs mer än 2 000 nya arbeten varje vecka. Varje vecka ända fram till sekelskiftet! Då duger inte en sådan här socialdemokratisk politik, med några halvhjärtade ”åter-återställare”.

Det skall bli intressant att i dagen debatt och framöver se om, och i så fall när, Socialdemokraterna och Centern vågar inse detta. Tills dess döms de arbetslösa tyvärr att vänta. Det är tragiskt.
(Applåder)

Anf. 3 LARS BÄCKSTRÖM (v)

Fru talman! Vår tid för denna debatt är kort. Jag skall därför börja med att sammanfatta mitt och Vänsterns budskap i tre punkter.

För det första: Slå inte mot de arbetslösa! För det andra: Strama inte åt så hårt! För det tredje: Vi behöver en allians för arbete.

I dag samlas vi för att fatta beslut mot arbetslösheten. Men kommer vi att fatta några beslut som skaffar fler jobb? Vi kommer sannolikt att godkänna två beslut som redan har trätt i kraft; sänkt stämpelskatt och sänkt bilaccis. Finns det någon i denna församling som tror att de eventuella besluten påtagligt kommer att höja sysselsättningen? Finns det någon?

I övrigt rör de enda konkreta förslag som föreligger arbetsmarknadspolitiken och a-kassan. Det handlar om att behålla ALU. Det är inget offensivt förslag. Det handlar om att införa något som man kallar för OTA. Det innebär att man låter, eller rättare sagt tvingar, arbetslösa över 55 år att jobba åt kommunerna med a-kasseersättning. Det var det förslaget som ett statsråd, möjligen av misshugg, kallade för ett värdigt slut på arbetslivet. Det är inget offensivt förslag.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Förslaget som vi skall behandla om en ny a-kassa riktar sig ju snarast mot de arbetslösa, inte mot arbetslösheten. Det skaffar inte fler jobb. Det är ett dåligt förslag.

Ledamöter! Skulle ett bifall till dessa lagförslag vara de enda beslut vi fattar här i dag tror jag att många skulle vara glada om inte riksdagen träffades på sommaren. Då tror jag att många arbetslösa skulle vara glada om riksdagen tog semester i ordets gamla mening – en ledighet under sex månader.

Vi måste göra någonting mer konkret. Att regeringens förslag till ändring av a-kassan är dåligt berett och snarast riktat mot de arbetslösa kan alla som ser sakligt på frågan inse. Det framgår också av arbetsmarknadsutskottets yttrande. Utskottet tillstyrker visserligen förslaget – det är sant – men man gör det med formuleringar som snarast påminner om biskop Brask en gång i världen.

Arbetslöshetskassornas samorganisation har hårt kritiserat förslaget och riktat en svidande kritik mot det. LO och TCO vädjar till denna församling att inte anta lagförslaget. Om riksdagen ändå skulle göra det vore det, för att använda politikerspråk ett ej väl avvägt beslut. Eller på mer vardaglig svenska: ett dumt beslut. Det är ett beslut som kommer att ta tid att reparera när det gäller förtroende. Det är en konfrontationspolitik i politiken, men det är också konfrontation på arbetsmarknaden. Det kommer att ta tid att reparera de skadeverkningarna.

Så till min andra punkt: Sluta att strama åt så hårt. Vi stödjer ambitionen att sanera statsfinanserna. Vänsterpartiet och regeringen var överens om 114 miljarder, och så höjde regeringen i våras budet till 126 miljarder. Det är en skillnad på 12 miljarder. Om vi antog vår lättare finanspolitik skulle vi ändå kunna nå målet om balans i de offentliga finanserna år 1998. Det skulle vara möjligt med tanke på den förbättrade situationen. De 12 miljarderna skulle kunna användas för att trygga jobb, t.ex. i vård och omsorg.

Det är sant som Bo Lundgren sade att vi politiker inte kan bestämma fram jobb här i riksdagen. Men vi kan bestämma att vi inte skall avskeda i offentlig sektor. Det kan vi bestämma. De 12 miljarder som vi har lättat finanspolitiken med skulle kunna användas för att stimulera den privata och offentliga tjänstesektorn. En dryg tiondel av de 12 miljarderna skulle räcka för att höja upp a-kassan till 80-procentsnivån. Det är kanske inte någon dramatiska skillnad. Men det är en viktig skillnad för sysselsättningen.

Varför har ni höjt ribban till 126 miljarder? Det är kanske för EMU:s skull, eller kanske för att imponera på finansmarknadens aktörer; de som Göran Persson kallar flinande 25-åringar. Det är möjligen därför. Men man kan inte tygla den marknaden på det sättet. Den är som jätten Gargantua, omätlig.

Det är därför dags att återvända till den klassiska frågan: Har vi över huvud taget råd att arbeta? Vi i Vänstern säger att vi har det. Landets finanser kan inte uthålligt saneras med någon slags anorexi för den offentliga sektorn. Landets finanser skall saneras med fler i arbete, fler sysselsatta, fler anställda och fler företagare.

Det finns en politik för en sådan utveckling. Vi kan stödja den genom en aktiv närings- och utbildningspolitik inriktad på kompetenshöjning och miljöomställning. I proposition 222 finns en del riktlinjer som går åt rätt håll. Det finns en del gamla Vänsterpartiförslag, och vi har fler förslag. Där finns det möjligheter.

Vi behöver en stark exportsektor. Men vi behöver också en hemmamarknad. Det borde stå klart för alla att alla företag behöver kunder. När köpmännen tvingas konstatera att det fattas kunder även när man nu igen har rea på rean på kläder borde vi politiker inse att det är brist i efterfrågan. Det är litet knepigt att det är vi i Vänstern som skall behöva påpeka ett sådant fundament i marknadsekonomin. Det krävs bättre villkor för både privat och offentlig tjänstesektor. Vi har anvisat en ram på 10 miljarder för sådana skattesänkningar.

Något som hör samman med hemmamarknaden är fördelningspolitiken. Man säger att sparandet är högt, och det är det. Samtidigt vet vi att många hushåll har svårt att klara dagliga utgifter. Det visar att vi behöver en aktivare fördelningspolitik som styr pengar från ett finansiellt sparande till effektiv efterfrågan. Det är en politik för fler jobb. Men den räcker inte. Om vi skall få tillbaka en politik för full sysselsättning behöver vi också en arbetstidsförkortning. Det är helt nödvändigt. Det är inte något passivt, utan det är aktivt.

Under 60- och 70-talet steg sysselsättningen i Sverige. Samtidigt sjönk den totala mängden arbetade timmar. Det visar att vi på 60- och 70-talet klarade att korta arbetstiden och öka sysselsättningen. Vi skall gå tillbaka till den politiken. En nedkortning av arbetstiden och ett ökat utrymme för offentlig och privat tjänsteproduktion stärker kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Det är viktigt, eftersom arbetslösheten just nu slår hårdast mot kvinnorna.

Vi har förslag till stimulanser. Vi har ett 20-miljarderspaket för fler jobb. Det är ett paket som inte främst handlar om ökade utgifter, som ni säkert tror, ni som inte har läst våra förslag. Sanningen är att det faktiskt främst handlar om riktade skattesänkningar för att stimulera jobb. Vi sätter kampen för jobben i första rummet.

Fru talman! Jag vill avrunda med att tala om min sista punkt: En allians för arbete. Det behövs. På vår kongress talade vi om ett nytt alternativ förankrat i arbetarrörelsens fackliga och politiska organisationer, ett alternativ med en tydlig röd-grön profil. Gudrun Schyman sade i den senaste partiledardebatten att vi i ett sådant alternativ naturligtvis ser Vänstern och Socialdemokraterna men även andra partier. Det måste vi nu ha. Vi måste sätta kampen för jobben i främsta rummet.

Vårt 20-miljarderspaket kan till stora delar rymmas inom ramen för en lättare finanspolitik. Men vi är också beredda att finansiera med andra skattehöjningar och inkomstförstärkningar. Vi är beredda att diskutera besparingar. Det skulle vara en fördel om vi kunde skapa en sådan bred allians som inte bara omfattar partier utan också arbetsmarknadens parter. Men då måste politiken sluta att slå mot de fackliga organisationerna och löntagarna. Annars kan man inte skapa en allians.

Det är bra att regeringen vill lägga fast målet om att halvera den öppna arbetslösheten. De borgerliga partierna säger att det är otillräck-

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

***Fel! Okänt
växelargument.***

ligt. Anne Wibble sade det. Det är nog sant, Anne Wibble, att det är otillräckligt. Men när ni säger det är det inte riktigt trovärdigt. Ni har inte sådan *record* på det området att ni kan säga så. Det låter snarast som ett utslag av klassisk överbudspolitik. Det är vad man en gång anklagade vpk för. Liksom på bondauktioner höjer man buden hela tiden. Varför inte säga: Arbete åt alla?

Det är bra med ett operativt mål. Jag talar om en allians för arbete. Det hade varit bra om jag också kunnat hälsa och se en möjlighet till en borgerlig vänster i en sådan allians. Men den dörren tycks vara definitivt stängd. I stället har tre partier ånyo slutit sig samman i ett borgerligt block. Det är inte längre några fyra musketörer som kan säga: Alla för en! Det är snarast Kvartetten som sprängdes.

Budskapet är detsamma – det ständiga borgerliga budskapet – att ta med den ena handen och ge med den andra, som Bo Lundgren sade. Man tar från låginkomsttagare och hushåll och ger till företagare. Det är en politik som har prövats. Den höll inte, och väljarna har avvisat den. Vi kommer att avvisa den igen. Men vi ser gärna en borgerlig vänster.

Just nu har ni i regeringen majoritet tillsammans med Centerpartiet. Och det är ju bra för er det! Visst. Men en politik mot arbetslösheten handlar inte främst om mandatmatematik. Det handlar faktisk också om att ge framtidstro och optimism i detta samhälle. Som det är nu låter många människor i samhället, även när de försöker att vara optimistiska, ungefär som den borne pessimisten som säger: Det här året var litet sämre än det föregående, men å andra sidan är det bättre än det kommande!

Man väntar på ständiga sparpaket från regeringen. Skall vi få en offensiv och en framtidsanda måste man sluta att ständigt tala om sparpaket och budgetsanering. Om hushållen skall dra ner på sitt sparande behövs detta. Om efterfrågan skall öka behövs en aktiv fördelningspolitik. Om Sverige skall klara en uthållig tillväxt krävs miljöomställning och förnyelse. Vi behöver verkliga visioner som tar fasta på att Sverige är ett rikt land, och också ett idérikt land. Ett land med en god utbildningsnivå och en utvecklad infrastruktur. Det är ett budskap som säger att vi har möjlighet att åter nå full sysselsättning.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 2 och 6.
(Applåder)

Anf. 4 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Socialdemokraterna har misslyckats med att infria sitt löfte till svenska folket att få ned arbetslösheten. ”Vår politik ger 90 000 ny jobb – direkt”, stod det i broschyrerna som ni delade ut till de svenska hushållen inför valet. Den socialdemokratiska regeringen har trots en aldrig tidigare skådad miljardruddning av skattepengar misslyckats med att öka sysselsättningen. Er s.k. arbetslinje har visat sig vara en bidragslinje som inte ger nya jobb.

Bidragsberendet ökar, kostnaderna i stat och kommun ökar, och skatterna ökar. Det driver fram ytterligare besparingar som tvingar ut alltfler människor i arbetslöshet. Alltfler av de arbetslösa tvingas ut i

marginalerna, utanför arbetslöshetsförsäkringen och utanför trygghets-systemen. De alltmer desperata besparingar ni föreslår i bl.a. a-kassan urholkar välfärden och ökar orättvisorna. Det blir svårare för de unga att ta sig in, och risken att åka ur ökar.

Socialdemokraterna har tappat greppet om sin främsta röstvinnarfråga – arbetslösheten. Nu är det i stället vi i oppositionen som får driva på. Den här debatten och de beslut vi snart skall fatta har tvingats fram av att vi i oppositionen tog initiativet och ställde förslag direkt här i riksdagen, just på grundval av att regeringen inte lade fram sitt utlovade förslag om att minska arbetslösheten.

När vi gjorde det fick ni i regeringen bråttom, och snickrade hastigt ihop ett förslag tillsammans med Centerpartiet. Det blev ett hafsigt och ogenomtänkt förslag, kortsiktigt och magert, alla utredningar till trots. Vi kan tyvärr konstatera att den öppna arbetslösheten, trots det högstämnda löftet om halvering, kommer att fastna kring 8-procentsnivån om det fortsätter på detta vis.

Problemet med er socialdemokrater är inte att ni inte vill minska arbetslösheten. Tvärtom – jag har ingen anledning att betvivla ert engagemang för de arbetslösa, och er genuina vilja att skapa fler jobb. Men ni klarar det inte. Era ideologiska skyggglappar och era föråldrade politiska traditioner gör er blinda för de möjligheter som finns. Ni säger att ni vill öka den privata företagsamheten, men klarar inte av att ta till er vare sig företagarnas eller den politiska oppositionens många förslag. Ni säger att ni vill slå vakt om välfärdens kärna – skola, vård och omsorg – men samtidigt har ni kopplat ett hårdnande stryppgrepp på kommuner och landsting. Ni säger att arbetslinjen skall gälla, men som Riksdagens revisorer nyligen visat tränger era arbetsmarknadspolitiska åtgärder i hög grad ut ordinarie jobb inom både företag, kommuner och landsting. Er egen partikongress har slagit fast att ni skall arbeta för sänkt arbetstid, men ni säger nej till alla förslag om sänkt arbetstid och därmed nej till fler jobb, när samma krav nu kommer från oss i oppositionen! Det gör ni i dag, precis som ni gjort gång på gång de sista två åren. Ni säger att det skall komma en storsatsning på gröna jobb, att miljökrav och miljöstatsningar kommer att skapa massor av nya jobb och tillfällen för nya företag. Men ni skär i stället ned på miljön – t.o.m. på kalkningen av sjöar och vattendrag, så att 20 års miljöarbete mot försurningen riskerar att bli fördärvat. Den miljöstatsning på en miljard fördelad på ett antal år som ni nu skryter med kan jämföras med den statsning på allergisanering som ni gjorde upp med oss om förra året. Det handlar om dubbla beloppet på ett år. Det ni kallar miljöstatsning är i själva verket en kraftig neddragning, och det ger knappast några nya gröna jobb!

På punkt efter punkt säger ni en sak, men gör en annan. På punkt efter punkt demonstrerar ni er oförmåga att förnya er politik. Ni vill gärna framstå som lyhörda förnyare, men är i själva verket benhårda traditionalister som vägrar inse att ni har fel. Så gör ni om felen.

Fru talman! Den ekonomiska återhämtning vi haft under senare år har främst berott på att svensk exportindustri tjänat mycket grova pengar på att kronans värde sjönk drastiskt när den fasta växelkursen

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

övergavs för några år sedan. En stor del av dessa vinster har investerats i utbyggd produktion i Sverige. Vi har haft en investeringsledd högkonjunktur, och investeringsnivån är fortfarande hög. Det kan ytligt sett verka utmärkt. Men denna exportindustri är råvarubaserad, energiintensiv och utsatt för hårdnande internationell konkurrens. Investeringarna har heller inte lett till nya jobb. Produktiviteten har höjts genom att man tillverkar mer av samma sak med färre anställda! På så vis har konkurrenskraften i och för sig stärkts, och det är bra, men samtidigt består arbetslösheten på en orimligt hög nivå.

Vad värre är är att de så kallade soluppgångsbranscherna – de näringar som internationellt sett växer snabbt och genererar jobb i andra länder – i huvudsak står och stampar i Sverige. Det handlar om miljösektorn, som jag redan nämnt, men också om stora delar av övriga tjänstesektorn, informations- och IT-sektorn osv. Här görs inte de stora investeringarna – tvärtom råder ett permanent lågtryck över den inhemska marknaden. Efterfrågan är fortsatt svag eftersom folk antingen inte har pengar eller föredrar att betala av sina lån och spara inför en osäker framtid.

Det ser ut som om ni socialdemokrater är på väg att upprepa misstagen från 70- och 80-talen: kraftiga devalveringar som gynnar exportindustrin, ökat utgiftstryck och ökade skatter. Så följer de växande svårigheterna. Skillnaden är att svårigheterna nu yttrar sig främst som ökad arbetslöshet. Då var det hög inflation, stagnerande eller minskade realinkomster och en ohållbar spekulationsekonomi i lån och fastigheter som så småningom kraschade in i 90-talets depression.

Denna skillnad beror i huvudsak på att ni under 70- och 80-talen kunde låna alltmer pengar på penningmarknaden, men med dagens helt enorma statsskuld går inte det längre. Det finns somliga ute på vänsterkanten som tror sig kunna låna sig till ytterligare frister - kanske oändliga frister – utan att någonsin behöva betala tillbaka. Så vansinniga är trots allt inte ni i regeringen, och tack och lov för det!

Men tro för den skull inte att kamerala åtgärder mot budgetunderskott skapar jobb. Nu är det snart ett år sedan vi kom överens med er i regeringen i tillväxtpropositionen om att det också gäller att satsa på utbildning, starkare näringsliv och miljö för att klara landets ekonomi och sysselsättning. Det var en utgångspunkt och en plattform för fortsatt samarbete och gemensamma satsningar. Men sedan dess har egentligen ingenting hänt. Det ni nu föreskriver är i huvudsak upprepningar av vad vi sade redan då. Året som gått har i stället ägnats åt interna socialdemokratiska bekymmer, regeringsombildning och partitaktiska manövrer för att splittra de politiska motståndarna på högerkanten. Ert samarbete med Centerpartiet är maktpolitiskt intressant, men det ger inte fler jobb. Däremot är det uppenbart att Centerpartiets mark- och kapitalägande kärntrupper har fått det bättre ställt.

Alla som är arbetslösa tvingas se tillbaka på ett förlorat år. Tyvärr är det svårt att se någon ljusning framöver.

Fru talman! Det första målet borde vara att halvera den totala arbetslösheten. Man skall alltså räkna in de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Det skall inte duga med statistiska manipulationer eller

konstlade åtgärder. Man behöver ett riktigt mål för att kunna vidta riktiga åtgärder.

För det andra måste arbetstiden sänkas. Om var och en av oss som har arbete arbetar en timme mindre per dag ger det hundratusentals nya jobb.

För det tredje måste beskattningen av arbete sänkas. De höga kostnaderna för att anställa fler eller köpa tjänster måste ned, och också stanna nere på längre sikt.

För det fjärde måste företagen ges både bättre tillgång till riskvilligt kapital och smidigare och enklare regler.

För det femte måste besparingar som slår mot välfärdens kärna – vården, omsorgen och skolan – och som slår mot de människor som har de minsta ekonomiska marginalerna, upphöra. Tvärtom måste fördelningpolitiken skärpas och besparingarna i stället inriktas mot dem som är välbeställda. Det ger betydligt fler jobb både i företag, kommuner och landsting.

För det sjätte måste satsningen på miljön komma i gång på allvar. Det ger också många nya jobb i både gamla och nya verksamheter.

Fru talman! Jag vill med anledning av detta yrka bifall till reservationerna 3, 7, 65, 73 och 98. Jag kan konstatera att det inte saknas realistiska förslag för att sänka arbetslösheten. Men hittills saknas den regering som krävs för att förslagen skall bli verklighet.

Anf. 5 MATS ODELL (kds)

Fru talman! Bakgrunden till att riksdagen samlas så här på övertid mitt i sommaren är ju att regeringen inte har måttat lägga fram en sysselsättningsproposition under maj månad, som var planerat, så att riksdagen hade kunnat fatta beslut före sommaruppehållet.

När vår regering lämnade över till socialdemokraterna hösten 1994 tillkom det ungefär 1 000 nya jobb per vecka. I dag försvinner ungefär 1 000 jobb per vecka. Och både AMS och Konjunkturinstitutet förutser nu en ytterligare försämring av sysselsättningsläget. Regeringen har ju lovat pressa ned arbetslösheten, men i stället ökar den nu efter två år med socialdemokraterna i Rosenbad.

Bakgrunden är, nu som tidigare, att regeringen saknar såväl en ideologi som en strategi för att genom ett varmare och bättre företagarklimat få ned den totala arbetslösheten.

Jag tycker faktiskt att det är värt att påminna om att socialdemokraterna armbågade sig fram till makten på löften om att redan 1995 ”tiondel för tiondel” pressa tillbaka arbetslösheten till 5 %. Det blev precis tvärtom. När vi lämnade över i september 1994 var 374 400 arbetslösa. Förra veckan var 443 500 människor öppet arbetslösa, alltså 69 100 fler efter två år med Göran Persson i Rosenbad. Tala om löftesbrott!

Folk trodde faktiskt på att socialdemokraterna skulle kunna åstadkomma en snabb sänkning av arbetslösheten, att det nu skulle vara slut på nedskärningarna i a-kassa, föräldraförsäkring och sjukförsäkring, att det nu inte skulle sägas upp några fler anställda i kommuner och landsting. Nu skulle det minsann tvärtom bli nya resurser till vård och om-

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

sorg. Det trodde man. Sanningen är att det aldrig har skurits ned så mycket inom vård och omsorg som sedan socialdemokraterna kom tillbaka till makten – 3 miljarder enbart i Stockholms läns landsting.

Man trodde att socialdemokraterna hade en mirakelmedicin mot arbetslösheten. Man trodde också på myten att Sveriges problem började under förra mandatperioden. Man trodde att besparingarna då berodde på att den borgerliga regeringen av ren illvilja ville skära ned i välfärden. Men Sveriges problem, fru talman, är faktiskt resultatet av 25 år av felaktig politik. Regeringen har faktiskt bundit ris åt egen rygg genom att skylla nästan alla Sveriges problem – kanske snart också semestervärdet – på regeringen Bildt.

Därför är regeringens mandat att avveckla den totala arbetslösheten nu så snävt. Valet av mål – att halvera den öppna arbetslösheten – är inte gjort av en slump. Nej, det är mycket noggrant och slugt uttänkt. Medlen att minska den öppna arbetslösheten har nämligen mycket hög politisk acceptans i regeringen närstående kretsar. Därför blir det selektiva åtgärder som RAS och andra AMS-åtgärder, som en utredning beställd av Riksdagens revisorer i dagarna för övrigt dömt ut för att de tränger undan många ordinarie arbetstillfällen. Men att minska den totala arbetslösheten genom ett varmare och bättre klimat för allt företagande har däremot en låg acceptans i regeringen närstående kretsar. Det betraktas fortfarande som något slags högerpolitik.

Per-Ola Eriksson får ursäkta, men när man läser resultatet av regeringens nattliga överläggningar med Centerpartiet kommer man osökt att tänka på omdömet som han fällde som hade klippt grisen: Mycket skrik och litet ull. Visst tar man vissa steg i rätt riktning, och visst blev det litet ull till slut, men inte räcker det till helgdagsrock åt far eller söndagskjol åt mor – möjligtvis räcker det till någon liten tumme åt landets småföretagare att värma sig med i den politiska snålblåsten.

Det räcker nämligen inte att med läpparna bekänna att det är företagen som skall skaffa fram de nya jobben. Det är ungefär som när man är ute och åker på sjön: Det krävs så tydliga kursförändringar att de uppfattas och registreras också av andra sjöfarande. Men landets företagare kan knappast uppfatta någon förändring i företagarklimatet. Tvärtom blåser det fortfarande både kallt och snålt. Regeringen tvingar nu igenom en fördubbling av arbetsgivarperioden i sjukförsäkringen – en hel månad skall landets småföretagare nu ta ansvar för de anställdas sjukdom. Det kommer inte att leda till nya jobb. Samma sak gäller reglerna för inbetalning av moms. Fortfarande kommer många företag att tvingas leverera in moms innan de själva har fått betalt av sina kunder.

Vi kristdemokrater har tillsammans med Folkpartiet och Moderaterna i gemensamma reservationer lagt fram ett alternativ till regeringens otillräckliga politik. Vi har nämligen ett mer ambitiöst mål än vad regeringen har. Våra åtgärder siktar till att halvera den totala arbetslösheten genom att skapa förutsättningar för nya jobb i landets hundratusentals små och stora företag. Vi har till skillnad från regeringen försökt identifiera drivkrafterna till företagande. Att som vi vill ge starka motiv till att starta och driva företag är fortfarande högexplosivt och

kontroversiellt i regeringen och den närstående kretsar. Jag misstänker att vi kommer att få höra mer om det när Arne Kjörnsberg efter mig tar till orda å utskottets vägnar.

Vad vi vill ha är fler och växande företag, och då är det inte särskilt klokt att lägga dubbelt så hög skatt på risksparande som på det helt riskfria sparandet i bank. Därför måste dubbelbeskattningen bort för alla företag.

Fåmansbolagsreglerna, denna rest från lidbommeriets dagar, när man stiftade lagar med jantelagen som huvuddirektiv, är helt kontra-produktiva och måste ändras, så att de blir mer jämställda med reglerna för de större företagen när det gäller beskattningen.

Sverige exporterar också alldeles för många patent och uppfinningar, som exploateras och skapar jobb i andra länder. Därför vill vi införa skattebefrielse på royaltynkomster från nya patent.

Arbetsrätten, fru talman, spelar faktiskt en stor roll för företagens vilja att anställa. Men regeringen har sjabblat med arbetsrättsfrågan och lagt den i den ena långbänken efter den andra. Den senaste tidpunkt som angivits – tidtabellen revideras ständigt – är den 23 augusti om jag minns rätt. Det skall bli mycket spännande att se vad som händer då. Regeringen kommer aldrig ifrån den grundprincip som vi kristdemokrater hävdar, nämligen att lag måste med lag förändras.

Vi kristdemokrater har alltid kämpat för familjen. Vi vet också att många äldre, som genom hårt arbete har varit med och byggt upp Sverige, nu inte får den vård, omsorg och hemtjänst som de verkligen behöver. Samtidigt växer arbetslösheten. Detta är ett totalt misslyckande för regeringen.

Vi vill se till att landets dubbelarbetande föräldrar och pensionärer får möjlighet att köpa servicetjänster på rimliga villkor. Här finns en enorm potential, både när det gäller att förbättra livskvaliteten för många människor och när det gäller att skapa förutsättningar för nya jobb. Vi vill alltså börja sänka skatten på arbete inom en ny tjänstesektor, som också riktar sig till hushållen. Riksdagen kan faktiskt här i dag, genom att stödja den reservation som vi har gemensam med Folkpartiet och Moderaterna, se till att nya jobb kan komma i gång redan den 1 oktober.

Vi kristdemokrater har ju ofta i hård motvind försökt jobba för att öppna tjänstesektorn som också riktar sig till hushållen. Jag konstatera, fru talman, när jag läser finansutskottets betänkande att samtliga politiska partier utom Socialdemokraterna nu faktiskt är inne på denna linje. Det har alltså skett en stor förändring, och vi betraktar det som en stor framgång. Om vi också röstade för detta i dag skulle faktiskt den här extrasessionen inte vara förgäves för landets arbetslösa. Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 5, 51, 141 och 165, som har det gemensamt att om vi röstar för dem går förslagen igenom och träder i kraft redan den 1 oktober.

(Applåder)

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 6 ARNE KJÖRNSBERG (s)

Fru talman! I uppslagsboken Focus står det: ”demokrati – folkstyre, statsklick som innebär att majoritetens vilja utövar det avgörande inflytandet på styrelsen”. Men demokrati är något mer än ett system för att välja, något mer än konstitutionella ramar och något mer än filosofiska resonemang.

Demokratins styrka beror inte uteslutande på om institutionerna fungerar utan också på om demokratin kan utträta något, kan lösa viktiga problem för medborgarna i vardagen. Demokratin måste ständigt vara beredd på att ta itu med nya problem. Den måste vara levande och ständigt visa medborgarna, väljarna, att alla behövs och att vitaliteten i systemet är beroende av samverkan och delaktighet.

Genom samarbete med andra partier här i riksdagen har vi socialdemokrater velat åstadkomma resultat som rör människorna i vardagen. Bl.a. i detta ljus skall våra överenskommelser med Centerpartiet ses. Centerpartiets gruppleddare här i riksdagen och jag har i tidigare debatter talat om handelsöverenskommelser mellan våra respektive partier. Det är med stor glädje som jag i dag får argumentera för en ny sådan överenskommelse.

Våra partier och riksdagsgrupper har insett att våra uppdragsgivare, väljarna, väntar sig att vi skall sätta in alla krafter för att lösa de problem som väljarna, medborgarna, har. Självfallet innebär det att vi får kompromissa. Men ligger det inte i själva demokratins väsen att man gör så, att man samarbetar och kompromissar?

Innan jag fortsätter vill jag för ordningens skull yrka bifall till finansutskottets hemställan i alla dess delar.

Fru talman! I söndags läste jag Jan Lindströms krönika i Expressen. Lindström har en förmåga att komprimera och blottlägga det som sker. I söndags skrev han bl.a.: ”Sysselsättningen i USA har ökat kraftigt. Det visade en rapport i slutet av veckan. Arbetslösheten har minskat rejält, från 5,6 till 5,3 procent på en månad.

Samtidigt har nettolönen stigit med i genomsnitt nio cent, 67 öre, i timmen.

Det låter som glada nyheter.

Men när dessa nyheter kom ut i fredags, blev det kursras på börserna världen över. Och marknadsräntorna steg överallt.

När några arbetslösa stackars jänkare fick jobb och litet mer pengar, blev det dyrare att låna pengar till en bostad i till exempel Sverige.”

Det som Jan Lindström tar upp på sitt sätt är ett exempel på det som jag tidigare har talat om, nämligen att det politiska systemet – demokratin – måste visa sig handlingskraftigt.

När jag är ute på möten, när jag besöker arbetsplatser och när jag träffar folk hemma i Sjuhäradsbygden säger man till mig: Det här är inte klokt. Varför skall räntorna gå upp i Sverige när arbetslösheten går ner i USA?

Det finns såvitt jag förstår bara två sätt att hantera det här. Det ena är att man träffar internationella överenskommelser. Det andra är att man ser till att ha de pengar som behövs för att betala de utgifter som man har skaffat sig. Vi är på god väg att klara av landets ekonomi.

Efter överenskommelsen mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna är vi på god väg att få ordning på det som Gunnar Sträng kallade för moder Sveas portmonnä. Och det arbetet skall fullföljas.

Fru talman! Kampen för att alla som vill och kan arbeta skall få göra det är också en kamp för att vi skall kunna hålla ihop vårt land. Socialdemokraterna och Centerpartiet fullföljer nu sitt drygt års gamla samarbete. Den uppgift som vi nu förelägger oss är att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. En god grund är lagd för det: Bytesbalansen visar rekordstora överskott. Inflationen är lägre än den har varit under de senaste 35 åren. Statsskulden slutar att växa som andel av bruttonationalprodukten. Underskottet i de offentliga finanserna har halverats på två år. Räntorna har gått ned sedan våren 1995 med ungefär 3,5 procentenheter. Den svenska kronan har stärkts.

Grunden är alltså lagd. Nu går vi över i nästa fas.

I Socialdemokraternas partiprogram står det: "Socialdemokratien hävdar att arbetet är grunden för all välfärd och att folkets vilja till arbete är nationens viktigaste tillgång."

Det var därför som vi i valrörelsen 1994 bad om förtroende för att ta itu med två saker: få ordning på ekonomin och få ner arbetslösheten. Vi sade också: Arbetslösheten har tredubblats på tre år. Därför kommer detta att ta tid, men låt oss sätta i gång! Vi bad om mandatet, och vi fick det.

I punktform innehåller det förslag som nu förelagts riksdagen bl.a.:

- ett miljardprogram för småföretag för tillväxt och utveckling
- en skatteinjektion för bilindustrin som kommer att följas upp av ett miljövänligare sätt att ta ut skatt på förmånsbilar
- en unik stor satsning på utbildning – ett rejält kunskapslyft för Sverige
- ökade möjligheter för kommuner, företag och fackföreningar att göra insatser när det gäller jobben
- en miljard för att påbörja omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle
- en miljard för Östersjösamarbete

Eftersom företrädare för flera fackutskott senare under dagen kommer att debattera detta tänker jag, fru talman, nöja mig med att ta upp några få saker.

En miljard är en väldig massa pengar. Det avsätts under en femårsperiod för att samarbete och utveckling i Östersjöregionen skall stärkas. Om alla ställer upp – staterna, näringslivet, universiteten och högskolorna – kan detta ge ett verkligt lyft. Östersjön kan bli ett fredens och utvecklingens hav i dess riktiga bemärkelse. Betänk bara vad det kan komma att innebära för svenskt näringsliv och för sysselsättningen!

I Borås och Bollebygds kommuner hemma i Sjuhäradsbygden bor ungefär 100 000 människor. Lika många reguljära utbildningsplatser inrättas nu inom vuxenutbildningen. Dessutom inrättas i en första omgång 15 000 reguljära platser inom universitet och högskolor. Alla talar om hur viktigt det är med större kunskaper och höjd kompetens. Nu får vi i riksdagen ta ställning till om vi tycker att det är viktigt.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Regeringen föreslår ett femårigt program till en kostnad av en miljard för att påbörja den ekologiska omställningen. Programmet syftar i första hand till att driva på den tekniska utvecklingen och skapa sysselsättning främst genom kretsloppsanpassning av byggnader och teknisk infrastruktur.

Vi skall påbörja vandrigen från avlopp till kretslopp. Jag har inte tillräcklig fantasi för att fullt ut förstå det som vi nu påbörjar. Men jag inser några saker. I det arbete som vi nu sätter i gång kommer det att finnas plats för allas insatser. Den omställning som dessa förslag skall vara *en* del av kommer att innebära nästa stora språng för Sverige. Vi är glada över att det finns en bred uppslutning i riksdagen för det.

Hittills har jag inte haft några synpunkter på oppositionspartiernas förslag. Skälet är att jag tycker att vår egen politik – den som vi har gjort upp om med Centerpartiet – är mer konkret och framåtsyftande. Men, fru talman, jag måste faktiskt ta upp en sak som jag tycker är uppseendeväckande fräck. I en av Moderaternas partimotioner står det: ”Även socialdemokraterna har tvingats börja inse att stora budgetunderskott och en hög inflationstakt endast kan ge mycket kortsiktigt positiva effekter för sysselsättningen.”

Detta, fru talman, skriver företrädare för det parti som mer än något annat i modern tid är ansvarigt för statsfinansernas totala förfall. Carl Bildt, Anders Björck, Per Unckel, Gun Hellsvik, Bo Lundgren, Per Westerberg och själve arkitekten Lars Tobisson finns alla som under-tecknare. Det får väl ändå vara någon måtta på hur man söker friskriva sig från ansvar?

Fru talman! Riksdagen föreslås i dag ställa sig bakom målet om att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % år 2000. Det finns en del som säger att det inte går. Vi hörde Roy Ottosson stå här och säga: Det går inte. Den öppna arbetslösheten kommer att bita sig fast på 8 %. Vi får väl se, Roy Ottosson. Hade man blundat när man hörde Roy Ottosson och inte upptäckt att det var en man som talade, kunde man ha trott att det var Anne Wibble som talade. Anne Wibble kunde ha hållit åtminstone 90 % av det anförande som Roy Ottosson höll. Roy Ottosson, ni är på fel planhalva.

Dessa olyckskorpar är det största hotet mot framgång. Glöm inte att det var samma svartmålare som sade: Det går inte att sanera ekonomin. Socialdemokraterna kommer inte att lyckas med det. Nu är vi på god väg att lyckas med det tillsammans med Centerpartiet.

Nu skall vi ta oss an nästa stora uppgift: att halvera den öppna arbetslösheten. Om det inte går åt rätt håll kommer vi att göra mer. Går det inte i tillräckligt snabb takt kommer vi också att göra mer. Regeringen kommer att återkomma två gånger per år till riksdagen och redovisa hur det har gått. Vi har föresatt oss att med det svenska folkets hjälp klara det här – för de arbetslösa skull, för välfärdens skull, för fördelningens skull och för Sveriges skull.

Låt oss då komma ihåg, fru talman: Det finns inte de och vi. Det finns bara vi. Låt oss tillsammans återskapa en svensk modell, en modell som präglas mer av samarbete och mindre av konfrontation. I detta arbete behövs alla som bor och verkar i Sverige. I detta arbete behövs

de fackliga organisationerna. I detta arbete behövs företagen, de stora och de små. I detta arbete behövs kommuner och landsting, kyrkor och ideella organisationer. I detta arbete behövs privat näringsliv och of- fentlig sektor. I detta arbete behövs de politiska partierna, både de som står bakom förslaget i dag och de som i dag utgör opposition.

Fru talman! I detta arbete behövs bokstavligt talat alla.
(Applåder)

Anf. 7 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Jag tycker att det är bra att socialdemokraterna nu inser att låg inflation och sanerade statsfinanser är bra. Det var hösten 1991 Allan Larsson här i riksdagen sade att det inte fanns några problem. Allt skulle vända snabbt. Det var i maj 1994 socialdemokraterna lade fram förslag här i riksdagen som skulle försämra statsfinanserna. Sedan ändrade man sig, och det är bra. Tyvärr har man valt fel metod: Man gör kraftfulla skattehöjningar i stället för att minska de alltför stora utgifterna.

Arne Kjörnsberg ger intryck av att allting är frid och fröjd i Sverige och att allt är på rätt väg. Samtidigt ökar arbetslösheten. Fler blir arbetslösa och fler blir långtidsarbetslösa. Vi har nolltillväxt i Sverige. Det är klart: Om man höjer skatterna kraftigt för arbete och företagande får vi de effekterna.

Jag vill fråga Arne Kjörnsberg: Tror Arne Kjörnsberg faktiskt att skattehöjningar på arbete på mer än 40 miljarder kronor – det motsvarar kostnaden för ungefär 200 000 heltidsjobb – leder till fler nya jobb? Det ni lägger fram förslag om här nu är tillfälligt sänkt stämpelskatt, sänkt skatt på bilförmåner och en omläggning av beskattningen av småföretag. De flesta inser att detta inte räcker. Ni talar om goda villkor för företagande, men hur skall ni åstadkomma det? Det här ger ju inte de goda villkor som behövs, det ser vi på utvecklingen. Var snäll och svara på dessa frågor, Arne Kjörnsberg.

Anf. 8 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! För oss är det inget självändamål att höja skatter, Bo Lundgren. Men om vi måste höja skatter för att reda ut det moras som bl.a. Bo Lundgren i sin funktion som skatteminister ställde till, då får vi göra det. Då ser vi till att alla får vara med och bära bördorna.

Det var ni som fördubblade statsskulden, Bo Lundgren. Det var ni som tredubblade arbetslösheten. Det var ni som fyrdubblade budgetunderskottet. Det är det som vi nu försöker reda ut i gott samarbete med Centerpartiet.

Anf. 9 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Jag vill klara ut en del saker med Per-Ola Eriksson. Jag tror inte att han har riktigt samma uppfattning om det här. På s. 35 i det betänkande som finns här ser man när arbetslösheten började explodera och när underskottet började svälla, dvs. 1990, då vi fick ärva spekulationsekonomin. Arne Kjörnsberg är expert på fallskärmar har jag förstått. Jag var den som här i riksdagen och sedan i regeringen fick ta

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

hand om de fallskärmar som hade beviljats under den tid då socialdemokraterna hade ägaransvaret för Nordbanken. Bankkrisen känner alla till. Allt detta var en följd av det ohämmade lössläppta 80-tal som ni lät växa fram. Vi fick hantera den situationen och vi vände utvecklingen.

Men Arne Kjörnsberg, tillbaka till nuet. Det är ju nu människor är arbetslösa, det är nu vi får fler långtidsarbetslösa, det är nu människor mår dåligt och får sämre ekonomi och det är nu låginkomsttagare får betala högre skatter för att så många är utan arbete. Och vad gör ni åt detta? Ni gör en omläggning av skatten för småföretagare. Ni försämrar momsinsbetalningsreglerna. Ni tror att stämpelskattesänkningar ger nya jobb liksom sänkt skatt på bilförmån. Sådant kan vara bra av andra skäl, men ni gör ingenting som ger en grundläggande förbättring av villkoren för företagande. Återigen, Arne Kjörnsberg: Förklara, inte bara för kammaren utan också för svenska folket, hur ni skall kunna få fram nya verkliga jobb ute i företagen utan att förbättra villkoren för företagande.

Anf. 10 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! Den allra viktigaste förutsättningen för det Bo Lundgren efterlyser är att ha ordning och reda i ekonomin. Vi har fått svenska folkets benägna hjälp. Svenska folket har ställt upp på stora pålagor och många har fått bära stora bördor för att rätta till ekonomin och för att skapa de här grundläggande förutsättningarna. Nu är den fasen i sitt slutskede, och vi skall fullfölja den. Sedan skall vi börja nästa fas. Nu skall vi halvera den öppna arbetslösheten till år 2000.

Anf. 11 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Arne Kjörnsberg sade att socialdemokraterna vill ha resultat, och det låter ju bra. Han sade också: Vi är på god väg att få ordning på landets ekonomi. Detta är ju cyniskt i överkant. Vad vi har i dag är en situation där arbetslösheten ökar och där antalet människor som kan försörja sig på eget arbete sjunker dag för dag. Att man då från majoritetens sida kan stå och säga att vi är på god väg att få ordning på landets ekonomi vittnar om att man inte har någon kontakt med verkligheten.

Jag skulle vilja fråga Arne Kjörnsberg: Varför vill inte ni sätta upp som mål att halvera den totala arbetslösheten? Vad finns det för skäl? Vet ni inte hur man skall göra? Är ni oense inom partiet eller med Centern? Eller vet ni vad ni borde göra fast ni inte vågar för LO? Jag skulle vilja veta varför ni säger nej till detta ambitiösa förslag.

Arne Kjörnsberg sade att man har en handslagsdemokrati med Centern. Det låter väl bra. Jag har ingenting emot samarbete i sig. Det är innehållet jag reagerar negativt mot. Jag skulle vilja påminna Arne Kjörnsberg om att det finns andra handslagssamarbeten som har ingåtts mellan Socialdemokraterna och andra partier – i fråga om skatterna t.ex. – som sedan har svikits. Nu visar det sig efter socialdemokratiska återställare att vi är tillbaka i en situation där man måste införa särskilda undantagsbestämmelser för att kunna få ta hjälp av några ut-

ländska experter som kan vidareutveckla och hjälpa till i svenska företag.

Det är fullständigt skandalöst. Ett av skälen till skattereformen var att man skulle bli av med sådana särskilda undantag. Det visar vad en handslagsdemokrati i socialdemokratisk tappning är värd – ingenting.

Anf. 12 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! På tal om handslagsöverenskommelser vill jag nämna att jag sitter i genomförandegruppen för det nya pensionssystemet. Jag har noterat att Folkpartiet har väckt en motion om höjd pensionsålder. Detta på tal om handslag, fru Wibble.

Fru Wibble är inte någon mästare i det här med nyanser. Förra gången handlade det om ketchupröra, och den här gången är det skandalöst och nys m.m. Fru Wibble, detta är inte verkligheten. Låt oss resonera om verkligheten. Jag står mitt i den. Jag vet vad det innebär för sömmerskorna hemma i Sjuhäradsbygden när de blir arbetslösa. Kom inte och påstå att en förändring av arbetsrätten skulle göra det lättare för dem.

Anf. 13 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Jag noterar att Arne Kjörnsberg inte vill, inte vet eller inte vågar svara på frågan om varför Socialdemokraterna röstar nej till att man sätter ett ambitiöst mål för sysselsättningspolitiken. Han inser uppenbarligen att de argument som finns i betänkandet är nys. De är felaktiga. Det handlar alltså om att ni inte vet, inte vill eller inte vågar sätta upp ett ambitiöst mål. Detta är bara att beklaga.

Pensionsreformen, Arne Kjörnsberg, hänger nu på om Socialdemokraterna vågar stå fast vid det som har ingåtts genom handslag. Jag hoppas verkligen att så är fallet. Men jag befarar det värsta efter det att Socialdemokraterna två och ett halvt år efter en ingången överenskommelse skall påbörja ett samråd inom partiet. Det är faktiskt ett väldigt konstigt tillvägagångssätt om man skall skapa tillit till handslag.

Anf. 14 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! Jag skall bara säga en sak om att rösta nej till att få ned den totala arbetslösheten. Fru Wibble, ert förslag är ingenting värt. Det innebär ingen konklusion, och det finns inga årtal i det. Förslaget innebär att man vill slopa arbetsrätten, ta bort värnskatten och höja matmomsen. Hur tror ni att ni skall kunna få majoritet för det i Sveriges riksdag? Vi vill ha ett förslag som är konkret, som alla kan avläsa och, Roy Ottosson, som man inte kan manipulera.

Anf. 15 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik

Fru talman! Jag vill ställa några frågor till Arne Kjörnsberg. Varför skärper ni i regeringen takten i budgetsaneringen med 8 miljarder kronor våren 1996, just när arbetslösheten ökar och just när statsfinanserna förbättras mer än väntat? Arne Kjörnsberg, varför skall arbetslösa sömmerskor i Sjuhäradsbygden betala höjningen av a-kassan? Varför?

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Arne Kjörnsberg, kommunerna kommer ju att minska antalet sysselsatta under de kommande åren. Det är inte bra, det ökar arbetslösheten. Det beror på saneringen. Varför skall då arbetslösa sömmerskor i Sjuhäradsbygden behöva gå in och arbeta för a-kassa i kommunerna samtidigt som kommunerna friställer folk? Varför? Arne Kjörnsberg, vad händer med de arbetslösa sömmerskorna bakom den bortre parentesen?

Anf. 16 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! Som jag kanske antydde i mitt förra replikskifte med Anne Wibble är jag inte en företrädare för att man alltid skall vara så fruktansvärt knallsäker.

Lars Bäckström, jag vill säga rakt på sak att vi balanserar på en knivsegg när det gäller efterfrågan, åtstramning och sanering. Men var inte så knallsäker, Lars Bäckström. Om vi inte klarar av saneringen då kan det bli höjda räntor som svarar för åtstramningen. Jag anser att det är läge för att diskutera detta lugnt och sansat. Men var inte så absolut säker. Då är riskerna oerhört stora.

Anf. 17 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik

Fru talman! Nej, jag är inte så säker. Det är därför som jag inte vill tillstyrka ett förslag om en bortre parentes, när man inte vet vad som händer med de arbetslösa sömmerskorna bakom den bortre parentesen. Det är riktigt.

Men varför driver Socialdemokraterna detta? Sanningen är ju, Arne Kjörnsberg, att ni vill uppfylla EMU-konvergenskraven med råge. Men, Arne Kjörnsberg, ni behöver inte göra det med råge. Ni behöver inte vara bäst i klassen i EU-anpassning. Bli inte mer katolsk än påven när det gäller EU. Det behöver ni inte vara. Tänk på er samarbetspartner Centern. Centern skall ju inte gå med i EMU. Inte ens för Centerns skull behöver ni alltså vara så knallhårda och tvärsäkra på att anpassa er till EU. Lyssna på oss som är motståndare till EMU – Centern och oss i Vänsterpartiet. Det finns möjligheter om man inte är så tvärsäker på att EU-anpassning är det bästa.

Beträffande den här marginalen vill jag säga följande till Arne Kjörnsberg. Om vi har 3 % i finansiellt underskott 1997, vilket är EU-kravet 1998, kan vi nå balans 1998 och ändå ha litet bättre utrymme 1997. Då så slipper vi avskeda 12 000 inom kommunsektorn nästa år. Då slipper arbetslösa sömmerskor över 55 år gå in och höja kvaliteten i stället för dem som fick sparken från kommunen i Borås eller från sjukvården i Älvsborg. Det vore väl klokt för de arbetslösa sömmerskorna i Sjuhäradsbygden?

Anf. 18 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! Lars Bäckström, Borås kommun har så pass god ekonomi att den inte kommer att avskeda några såvitt jag nu kan se.

Beträffande EMU-kraven vill jag säga att det är för att Lars Bäckström utifrån en styrkeposition skall kunna votera här på hösten 1997 som vi vill se till att det är ordning och reda i ekonomin. Det är skälet.

Om vi skall ha handlingsfrihet, och om jag, Lars Bäckström och andra skall kunna rösta här på det sätt som vi är övertygade om är det riktiga, då måste vi stå starka. Det är därför som vi ställer oss bakom detta.

Prot. 1995/96:115
12 juli

Anf. 19 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! Jag måste fråga Arne Kjörnsberg om han verkligen på allvar tror att en höjning av fordonsskatten i stället för nybilsskatt ger fler jobb. Man skall alltså ta in pengar från dem som inte har råd att köpa nya bilar och sänker skatten för dem som har råd att göra det. Tror han verkligen att en sänkning av stämpelskatten vid förvärv av fastigheter och mark skapar nya jobb? Det är den typen av konkreta förslag som läggs fram. Det är därför som jag anklagar Socialdemokraterna för att inte komma fram med sina förslag. Det är därför som jag säger att vi har ett förlorat år bakom oss. Det som är bra i sysselsättningspropositionen och i det här betänkandet är det som fanns med i tillväxtpropositionen redan förra året – satsningen på utbildning och allmänna målsättningar som är bra. Men var är det konkreta? Vad har ni gjort under det senaste året? Ni har ägnat er åt partitaktik och interna problem. Det vidhåller jag. Det är egentligen det som har hänt. De som får betala är de som nu tvingas ut i arbetslöshet. Arbetslösheten ökar nämligen just för att man inte har fått fart på ekonomin. Man har stannat vid budgetsaneringen. Det räcker inte.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Nästa stora språng för Sverige sade Arne Kjörnsberg om miljöinsatserna. Men Socialdemokraterna har ju stoppat satsningarna på allergisanering och de fortsatta satsningarna på vind- och solenergi. Ni har inte velat gå vidare i de uppgörelser som Miljöpartiet har haft med regeringen. Nu går ni på något som är betydligt mindre ambitiöst och som faktiskt innebär en rejäl neddragnings jämfört med det som har skett under det senaste året. Det är verkligheten. Ni drar t.o.m. ned på kalkningsbidraget. 20 års kamp mot försurningen kommer delvis att förloras i en fullständigt orimlig besparingsiver.

Anf. 20 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! När jag hör Roy Ottosson finns det egentligen bara en sak som förvånar mig. Det är att inte Bo Lundgren försökte få med Roy Ottosson i det pressmeddelande som man gav ut och som man tyckte att finansutskottet skulle behandla. Det är till 90 %, Roy Ottosson, samma gamla visa som Bo Lundgren, Anne Wibbe och Mats Odell kör. Det förvånar mig.

Jag vill ställa två korta frågor. Har Roy Ottosson hört talas om satsningen på Östersjösamarbetet? Har Roy Ottosson hört talas om satsningen på småföretag för tillväxt och utveckling?

Anf. 21 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! Från Miljöpartiets sida vill vi satsa mer på vård, omsorg och skola, på kommunsektorn. Tyvärr har vi inte fått Bo Lundgren och Anne Wibbe med på det. Det hade varit bra. Vi trodde att vi skulle få med Socialdemokraterna. Det är bra för sysselsättningen att omför-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

delat resurserna dit de behövs, att inte behöva tvinga ut folk i arbetslöshet.

Vi kämpar hårt för sänkt arbetstid. Sextimmarsdag skall vi ha. Vi kan nu ta ett första steg mot 35 timmars arbetsvecka. Vi lägger fram konkreta förslag till detta. Tyvärr får vi inte med oss Bo Lundgren och Anne Wibbe på det, men vi hade hoppats att Socialdemokraterna, som vid sin partikongress sagt att de vill sänka arbetstiden, skulle ha varit litet mera positiva.

Fel planhalva, säger Arne Kjörnsberg. Han lyssnar inte särskilt noga, utan det är just partitaktiken som har tagit över. Det är de arbetslösa som blir lidande av detta.

Anf. 22 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! Partitaktiken har tagit över, säger Roy Ottosson till en företrädare för ett parti som har varit med och gjort för svenska medborgare mycket plågsamma indragningar och nedskärningar för att räta upp landets ekonomi. Så talar herr Ottosson om partitaktik!

Vår partiordförande har träffat ett avtal med företrädare för kommuner och landsting om att de skall göra allt de kan för att förhindra uppsägningar. Vi har lovat vissa motprestationer: att vi inte skall skära något mer i kommunernas ekonomi.

Anf. 23 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Arne Kjörnsberg var förvånad över att Roy Ottosson inte hade anslutit sig till Kristdemokraternas, Folkpartiets och Moderaternas gemensamma program, för det är mycket som överensstämmer. Ja, jag tror säkert att Miljöpartiet hade kunnat vara med på huvudparten, liksom Centerpartiet. Huvudparten av dessa punkter finns, Arne Kjörnsberg, faktiskt i er samarbetspartners Centerpartiets näringspolitiska program. Det här är ett brett program. Jag hoppas att ni tänker över möjligheten att rösta för de punkter som gör att människor redan den 1 oktober skulle få sysselsättning inom den privata tjänstesektorn.

För övrigt är man litet förvånad över att Arne Kjörnsberg kan vara så oerhört nöjd, på gränsen till självgod när vi faktiskt har nästan 70 000 fler arbetslösa än när ni tog över efter oss. Är det inte anledning, Arne Kjörnsberg, att vara litet mera självkritisk? Hur kan man vara så nöjd med att man har sanerat statsfinanserna när arbetslösheten faktiskt ökar? Är det inte så att ni betraktar dessa som två alldeles separata projekt? Det går att både sanera statsfinanserna och lägga fram jobbskapande projekt. Varför gör inte ni socialdemokrater det?

Anf. 24 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! Jag förstår att Mats Odell har erfarenhet av det här. Han vet att det går att köra statsfinanserna fullständigt i moras och samtidigt se till att 500 000 arbetstillfällen försvinner och 53 000 företag går i konkurs. Mats Odell har onekligen viss erfarenhet.

De båda sakerna, ekonomin och arbetslösheten, går i fas. Och jag är inte alls självgod; jag upplever det som oerhört plågsamt. I en debatt i valrörelsen 1994 med Mats Odells kompanjon i fråga om pressmed-

delandet, Bo Lundgren, sade jag att arbetslösheten hade tredubblats och att det skulle ta lång tid att reda upp det, men om man röstade på oss – det var på Stora torget i Borås i Sjuhäradsbygden – så skulle vi sätta in alla våra krafter för att se till att alla som vill och kan arbeta skall få göra det. Det är vad vi nu försöker göra, i gott samarbete med Centerpartiet.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 25 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Arne Kjörnsberg har ingen trovärdighet i talet om att vi såg till att statsfinanserna kördes i botten. Det är 25 år av felaktig ekonomisk politik. Läs finansutskottets betänkande! Det tillkom, Arne Kjörnsberg, 1 000 nya jobb i veckan när vi lämnade över. Nu förlorar Sverige ungefär 1 000 jobb i veckan under er regeringstid. Är det då inte orimligt att inte ta den möjlighet som vi erbjuder att få i gång den privata tjänstesektorn genom att redan den 1 oktober sätta ned arbetsgivaravgiften och införa ett avdrag för nämnda traditionella hushållstjänster? Det skulle hjälpa både landets pensionärer och de många dubbelarbetande ensamstående föräldrar att till en rimlig kostnad få hjälp till en bättre livskvalitet, samtidigt som människor kommer i arbete.

Anf. 26 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Fru talman! Hur skall ni finansiera det? Om ni har de pengarna, Mats Odell, vore det inte bättre att använda dem fördelningspolitiskt?

En sak är bra med Mats Odell, och det är att han är på bättre humör i debatten än vissa andra av mina ärade meddebattörer.

Jag måste ta upp en sak som jag inte hann ta upp i mitt anförande. Mats Odell talade om det varma företagsklimatet. Var det just det varma företagsklimatet som ledde till att fler än 50 000 företag gick i konkurs när Mats Odell var statsråd tillsammans med Bo Lundgren och fru Wibble var finansminister? Var det ett varmt företagsklimat?

Anf. 27 PER-OLA ERIKSSON (c)

Fru talman! Kampen mot arbetslösheten har nu högsta prioritet. Arbetslösheten är i dag Sveriges största plåga. Många människor känner förtvivlan och utanförskap när de inte kan få ett arbete. Den som tror att man löser problemet med arbetslösheten med några enkla eller snabba lösningar har fel. Det krävs en serie av åtgärder.

Med de förslag till åtgärder som Centern och Socialdemokraterna nu kommit överens om tar vi ett viktigt första steg för att sätta Sverige i arbete. Det är ett brett spektrum av åtgärder som sätts in. Vi är samtidigt ödmjuka inför den svåra arbetsmarknadssituationen. För att inte fly från ansvaret skall riksdagen varje halvår göra en avstämning av läget på arbetsmarknaden för att kunna sätta in ytterligare åtgärder. Det är Centerpartiets ambition att pressa tillbaka arbetslösheten och att få fart på sysselsättningen, främst inom det privata näringslivet.

Vi gör en kraftfull satsning på företagande, framför allt på de mindre företagen. Småföretagen kan bidra allra mest för att skapa nya arbetstillfällen runt om i vårt avlånga land. Därför sänks arbetsgivarav-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

gifterna med fem procentenheter på en lönesumma upp till 600 000 kr. Sänkningen får störst betydelse för de mindre företagen, inklusive egenföretagarna. Genom att vi sänker arbetsgivaravgifterna ökas efterfrågan på arbetskraft. Företagen får lättare råd att anställa ytterligare någon person. Det gynnar verkstadsägaren, den som driver en affär, ett sågverk, ett dataföretag, alla landets kvinnliga småföretagare och alla andra småföretagare. På så sätt ökar sysselsättningen och vi skapar framtidstro.

Samtidigt med sänkningen av arbetsgivaravgifterna tas ett första viktigt steg på en skatteväxlingsreform. Ytterligare steg måste följa.

Den s.k. dubbelbeskattningen, dvs. beskattningen av aktieutdelningar och ägaruttag, skall lindras för de onoterade företagen. Vi gör samtidigt klart att aktier som är noterade på O- och OTC-listan skall förbli befriade från förmögenhetsskatt. Det är ett viktigt besked.

Miljövänlig produktion och miljöteknik hör framtiden till. Det är där många av de nya jobben finns. Efterfrågan på sådana varor och tjänster ökar stadigt och kommer att bidra till att skapa morgondagens uthålliga tillväxt och utveckling.

1 miljard kronor anslås därför till ett program för omställning till en hållbar utveckling. Det handlar om satsningar på återvinning, på teknikutveckling, på kretsloppsanpassning av byggnader och åtgärder inom VA-området, som många gånger har varit eftersatt. Det ser vi inom Centerpartiet också som en början till något mycket större, en satsning på en miljöanpassad verksamhet som kommer att ge många nya jobb. Men varför yrkar då moderaterna avslag på en sådan framtidssatsning? Är det möjligen ett bevis på deras ointresse för miljön och deras brist på nytänkande?

Ytterligare två miljardprogram skall genomföras.

Det ena skall främja småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, men också det yrkar moderaterna och Miljöpartiet avslag på.

Det andra inriktas på att stärka samarbetet och utvecklingen i Östersjöområdet, men även detta program avvisas av moderaterna. Inser inte ni moderater, Bo Lundgren, att Östersjöregionen har en enorm potential för ökat handelsutbyte och tillväxt som nu kan tas till vara, när murarna har fallit och demokratiseringsprocessen har inletts?

Regionalpolitiken förstärks genom att 500 miljoner kronor av småföretagspaketet satsas på regionala näringspolitiska insatser, sådana insatser som under fyrpartiregeringens tid blev så framgångsrika. Det ger förutsättningar för livskraft i hela Sverige. Återigen måste jag fråga: Varför yrkar moderaterna och Miljöpartiet avslag på en sådan satsning? Vill inte moderaterna och Miljöpartiet att hela Sverige skall leva?

Moderaterna, Folkpartiet och kds har försökt att göra ett stort nummer av några gemensamma reservationer som främst handlar om skattesänkningar. Men de talar mindre högt om att de vill chockhöja matmomsen och kraftigt minska företagsstödet. Jag vill rikta mig direkt till Lundgren, Wibble och Odell och fråga om de tror att det blir mer livskraft och sysselsättning i landet om regionalpolitiken raseras – det är ju detta som de egentligen föreslår. Eller tror de att arbetslösa får det bättre om man chockhöjer matmomsen? Jag noterade att Bo Lundgren

tidigare talade om att skattehöjningar är skadligast för dem som har låga inkomster. Men varför då höja matmomsen?

Den mycket omfattande utbildningssatsningen som Centern nu medverkar till kommer hela landet till del. 100 000 nya platser i det reguljära utbildningssystemet blir en viktig åtgärd för att åstadkomma det nationella kunskapslyft som det här landet behöver.

30 000 nya permanenta högskoleplatser inrättas. Sundsvall-Härnösand-Östersund, Bergslagen och sydöstra Sverige samt Malmö prioriteras. Men runt om i hela landet får också mindre och medelstora högskolor fler utbildningsplatser genom den här decentraliserade högskolesatsningen.

Även arbetsmarknadspolitiken decentraliseras och förändras radikalt. Genom samverkan i kommunerna blir arbetsmarknadspolitiken mera slagkraftig och effektiv. Det är Centerpartiets övertygelse att decentraliserade beslut, som fattas närmare de människor som berörs, leder till bättre resultat och ett effektivare resursutnyttjande.

Goda och långsiktiga förutsättningar för tillväxt och fler jobb kan endast åstadkommas om den svenska ekonomin är i balans.

När jag hör hur olika krav på skattesänkningar och utgiftsökningar har framkastats i denna kammare och även under denna debatt blir jag både beklämd och oroad. Moderaterna accepterar slopad bilaccis, men man ställer inte upp på finansieringen. Så har det varit många gånger.

Alla frånsteg från den beslutsamma saneringen av de offentliga finanserna, vilket Centern medverkar till tillsammans med Socialdemokraterna, skulle ofrånkomligt leda till högre räntor, lägre värderad krona och ett minskat förtroende för svensk ekonomi. Vi har tidigare i Sverige alltför väl fått erfara vad en sådan politik kan innebära. Vi centerpartister kan inte acceptera en sådan vandring in i en återvändsgränd.

Sedan Centerpartiet och Socialdemokraterna gemensamt fullt ut för ett år sedan slöt upp bakom en sund och majoritetsförankrad ekonomisk politik har de femåriga räntorna gått ned med ca 3,5 procentenheter och kronan har stärkts väsentligt. Som låntagare minskar det våra räntekostnader och stimulerar investeringsviljan i landets många företag. Den svenska kronan har förstärkts med ca 20 % i förhållande till övriga valutor inom EU-området. Dessutom hålls inflationen nere, vilket också ger gynnsamma förutsättningar för ännu lägre räntor och ett starkt förtroende för svensk ekonomi.

Alla dessa faktorer har självfallet positiv effekt på svensk ekonomi, på investeringsviljan och på sysselsättningsutvecklingen långsiktigt. Den låga inflationen, de lägre räntorna och den starkare kronan lägger en grund för en god utveckling för landet Sverige. Centerpartiet är fast beslutet att försvara de vidtagna åtgärderna och är berett att vidta ytterligare åtgärder för att få ned arbetslösheten. Vi menar allvar och vi tänker föra en fortsatt aktiv politik i samverkan för att nå resultat och för att hålla samman nationen.

Fru talman! Med det anförda vill jag yrka bifall till hemställan i finansutskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 28 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Liksom i många andra länder har räntorna sjunkit i Sverige. Men de är fortfarande högre än de var under den tid som vi hade gemensamt regeringsansvar med Per-Ola Erikssons parti. Det gäller att välja samarbetspartner.

Självfallet skall hela Sverige leva. De nya jobb som kan växa fram om man driver en politik som ger en dynamisk utveckling i Sverige gynnar naturligtvis också arbetslösa och utvecklingen i de delar av Sverige som just nu har ännu sämre förutsättningar. Det krävs alltså en generell politik som skapar bra villkor för företag.

Det är också därför som vi, när vi skall sänka skatten, inte väljer matmomsen. Det är bättre att, som vi förslagit, sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare på arbete – det som påverkar möjligheterna att anställa. Därför vill vi ta bort egenavgiftshöjningen i sjukförsäkringen. Skall man rikta stöd till dem som har det utsatt – t.ex. barnfamiljer – då är det bättre att införa grundavdrag för barn, vilket vore ett alternativ till detta.

Östersjöområdet är väldigt viktigt. Under fyrpartiregeringens tid inledde vi en satsning – biståndsmässigt och på andra sätt – för att verkligen stötta Östersjöregionen. Vi satsade på miljösamarbete och motsvarande. Nu vill vi gå vidare, och vi har redan i vårt budgetalternativ för det här året föreslagit ytterligare 200 miljoner kronor.

Men den här typen av snabba klipp och program ger inte samma effekt som en långsiktig övertygad inriktning för att hantera miljöfrågor, Östersjösamarbete och mycket annat.

Per-Ola Eriksson talade om förslag som skulle förbättra för företagen. Det rör sig ändå om begränsade förslag. Under vår tid slopade vi dubbelbeskattningen. Nu kan man möjligen lindra den för några företag, men vi har ännu inte sett några förslag. Arbetsgivaravgifterna skall sänkas med högst 30 000 kr per företag, fast det ger ändå inte tillräckliga effekter. Varför inte skapa bättre företagsvillkor?

Anf. 29 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag har läst Moderata samlingspartiets motion som också har utmynnat i en reservation till detta betänkande. Man vill genomföra stora skattelättnader när det gäller förmögenheter osv. Det är en gammal och känd moderatpolitik. Moderaterna säger att de vill sänka företagsstödet. Men om vi nu skall vara ärliga, Bo Lundgren, vet ju han och alla andra att om man ger sig in på det, ger man sig in på regionalpolitiken. Man tar i anspråk de resurser som skall användas för att hela det här landet skall kunna leva.

Moderaterna brukar inte stå på främsta linjen eller på barriaderna när det gäller att få livskraft i hela landet. Det känner vi till. Men sällan har de så tydligt som i sin motion och reservation visat att de inte vill ha livskraft i det här landet. Ger man sig in och finansierar stora skattesänkningar med företagsstöd och regionalpolitiska stöd innebär det att de mest utsatta områdena, landsbygdsområdena och glesbygdsområdena, kommer att få stå tillbaka. Då hjälper det inte att, som moderaterna önskar, sänka förmögenhetsskatten.

Östersjöprogrammet är en långsiktig satsning på någonting nytt. Satsningen på kretslopp, miljöanpassning av olika verksamheter är också någonting långsiktigt. Vi tänker nytt och tänker framåt. Varför gör då Moderata samlingspartiet gemensam sak med Miljöpartiet och yrkar avslag på detta nytänkande? Det är 2000-talet vi skall möta, och det måste mötas med nya metoder, inte med era förslag som är passerade.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 30 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Jag kunde lika gärna fråga Per-Ola Eriksson varför inte Centern ställde upp när vi ville ge mer till Östersjösamarbetet redan i budgetarbetet, för det ville vi ju. Detta är ingen fruktbar diskussion.

Företagsstöd bör ju reduceras. Det är mycket bättre att se till att vi har sådan villkor för företagande att företag kan överleva och expandera på egen hand. Vi vill inte ha selektiva stöd. Vi vill i stället ha ett generellt bra företagsklimat, och det tror jag egentligen att Per-Ola Eriksson också skulle vilja ha.

De stora skattelättnader som vi föreslår skall framför allt undanröja de kraftiga skattehöjningar för låg- och medelinkomsttagare som har skett sedan Socialdemokraterna återkom till regeringsmakten hösten 1994. Jag vill fråga Per-Ola Eriksson: Anser Per-Ola Eriksson att det var rätt att höja egenavgiften till sjukförsäkringen med tre procentenheter – något som främst drabbar låg och medelinkomsttagare? Den andra frågan till Per-Ola Eriksson: Är det rimligt att försämra momsinsbetalningsreglerna för företagen och att på annat sätt öka kostnaderna genom en förlängd arbetsgivarperiod? Skapar det ett bättre näringsklimat?

Anf. 31 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att Moderata samlingspartiet och andra reseranter i den här debatten gör klart vad de egentligen menar när de litet svepande säger att de skall minska företagsstödet. Tala om vad ni avser! Vilka stöd skall ni ta bort? Skall ni slopa de sänkta arbetsgivaravgifterna, som finns i övre Norrland och som är en del av företagsstödet? Skall ni minska länsanslagen, som är en del i att främja kvinnligt företagande och småföretagsutveckling? Skall ni se till att ta bort de särskilda resurserna som satsas på landsbygdsutveckling osv.? Ni är tvungna att svara och inte bara komma med svepande formuleringar. Jag är för ett bra företagsklimat, men då måste man också vara beredd att anslå de ekonomiska resurser som behövs för att skapa det goda företagsklimatet i hela landet.

Sedan, Bo Lundgren, till skattehöjningarna: Jag har lyssnat mycket uppmärksamt på Bo Lundgrens inledningsanförande, där han talade om att det inte var bra att ha höga skatter och att de i första hand slår mot låginkomstgrupperna. Men då kan jag inte förstå att man, när man kommer till de konkreta förslagen från Moderata samlingspartiet, föreslår just höjd skatt som slår hårdast mot låginkomsttagarna, för det innebär ert förslag om en chockhöjning av matmomsen. Alla människor som är arbetslösa, vilka i dag tyvärr tvingas bort från arbetsmarknaden

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

på grund av att det inte finns tillräckligt många varaktiga jobb, drabbas ju extra hårt av Moderata samlingspartiets chockhöjning av matmomsen. Jag tycker att Moderata samlingspartiet under den fortsatta debatten i dag skall redogöra för anledningen till att man väljer att lägga skattebördan på dem som har de smalaste ekonomiska marginalerna men favoriserar dem som har de bästa villkoren.

När det gäller momsinsbetalningen har vi förändrat reglerna så att vi nu i första hand hjälper de minsta företagen, och det känner Bo Lundgren till.

Anf. 32 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Per-Ola Eriksson sade att det var svepande formuleringar i de borgerliga reservationerna. Jag måste säga att de är bra mycket mer konkreta än regeringens och Centerns gemensamma förslag. Dessutom är de bättre finansierade. Vi finansierar faktiskt inte våra förslag genom att sälja fastigheter – en sak som åtminstone Socialdemokraterna tidigare har varit starkt emot. Det är en väldigt skakig finansiering i era förslag.

Per-Ola Eriksson är uppenbarligen dåligt påläst i fråga om vad de gemensamma borgerliga förslagen innefattar, för han har nu flera gånger upprepat att vi skall finansiera sänkta arbetsgivaravgifter och skatter för småföretagen med minskade regionalpolitiska stöd. Detta är helt fel. Vi har från Folkpartiets sida ett enda förslag som berör regionalpolitiken därför att vi tycker att ert och socialdemokraternas förslag i fråga om barnpensionerna är asocialt. Att halvera barnpensioner, pension till barn som har mist sina föräldrar, är ett asocialt förslag. Det säger vi i Folkpartiet nej till. Vår finansiering har vi gjort genom sådana företagsstöd som finns i regionalpolitiken. Resten har ingenting med detta att göra. Det är alltså helt felaktigt. Här är centerpolitiken uppenbart en asocial politik, vilket gör mig djupt bekymrad.

Jag måste säga att jag tycker att det är konstigt att man från Centerns sida inte vidhåller det som man tidigare ändå har brukat ha, nämligen en ganska småföretagsvänlig politik. Numera lägger man tydligen pengar på diverse andra olika ting. Det är väldigt konstigt att man när arbetslösheten nu är så förskräckande hög och man säger sig vilja bekämpa den – det tror jag på – lägger pengar på sänkt matmoms i stället för att lägga pengar på strategiska skattesänkningar för företagande och flera arbetstillfällen. Vi kan ju inte äta oss ur arbetslösheten. Vi måste arbeta oss ur arbetslösheten, Per-Ola Eriksson.

Anf. 33 PER-OLA ERIKSSON (c)

Fru talman! Vi satsar just resurser för att främja småföretagandet. Vi vill ha fram fler småföretag. Vår konstruktion tillsammans med socialdemokraterna, att sänka arbetsgivaravgifterna så att i första hand småföretagen gynnas, borde Folkpartiet, som också ofta talar sig varmt om vikten av småföretag, ställa sig bakom. Varför, Anne Wibble, ställer ni inte upp på detta första steg som också är ett steg i en skatteväxling? Folkpartiet brukar ju annars tala om skatteväxling. Varför är ni inte med nu när vi tar första steget?

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 34 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Per-Ola Eriksson är faktiskt även här dåligt påläst. Vi har inte ens yrkat avslag på detta. Vi inser bara att det är fullständigt otillräckligt för att få fram de nya arbetstillfällena. Om Per-Ola Eriksson har någon taletid kvar kanske han kan göra det som Arne Kjörnsberg inte gjorde, nämligen svara på varför ni från Centerns och Socialdemokraternas sida röstar nej till att sätta upp ett ambitiöst mål för arbetslöshetsbekämpningen – att halvera den totala arbetslösheten. Varför röstar ni nej till detta från Centerns sida?

Anf. 35 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag tror att Anne Wibble har läst betänkandet dåligt. Centerpartiet vill givetvis också få ned den totala arbetslösheten. Men vi börjar med ett första mål, nämligen att få ned den öppna arbetslösheten. Det gäller de människor som i dag står helt utanför någon som helst form av stöd, varken utbildnings- eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Skall vi inte börja där? Det är ett nog så ambitiöst mål. Jag tror att vi är ganska överens i denna kammare – jag hoppas att vi är det – om att det långsiktiga målet måste vara att sätta hela nationen i arbete. Men vi måste ju börja någonstans. Den satsning som vi gör på småföretagsutveckling, kretsloppsanpassning, Östersjöområdet osv. är också ett sätt att skapa utrymme för en växande marknad som kan skapa nya jobb i framtiden.

Anf. 36 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik

Fru talman! Per-Ola Eriksson berättar hur bra det gick med statens finanser sedan Centern gick in och höjde saneringsskatten från 114 % till 118 % förra våren. Det var ju bra. Varför var det då nödvändigt, när det gick så himla bra, att höja saneringsskatten med ytterligare 8 miljarder i juli 1996, just när arbetslösheten gick upp. Det drar ju undan resurser från vård, från landsbygdens folk och från folk med låga inkomster. Varför var det nödvändigt av er som inte vill gå med i EMU, Per-Ola Eriksson?

När det gäller detta med EU-bidragen undrar jag om Eriksson över huvud taget kan tänka sig – ja eller nej – att försöka föra över pengar från dem nere i Skåne – vi kan kalla dem Knoll och Tott – till landsbygdsfolk i inland och skogsbygd. Kan Eriksson över huvud taget tänka sig att diskutera det?

Skatteväxlingar är ju jättebra, gärna gröna. Men när nu Eriksson rör sig i röda kretsar kan han då också tänka sig röda växlingar, så att vi höjer skatten för mig och sådana som tjänar lika mycket som jag och använder pengarna till att sänka skatten för dem som tjänar 140 000–150 000 kr? Kan Centern tänka sig en röd skatteväxling, så att man höjer bolagsskatten till 30 % – litet lägre än den vanliga kommunalskatten – och använder pengarna till att sänka skatten på enskild näringsverksamhet? Det skulle rädda många jordbruksföretag, Per-Ola Eriksson. Kan man tänka sig en sådan röd skatteväxling för grön landsbygd?

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 37 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Vi har tänkt på Lars Bäckström m.fl., och därför sänks nu brytpunkten. Det blir en skatteskärpning för dem som har bättre inkomster. Det är ett förslag som läggs fram.

Lars Bäckström frågar varför vi förstärker saneringsprogrammet. Det är för att Sverige skall ha möjlighet att stå väl rustat. Enligt Centerns uppfattning skall vi inte vara med i EMU. Om vi har en ekonomi i förfall klarar vi inte ett utanförskap. Vi skall nu rusta oss för att möta framtiden och stå säkra. Därför är sunda statsfinanser en nödvändighet i sammanhanget.

Anf. 38 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik

Fru talman! Om vi har en ekonomi i förfall är det alldeles sant. Men Per-Ola Eriksson berättade ju för kammaren hur lysande det gick sedan våren 1995, när Centern inledde samarbetet med regeringen. Allt gick ju så bra då. Det var inget förfall, utan det var så väldigt bra. Ändå ökade ni takten i saneringarna. Det var orätt. Det drog undan pengar från vård och från landsbygdens folk. Det var ett dåligt avvägt beslut – ett dumt beslut.

Anf. 39 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Vi skulle få en sönderfallande ekonomi om man följde Vänsterpartiets recept. Då skulle man inte få håll på utgiftsökningen. Det skulle bli så att man spred pengarna än till den ena gruppen, än till den andra. Lars Bäckström leker jultomte mitt i sommaren.

Anf. 40 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! Det här skulle vara en replik på Per-Ola Eriksson. Nu har han ingen tid kvar, så han kan inte besvara den just nu. Men han får fler tillfällen.

Jag noterar att Per-Ola Eriksson inte har läst på. Han angriper Miljöpartiet för att inte ställa upp på en satsning på Östersjöregionen. I själva verket föreslår vi en ännu mer ambitiös satsning, med mer pengar än vad Centern och regeringen har kommit överens om. Det är typisk centerpartistisk demagogi att inte läsa på och sedan anklaga andra för sådant de inte står för.

Det finns ett antal utredningar som visar att företagsstöd många gånger inte leder till fler företag eller arbetstillfällen. Det leder bara till att andra företag slås ut eller inte kan utvecklas. Därför vill vi ha en analys, en helhetssyn på företagsstödet i stället för att man plottrar, på det sätt som Centern gärna gör. Vi har reserverat oss mot att man anslår en miljard rätt ut och köper grisen i säcken. Det skall vara en genomtänkt strategi. Vi kan mycket väl tänka oss att det är bättre att sänka vissa skatter generellt, t.ex. arbetsgivaravgifterna, i stället för att gå ut med stöd som vi inte vet om det ger någon positiv effekt.

Fru talman! Det är också märkligt att Centern inte ställer upp på fortsatta allergisatsningar, att man medverkar till en neddragning av kalkningsbidraget och att man inte vill satsa vidare på vindenergi på det sätt som regeringen och Miljöpartiet har samarbetat om det senaste året. Det blir stopp på de satsningarna. Därmed blir det en neddragning på miljösidan.

Anf. 41 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Per-Ola Eriksson ställde en rak fråga till mig. Jag skall svara på den, även om han inte har möjlighet att begära ordet igen.

Han ställde en fråga om matmomsen. Hans fråga utgick från att sänkningen av matmomsen hade åstadkommit av Centerpartiet, även om den inte var en direkt gåva från Per-Ola Eriksson. Jag tror ändå att de flesta minns hur det gick till när matmomsen sänktes. Det var inte gratis, som man fick ett intryck av när Per-Ola Eriksson talade. Han talade tidigare om jultomten. Per-Ola Eriksson vill framstå som jultomten när det gäller sänkningen av matmomsen.

Sänkningen av matmomsen bekostades genom en sänkning av ersättningsnivåerna i a-kassan, sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen, genom en försämring av barnbidraget, borttagande av flerbarnstillägget och flera andra saker. Det är därför, Per-Ola Eriksson, som vi kristdemokrater inte vill att den reform som ni genomförde skall bestå. Vi vill använda pengarna med en större träffsäkerhet, genom att återinföra valfrihet för småbarnsföräldrar – införa vårdnadsbidrag. Vi vill förbättra möjligheterna för de grupper som fick det sämre när matmomsen sänktes.

Det hade varit fullt förenligt med ert handslag med regeringen att ni ställde upp på vårt gemensamma förslag i dag om att öppna den tjänstesektor som riktar sig till hushållen. Det är möjligt, Per-Ola Eriksson. Om centerrepresentanterna här i kammaren i dag röstar för det förslaget kommer det att gå igenom och denna marknad öppnas för arbetslösa människor redan från den 1 oktober i år.

Anf. 42 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! Vi moderater föreslår att moms på mat återgår till den nivå den hade när vi samregerade med Centerpartiet. Vi vill i stället sänka skatten på arbete ännu kraftigare, främst för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt vill vi införa ett extra grundavdrag för varje barn, riktat till barnfamiljer.

Fru talman! Riksdagen står i dag inför ett vägval. Skall vi fortsätta att främst diskutera hur vi skall ta hand om dem som är eller blir arbetslösa? Eller skall vi förändra Sverige så att tilltron vänder åter, så att människor och företag kan växa och så att massarbetslösheten kan elimineras?

För oss moderater är valet självklart. Det är den senare vägen vi måste gå.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 43 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag började med att säga att regeringen är på defensiven. Det har också denna debatt visat. Det gör mig ganska bekymrad. Vi har långt kvar till val. Vi har den regering vi har. För att vi skall få bättre fart på landets ekonomi och företagsamhet krävs att regeringen ändrar kursriktning och lägger om politiken. Det har inte synts några sådana signaler i denna debatt. Man är låst vid sina egna förslag. Slentrianmässigt röstar man nej till det oppositionen har föreslagit, förmodligen bara därför att det råkar ha kommit från oppositionen. Det visar inte på någon god vilja att åstadkomma en politik som är bra för hela landet.

Regeringen måste visa sig litet mera öppen framöver och ta fasta på de framtidsinriktade, företagsvänliga förslag som väcks här i kammaren. Man måste sluta se bakåt, till sina fackliga samarbetspartner. I stället måste man se till de företag och människor som skall driva företag som skall ge oss de arbetstillfällen vi behöver. Jag hoppas att Socialdemokraterna gör det.

Anf. 44 LARS BÄCKSTRÖM (v)

Fru talman! Det går att få ned arbetslösheten genom att ge gåvor till företag. Men priset är klyftor. Det går att få ned arbetslösheten genom att göra det oerhört svårt att vara arbetslös. Vänstern avvisar de två vägarna. Vi vill följa en annan väg: kompetenshöjning, förnyelse, rättvis fördelning.

Anf. 45 MATS ODELL (kds)

Fru talman! Arbetslösheten ökar nu snabbt igen, efter två år med Socialdemokraterna i Rosenbad. Konkurserna ökar nu igen, Arne Kjörnsberg. De började öka 1989. Den ökningen bröts 1992. Efter ett år med den borgerliga regeringen började antalet konkurser gå ned. Nu har de börjat öka igen. Detta är mycket allvarligt.

Regeringens politik är otillräcklig när det gäller att få Sverige i arbete. Vi kristdemokrater har tillsammans med Folkpartiet och Moderaterna lagt fram ett konkret förslag. Riksdagen kan, genom att i dag stödja det förslaget, öppna den tjänstesektor som riktar sig till de privata hushållen och skapa tusentals nya företag och tusentals nya jobb redan från den 1 oktober.

Anf. 46 ARNE KJÖRNSBERG (s)

Fru talman! Moderaterna, Folkpartiet och kds är splittrade i fler frågor än de är enade i. I detta betänkande finns det 19 för de här tre partierna gemensamma reservationer. Moderaterna har 31 själva, Folkpartiet har 13 och kds har 19. Det är tragiskt att det de har lyckats ena sig om främst är förslag som leder till ökade klyftor och mer orättvisa. Om det åtminstone hade varit tvärtom i den här fördelningen!

Vi socialdemokrater vill i stället föra en handfast politik för arbete, miljö och rättvisa. Vi *vill* faktiskt samla alla goda krafter i kampen mot arbetslöshet och otrygghet. Vi säger: Sluta med konfrontationen för dess egen skull! Börja samarbeta – för de arbetslösas skull, för välfär-

dens skull och för Sveriges skull! Vi sträcker ut handen – jag skall inte falla för frestelsen att säga ”till alla goda krafter”. Vi sträcker ut handen, säger jag! Ta handen! Var med och medverka till att lösa det största problem vårt land har stått inför på arbetslöshetsområdet sedan 1930-talet! Vi inbjuder er. Ni är välkomna – alla i denna kammare och i hela vårt land.
(Applåder)

Anf. 47 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Ingenting är värre för en enskild människa som vill och kan arbeta än att förvägras tillträde till arbetsmarknaden. Ingenting är mer förnedrande för den som har förmågan att arbeta än att förhindras möjligheten att försörja sig med egna arbetsinkomster. Arbetslösheten är en social och ekonomisk olycka för de individer som drabbas och för hela samhället. Därför kan ingen uppgift vara viktigare än att skapa förutsättningar för att människor som vill och kan arbeta också får arbeta.

Steg för steg skall vi nedbringa arbetslösheten – både den öppna arbetslösheten och den totala arbetslösheten. Det skall vi göra främst genom att skapa nya jobb. Jag kan försäkra att den uppgiften står i centrum för den ekonomiska politik som jag och regeringen för och som hela socialdemokratin står bakom. Den uppgiften har de två folk rörelsepartierna Socialdemokraterna och Centern enats om att samverka kring.

Men kampen mot arbetslösheten kan inte föras till framgång om inte ekonomin är i ordning. Det går inte att skapa jobb, det går inte att bekämpa arbetslöshet med hög inflation, höga räntor, stora underskott, skuldsättning och sedelpressar.

Jag har skapat ett eländesindex som ett grovt mått på tillståndet i ekonomin. Det består av en sammanvägning av tre olika mått. Det handlar om måttet på arbetslösheten i procent, måttet på underskottet i den offentliga sektorn i procent av BNP och måttet på inflationen i procent. Jag har över åren följt hur detta eländesindex har utvecklats sig.

I slutet av den långa socialdemokratiska regeringsperioden på 1970-talet, 1974–1976, uppgick eländesindex till 8,6 %. Därefter följde en borgerlig regering, och i slutet på den perioden, 1980–1982, hade eländesindex stigit till 19,2. Så blev det på nytt en socialdemokratisk regering, och i sista perioden av den regeringen, 1989–1991, hade eländesindex på nytt nedbringats till 8,0. Vi fick på nytt en borgerlig regering, och 1992–1994 hade eländesindex stigit på nytt till 20,5. Nu när snart det andra året av den här socialdemokratiska regeringsperioden är till ända kan vi konstatera att eländesindex på nytt har nedbringats. För 1996 kan det beräknas till 14,2.

Det här har framför allt skett genom att inflationen har nedbringats och genom att budgetunderskottet har minskat. Vi har nu de senaste siffrorna över inflationen: 0,8 %. Det finns de som oroar sig över detta, och talar om risken för deflation. Jag tror inte att vi har någon risk för deflation, och jag är inte heller säker på att vi klarar av att ligga kvar på denna låga nivå. Men jag tycker att det är en stor framgång för svensk

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

ekonomi att vi kan få bukt med den höga inflationen så att inte människornas inkomster och tillgångar – och jag tänker framför allt på dem som har små tillgångar och små inkomster – gröps ur av ständigt stigande priser och av ett försämrat penningvärde.

Vi har också sett hur budgetunderskottet har nedbringats mycket kraftigt. Regeringens prognos för 1996 är 5,1 %, men senare uppgifter tyder snarare på att det blir mindre. Konjunkturinstitutet hamnade i sin prognos nyligen på 4,2 %, och senare uppgifter från Riksgäldskontoret tyder kanske på att det kan bli ytterligare något lägre.

Det här har bidragit till att minska eländesindex, men självklart är vi inte nöjda. Vi vill fortsätta att få ned eländesindex till en nivå som är i överensstämmelse med vad vi har haft under tidigare socialdemokratiska regeringar. Det skall framför allt ske genom att nedbringa arbetslösheten, och detta kan inte komma till stånd om vi inte har ordning på landets ekonomi, med låg inflation och med sanerade statsfinanser. Det är absolut nödvändiga förutsättningar för att vi skall kunna föra kampen mot arbetslösheten med framgång.

Det beslut som riksdagen så småningom skall fatta, som bygger på den proposition som regeringen har lagt fram och på den överenskommelse som Socialdemokraterna och Centern har träffat, innehåller en rad viktiga åtgärder. Det handlar om reformering av arbetsmarknadspolitiken med en kraftig decentralisering; överförande av ansvar till lokala och regionala nivåer. Det handlar om en mycket stor utbildningsreform: utbyggnad av vuxenutbildningen, gymnasieskolan och den högre utbildningen. Det handlar om en rad insatser, skattelättnader och annat, för att skapa bättre betingelser för små och medelstora företag, och det handlar om tre offensiva program: för Östersjön, för miljön och för de mindre och medelstora företagen.

Allt det här är ansvarsfullt finansierat. Det äventyrar inte statsfinanserna. Till detta fogas en plan för att en gång i halvåret stämma av utvecklingen när det gäller arbetsmarknaden och sysselsättningen.

Dagens program, som riksdagen har att ta ställning till, är ett viktigt steg i den här processen. Det är inte det första steget, och det är förvisso inte det sista, men det är ett viktigt steg som markerar att kampen mot arbetslösheten nu alltmer flyttar fram i fokus för den ekonomiska politiken. Vi har också satt upp ett mål, att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000.

Jag noterar att de tre samverkande partierna på högerkanten formulerar sig på ett annat sätt. I sin motion har moderaterna sagt att med den politik de vill föra kan man halvera den totala arbetslösheten till år 2000. I sin motion har Folkpartiet sagt att med den politik Folkpartiet vill föra kan man halvera den totala arbetslösheten till år 2000. I sin motion om den ekonomiska politiken har kristdemokraterna hävdat att de kan halvera den totala arbetslösheten till år 2000. Men när man sedan kommer samman och enar sig om de saker man kan ena sig om är det mycket som faller bort. Då nöjer man sig med att konstatera att man kan halvera den totala arbetslösheten, men utan att precisera när detta skall ske.

Jag noterar att Bo Lundgren sade att den totala arbetslösheten skall halveras även om det tar sin tid. Då vill jag ställa en fråga. Om nu inte fyra år räcker, hur många år ytterligare, bortom år 2000, skall det ta innan Bo Lundgren, Anne Wibble och Mats Odell tror att den totala arbetslösheten har halverats?

Anf. 48 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! Erik Åsbrink framhårdar i att diskutera som om alla problem i svensk ekonomi uppkom den 4 oktober 1991 när den borgerliga regeringen tillträdde. Så är det naturligtvis inte.

Jag vill ställa en fråga till Erik Åsbrink. Vill Erik Åsbrink återgå till den ekonomiska politik som fördes mellan 1988 och 1991 och det ekonomiska läge vi hade då? Det skulle vara intressant att höra.

Den andra frågeställningen gäller målet för att pressa ned arbetslösheten. Det som Erik Åsbrink citerade står inte i vår motion. Det står något helt annat. Läs gärna motionen igen.

Det väsentliga för oss är att målet är att förbättra villkoren för arbete och företagande så att man kan halvera den totala arbetslösheten. Det mål Erik Åsbrink sätter upp är begränsat och det ger möjlighet att laborera med sådant som innebär att man tar hand om de arbetslösa och inte skapar förutsättningar för nya jobb.

Där finns det en stor risk. När man ser den politik som den regering Erik Åsbrink nu tillhör har fört kan man konstatera att den har höjt skatten på arbete med inte mindre än 40 000 miljoner kronor. Den har höjt skatten på investeringar i nya jobb och återreglerat arbetsmarknaden så att det är svårare att anställa. Regeringen har kort sagt vidtagit ett antal åtgärder som har lett fram till den situation vi nu befinner oss i, en massarbetslöshet som håller på att permanentas. Detta är det stora problemet. Vad vill ni då göra åt detta?

Är ni beredda att sänka skatten, ta bort dubbelbeskattningen och avreglera arbetsmarknaden? Några sådana förslag finns inte. Under tiden blir fler och fler arbetslösa. Ni sviker de arbetslösa, Erik Åsbrink.

Anf. 49 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Det är inte alls så som Bo Lundgren påstår att jag uppehöll mig vid den tidigare borgerliga regeringens insatser. Jag förbigick det till största delen med tystnad. Det tror jag att Bo Lundgren skall vara tacksam för. Jag bemötte t.ex. inte det häpnadsväckande påstående som Bo Lundgren framförde tidigare i kammaren att räntorna nu skulle vara högre än vad de var när Bo Lundgren satt i regeringen. Sanningen är ju att de är närmare 4 % lägre än när Bo Lundgren fick lämna regeringsmakten.

Nej, jag pratade om framtiden. Jag ställde frågan om hur många år bortom år 2000 de arbetslösa skall vänta innan arbetslösheten halveras. Varför har den ambition som ändå uttrycktes i de enskilda partiernas motioner fallit bort när man enat sig om vissa utglesade rester? Allt annat har ju lagts åt sidan där.

Bo Lundgren säger att det inte är viktigt. Jag tror att det är oerhört viktigt för de arbetslösa att få något besked om när åtgärder mot arbets-

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

lösheten vidtas och när de kan börja få effekt. Jag tror att det har utomordentligt stor betydelse. Jag vill på nytt ställa frågan: När kan arbetslösheten halveras med det utglesade förslag som de tre partierna har enats om? Kan vi få ett besked om den saken?

Anf. 50 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! Det är bekymmersamt när landets finansminister har så litet att säga om hur han skall skapa de goda villkor för företagande och arbete som krävs för att vi skall kunna få ned den totala arbetslösheten genom att nya jobb växer fram i företagen runt om i Sverige.

Frågan om när vi skall få genomslag för vår politik kan enkelt besvaras med att det beror på när Socialdemokraterna och Centern slutar att blockera den politik som kan ge goda villkor för företagande och nya jobb. Det finns ett antal förslag som Erik Åsbrinks partikamrater i riksdagen kan ansluta sig till. Ett av dem kan sättas i sjön snabbt. Det handlar om att förändra arbetsrätten, göra det enklare att anställa och göra en förtroendechock i det avseendet.

Ett annat förslag är att skapa förutsättningar för att den privata tjänstesektorn skall kunna expandera och ge 10 000-tals människor arbete. Men ni blockerar de förslagen. Ni skall möjligen utreda och titta på dem medan fler och fler blir arbetslösa under längre och längre tid. Vi ser ju den utvecklingen.

Herr talman! Jag förstår att Erik Åsbrink förbigick den borgerliga regeringsperioden med tystnad. Det var ju så att när han lämnade över sin stol i Finansdepartementet till mig hade vi en situation som innebar att arbetslösheten ökade med ungefär 1 000 personer om dagen. När vi lämnade över regeringsansvaret till Socialdemokraterna efter valet 1994 förbättrades siffrorna. Då ökade antalet nya jobb mycket kraftigt. Vi vände den utveckling som var genom att just skapa goda villkor för företagande och arbete. Min fråga kvarstår. Anser finansministern att höga skatter på arbete befrämjar nya jobb? Anser finansministern att en dubbelbeskattning av investeringar i nya jobb befrämjar kampen mot arbetslösheten?

Anf. 51 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Normalt brukar Bo Lundgren inte vilja tala om det förflutna. Jag kan förstå detta. Men i dag vill han tydligen göra det. Då kan jag nämna några uppgifter och jämföra läget i år med hur det var för tre år sedan när Bo Lundgren satt i regeringen. Jag tar uppgifter utöver de som framgick av eländesindex.

År 1993 minskade industriinvesteringarna med 1,3 %. I år ökar de med 17 %. År 1993 uppgick inflationen till 4,1 %. Nu är den nere i 0,8 %. År 1993 var budgetunderskottet 12,3 % av BNP. I år blir det 5 % eller sannolikt lägre. År 1993 minskade bruttonationalprodukten med 2,2 %. I år ökar den med 1,4 %. År 1993 hade vi ett underskott i våra utrikes betalningar med 29 miljarder. I år har vi ett överskott med 31 miljarder. Det är inget lysande facit för Bo Lundgren och den regering som han satt i.

Jag konstaterar att jag inte har fått något svar på frågan. Vi får väl ta upp den i andra sammanhang. Varför släppte ni den ambition som ni ändå hade i era motioner att precisera när den totala arbetslösheten skulle halveras enligt moderat politik? Varför försvinner denna tidsangivelse? De arbetslösa lämnas i total ovisshet om när halveringen skall kunna ske.

Till sist vill jag säga till Bo Lundgren, som efterlyser en förtroendechock: Lämna förtroendet åt mig, så får Bo Lundgren ta hand om chocken!

Anf. 52 ANNE WIBBLE (fp) replik

Herr talman! Tillåt mig omedelbart lugna Erik Åsbrink. De borgerliga partierna vill ha en så företagsvänlig politik att så många nya jobb skapas att den totala arbetslösheten kan halveras till sekelskiftet. Om man skall tro finansutskottets betänkande kommer våra förslag tyvärr att avslås. Då blir det naturligtvis inte så. Men det är vår ambition.

Jag vill tillåta mig att lyfta den här debatten litet utanför Sveriges gränser. Vi kommer aldrig någonsin att klara jobben i Sverige om vi bara ser till Sverige som en nästan isolerad ö. Vi måste inse att Sverige är en del av ett internationellt ekonomiskt samfund. För att få tillväxt och arbeten i Sverige krävs det att Sverige blir ett jättefint investeringsland för utländska företag och för svenska företag.

Jag skulle vilja veta om det i regeringens och Centerns program finns någonting som ni anser bidrar till att locka investeringar från svenska investerare och från utländska investerare till Sverige. Jag kan inte finna någonting sådant. Jag tror att om det perspektivet fortsätter att saknas i regeringens politik riskerar Sverige att klämmas ihop och förstöras mellan en snabbt växande asiatisk ekonomi och en mycket snabbt växande ekonomi i Öst- och Centraleuropa. Där finns nämligen ett bra investeringsklimat, god framtidstro och en väldig iver och hunger på tillväxt och jobb. Vad anser ni bidrar till att skapa detta goda investeringsklimat i Sverige?

Anf. 53 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Jag tycker att det är lika litet tillfredsställande att höra Anne Wibble som att höra Bo Lundgren i frågan om när arbetslösheten skall ha halverats. Oavsett vad som sägs i replikskiften här i debatten är det ett faktum att när de tre partierna på högerkanten sätter sig samman och hittar ett begränsat antal förslag som de kan enas om, släpper de den ambition som de givit uttryck för i sina motioner, nämligen om angivande av en tidpunkt för när arbetslösheten skall ha halverats. De arbetslösa lämnas i total ovisshet om när det skall kunna ske.

Jag kan inte tolka detta som någonting annat än en kapitulation och en försvagning av den ambition som uttrycktes – låt vara att trovärdigheten i den ambitionen inte är särskilt hög med tanke på det mycket begränsade paket som ligger till grund för detta mål.

Den andra frågan – som jag inte hinner beröra särskilt utförligt – gäller förtroendet för Sverige internationellt. Jag har varit ute några gånger internationellt och träffat en rad människor som är verksamma

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

ekonomiskt i företag, i andra länders regeringar osv. Jag kan försäkra en sak: att förtroendet för Sverige, för svensk ekonomi och ekonomisk politik, har ökat mycket kraftigt under senare tid. Man noterar de stora framsteg som vi har gjort när det gäller att sanera statsfinanserna och att få ned inflationen och räntorna.

Vi är inte på något sätt framme. Jag är inte nöjd, framför allt inte med den höga arbetslöshet som vi fortfarande har i Sverige, men vi har – det bekräftar utländska iakttagare – lagt en god grund för den fortsatta saneringen av den svenska ekonomin, och det är viktigt.

Anf. 54 ANNE WIBBLE (fp) replik

Herr talman! Erik Åsbrink kunde inte peka på någonting i dagens förslag som skulle skapa tillit till investeringar i Sverige, och jag kan förstå det, för det finns inget. Det saknas faktiskt någonting som jag tror är väldigt viktigt och som vi har pekat på från de borgerliga partiernas sida, nämligen kvaliteten i utbildningsprogrammet.

Ni skryter mycket med att det skall skapas väldigt många nya utbildningsplatser, och det är nog i och för sig bra att det blir flera sådana, men det är faktiskt så att kvaliteten i utbildningen är ett väldigt nödvändigt komplement till antalet platser. Man kan inte bara ha fler platser utan måste också ha flera bra platser och goda utbildningslinjer liksom en god utbildningskvalitet. Detta har ni konstigt nog inte velat ta fasta på. Jag tror att det är centralt för att Sverige skall klara sig bra. Svenska företag kommer nog att klara sig bra, för de expanderar utomlands, men jag hoppas, Erik Åsbrink, att ni också vill ha en mängd jobb i Sverige, och då måste vi ha ett bra klimat här.

En annan sak är bra och det är stabila skattevillkor. Erik Åsbrink har medverkat till en skattereform som skall göra det lönande att arbeta i Sverige, men man har nu gjort många återställare. Resultatet är t.ex. att man för sådan utländsk expertmedverkan som krävs för att företag skall kunna växa och erbjuda jobb i Sverige måste göra särskilda undantag i form av lägre skatt för de utländska experterna. Det var ju det som vi skulle komma ifrån, Erik Åsbrink, med den stora skattereformen. Därför har man även där gått fel väg.

Jag tror att man också behöver en mycket väl fungerande arbetsmarknad, och regeringen har inte heller bidragit till detta, eftersom den inte vågar ändra på reglerna i arbetsrättssammanhang – man får förmoda att det är av hänsyn till LO. Det saknas för mycket för att man skall få en tillit till Sverige som investeringsland, och då klarar vi inte jobben. Det är tyvärr den bistra sanningen. Med den borgerliga politiken skulle vi kunna halvera den totala arbetslösheten till sekelskiftet, herr finansminister.

Anf. 55 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Till Anne Wibble vill jag säga att syftet med den proposition som behandlas i riksdagen i dag inte i första hand varit att behaga utlandet. Syftet var att vidta ett antal åtgärder för att bekämpa arbetslösheten, och jag tycker att det syftet är fullt tillräckligt för framläggande av en proposition. Men detta är naturligtvis inte det enda som

vi gör. Jag nämnde förut att vi tidigare har vidtagit åtgärder, och vi kommer att vidta flera sådana.

När det handlar om utlandets syn på svensk ekonomi är det av utslagsgivande betydelse att vi kan visa att vi håller på att återställa ordningen i svensk ekonomi och i statsfinanserna samt att vi kan etablera ett positivt klimat för företagen – de må vara svenska eller utländska – genom låga räntor.

Utlandet ser också på vår utbildningsstandard, och det är förvisso så att denna proposition innehåller viktiga insatser för att ytterligare förstärka och bygga ut utbildningen, bl.a. den högre utbildningen. Utlandet ser också på det svenska skattesystemet, och jag har märkt att man positivt noterar den förmånliga företagsbeskattning som vi har i vårt land. Jag vill gärna säga att Anne Wibble har medverkat till detta genom den skattereform som vi genomförde för några år sedan, även om den dessvärre har utsatts för en del attacker och perforeringar bl.a. från det statsråd som satt rakt under Anne Wibble under den borgerliga regeringsperioden. I huvudsak står sig ändå detta skattesystem, och det är positivt för våra strävanden att locka till oss utländska investeringar i Sverige.

Anf. 56 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik

Herr talman! Statsrådet sade att eländesindex har gått ned, och det är ju bra. Men ett index består av delar, och vi är, herr statsråd, överens om att den del som inte har gått bra är arbetslösheten. Där har ni kört i diket. Man kan naturligtvis från samma dike se både stjärnor och lera, men ni har kört fast i leran när det gäller arbetslöshetsbekämpningen.

Ni har lagt fram sju ekonomisk-politiska propositioner utan att fastställa ett mål för bekämpningen av arbetslösheten. Däremot har ni satt upp andra mål som ni skall kämpa för. När ni nu kommer tillbaka den åttonde gången är det kanske för att börja ta er ur diket. Det är bra, och det är kanske en utsträckt hand. Men samtidigt som ni kanske sträcker ut den handen delar ni med den andra handen ut en örfil, nämligen när det gäller sättandet av den bortre parentesen för a-kassan. Det är ett mycket dåligt berett förslag. Att låta de arbetslösa finansiera höjningen är att dela ut en örfil, och där kan vi i Vänstern inte vända andra kinden till.

Men om ni kan ändra er därvidlag har ni sommaren på er att fundera. Ni har en utredning som kan vara en nödutgång för er när det gäller att göra en total omläggning av a-kassan. Då kan vi kanske öppna möjligheter. Hittills har er utsträckta hand bestått i att ni har satt er ned med annat parti en mörk natt och sedan kommit ut och sagt: Nu är vi överens, och nu sträcker vi ut en hand. – Till varandra, ja!

Ni har ibland indirekt visat att ni menar allvar med era ord. Ni har nappat på några vänsterpartiförslag vad gäller utbildning, skattepolitik osv. – det finns positiva inslag – men helheten förstörs av a-kasseförslaget och av er bristande fördelningspolitik.

Statsrådet Åsbrink! Kan ni tänka er röda skatteväxlingar, dvs. att höja skatten för dem som tjänar bättre och att minska den för dem som

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

tjänar dåligt – höja skatten för bolag och lätta skattetrycket för mindre företagsamhet?

Och vad händer bortom den bortre parentesen, Åsbrink? Är det rimligt att de arbetslösa skall finansiera höjningen av a-kassan? Finns det inte andra metoder?

Anf. 57 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Lars Bäckström tycker att jag har kört i diket. Jag måste säga att jag inte alls upplever det så. Jag kör på i ganska bra takt, och jag kan försäkra att regeringen kommer att fortsätta att föra en kraftfull ekonomisk politik, inte minst för att bekämpa arbetslösheten. Det är vår huvuduppgift nu.

Problemet med Vänsterpartiet för närvarande är ju att ni tycks ha tappat den insikt som ni visade visst prov på tidigare under mandatperioden, nämligen att man måste ha ordning på statsfinanserna. Man kan inte låna sig fram. Man kan inte släppa i väg underskotten och skulden på det sätt som era nuvarande förslag dessvärre leder till.

En politik mot arbetslöshet och för att skapa nya jobb är inte trovärdig om den innefattar skuldsättning och sedelpressfinansiering. Den insikten måste ni återvinna, om det skall vara möjligt att ha något samarbete i framtiden. Den politik som vi nu för syftar till att skapa en stabil grund för nya jobb och att åstadkomma en lägre arbetslöshet.

Jag hörde Lars Bäckström tidigare i debatten uttala att vi håller på att försätta den offentliga sektorn i något slags tillstånd av anorexi. Jag delar inte den uppfattningen. Det är snarare så att vi med Vänsterpartiets politik riskerar att få bulimi när det gäller underskott och skuldsättning.

Anf. 58 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik

Herr talman! Statsrådet Åsbrink underkänner nu helt regeringens politik fram till våren 1996. Fram till dess hade vi ett saneringsprogram på 118 miljarder. Allt innan dess var alltså en total katastrof för statsfinanserna. Är inte det att ge ett väl kraftigt underbetyg åt den tidigare finansministern? Jag tycker faktiskt att det är ett väl häftigt internt angrepp.

Vi står fast vid det som vi stod fast vid med Göran Persson. Det var en ganska hyfsat avvägd politik. Sedan dess har statsfinanserna förbättrats. Om försämrade prognoser gör att man måste skärpa saneringstakten, varför kan då förbättrade prognoser aldrig leda till att man lättar något på saneringstakten? Nu ökar ju arbetslösheten de facto. Det går inte att förneka att arbetslösheten ökar, Åsbrink. Skulle en skillnad på 12 miljarder vara bulimi och katastrof? Det är mindre än 1 % av BNP. Det går ju inte att vara trovärdig och hävda det, statsrådet Åsbrink.

Statsrådet Åsbrink har haft fel förr i debatten. När vi diskuterade skattereformen sade Åsbrink: Det blir ingen underfinansiering. Reformen är fördelningspolitiskt helt perfekt. Vem var det som fick rätt den gången, Åsbrink? Det var jag! Vem är det som har rätt den här gången? Det är faktiskt jag. Vi kan ha en något lättare finanspolitik för att garantera jobben. Statsrådet Åsbrink sade: Det går inte att sänka mat-

momsen. Jag sade att det gick. Sedan sade Åsbrink: Man blir klokare över natten. Han tillstyrkte vårt förslag.

Bli klokare över natten! Satsa på och prioritera kampen mot arbetslösheten! Driv inte EU-anpassningen så stenhårt! Då kan vi ta emot en öppen hand. Då skall vi samverka. Det finns möjligheter. Vi har inte alls mist kunskapen om att statsfinanserna måste finansieras. Men det skall gå hand i hand. Alla index skall förbättras genom att alla variabler förbättras. Det gäller inte bara inflation och underskott, utan även arbetslösheten skall gå ned.

Anf. 59 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Visst är det så, Lars Bäckström, att jag ibland har haft fel och att Lars Bäckström har haft rätt i olika sammanhang. Jag hoppas att jag kan fortsätta att bli bättre över nätter eller dagar och att jag har en personlig utveckling. Det hoppas jag att också Lars Bäckström har.

Däremot håller jag inte riktigt med när det gäller alla konkreta exempel som nämns här. De åtgärder som har vidtagits under våren – de 8 miljarder som jag möjligen har bidragit med som ett blygsamt tillskott till de 118 miljarder som den föregående finansministern bidrog med – är naturligtvis inte ett uttryck för någon kritik eller något ifrågasättande av de 118 miljarderna. Det är ett komplement och en förstärkning. Det är ett fullföljande av den politiken.

Återigen: Det är oerhört viktigt att vi på ett övertygande sätt får ordning på landets ekonomi och att vi kan demonstrera, både i Sverige och internationellt, att Sverige inte är ett land som lånar sig fram, som skuldsätter sig eller som sedelpressfinansierar. Vi betalar våra utgifter med riktiga, hederliga inkomster och inte på något annat sätt. Att vi kan få ned inflationen och räntorna är oerhört viktigt, inte bara för företagen som skall bygga ut och skapa jobb utan också för de enskilda människorna. Det är oerhört viktigt för enskilda löntagare och pensionärer, inte minst för dem som har små omständigheter, att prisökningar inte åter upp deras knappa tillgodohavanden. Det är oerhört viktigt att räntorna går ned för villaägare och andra som har att betala höga räntekostnader. Vi måste stå fast vid och fullfölja den politiken. Först då får vi en solid grund för att skapa nya jobb och minska arbetslösheten. Det är regeringens uppgift. Det kommer vi att kämpa med. Vi kommer inte att sitta fast i diket. Vi kommer tvärtom att köra på den väg som leder fram till en halvering av arbetslösheten.

Anf. 60 ROY OTTOSSON (mp) replik

Herr talman! Erik Åsbrink är värtalig när det gäller de allmänna målen, och det är lätt att ställa upp i de delarna.

Men man frågar sig hur höjd fordonskatt i stället för nybilsskatt kan skapa fler arbetstillfällen. Hur skapar man fler arbetstillfällen genom att med högre skatter ta från dem som tjänar relativt litet eller har begränsade inkomster och ge litet mer till dem som har råd att köpa nya bilar? De måste ju ha ganska bra inkomster. Hur skapar man arbetstillfällen genom att försämra a-kassan och göra så att färre kan komma i åtnju-

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

få en miljöprofil. Då skulle vi gynna att man inte kör och släpper ut så mycket avgaser som är fallet i dag.

Att däremot omfördela den fasta beskattningen, som träffar alla oavsett om de har mycket eller litet pengar, från dem som har mycket till dem som har mindre – det är ju det man gör när man tar bort accisen och i stället höjer fordonsskatten – kan ju inte vara bra för miljön. Det kan inte ge någon positiv miljöeffekt.

Däremot har det fördelningspolitiska effekter som jag inte tycker är speciellt positiva. Det innebär att man drar in möjligheter för människor i normala inkomstlägen att kunna efterfråga på marknaden, att kunna handla helt enkelt. De får ju betala högre fordonsskatt. Det stimulerar knappast bilindustrin att folk får mindre pengar på det sättet.

Det är mycket oroväckande att lyssna på Erik Åsbrink. Regeringen satsar ensidigt på den traditionella exportindustrin, som har varit motor i den högkonjunktur vi just har haft. Men man har inte satsat på de branscher som har snabb ekonomisk tillväxt: miljöbranscher, IT, informationsbranscher. Där går vi kräftgång. Därför ser vi nu att konjunkturen har vänt och att arbetslösheten stiger. Det är ofrånkomligt, eftersom man inte har satsat på det som ger jobb i framtiden.

Genom att så ensidigt hålla fram exemplet med fordonsskatt och accis bekräftar Erik Åsbrink att man vill satsa på traditionell exportindustri, inte på det som ger jobb i framtiden. Detta ger inga nya jobb. Inom exportindustrin rationaliserar man på ett sådant sätt att det bara blir maskinerna som tar över jobben.

Anf. 63 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Jag blev förvånad över att höra Roy Ottosson säga att vi satsar ensidigt på exportindustrin. Det är inget fel att ha bra villkor för exportindustrin, men det är inga speciella satsningar på den i den här propositionen. I själva verket har exportindustrin fått vidkännas en förstärkning av den svenska kronan på mellan 15 och 20 % de senaste åren. Jag tycker att det i grund och botten är bra, för vi hade en undervärderad krona. Det kanske är för lätt för exportindustrin, men det blir onekligen litet tuffare framöver, efter denna kronförstärkning.

Däremot ligger insatserna i den här propositionen, och det kan väl inte ha undgått Roy Ottosson, i hög grad på små och medelstora företag. Det är där vi sätter in stimulanserna, både på skattesidan och genom ett särskilt miljardprogram. Jag förstår inte vad det är för fel med de åtgärderna.

Tillbaka till bilarna. Vad är det för fel i att vi sätter in stimulanser som gör att folk byter ut gamla miljöskadliga bilar mot nya bilar, som är mycket bättre ur miljösynpunkt? Vad kan Miljöpartiet ha emot den insatsen?

Vad är det för fel med att man säger att det inte bara är de som äger bilen själva, som redan får betala ett bensinpris på någonstans mellan 7:50 och 8 kr, utan också de som har tjänstebil, och som hittills har betalat noll kronor i rörlig kostnad, som får vara med och betala en viss rörlig komponent? Det är väl bra både miljöpolitiskt och fördelningsmässigt.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 64 MATS ODELL (kds) replik

Herr talman! Man kan naturligtvis fundera på varför finansministern ägnar så oerhört mycket tid åt att examinera tidpunkten för när Kristdemokraternas, Folkpartiets och Moderaternas politik når sitt resultat. Man kan inte frigöra sig helt från misstanken att det är för att dra uppmärksamheten från det faktum att de vallöften som förde Erik Åsbrink, Göran Persson och de andra ministrarna till Rosenbad, nämligen att ni skulle få ned arbetslösheten till 5 % redan 1995, har ni kapitalt misslyckats med. Hur ni skall klara av att arbetslösheten nu ökar, att varslen ökar snabbt, att konkurserna ökar, att antalet lediga platser däremot minskar, borde det, Erik Åsbrink, vara mer angeläget för er att tala om. Er politik är uppenbarligen otillräcklig.

Sedan talar Erik Åsbrink om någonting som han kallar för eländesindex. Låt mig ställa en konkret fråga: Hur påverkas eländesindex för de gamla och sjuka i Stockholms län av att socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister skär ned resurserna för vård och omsorg med 3 miljarder bara i detta län? Hur påverkas eländesindex för de människorna av den åtgärden?

Regeringen föreslår en sänkning av arbetsgivaravgifterna med 5 % för de första 600 000 lönekronorna, uppenbarligen för att man tror att en sådan lättnad i beskattningen på arbete skall leda till fler jobb. Jag måste då fråga: Om det är så att sänkt skatt på arbete leder till fler jobb, varför då inte stödja det förslag som vi har lagt fram i kammaren och som genom ett beslut i dag faktiskt kan leda till sänkt skatt på arbete inom en sektor som knappast existerar, nämligen den privata tjänstesektorn? Det handlar ju inte om bortfall av särskilt mycket i arbetsgivaravgifter som levereras in från den sektorn. Hur mycket räknar finansministern med att man skulle tappa i inkomster som i dag finns om man nu öppnade för att sänka arbetsgivaravgiften på den typen av tjänster?

Anf. 65 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Mats Odell vill ställa mig till svars för alla möjliga saker som jag faktiskt inte har haft med att göra. Jag ställde inte ut några löften i valrörelsen 1994. Jag blev inte återförd till Rosenbad då. Jag var en vanlig enkel fastighetsdirektör när valrörelsen utspelades.

Lika litet är jag ansvarig för de beslut som fattas i Stockholms läns landsting. Jag tycker att den debatten skall föras i rätt forum. Jag är övertygad om att de som har fattat besluten där kan argumentera för sin sak. Jag nöjer mig med att diskutera de frågor som jag har ansvar för och som är aktuella i kammaren i dag, nämligen den ekonomiska politiken inklusive sysselsättningspolitiken. Det är tillräckligt viktiga frågor.

Jag tycker faktiskt att det i det vi gör i dag – det är som sagt inte den första åtgärden och definitivt inte den sista – finns ett antal konkreta åtgärder som kommer att få en positiv effekt på arbetsmarknaden och bidra till att få ned arbetslösheten framöver. Jag är alldeles övertygad om det.

Jag håller med om att det inte är särskilt roligt att diskutera "krisdemokraternas" alternativ, men jag måste ändå konstatera att det ni trodde er kunna utlova i er motion, nämligen att halvera den totala arbetslösheten till år 2000, orkar ni inte stå fast vid när ni hittar den minsta gemensamma nämnaren med Folkpartiet och Moderaterna. Det utglesade paket som ni har kunnat ena er om möjliggjorde inte längre ett fasthållande vid en tidsangivelse för när arbetslösheten skulle ha nedbringats. Den har ni släppt, och det är svårt att tolka detta på annat sätt än som en lägre ambition.

Till sist, och det har jag sagt förut till Mats Odell, tror jag inte att pigavdrag är lösningen på landets sysselsättningsproblem.

Anf. 66 MATS ODELL (kds) replik

Herr talman! På den sista punkten är jag faktiskt överens med Erik Åsbrink. Pigavdrag är inte lösningen på landets problem. Men jag har i Danmark besökt ett hjemmeserviceföretag som hade 1 100 anställda, som hade skapat 1 100 nya jobb i ett enda företag när man öppnade den här sektorn. Därför är jag oerhört förvånad över att ni förkastar varje förslag som uppenbarligen inte är den totala lösningen på alla landets problem.

Erik Åsbrink ställde inte ut några löften. Nej, det tror jag det. Men Göran Persson gjorde det. De andra i den socialdemokratiska ledningen gjorde det. Och Erik Åsbrink hade fått fortsätta att vara fastighetsdirektör om inte dessa överbud hade utställts i valrörelsen. Problemet i dag är ju att ni har misslyckats. Arbetslösheten ökar och Erik Åsbrink försöker krypa ifrån det genom att säga att han inte var med och ställde ut dessa vallöften. Han försöker alltså krypa ifrån dem. Det tycker jag är klädsamt.

Är det ändå inte så, Erik Åsbrink, att eländesindex skulle minska i de termer som Erik Åsbrink försöker måla upp här genom att man skär ned för de gamla och sjuka med 3 miljarder i Stockholms län. Jag vill bara med detta ha sagt att detta eländesindex är mycket grovt tillyxat för att passa in i den egna retoriken. Med verkligheten har det mycket litet att göra.

Anf. 67 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Som fastighetsdirektör, Mats Odell, lärde jag mig att uppskatta värdet av låga räntor. Det är någonting som den politik som den socialdemokratiska regeringen har fört har lett till, nämligen en kraftig nedgång av räntorna jämfört med den tid då Mats Odell satt i regeringen och då vi hamnade i det statsfinansiella kaos som vi nu håller på att ta oss ur.

Jag konstaterade att vi på knappt två år har minskat eländesindex från drygt 20 % till 14 %, dvs. vi har tagit bort ungefär en tredjedel av det elände som blev resultatet av Mats Odells tid i regeringen. Vi är inte nöjda med detta. Vi är naturligtvis inte nöjda med den höga arbetslöshet som vi fortfarande har, och därför skall den här politiken fortsätta och mer och mer inriktas på att nedbringa arbetslösheten, att

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

***Fel! Okänt
växelargument.***

skapa nya jobb. Vi behöver litet mer än två år, Mats Odell. Två år räcker inte för att städa upp i det konkursbo som vi fick överta.

Slutligen vill jag apropå pigavdraget säga att jag har pratat med min danska kollega om effekterna av den åtgärden och fått veta att den har ytterst marginella effekter. Den leder möjligen till något fler jobb i städbranschen, men den leder definitivt inte till fler jobb totalt sett. Vad det handlar om är att subventionera en lågproduktiv sektor på bekostnad av andra sektorer. Jag tror uppriktigt sagt inte att vår framtid ligger i att subventionera städtjänster. Jag vill säga till Mats Odell att när han nu får sin välförtjänta semester tycker jag att han skall gå hem och städa själv, utan anlitan av pigor eller några pigavdrag.

Anf. 68 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Herr talman! I finansdebatten den 11 juni hörde vi Miljöpartiets talesman tala om att Miljöpartiet förde en radikalare miljöpolitik än andra partier. Han talade också om att stödet till allergisanering hade minskat, och anklagade andra för att vara ansvariga för detta.

I verkligheten var det så att den konstruktion man hade format en gång i tiden inte fungerade. Pengarna gick inte åt, och det behövde göras en omdisposition. Då träffades en överenskommelse mellan Centern, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Mot bakgrund av att Roy Ottosson i dag har upprepat resonemanget, som är djupt felaktigt, vill jag ställa en fråga.

Anf. 69 FÖRSTE VICE TALMANNEN

Repliken gäller enligt debattreglerna finansministern.

Anf. 70 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Herr talman! Jag skall ställa frågan till finansministern.

Är det inte så att det fanns en uppgörelse att använda dessa pengar på annat sätt, och att det sprids myter i kammaren?

Anf. 71 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Svaret på frågan är ja.

Anf. 72 LARS TOBISSON (m)

Herr talman! Normalt skulle vi inte vara här i kammaren i dag. Men sommaren 1996 i Sverige är inte normal – och jag tänker då inte på vädret. Ekonomiskt råder stagnation, och massarbetslösheten växer. Ändå hade regeringen tänkt gå till sommarlov utan att redovisa en politik som kunde ge hopp, framtidstro och framför allt nya jobb. Genom att presentera ett omfattande åtgärdsprogram och genom att kräva att riksdagen skyndsamt skulle ta ställning till detta har vi moderater visat att det finns ett alternativ till den handfallenhet – för att inte säga nonchalans – som utmärker regeringen.

För två veckor sedan var jag och några andra ledamöter ur EU-nämnden på besök i Irland, som detta halvår svarar för ordförandeskapet i unionen. En irländsk parlamentsledamot ställde då frågan: ”Varför går det så dåligt för Sverige?” Hans eget land har länge haft

svag ekonomi. När man först prövade att sanera statsfinanserna med skattehöjningar, blev resultatet dåligt. Men därefter har man sparat på utgiftssidan och öppnat landet för företagsinvesteringar. Tillväxten är nu den snabbaste inom EU, statsskuldskvoten minskar och arbetslösheten sjunker, även om det går långsamt därför att utvandrare vänder hemåt när det finns jobb att få. Irland närmar sig nu raskt EU:s välfärdsgenomsnitt underifrån – en nivå som Sverige tyvärr redan brutit igenom på sin väg nedåt. Med nuvarande tendenser kommer dessa kurvor att korsas inom kort.

Ett svar på min irländske kollegas fråga kräver en kort tillbakablick. Efter andra världskriget hade Sverige ett gynnsamt läge med eftertraktade råvaror och en oförstörd produktionsapparat. Under 1950- och 60-talen avvek vi ännu inte vad gäller skatter och offentliga utgifter. Så låg Sverige också 1970 på en topplats i den internationella välfärdsligan. Men sedan gick det snett.

Skattehöjningar och offentlig utgiftsexpansion, under en tid motive-rad som överbrygningspolitik, ledde till dålig produktivitet-utveckling och till kostnadsstegring. Utvägen blev upprepade devalveringar, vilket var ett sätt att rädda jobben, men till priset av allmänt sänkt levnads-standard. I dag ligger den svenska välfärden på en delad 16:e plats bland 24 industriländer.

Med Socialdemokraternas återkomst i regeringsställning 1982 inleddes flera års överhettningsspolitik. Mot slutet av 1980-talet spreds dock en insikt om att så här kunde det inte fortsätta. Det blev ett visst gehör för borgerliga förslag som avregleringar av kredit- och valutapolitiken, sänkta marginalskatter, offentliga utgiftsbesparingar och t.o.m. ansökan om medlemskap i EU.

Men efter krisuppgörelserna med den borgerliga regeringen hösten 1992 var det dags för återfall i högskattepolitik och regleringsiver. Allan Larsson gav upp som ekonomisk talesman – liksom tidigare Kjell-Olof Feldt. Göran Persson tog över, och när han nu anklagar den borgerliga regeringen för de årens budgetunderskott, skall vi minnas att den socialdemokratiska oppositionspolitiken inte skulle ha gjort dem mindre, utan avsevärt större.

Efter 1994 års val var det återställare som gällde. På arbetsmarknaden betydde det tempo tillbaka beträffande arbetsrätten och arbetslöshetsförsäkringen. Budgetsaneringen bedrevs mest med skattehöjningar – hittills närmare 80 miljarder kronor jämfört med de knappt 4 miljarder som Ingvar Carlsson ville tillstå under valrörelsen. Resultatet har inte uteblivit. På något år lyckades Socialdemokraterna strypa den markanta uppgång som kännetecknade svensk ekonomi vid regerings-skiftet 1994. Då tillkom det tusen jobb om dagen, vilket kan jämföras med hur det var våren 1991, då det försvann tusen jobb om dagen. Nu, knappt två år senare, har Socialdemokraterna lyckats genomföra ännu en återställare. Nu växer åter arbetslösheten dag efter dag, vecka efter vecka.

Som redan har nämnts i debatten lovade Socialdemokraterna inför 1994 års val att arbetslösheten på ett år skulle tas ned till under 5 %, om de bara fick komma till makten. I dag uppgår den öppna arbetslös-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

heten till över 10 %, eller nära 450 000 personer. Läger man till dem som är föremål för AMS-åtgärder, stiger siffran till nära 600 000. Men det är ändå inte hela sanningen. Den verkliga arbetslösheten omfattar långt över en miljon människor. Dessutom går utvecklingen åt fel håll. Varslen är fler, och de lediga platserna färre än för ett år sedan.

Arbetslösheten är vår tids största ekonomiska och sociala problem. Den kostar varje svenskt hushåll tiotusentals kronor varje år, den försätter människor i socialt svåra situationer och den mal ned deras självkänsla. Mot denna bakgrund – och mot bakgrund av vallöftena – har regeringen tagit anmärkningsvärt lätt på frågan. Tillväxtproposition och vårproposition kom och gick utan verkningsfulla åtgärder. Den till i slutet av maj utlovade sysselsättningspropositionen uteblev. När Arbetsmarknadskommittén och Arbetsrättskommissionen kört fast visste uppenbarligen Socialdemokraterna inte vad de skulle ta sig till. Om inte vi moderater tagit initiativ med partimotion och med begäran om utskotts- och kammarbehandling, skulle det inte ha blivit någon proposition före hösten.

Nu blev det ändå inte mer än ett hast- och hafsverk. I propositionen samlades halvfärdiga förslag, varav en del inte hade mycket med tillkomsten av nya jobb att göra. Samma nygamla utbildningsplatser presenterades för jag vet inte vilken gång i ordningen. Skattelättnader på vissa punkter uppvägdes av skattehöjningar på andra. Åt den verkliga nyckelfrågan – arbetsrättens modernisering – gjordes ingenting.

Som mål angavs att den öppna arbetslösheten skall halveras till selskiftet. Men eftersom man talar om den öppna arbetslösheten - inte den totala eller den verkliga som är mycket högre - behöver inte detta betyda att något enda jobb tillkommer. Ändå medger nu regeringen att de föreslagna åtgärderna inte kommer att räcka för att uppfylla målet. Både AMS och Konjunkturinstitutet har sedermera instämt i den bedömningen.

Ärade kammarledamöter! Jag har funderat mycket över en tänkbar förklaring till Socialdemokraternas valhänthet när det gäller arbetslösheten. Orsaken måste vara att de har svårt att förlika sig med att vi politiker inte kan, som det heter, skapa jobb. Vår uppgift är att skapa gynnsamma villkor för företagande som ger nya jobb. Förr ”skapades” jobb genom att den offentliga verksamheten fick växa eller genom att bostadsbyggandet stimulerades med subventioner. Men det går inte längre av finansiella skäl. Det råder nu bred enighet om att de nya jobben måste komma i den enskilda sektorn. Men det förutsätter ett så gott näringsklimat så att företag startas och växer.

Det är här Socialdemokraternas problem ligger. Rent allmänt tror jag inte att Socialdemokraterna förstår företagandets villkor. Jag tror inte att de förstår att så länge de byter skattelättnader mot skattehöjningar och tar in litet extra på köpet, och så länge de inte skapar friare förhållanden på arbetsmarknaden, så blir det inga nya riktiga jobb. Socialdemokraterna har naturligtvis svårt att inge framtidstro hos de företagare, som i egenskap av arbetsgivare och kapitalister i er ideologi alltid utmålats som motståndare. Alldeles speciellt svårt blir det för

fackföreningsrörelsen, för vilken företagen är motparten i intressekampen.

När Sverige behöver en växande fri företagsamhet för att få fram fler jobb, är det närmast naivt att tro att ett socialistiskt parti kan skapa förutsättningar för detta.

Det är därför det är vi moderater som går i spetsen för att angripa den verkliga arbetslösheten. Det förutsätter genomgripande omprövningar av rådande förhållanden och gamla dogmer. Den ekonomiska tillväxten uteblir – det är alldeles säkert – om vi inte rättar till strukturfel som höga skatter på produktionen och långtgående regleringar. Inte minst viktigt är att reformera arbetsrätten. LO har nu meddelat att man inte avser att efterkomma medlartrions krav beträffande uppläggningsavtalet av de fortsatta förhandlingarna. Avser Göran Persson och regeringen att bara passivt vänta till slutet av sommaren på beskedet att det inte kommit något konkret ut av den bisarra idén att låta arbetsmarknadens parter förhandla fram ett lagförslag?

Herr talman! Vår partimotion och gemensamma borgerliga reservationer innehåller förslag som kan sättas in snabbt, bl.a. på arbetsrättens område. De har i utskotten getts en snäv behandling - och man förordar avslag på alla punkter. Det betyder att det inte blir någon snar bättring på arbetsmarknaden, eftersom propositionen inte tar sikte på de verkliga problemen som där råder. Men vi kommer igen, närmast i anslutning till budgetpropositionen i höst. För arbetslösheten försvinner inte av sig själv. Det är bara genom att spara på den offentliga utgiftssidan, sänka skatter och avreglera som vi får fler företag och nya riktiga jobb.
(Applåder)

Anf. 73 OLOF JOHANSSON (c)

Herr talman! Det är inte så länge sedan vi hade en debatt här i kammaren, närmare bestämt en månad sedan vid avslutningen av vår sessionen. Inför den presenterade Centerpartiet och regeringen ett förslag till program för att bekämpa arbetslösheten. Programmet utarbetades under ett tiotal dagar dessförinnan, och därefter har övriga riksdagspartier presenterat sina alternativ.

Det var självklart för Centerpartiet att pröva förutsättningarna för en överenskommelse om jobben när vi fick en inbjudan. Enligt min mening hade det varit lika naturligt om fler partier då hade anmält sitt intresse. Men så blev det inte, som vi vet. Politik är inte bara att presentera sina alternativ. Det gäller också att försöka förverkliga mesta möjliga av sina förslag, för landets skull, för de arbetslösa skull och för att skapa politisk stabilitet.

Jag vet inte riktigt om vi gör olika bedömningar av hur illa ut Sverige har varit och hur mycket arbete som krävs för att vi skall återfå ett samhälle som vi är stolta över. Då måste man naturligtvis vara beredd att koppla loss från sitt eget och vara beredd att söka samförstånd med andra. Annars tar andra krafter och andra intressen över folkrepresentationens uppgifter. Det gäller i synnerhet när skuldbördan ökar i stället för att minska. Det innebär att samtliga partiers möjlighet att motsvara svenska folkets krav och utföra dess uppdrag minskar.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag är på ett sätt förvånad, men jag är föga imponerad av det som redovisas från övriga partier i finansutskottets betänkande nr 15 till denna debatt. Där finns närmare bestämt 172 reservationer och 18 särskilda yrkanden. Det är egentligen ett dåligt resultat av att begära en extrasession. Men det har ni väl tänkt igenom i förväg, antar jag. Låt mig komplettera med en liten travesti: jag beundrar ert mod att begära extrasessionen, men inte er beslutskraft.

Enligt min och Centerns enkla mening behöver Sverige mer av samarbete och mindre av konfrontation. Delar ni inte denna uppfattning är det snarast en sensation. Svenska folket tycks bejaka samarbete, i varje fall hälften av folket. Centerpartiets opinion gör det till ca 90 %, och vår partistämman gör det fullt ut. Men samarbetsklimatet beror naturligtvis också på vilka signaler man själv skickar ut.

Det är inte genom att söka konfrontation och strid som det skapas fler jobb i Sverige. Det är inte heller enbart genom dagens debatt och beslut, utan det måste komma fler steg. Vi måste bejaka att detta är en process. Vår tragedi i Sverige har varit att vi var så illa ute i ekonomin att vi inte kunde satsa offensivt, dvs. på saker som kostar, innan vi hade rätt upp de flesta av de ekonomiska obalanserna. Det är detta som har gjort att saker och ting har dröjt och att vi inte har kunnat hantera frågorna med bibehållen trovärdighet på annat sätt.

Det finns ingen enkel lösning på ett svårt problem. Arbetslösheten är ett svårt problem. Det är därför som alla regeringar har varit inriktade på att försöka hantera dessa frågor – mer eller mindre bra, skall tilläggas. Fyrklöverregeringen påbörjade saneringen av statens finanser. Men det var då – som redan har påpekats – för sent. Då var vi inne i en process där arbetslösheten ökade.

Det arbetet var verkligen inte färdigt vid valet år 1994. Redan i valrörelsen argumenterade vi i Centerpartiet för en nationell samling över de s.k. blockgränserna för Sveriges bästa. Intresset från andra partier var då mycket blygsamt, måste jag erkänna, och det var beklagligt. Men det var naturligtvis varje partis ensak. Vi talade om för väljarna före valet vad vi därefter fullföljt, nämligen samarbetslinjen.

Bristen på helhetssyn och samförstånd är förlamande för arbetslöshetsbekämpningen. Särintressen motverkar lösningar som ger fler chansen att få jobb. Vissa fackföreträdare vill trygga välfärden genom krav som leder till det rakt motsatta, dvs. sämre statsfinanser och därmed utholkad välfärd. Vissa arbetsgivare ser ett självändamål i att rasera den gemensamma sektorn och öka klyftorna. Men hänger man i en fallskärm blir ju perspektivet ”von oben”, uppifrån.

Samma eller andra ekonomiska särintressen vill å sin sida krampaktigt hänga kvar vid det omoderna, t.ex. kärnkraften eller annan betongpolitik. Decennier av skadlig energiimport – fossila bränslen och uran – måste bytas mot inhemskt producerad energi som dessutom är miljövänlig och ger nya jobb här hemma. När skall den självklara tanken gå upp för tillräckligt många för att vi skall kunna göra just detta?

Jobb går inte att kommandera fram. Då skulle det redan vara gjort. Statsfinanserna måste ovillkorligen bringas i balans och vara stabila. Det är punkt ett. Den politiska nivån kan därutöver skapa förutsättning-

ar för företagande och investeringar. Så kommer att ske till en del när finansutskottets betänkande klubbas igenom här senare i dag. Det är punkt två.

Men det behövs mera. Nyckelorden är: fortsatt kretsloppsanpassning, fortsatt kompetenshöjning, en decentraliserad småföretagssatsning, en lönebildning inom de ramar vi har att tillgå, flexiblare arbetsmarknad och en mer lokalt och regionalt anpassad arbetsmarknads- och regionalpolitik som skapar överblick.

Låt mig säga några ord om kretsloppsanpassningen. Vi började med att konkretisera de tankarna under främst förra valperioden. Det är viktigt att de nu förs vidare. Framtidens samhälle måste bygga på mer återvinning och mindre av sopor på hög. Enligt en utredning lär det innebära 740 000 ton mindre på landets sophögar till år 2002 om vi genomför det som nu föreslås i propositionen. Det miljardprogram för hållbar utveckling som ligger i jobbpaketet avvisas emellertid, t.ex. av Moderaterna. Det är snarast häpnadsväckande. När skall den svenska högern inse sambandet mellan ekonomi och ekologi?

Centerpartiet och regeringen gör i jobbpaketet en omfattande utbildningssatsning där många svenska vuxna med en låg utbildningsnivå ges en chans att höja sin kompetens och skaffa sig nya kunskaper för att öppna nya dörrar. Det har här i debatten funnits tonfall som jag blir illa berörd av. Man börjar plötsligt tala om kvalitet, som om ökning av 30 000 högskoleplatser skulle äventyra hela det svenska högskoleväsendet. Hur i all världen tänker man på den här punkten? Som om mindre högskolor inte skulle kunna innebära kvalitet! Jag gick på en liten högskola en gång - Handelshögskolan i Stockholm. Det är ingen som någonsin nämner den när det gäller brist på kvalitet. Den var visserligen så professorstät att man inte kunde gå utan att snubbla på professorer, men ändå. Det är inte storleken som avgör, utan det handlar om vad vi vill göra för att satsa på framtiden.

Mycket av den satsning som här görs på de mindre och medelstora högskolorna skulle kommit långt tidigare – till Luleå, till Mitthögskolan i Sundsvall, Härnösand och Östersund, till Växjö, till Kalmar, till Borås, till Falun-Borlänge, till Gävle-Sandviken, till Halmstad, till Karlskrona-Ronneby, till Karlstad, till Kristianstad, Malmö, Skövde, Trollhättan-Uddevalle, till Gotland, som får egen högskola, till Örebro, till Mälardalen, till Jönköping och till Norrköping. Till alla dessa förs lejonparten av de 30 000 nya platserna i högre utbildning.

Då säger några att det går för fort och, som sagt, att kvaliteten hotas. De som tycker så bör tala om här, helst i dag, vilka högskolor som inte skall få nya platser. Är det Växjö? Är det Östersund? Är det Härnösand? Är det Skövde? Ge de beskedet här!

Låt mig avslutningsvis säga att det är en självklarhet att många av de frågor vi diskuterar i dag kräver att också andra är beredda att ta ansvar. Arbetsrätten är en sådan fråga. Arbetsrätten måste reformeras, helst genom att parterna kommer överens. Lönebildningen måste vara rimlig. Det innebär att vi inte lånar till lön, för då riskeras det förtroende som sakta men säkert återskapats för svensk ekonomi. Ansvaret vilar i dessa frågor tungt på parterna.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Centerpartiet är berett till fortsatt samarbete för att lösa arbetslöshetskrisen, och det vore bra om fler partier mer aktivt tog del i detta arbete. Bara genom stabilitet och beslut skapas långsiktiga förutsättningar för hållbar tillväxt. Då kan arbetslösheten pressas ned. Det går att göra, och det måste göras. Allt vi diskuterar och debatterar i dag handlar om enskilda människor. Alltför många är arbetslösa. Det är en oacceptabel situation mänskligt, ekonomiskt och resursmässigt. Vi måste återvinna beslutskraften i vårt samhälle, förstärka våra konkurrensförutsättningar och sluta låna till löpande utgifter. Alla särintressen måste hållas inom våra gemensamma ramar.

Sist men inte minst krävs politisk samarbetsförmåga – inte bara förslagsförmåga. Ord måste följas av handling.
(Applåder)

Anf. 74 LARS LEIJONBORG (fp)

Herr talman! Arbetslösheten i Sverige ökar. De senaste siffrorna tyder på att den nu är högre än någonsin i modern tid. Den senaste månadssiffran, från juni, är den högsta junisiffran som registrerats. Den är t.ex. högre än alla junisiffror under den borgerliga regeringstiden, trots att konjunkturläget då var sämre än vad det är nu. Ingenting tyder på en snabb vändning till det bättre. Varslen fortsätter att vara många, och antalet lediga platser är få.

Regeringens kamp mot arbetslösheten är ett totalt misslyckande. Regeringen Persson är en arbetslöshetsregering snarare än en arbetarregering.

Vi varnade för denna utveckling. Vi gjorde det redan före valet, då vi kunde peka på att utvecklingen vänt till det bättre och att nya jobb tillkom i snabb takt, och att den trenden kunde hotas av återställarpolitik. Men det hjälpte inte. Socialdemokraterna vann valet, säkert främst på löftet att arbetslösheten skulle vara under 5 % senast den sista december 1995. Vi vet hur det gick med det löftet. Nu, när ni har haft ytterligare ett halvår på er, är siffran för den öppna arbetslösheten inte under 5 % utan över 9 %!

Extrariksdag - varför det? Olof Johansson funderade över motiven. När Folkpartiet tillsammans med andra drev fram den var ett viktigt motiv för oss att tvinga in arbetslösheten i fokus av debatten. Det har inte varit så lätt. Arbetslösheten har inte definierats som en särskilt het politisk fråga. Alltför många tycks ha resignerat. Det protesteras mot allt möjligt i Sverige – sänkt a-kassa och indragen simundervisning, t.ex. – men det är inte särskilt många protester mot massarbetslösheten. Det är typiskt att ett stort fackförbund – Handels – nu drar i gång en stor protestkampanj som inte är emot att folk sparkas, utan för att de skall sparkas i rätt ordning. Det är en bild av resignationen.

Jag tycker faktiskt att denna extrariksdag redan har fyllt detta första syfte väl. De senaste veckorna har det inte varit möjligt att sopa arbetslösheten under mattan. Att problemet uppmärksammas och diskuteras tror jag är första steget mot en lösning.

Självfallet hoppades vi också att initiativet skulle leda till några bra beslut redan nu, som gjorde att fler skulle få jobb och färre drabbas av

arbetslöshet. I den delen är jag mindre tillfreds med resultatet av vårt initiativ, eftersom jag inte förs hoppas på någon sensation och att Socialdemokraterna eller Centern ändrar sig i sista stund och röstar på reservationer.

Jag skulle i det sammanhanget vilja upprepa en fråga som Anne Wibbe har ställt här i dag, men fått ganska dåligt svar på. I en av våra reservationer vill vi ha ett mer ambitiöst mål. Det är oerhört viktigt vilket mål man väljer för en insats. Vi tror att fixeringen bara vid den öppna arbetslösheten riskerar att leda till fel åtgärder. Jag skulle vilja fråga Göran Persson hur han ser på vårt mer ambitiösa mål att fokusera den totala arbetslösheten. De andra socialdemokraterna har sagt att vi har glömt att skriva in årtalet – år 2000. Har inte Göran Persson något bättre svar kan vi ordna den saken. Om det bara är det som är problemet kommer jag att begära återremiss, och så ordnar finansutskottet det på en kafferast. Det skulle vara intressant att höra hur Göran Persson ser på detta mer ambitiösa mål. Är det måne för ambitiöst? Är det realistiskt att klara en halvering av den totala arbetslösheten till sekelskiftet?

Jag tror att grundproblemet är att Socialdemokraterna fortfarande tyngs av att en stor del av rörelsen har ett klivet och fördomsfullt förhållande till fritt företagande och marknadsekonomi. Vår tanke när vi föreslog en blocköverskridande regering 1994 var att Socialdemokraternas ledning skulle tvingas utmana den opinionen och en gång för alla definiera Socialdemokraterna som ett marknadsekonomiskt och företagarvänligt parti.

Vi överskattade, som jag har sagt flera gånger här i talarstolen, kraftigt förnyarnas ställning i det socialdemokratiska partiet. Samverkan med Centern tycks på något sätt ha motsatt effekt än den vi tänkt oss 1994. Den tjänar som en smitväg för socialdemokraternas ledning, ut ur den nödvändiga omprövningen. Det går att hanka sig fram ungefär som tidigare, för Centern tycks ju ställa upp.

Låt mig ge tre korta exempel på att Centersamverkan bara tycks legitimeras en i grunden socialdemokratisk politik.

Dubbelbeskattningen skall lindras men inte tas bort, som i alla andra europeiska länder. Den lindras med hjälp av att bolagsbeskattningen ökas på ett annat sätt. Inte är det en ny, företagsvänlig kurs!

Ta arbetsgivaravgifterna! De skall sänkas med en mycket liten summa, men samtidigt förlängs sjuklöneperioden, vilket i praktiken innebär en höjning av samma avgift. Inte är det en ny, företagsvänlig kurs!

Eller ta de orimliga momsinsbetalningsreglerna! Om man uttrycker det i engångseffekter var försämringen 8 miljarder kronor. Sedan kämpade Centern för en förbättring, och den uppgår till en halv miljard. Femton sextondelar av försämringen ligger alltså kvar. Inte är det en ny, företagsvänlig kurs!

Sedan samverkan mellan regeringen och Centern inleddes har tillväxten upphört, sysselsättningen minskat och arbetslösheten ökat. Och nu säger Persson och Johansson i dagens nummer av Dagens Nyheter att nya, stora uppgifter väntar. Vi bävar.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Låt mig citera en person som jag mycket sällan citerar men som möjligen kan få de socialdemokratiska kamraterna i kammaren att reflektera:

”Om nationer förlorar lojaliteten hos sin ungdom är de allvarligt sjuka. Om demokratierna försummar de avgörande problemen kommer människor att vända sig bort.”

Det var Olof Palme som sade det i Sveriges riksdag för 28 år sedan – i ett helt annat sammanhang än det vi debatterar i dag, men jag tror att de iakttagelserna är mycket relevanta för dagens ämne. Min bild av Sverige sommaren 1996 är att ungdomens framtidstro håller på att frätas sönder och att tilltron till demokratins institutioner därmed sakta men säkert gröps ur.

Jag tror att det är bråttom att lägga om kursen men att uppgiften ändå inte är omöjlig. Det finns ju många hoppfulla exempel från andra delar av världen på att ett företagsvänligt klimat, som uppmuntrar investeringar, faktiskt kan ge nya jobb. Det går i östra Europa, i Sydostasien, i USA, i Kanada, i Irland – det skulle kunna gå här också. Men det kräver att vi övervinner en del motstånd, som är inbyggt i vårt system.

Jag läste en intervju med Göran Persson i Veckans Affärer. Där pressas han på om det inte vore bra att göra som IMF har föreslagit i sin senaste Sverigerapport – att tänka sig en mer flexibel arbetsmarknad. Till sist säger Göran Persson: ”Nej, det blir så förbaskat enkelt när det dyker ner någon ekonom från Washington och säger att nu ska ni göra så här och så här. Det rör ju faktiskt en kultur, ett sätt att vara i ett land.”

Ja, jag tror att det på ett sätt är en helt riktig insikt: Det rör en kultur. Men slutsatsen kan ju också bli att den kultur som odlats fram i Sverige under 1900-talet måste ändras på några punkter. Omständigheterna – jag syftar då bl.a. på socialdemokratins starka ställning och de starka banden till den största fackföreningsrörelsen – kanske har gjort att vi har fastnat i ett slags löntagarkultur, där företagande är något främmande, där trygghet är något som lagstiftas fram och där förändringar är något som man oftast bör motarbeta. De inslagen i vår kultur måste vi få bort om vi skall bli en framgångsrik industri- och tjänstenation på 2000-talet och om vi skall kunna vrida oss ur massarbetslöshetens grepp.

Låt mig ta ett enda exempel på vad jag syftar på. En affärskedja i Sverige lanserar nu en ny typ av butiker som är både restauranger och mataffärer. Problemet är att i Sverige organiseras handelsanställda och restauranganställda av olika fackförbund, och de har olika avtal om natttjänstgöring. Som det skildrades i en Stockholmstidning i går leder det till att när klockan slår tolv på natten dyker spioner, utsända av Kenth Pettersson i Handelsanställdas förbund, upp ungefär som i en skräckfilm och kontrollerar att det hänger skycken för varuhyllorna. Det är klart att ett land där en förnyelse av tjänstesektorn ofta drabbas av den typen av motstånd får problem.

Herr talman! Kanske blir denna extrariksdag trots allt starten på något nytt:

- på en arbetsperiod då arbetslösheten inte längre kan sopas under mattan utan står i centrum för allt politiskt arbete
 - på ett reformarbete som återger ungdomen framtidstro och
 - på en kulturreformation som gör Sverige till den företagarnation som gör att vi kan förbli en välfärdsnation.
- (Applåder)

Anf. 75 GUDRUN SCHYMAN (v)

Herr talman! Jag skall börja med att säga att jag faktiskt inte tror att den här dagen här i riksdagen innebär vare sig att fler ungdomar i vårt land får en större tilltro till demokratin eller att vi på något avgörande sätt kommer att fatta beslut som innebär att arbetslöshetssiffrorna kommer att gå ned. Jag upplever, måste jag erkänna, det här väldigt mycket som ett spel för gallerierna. Jag tycker att regeringens ministrar och andra representanter hade rätt i vad man sade på den presskonferens där den här propositionen presenterades. Göran Persson sade nämligen bl.a. att de här förslagen inte räcker, och Margareta Winberg sade att förslagen var dåligt förberedda. Jag ger dem rätt i de påståendena.

Anne Wibble gjorde i finansdebatten tidigare sammanfattningen att debatten visar att regeringen är på defensiven. Jag tycker att den här debatten visar att det är demokratin som är på defensiven. Det tycker jag är allvarligare. Regeringar kan man ju byta ut, men demokratin måste man nog faktiskt vårda.

Arne Kjörnsberg började sitt inlägg med att tala om demokratin och folkviljan, och så beskrev han den i termer av ett samarbete mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet; det var själva definitionen på demokrati. Jag tror faktiskt inte att det räcker. Jag tror inte att det räcker med ett samarbete mellan två partier, även om de definierar sig som folkrörelsepartier. Om man inte lyssnar på den folkrörelse som man säger sig representera håller inte det resonemanget.

Jag tycker att det ingår ytterligare ett parti bland folkrörelsepartier, men det ingår framför allt också fler organisationer än politiska partier i en folkrörelse. Det ingår fackliga organisationer i det som vi i Sverige normalt brukar kalla för folkrörelser och som vi normalt – åtminstone inom arbetarrörelsens partier – brukar sätta en ära i att både samarbeta med och lyssna på.

Det enda konkreta som kommer att komma ut ur den diskussion och den debatt som vi har här i kammaren i dag är ett beslut som drar undan sju månaders a-kasseperiod för mellan 600 000 och 700 000 arbetslösa i Sverige i dag. Det är det konkreta som kommer ut av denna debatt och de beslut som kommer att fattas. Det är en retroaktiv lagstiftning som gäller a-kassereglerna och som innebär att var man arbetslös den 1 januari 1996 så är man snuvad på ett halvår när det gäller att beräkna de nya perioderna. Då hamnar man vid den s.k. bortre parentesen eller stupstocken betydligt tidigare än om det beslut som kommer att fattas i dag gällt dem som blir arbetslösa fr.o.m. nu.

Vår uppfattning är att vi inte borde fatta beslutet över huvud taget eftersom ärendet är illa berett eftersom en totalt enig löntagarfolkrö-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

relse, bestående av LO, TCO, Fackföreningarnas samorganisation, har vädjat till oss att inte fatta detta mycket okloka beslut.

Jag har väldigt svårt att förstå hur en socialdemokratisk regering kan gå emot den folkrörelse som man annars brukar berömma sig av att man är uppbyren av. Jag såg att LO-chefen Bertil Jonsson har sagt att det inte är värdigt en socialdemokratisk regering. I det här fallet är jag och Vänsterpartiet helt överens med honom.

Jag är också rädd för att den debatt som förs här i dag inverkar på den politiska debatten i Sverige och på svenskar så att det blir någon form av fördumningsprocess. Det är en politisk teater där vi tror att vi diskuterar hur vi skall komma till rätta med arbetslösheten. Men det konkreta som kommer ut av detta är, som sagt, försämringar av a-kasssystemet. Därför kanske vi kan definiera en del, så att det kan se bra ut statistiskt.

Det som pågår under tiden utanför det här huset i verkligheten är faktiskt någonting som man kan kalla för ett systemskifte. Det bygger mycket på de idéer som har förts fram här av de borgerliga partierna, inte minst av Moderaterna och Lars Tobisson. Det handlar om att man skall spara på de offentliga utgifterna, sänka skatterna och avreglera. Lars Tobisson säger att detta är de verkliga åtgärder som behövs för att man skall komma till rätta med arbetslösheten. Det är många som säger så i dag, inte bara i Sverige och i den här kammaren och i den här regeringen. Regeringen börjar ju också falla till föga för dessa diskussioner. Man säger detta i Spanien, Frankrike, Italien och Tyskland. Samtidigt säger man att det här med demokrati är någonting väldigt gammaldags och ineffektivt och att man inte har tid och råd med det. Det är inte bara det att vi inte har råd att arbeta utan vi har inte heller råd med demokrati.

I Belgien har man gått så långt att man har ställt hela parlamentet åt sidan. I stället använder man sig av politiska dekret. Man kan kanske säga att de nattliga uppgörelser som Socialdemokraterna och Centerpartiet gör gäller någon form av politiska dekret som man sedan går ut och inbjuder till samarbete omkring.

Detta är inte bra om vi vill ha en levande och väl utvecklad demokratisk process. Då måste vi nog faktiskt sätta demokratin över ekonomin. Det som pågår är precis det motsatta. Det pågår ett systemskifte som handlar om nedmontering av en solidarisk och rättvis välfärdspolitik. Det handlar om ett återtag för jämställdheten. Jag tycker att det är djupt generande att världens mest jämställda regering håller på att administrera detta. Det handlar om en privatisering av gemensamma angelägenheter som man skuffar undan och kallar kvinnojobb. Det handlar om att sparka en mängd kvinnor som arbetar inom vård och omsorg och att sätta dem i AMS-åtgärder under två år. Sedan skall de återkomma och få stämpeln 55+ och gå på någon form av AK-arbeten med dålig lön som det inte går att leva på. Jag tycker rent ut sagt att det är pinsamt. Men det här pågår.

Erik Åsbrink – denna vanliga, enkla fastighetsdirektör – sade att det som vi diskuterar i dag inte har att göra med att vi skall blidka utlandet utan att det handlar om de interna angelägenheterna i Sverige, om att få

ner arbetslösheten. Jag tror faktiskt inte på det. Här i Sverige, precis som i de andra västeuropeiska länderna, handlar det om en EMU-anpassning. Den ekonomiska och monetära unionen är ett politiskt projekt och ingenting annat. Det är ett politiskt projekt som bygger på högerns ekonomiska politik. Det handlar om avreglering, om att arbetsgivarnas makt skall stärkas och om att fackföreningsrörelsens inflytande skall försvagas. Det handlar inte om någonting annat. Låt de rika få mer! Låt den växande medelklassen få så pass att de åtminstone är tysta, och låt de marginaliserade grupperna klara sig bäst de vill! Öppna soppköken! Det gör vi ju också i Sverige i dag.

Jag tycker att det skulle vara väldigt bra om vi talade öppet om dessa sammanhang också i den här kammaren. Jag tror inte att någon av oss, oavsett vilket politiskt parti vi tillhör, vinner på att få en fördumning av den politiska debatten i Sverige. Jag tror inte att vi vinner på att sprida ut dimridåer och få människor att tro att det pågår någon form av naturnödvändigheter i det här landet. Vi ser hur kvaliteten i sjukvården försämras. Vi ser hur våra ungar i grundskolan far illa. De blir inte sedda. De går in med glittrande ögon och stor entusiasm och kommer ut som vissnade tulpaner med släckta ögon. Om vi skall ha en utbildningsrevolution i det här landet får vi nog se till att börja där man lägger grunden, nämligen i grundskolan. Då kan man inte skära ner på kommunernas möjligheter att ha en bra kvalitativt utvecklad skola.

Jag tror att vi skall förklara sammanhangen. Jag tror inte att vi skall leka med orden och diskutera om vi skall halvera den öppna arbetslösheten eller halvera hela arbetslösheten. Vi skall naturligtvis tala om hur vi skall skapa arbeten för alla människor som vill arbeta. Då skall vi naturligtvis titta på var behoven finns. Det skall vara vägledande.

Vi kan se att det finns behov ute i kommunerna. Det finns behov av en bra barnomsorg, en bra grundskola, en fungerande sjukvård och en väl utbyggd hemtjänst. Det finns behov av öppna bibliotek och öppna fritidsgårdar för våra ungar. Det finns behov av en miljöomställning. Det gäller alltifrån hur vi kan sortera soporna under diskbänkarna till en omställning av energisystemen, transportsystemen osv. Det finns massor att göra. Många av oss har behov av att få mer tid för att leva. Vi har behov av strukturella förändringar på arbetsmarknaden i form av en arbetstidsförkortning. Vi har behov av att stärka kvinnors möjlighet att delta på lika villkor.

Inget av detta är omöjligt att genomföra. Bara om man har en fullständig fixering vid EMU:s konvergenskrav är man hejdad i en sådan här positiv utvecklingsoptimism. Vi i Vänstern är inte det. Vi hoppas också att regeringen använder veckorna fram till budgetarbetet i höst till att tänka om och vara kreativ.

(Applåder)

Anf. 76 MARIANNE SAMUELSSON (mp)

Herr talman! När jag fick ett av mina allra första jobb inom vården fick jag en lektion av fackföreningsföreträdaren som talade om för mig varför man blev kollektivansluten till det socialdemokratiska partiet. Den här företrädaren sade att man blev det eftersom Socialdemokrater-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

na värnade om de arbetande kvinnorna och de svaga grupperna i samhället. Det framfördes också en mängd andra saker.

Sedermera försvann denna kollektivanslutning. Av någon konstig anledning försvann också Socialdemokraterna från solidariteten med de svaga grupperna och de arbetande kvinnorna. Det tycker jag att man kan se tydligt på statistiken i dag.

Man kan börja med att se hur det är med de LO-an slutna kvinnorna i åldern 60–64 år. 59 % har förtidspension eller sjukbidrag. Vad gäller de LO-an slutna männen är siffran 48 %. Tre av fem arbetande kvinnor och varannan man kan alltså inte arbeta tills de går i pension. Deras kroppar håller inte fram till ordinarie pensionsålder. De tvingas avbryta sina arbeten i förtid.

Man kan titta på övrig statistik. En fjärdedel av de arbetslösa får varken KAS eller ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Av dessa saknar 125 000 helt ersättning. 50 000 av dem är ungdomar mellan 18 och 24 år. 40 000 är utländska medborgare.

Det här är ögonblicksbilder från dagens Sverige. Det här handlar om människor som slagits ut och aldrig fått chansen att komma tillbaka in på arbetsmarknaden. Det handlar om ekonomisk otrygghet och, kanske värst av allt, om en känsla av utanförskap, av att inte klara kraven och av att inte kunna göra rätt för sig. Samtidigt finns det andra bilder, bilder av hårt arbetande människor som har svårt att få tiden att räcka till. Den räcker inte till jobbet, familjen och de sociala förpliktelserna.

Vi jobbar övertid i Sverige mer än på länge. Medelarbetstiden har ökat med nästan 2 % sedan 1993. Utan den här ökningen av arbetstiden skulle i dag 70 000 fler personer ha kunnat vara i arbete. Ökningen av arbetstiden har alltså bidragit till att öka arbetslösheten med 70 000 personer.

Är inte det här en ganska barock situation? Många personer känner sig stressade och otillräckliga och slits ut därför att de har för mycket att göra medan andra mår dåligt och slits ut därför att de inte har något att göra. Den fördelningspolitik som vi har haft i det här landet har byggt på att vi solidariskt har ställt upp och betalat skatt osv. för att kunna fördela medlen mellan svagare och starkare grupper. Det tror jag att alla fortfarande tycker är fullt naturligt att man skall göra.

Men det finns en ny dimension i detta, som jag tycker att man måste ta in i diskussionen. Det är att vi borde börja dela på jobben. Jag tycker att det är märkligt att inte socialdemokraterna, som just talar om att värna arbetarklassen, inser att det är dags att korta arbetstiden och att dela på jobben. Såvitt jag vet har Socialdemokraterna haft detta ganska länge i sitt program. Om inte nuvarande situation, med den höga arbetslöshet som vi har, är det lämpligaste tillfället att korta arbetstiden, *när* skall ni då kunna genomföra en arbetstidsförkortning?

Centerpartiet och Olof Johansson inbjuder här till någon sorts brett samarbete partierna emellan, och jag är förvånad, minst sagt. Vi har haft ett samarbete som jag tyckte var mycket bra med det socialdemokratiska partiet, men som jag uppfattade det var det inte populärt i

Centerpartiet. Centerpartisterna ville vara ensamma om samarbetet, och de tyckte heller inte att våra miljöförslag var tillräckligt bra.

Det är anledningen till att de gång på gång har avslagit förslaget om att tillskjuta ytterligare pengar för allergisanering av kommunernas skolor, dagis m.m. för att förbättra miljön för våra barn, något som jag tycker är absolut nödvändigt. Vi vet ju att allergierna ökar i samhället i dag, och en av anledningarna är att vi sätter våra barn i en arbetsmiljö som helt enkelt inte är lämplig. Nu finns det en mängd ansökningar från kommuner som just vill ha ett litet bidrag för att kunna sätta i gång och börja jobba med denna allergisanering. Vad kommer då Centern och Socialdemokraterna med för förslag? Jo, sänk stämpelskatten – på redan byggda hus. Inte ger det särskilt mycket jobb, Göran Persson. Jämför det med om man hade använt de pengarna till att sätta i gång de jobb med allergisanering av skolor och dagis som nu ligger och väntar. Det hade blivit jobb! Jag tycker att det vore intressant om vi kunde återuppta diskussionen kring de här förslagen och se till att kommunerna får möjlighet att genomföra detta.

Utöver detta är jag väldigt förvånad över de neddragningar man gör från socialdemokratiskt håll i trygghetssystemet. Med tanke på den bild jag gav av hur många som redan står utanför trygghetssystemet och på den bild vi har sett i dag i tidningen där man presenterar siffror på hur många som redan har varit arbetslösa i två år eller mer är det mycket förvånande att man lägger fram ett förslag som innebär att a-kassan skall omfatta högst tre år utan att tala om vad man vill göra med människorna i denna grupp när de har varit arbetslösa i tre år. Förstår ni inte att ni sänder signaler till människor som redan i dag mår dåligt, signaler som är helt oacceptabla? Om jag har varit arbetslös i två och ett halvt år och redan oroar mig för vad som skall hända känns det inte bra att få en signal från denna kammare att en förkortning av a-kassans system skall genomföras. Om jag inte har kommit in på arbetsmarknaden snabbt nog får jag förmodligen gå till kommunen och söka socialbidrag och se om jag möjligen kan få litet hjälp där.

Samtidigt vet vi att kommunerna redan är hårt belastade. Om man nu inte från regeringens och Centerns sida kommer fram med ett ordentligt och tydligt förslag på hur man skall klara det här tycker jag att man måste ge en tydlig signal till kommunerna hur de skall klara det. Eller är det rent av så illa att ni tycker att människor skall hamna i de ideella organisationernas soppköer? Vi vet att de redan i dag har ökat. Det finns människor i dag i Sverige som får stå och tigga om soppa för att äta sig mätta.

Jämför jag den bild jag fick av fackföreningsföreträdaren som talade om för mig vad det socialdemokratiska partiet står för med den bild jag har av partiet i dag känner jag inte igen mig. Jag önskar att socialdemokraterna tänker till ordentligt och verkligen inser att det finns människor i det här landet som behöver stöd och hjälp. Vilket parti skall värna om dem? Det borde vara det socialdemokratiska partiet i det här läget. Det är ni som har regeringsmakten och det är ni som borde bry er om dessa grupper. Jag tycker att det är helt oacceptabelt att vi i Sverige skall skapa ett tvåtredjedelssamhälle.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Förutom det tycker jag också att EU-frågan borde komma upp här. Minns ni EU-valrörelsen? Ja-sidan och socialdemokraterna näst intill hotade med att om vi inte gick med i den europeiska unionen skulle arbetslösheten öka enormt, men bara vi gick med skulle vi minsann få en mängd nya jobb. Hur har det blivit med det? Häromdagen kom statistik över storföretag i Norge och över svenska företag. Man hade undantagit oljebranschföretagen. Det visade sig att företagen gick betydligt bättre i Norge. Man nyanställde och man hade en bättre ekonomi än de svenska företagen trots att man hade gått emot hotet om vad det skulle innebära att stå utanför EU-medlemskapet.

Jag vill fråga statsministern: När kommer ett förslag om arbetstidsförkortning så att människor kan känna att de orkar jobba till pensionsåldern och så att människor slipper lida av värk, eftersom man inte pensioneras utan vidare, och i stället kan få vara friska på sin ålderdom? Och vad skall man göra för den grupp som nu riskerar att hamna utanför trygghetssystemet?

(Applåder)

Anf. 77 ALF SVENSSON (kds)

Herr talman! För några dagar sedan fick vi hemsänd till oss Frälsningsarméns tidning Stridsropet. I den fanns en artikel av Lasse Strömstedt. Artikeln har tidigare varit införd i Röda korsets tidning. Låt mig citera några rader ur artikeln: "Nu börjar den långvariga arbetslösheten på hemmaplan att visa resultat. Nöden och fattigdomen är här! Ännu inte i full skala men ju längre arbetslösheten varar desto snabbare kommer utslagningen. Det handlar om en centrifug som är på väg att få upp farten." I artikeln redovisas sedan hur ideella organisationer tidigare kunde koncentrera sig på tredje världens fattigdom eftersom socialtjänsten tog hand om det mesta i Sverige.

Nu är det annorlunda, skriver han och förutspår att de insamlade pengarna kommer att gå till akuthjälp här hemma.

Herr talman! Jag tänker inte skylla den här centrifugkraften som slungar ut medmänniskor till fattigdom och förtvivlan på något parti. Vi vet alla att svensk ekonomi inte rutschat utför från ett år till ett annat. Om vi vill vara ärliga måste vi tillstå att svensk ekonomi inte har gått i stå från en regering till en annan. Vi vet ju att det snack som dras i repris här debatt efter debatt är rena nonsens.

Jag har alltså inte tänkt att jaga upp en massa kritik mot Göran Persson, såvida han nu kan låta bli att presentera sig som den som oförvitlig trädde fram och övertog ett elände som Socialdemokraterna inte har någon skuld i. Falsk historieskrivning blir ju inte sann därför att den upprepas i parti och minut.

Vad man däremot inte kan begripa är hur den socialdemokratiska regeringen kunde få för sig att låta juni, juli och augusti månader gå utan att visa så stor respekt för de förskräckande många arbetslösa i Sverige att man ämnade presentera sitt utlovade förslag för att komma till rätta med arbetslösheten. Jag är övertygad om att om någon annan regering av någon annan kulör än den nuvarande rödgröna hade betett sig på det viset hade ni socialdemokrater tillsammans med LO vänt upp

och ned på det mesta i riket. Jag förstår alltså inte, Göran Persson, hur ni kunde få för er att vara så dröjska och senfärdiga.

Det handlar självfallet om att så snabbt som möjligt fatta beslut om konkreta åtgärder, så att människor kan börja ställa in sig på att något kommer att hända. Men det handlar också i allra högsta grad om att människor får känna att de inte lämnas därhän och att vi politiker bryr oss.

När programmen mot arbetslöshet nu skall examineras borde det i första hand röra sig om att utröna vilket program eller vilka åtgärdsförslag som mest och bäst skapar förutsättningar för att nya arbetstillfällen skall kunna skapas inom de privata sektorerna, inom näringslivet och inom småföretagsamheten.

Jag tycker visst att det dessutom tål att debatteras om man inte på många flera håll i landet skulle kunna snickra ihop arbetstillfällen genom att anställda frivilligt minskar arbetstiden och på så sätt skapa möjlighet för flera att få arbete. Det vore säkerligen också en idé att, som i Danmark, inom vissa branscher låta tre heltidsarbeten bli fyra utan att sänka lönerna i motsvarande mån. Jag tror också att vi betraktar arbetslöshetskostnaderna – det rör sig ju om 80–100 miljarder – alldeles för statistiskt. Vi måste våga fundera över vad dessa hisnande summor skulle kunna åstadkomma rent konkret när det gäller att stoppa avskedanden, när det gäller att motverka att kvinnor hamnar i en rent segregerad situation, när det gäller att ta vara på idéer som man kan få i gång nya verksamheter med och när det gäller att stötta tillfällig sysselsättning som på litet sikt kan ge permanenta arbeten. Jag kan mycket väl förstå att man motsatte sig den här typen av resonemang på den tiden då 3 % arbetslöshet skapade debatter och ansågs vara en alldeles för hög siffra. Men i dag, när de allra flesta tvivlar på att Göran Persson på ett anständigt sätt skall kunna klara av att halvera den öppna arbetslösheten, måste en del av de idéer som brukar kallas konventionella karakteriseras som förlegade.

Det är t.o.m. så, herr talman, att det faktiskt fordras att vi vågar experimentera en del inom arbetsmarknadspolitiken. Riskerna är ju uppenbara att utslagningen, den ”centrifug” som Lasse Strömstedt skriver om, slungar i väg alltför bort från den delaktighet i samhället som alla har rätt till och är i behov av. Och att dessa människor får det ytterligt svårt att någonsin komma tillbaka in i samhällsgemenskapen vet vi.

Jag hörde en del kommentarer från socialdemokratiskt håll för några dagar sedan, när kristdemokrater, folkpartister och moderater hade presenterat sitt program för nya verkliga jobb. Man kallade dessa tre partier för högerpartier. I dag har Erik Åsbrink tre fyra gånger talat om partierna på högerkanten. Vilken simpel taktik! Är ni inte rädda för att folk så småningom genomskådar alla dessa dimridåer som ni lägger ut? Våga debattera sakpolitiskt i stället för demagogiskt. Och sluta dessutom att odla den gamla myten att alla förslag som gynnar företagaren är högerpolitik och att alla förslag som gynnar arbetstagaren är vänsterpolitik. Detta är i dagens samhälle en arbetsmarknadspolitisk lögn som måste rensas ut om vi skall få Sverige på fötter. Om inte ni, Göran Persson, tar på er den utrensningssuppgiften, så är det vanliga

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

och hederliga arbetstagare som drabbas av dessa gamla ideologiska skrönor.

För att få Sverige på fötter måste vi börja med huvudet, proklamerar SACO. För att få Sverige på fötter måste vi hålla oss till sanningen, skulle jag vilja påstå. Det är inte så att småföretagaren och arbetstagaren står och hötter mot varandra och betraktar varandra som antagonister. Det är inte så att arbetsgivaren gör några vinster utan arbetstagaren. Och det är faktiskt så att det behövs många fler arbetsgivare för att vi skall kunna få fart på Sverige och få ned de rent förödande arbetslöshetstalen.

Högerpartier kallar man alltså de partier som tvingade en socialdemokratisk regering att lägga fram den utlovade arbetsmarknadspropositionen före semestermånaderna. Högerpartier kallar man de partier som genomförde reformer som den socialdemokratiska regeringen återställde, men som den senare har fått återställa igen till fyrtipartiregeringens reformer och politik. När socialdemokrater som beslutat att sänka arbetslöshetsersättningen, som försämrat sjukförsäkringen, som sänkt barnbidragen och som tillsammans med vänsterpartister och miljöpartister skurit ned vården i Stockholms läns landsting med 3 000 miljoner sitter och kastar sten i medierna, då ter sig Bosse Holmströms TV-program Glashuset som en ytterligt blek kopia av verkligheten.

Herr talman! Jag tror att vi allesammans alldeles för litet inser att det utöver den ekonomiska krisen är ett stort folkhälsoproblem som vårt land håller på att fastna i. Håglöshet och besvikelser kan komma att paralysera det finaste och mest värdefulla som vi har – våra barn och våra ungdomar – och locka till allt annat än engagemang och tro på framtiden.

Jag blev stoppad av ett par överförfriskade ynglingar i en mellan-svensk stad förra veckan. Trots att deras sinnen var rejält omtöcknade kunde de berätta om djup förtvivlan. De saknade arbete. De behövdes inte någonstans, sade de. De hade bestämt sig för att supa hela juli. De repeterade som spruckna grammofonskivor så länge jag kunde höra dem i gränderna: Vi har ingen framtid. Vi har ingen framtid.

Jag kom i dispyt med några eleganta herrar på X 2000-tåget. Sarkastiskt, för att inte säga spydigt, tillhöll de mig att jag väl nu ändå måste begripa att Sverige skall införa EU:s regler när det gäller alkoholpolitik och införselbestämmelser. Det hedrar finansministern att han har varit så klar i sina svar när dylika frågeställningar på sistone har kommit upp i medierna. Erik Åsbrink har entydigt deklarerat att det är regeringens bestämda avsikt att försöka hålla fast vid nuvarande införselbestämmelser.

Jag gjorde de eleganta herrarna på tåget besvikna. Förhoppningsvis hade de väntat det svar som de fick. Jag sade: Förresten, då är väl ni beredda att betala kostnaderna för det växande vårdbehov som era idéer skulle föra med sig om de förverkligades? Det kändes kusligt att höra deras svar som jag tyvärr har hört åtskilliga gånger förr: Låt dem som inte kan ta vara på sig själva supa ihjäl sig. Samhället har inte råd.

Måtte vi, herr talman, kunna mota tillbaka och helst ta kål på en sådan cynisk människosyn. Och låt oss se till att den inte sprider sig till

den ena sektorn efter den andra. Den finns i flera sammanhang. Den finns när kriminalpolitik, när flyktingpolitik, när biståndspolitik och faktiskt också när arbetsmarknadspolitik kommer på tal.

Bevare oss väl för ett samhällsklimat som visar förakt för svaghet!

Vi vet att vi måste pressa ner de hisnande arbetslöshetstalen för att få resurser till den sociala välfärd vi vill bestå medmänniskorna med. Men faktum är dessvärre också att arbetslösheten för var dag som går kräver sina egna sociala offer, vilket i sin tur kräver ännu större ekonomisk tillväxt för att resurser skall finnas till att avhjälpa den utslagning som arbetslösheten drar med sig. Vi vet att arbetslöshetens kostnader i sin helhet långt ifrån kan avläsas i stats- och kommunbudgetar.

Fru talman! Jag undrar om inte arbetslösheten kommer att få värst konsekvenser inom vårdsektorn. Ingen enda politiker kan stå upp om fem, tio år och försöka göra gällande att resursbristen inom vården kom över oss som en tjuv om natten. Vi vet i dag att Sverige är på väg rakt in i en vårdkris. Kan vi inte omfördela från andra sektorer måste vi öka statens inkomster. Jovisst, rationalisera gärna. Det finns ingen som har något emot det, men beteckna inte försämringar för gamla och sjuka som något som har med förnuft och värdighet att göra.

I dag får allt färre gamla hemtjänst. För 20 år sedan hade var fjärde pensionär hemtjänst. I dag är det nästan enbart var sjunde, och detta trots att det i dag är färre pensionärer som bor på institutioner.

Fru talman! Är det något som brådskar så är det en konkret plan som visar hur vi klarar av att finansiera morgondagens av alla förväntade sjukvård. Jag kan lova att vi kristdemokrater skall ge allt tänkbart stöd och se till att vi befinner oss i absolut främsta rummet när det gäller att värna vården, när det gäller att se till att den s.k. oglamorösa vården – för jag tror att det är det området som skärskilt kommer att attackeras – inte föses åt sidan och devalveras än mer.

Fru talman! Jag vet att jag sagt det många gånger, men jag vill tro att det finns större lyhörighet i dag i den situation vi befinner oss i än vad fallet varit tidigare: Vi måste bli mycket bättre på att täta hålen i samhällsekonomin botten. Vi måste uppmuntra och med alla tänkbara metoder främja de verksamheter, den idealitet, den folkrörelseverksamhet, de livsstilar som tätar hålen varigenom samhällsresurser rinner ut.

Tyck gärna att jag är tjugig, det gör ingenting. Men jag påstår för sjuttioelfte gången att politiken måste stå mer i samklang med föräldrans ansvar och med respekten för fungerande hem och familjer. Betro föräldrar. Gå i koalition med hemmen. Bilda opinion för en hemmens renässans. Det handlar inte om att vrida klockan tillbaka. Det handlar om att skaffa en plattform, en trygghet som bär för morgondagen och bär in i 2000-talet.

Jag tror självfallet inte att familjepolitik kan ersätta konstruktiv arbetsmarknadspolitik, men jag är övertygad om att varje ung planta, om jag får använda det bildspråket, har behov av en skyddad vrå om arbetslösheten slår till och när risker för olika former av utslagning lurar runt hörnet.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fru talman! Jag vet att vi föräldrar ofta känner att vi inte orkar som vi vill, så känner vi alla. Därför behövs politikernas stöd, fackföreningars stöd, ideella organisationers stöd, kyrkans stöd, idrottsrörelsens stöd etc. När vi får i gång detta solidariska tänkande, detta förtroende för människors goda vilja och för de ideella rörelsernas oersättliga engagemang, har vi störst förutsättningar att täta hålen i samhällsekonominns botten.
(Applåder)

Anf. 78 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag skall börja med att tacka för det här tillfället att föra debatt om arbetslöshet, vårt lands viktigaste fråga och vårt lands svåraste fråga. Det är ingen som sitter i den här lokalen eller som finns utanför som kan göra anspråk på att sitta inne med hela sanningen. Vi vet bara en sak: Vi kommer att få arbeta många år med att pressa tillbaka arbetslösheten. Vi kommer att få prova nya lösningar. Vi kommer att söka samarbete och samförstånd därför att kampen mot arbetslösheten är en nationell utmaning som angår oss alla.

Det kommer att gå att pressa tillbaka arbetslösheten; därom är jag övertygad. Vi har en god chans att nå målet, en halverad öppen arbetslöshet till år 2000. Det ligger inom räckhåll. Det är klart att det krävs en god konjunktur, men därutöver naturligtvis kloka beslut i Sveriges riksdag, initiativ från enskilda och många företag och företagare som drar sitt strå till stacken.

Jag tror att det är fel att moralisera över att de som utlyste den här debatten inte själva har kunnat presentera några genomtänkta förslag som dramatiskt förändrar situationen. Jag skall inte strö salt i det såret, utan jag nöjer mig med att säga att vi kanske hade förväntat oss något mer. Men det är inte sista möjligheten att bidra till en politik för att pressa tillbaka arbetslösheten. Det samarbete som finns mellan regeringen och Centerpartiet står öppet också för andra som har konstruktiva förslag att bidra med.

Grunden i arbetslöshetsbekämpningen kommer att vara att vi har ordning på de offentliga finanserna. Det har gått bättre och snabbare än vi vad trodde att skapa en sådan ordning. Den stabilitet som samarbetet med Centerpartiet har gett regeringspolitiken har bidragit till att bygga upp förtroendet för våra möjligheter att hantera de offentliga finanserna. När jag säger offentliga finanser kan det låta som ett politiskt byråkratiskt uttryck, men med detta menas helt enkelt tillräckligt mycket pengar i de gemensamma kassorna för att vi själva skall kunna betala pensioner, bra vård, skolor åt våra barn, barnomsorg åt de små. Det är vad det handlar om. Det är den försvarskampen regeringen har varit indragen i sedan vi tillträdde och fått god assistans under det senaste året av Centerpartiet.

Nu är vi där. Nu har vi fått greppet om dessa gemensamma pengar. Nu vet vi att ekonomin utvecklas vad gäller de offentliga finanserna, statens ekonomi, på ett sådant sätt att vi kanske når målen snabbare än vi trodde. Då är det som Olof Johansson och jag skriver i en debattartikel i dag i en morgontidning som utkommer i Stockholm att i takt med

att de offentliga finanserna förbättras ökar vårt utrymme för att bekämpa arbetslösheten. Vi kommer alltså aldrig att vika från den ståndpunkten att vi inte skall börja bekämpa arbetslösheten med lånade pengar. Dit skall vi inte tillbaka igen. Den kommer att vara utestängd från samarbetet som betraktar budgethanteringen och ordning och reda i statens finanser som en kameral övning som man kan se över axeln. Vi skall inte en gång till tillbaka i ett läge i Sverige då vi får genomföra den oerhört smärtsamma process vi just nu har gått igenom. Den har vi förhoppningsvis för sista gången lagt bakom oss. Nu skall krafterna koncentreras och utifrån denna nya styrkeposition riktas in på att pressa tillbaka arbetslösheten.

Här i kammaren i dag har flera – såväl socialdemokrater som centerpartister – redan redogjort för regeringens förslag. Det vore fel av mig att trötta kammaren med att ytterligare en gång upprepa vad som har sagts. Jag skall i stället uppehålla mig vid en stor politisk fråga som så tydligt skiljer i debatten och som är av ideologiskt slag. Det vore värdefullt att få denna fråga belyst en dag som denna.

Lars Tobisson kom efter utflykter till Irland och 80-talet så småningom fram till dagens debatt här i Sveriges riksdag och till sprängpunkten och grundbulten i det moderata arbetslöshetsbudskapet. Enligt Lars Tobisson är nyckelfrågan att man skall ändra arbetsrätten, att man skall riva upp den arbetsrättslagstiftning som redan finns. Moderaterna har också lagt fram ett sådant förslag till riksdagen, men de har inte fått några andra partier med sig på den reservationen. Moderaterna står ensamma bakom förslaget att från den 1 september i år ta bort arbetsrättsregleringen för alla dem som därefter nyanställs under två år framöver.

Förslaget kan ju verka harmlöst innan man börjar att reflektera över vad det hela står för. Till att börja med tycks det stå för den uppfattningen hos moderaterna, att det är arbetsrätten – skyddet för de 4 miljoner svenskar som har ett jobb – som hindrar dem som står utanför att få ett arbete. Är det sant eller falskt? Det är falskt.

Vi klarade full sysselsättning i Sverige med en utvecklad arbetsrätt för de anställda. Man klarar en bättre arbetslöshetsutveckling i Norge med en fullt utvecklad arbetsrätt. Man klarar en bättre arbetslöshetsutveckling i Österrike med fullt utvecklad arbetsrätt och med en reglering av arbetsmarknaden som går mycket längre än vad som sker i Sverige. Vi kan hitta länder där man helt har tagit bort arbetsrätten och genomfört det som moderaterna önskar i Sverige, och man kommer att finna att dessa länder har en massarbetslöshet som långt överskrider vår. Sambandet mellan arbetsrätt och arbetslöshet är uppenbarligen mycket klen. Det finns andra motiv för moderaterna att driva detta. Det handlar ytterst om värderingar och synsätt när det gäller de förhållanden som skall råda på arbetsmarknaden mellan arbetsgivare och anställd.

Vad skulle hända om man genomförde det som moderaterna nu vill göra? Jag vill veta, Lars Tobisson, om ni tänker släppa frågan om arbetsrätten efter dagens debatt. Det är uppenbart så att moderaterna står ensamma. Inte ens de andra partierna i högerblocket – kds och Folkpartiet – ställer ju upp på reservationen, utan man ställer sig vid sidan om.

Prot. 1995/96:115
12 juli

**Fel! Okänt
växelargument.**

Vad moderaterna föreslår är att ca 500 000 svenskar skulle anställas under kommande år utan arbetsrättsligt skydd. Ytterligare 500 000 skulle anställas under samma förhållanden året därpå. På två år skulle en miljon svenskar stå utanför arbetsrättsligt skydd. Vad betyder det? Det betyder att arbetsgivaren inte behöver motivera varför han säger upp en person. Sägs du upp därför att du är kvinna och är hemma och vårdar dina barn, sägs du upp därför att du är invandrare och inte kan det svenska språket tillräckligt bra, sägs du upp därför att du har politiska förtroendeuppdrag och är borta ofta från arbetsplatsen, sägs du upp därför att du är uppstudsig, sägs du upp därför att du är en person som i många sammanhang driver opinion och opinionsbildning kanske också på arbetsplatsen? Om detta är motivet med en avskaffad arbetsrätt i moderaternas Sverige behöver arbetsgivaren aldrig motivera en uppsägning. Däri ligger systemskiftet.

En anställning som löper för en vecka i taget kan förlängas hur många gånger som helst i all oändlighet, det är moderaternas svar på arbetslöshetskrisen. Jag kan förstå om Folkpartiet, som ju annars är ett lojalt stödparti till moderaterna, har svårt att följa med i den moderata exercisen. Jag skall så småningom återkomma till Lars Leijonborg när det gäller arbetsrätten, men nu vill jag koncentrera mig på moderaterna och Moderata samlingspartiet, som ju trots allt är den bärande kraften i högerblocket i svensk politik.

Lars Tobisson, förklara hur en arbetsrätt försämrad på det sätt som ni föreslår i er reservation skulle ge en lösning på arbetslöshetskrisen! Gör det tydligt för oss och hämta internationella exempel! Ta upp de länder som är era förebilder så får vi andra se om vi gillar den samhällsutvecklingen eller inte!

Eller är det den andra reservation som ni har skrivit under, Lars Tobisson, som nu är moderatpolitik? Till betänkandet finns ju en reservation till som ni har avgett tillsammans med de andra två partierna i blocket, kristdemokraterna och Folkpartiet, där ni nöjer er med att kräva så att säga en återställare av återställaren. Är det detta som är den moderata positionen? Eller håller ni fast vid det som finns i partimotionen?

Det vore ett bra besked från moderaterna i dagens debatt när det gäller arbetslösheten om det är så att ni har retirerat bort från ståndpunkten att det är löntagarnas trygghet som skapar arbetslöshet. Men detta är också ett bra besked att ge: Står ni moderater fast vid den här uppfattningen? Kommer ni att driva den här frågan framöver inför 1998 års val? Ja, i så fall har vi en oerhört tydlig skiljelinje i svensk politik. Jag kan försäkra att jag kommer att göra vad jag kan för att se till att denna fråga blir debatterad runt om i landet. Också de som vill vara med och samarbeta med moderaterna och däri ser en möjlig regeeringskonstellation skall rimligen få en chans att svara på frågan hur de ser på det moderata alternativet när det gäller arbetsrätten.

Sedan har parterna sitt ansvar. Det är bättre att de som finns ute i företagen som arbetsgivare, fabrikörer och handlare får förhandla med sina anställda och de fackliga organisationen om hur saker och ting skall lösas. De känner bättre till de verkliga förhållandena än Tobisson

och jag. Därför är det ingen bisarr tanke, Lars Tobisson, att de arbetsmarknadsparter vi har rimligen skall söka samförstånd innan lagstiftningen justeras. Det har varit det samförståndet som har bäddat för stabilitet och utveckling i Sverige. Genomför vi nu en sådan lagstiftning som moderaterna vill ha, då får vi en svensk arbetsmarknad som kommer att utmärkas av konflikter, motsättningar och allt djupare klyftor mellan dem som är anställda och dem som är arbetsgivare, vilket vore en effektiv broms för tillväxt och utveckling.

Moderaterna har att redovisa sina motiv. Den debatten har vi socialdemokrater och många andra här i kammaren all anledning att se fram emot och föra tydligt och ordentligt. Tafsa inte på löntagarnas skydd och deras rättigheter! Var i stället med och bygg under ett konstruktivt ansvarstagande ifrån såväl arbetsgivare som löntagarorganisationer. Sätt press på dem! Lös inte deras problem genom att föra Sverige bort från lag och ordning i arbetslivet till någonting som kan betraktas som näst intill anarki!

Fru talman! Det vi från regeringen har gjort när det gäller den statsfinansiella saneringen har, som jag sade tidigare, innehållit ett inslag av stabilitet. Sverige har fått stabilitet. Det finns inget enkelt politiskt beslut här i kammaren som löser arbetslöshetsproblemet, självfallet inte. Det är en lång rad samverkande faktorer som skall till. Ingen av dessa åtgärder kommer att fungera om människor inte tror att det finns en stabil kurs i botten, en grundläggande inriktning som ligger fast. Det har varit lätt för centerpartister och socialdemokrater att finna en sådan grundläggande och stabil kurs, nämligen ett gemensamt ansvarstagande för de utgifter som vi vill kosta på oss i ett samhälle som vi vill kalla för ett välfärdssamhälle. Därmed skapas också en trygghet och en stabilitet. Det i sig löser inte problemen, men det ger förutsättningar för en lösning.

Stabiliteten är viktig. Därför kommer vi att vårda den från regeringens sida. När man ser utfallet verkar det också som om statsfinanserna för varje månad som går blir allt bättre. Inflationen verkar utstampad ur svensk ekonomi.

Så bra då om statsfinanserna blir allt bättre, inte för Maastrichtkriteriernas skull, inte för EMU-medlemskapets skull – det har vi kvar att diskutera här i kammaren – utan för svenska folkets skull. Det är bra för ett folk att veta att det vi kostar på oss gemensamt betalas av egna pengar och inte pengar som vi lånar av andra.

Nu är vi alldeles strax där, och då kan vi gå vidare med att kraftfullt bekämpa arbetslösheten. Ett program för detta har redovisats i riksdagen i dag. Bakom det programmet står Sveriges stora folkrörelsepartier. Det är ingen lätt uppgift. Det är i allra högsta grad en svår uppgift, men det är en uppgift som vi har tagit på oss gemensamt. Det är med glädje vi kan säga att inbjudan också riktas till andra i Sverige att vara med och hjälpa till. Det behövs en nationell samling omkring kampen mot arbetslösheten. Däri ligger vår stora och viktigaste framtidsuppgift.

(Applåder)

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fru talman! Jag skall börja med att tacka statsministern för hans tack till oss moderater för att vi har drivit fram denna debatt. Hans tal om att söka nya lösningar i samförstånd tycker jag dock klingar litet falskt. Här fanns det färdiga förslag för snabbt genomförande, men de har samtliga avvisats. Dessa förslag gäller t.ex. arbetsrätten, där vi har sagt att vi nu åtminstone snabbt kan genomföra det som fanns under den förra borgerliga regeringsperioden – det som statsministern egentligen vill förmå LO att godta, trots den återställare som regeringen har genomfört. Sedan säger vi att vi skall gå vidare. Jag kan försäkra att vi håller fast vid att vi tror att en mer rörlig och friare arbetsmarknad ger tillfällen till flera jobb. Det finns det många exempel på utomlands. I Europa är det tyvärr en förstelning på arbetsmarknaderna som gör att man får de höga arbetslöshetstalen.

Jag tycker att Göran Persson lät förvånande lik t.ex. Kenth Pettersson i sin argumentation. Det enda lilla avsteg som jag hörde var när han sade: Låt de lokala fabrikererna och handlarna tala med sina anställda om hur det skall vara arbetsplatsen, för det skall vi inte göra centralt. Nej, just det. Poängen med vår reform av arbetsrätten är att det skall vara lokala beslut och gärna individuella anställningsavtal.

Göran Persson verkar nöjd med den ekonomiska utvecklingen. Med sina skattehöjningar och regleringar har han ju strypt tillväxten, så jag blir verkligen förvånad. Prognoserna för 1996 skrivs ned mot noll. Arbetslösheten växer. OECD slog ju nyligen fast att en framgångsrik budgetsanering måste inriktas på besparingar, inte skattehöjningar, och att den skall kopplas till reformer på budgetens utgiftssida. Så gör man i t.ex. Irland. Göran Persson och hans regering gör med kuslig noggrannhet tvärt emot.

Avvisar statsministern liksom finansministern den kritik som har riktats från EU:s finansministrar? De säger att åtgärder för budgetanpassning bör koncentreras till utgiftssidan, så att den offentliga sektorn och dess känslighet för makroekonomiska svängningar minskas och incitamenten för ekonomisk aktivitet och sysselsättning förbättras genom att skattetrycket för hushåll och företag begränsas så mycket som möjligt.

Anf. 80 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! EU:s finansministrar är en aktningvärd församling. Jag har av och till deltagit i sammanträden med dem, så jag vet. Dock sköter de inte Sveriges ekonomiska politik. Ser man på en och annan i denna församling och deras resultat, vilka nu uttalar sig om Sverige, så har de nog en hel del att lära av oss. Det där skall nog Lars Tobisson lägga åt sidan och försöka tänka litet själv och dra slutsatser av vad han själv ser i vårt land och inte alltid åberopa auktoriteter. Det tror jag leder tanken litet fel ibland.

Tillbaka till arbetsrätten, som trots allt är den viktiga fråga vi nu diskuterar. Vår syn är att parterna skall ta sitt ansvar. Det är en gammal klassisk linje. De skall förhandla och i sitt arbete komma fram till sådant som de i samförstånd kan föreslå som förändringar i exempelvis lagstiftningen. Sedan kodifierar vi lagstiftningen i riksdagen. Det blir

stabil, pålitligt och uthålligt. Klarar de inte den typen av samförstånd, ligger naturligtvis uppgiften på riksdagen lika fullt. Då blir det lagstiftning. Men det är ingen bra utveckling för Sverige.

Men det är ju inte detta som har utmärkts i moderaternas reservation. Moderaterna vill ju inte justera arbetsrätten. Moderaterna vill ta bort den. Det är troligen därför Folkpartiet och kds inte har ställt upp på moderaternas förslag. Om man gör som moderaterna vill, kommer en miljon svenskar om två år att stå utanför en reglering på arbetsmarknaden. Vi kommer att ha ett läge då vi inte har en motsvarighet i Europa. Vi kommer att få söka oss utanför EU och utanför den utvecklade världens krets för att hitta en motsvarighet.

Min fråga till Lars Tobisson var: Tänker Moderaterna fortsätta att driva idén att helt upphäva arbetsrättslagstiftningen?

Anf. 81 LARS TOBISSON (m) replik

Fru talman! Statsministern återkommer till den omöjliga tanken att parterna på arbetsmarknaden själva skall bestämma regelverket. Det är för mig en främmande idé. Parterna skall förhandla utifrån sina motsatta ståndpunkter för att slita intressetvister, men de skall göra det inom ett regelverk som självfallet vi politiker fastställer. Lag skall med lag ändras.

Statsministern försöker säga att vi vill ta bort all reglering på detta område, vilket är helt fel. Det framgår tydligt av vår reservation att det skall finnas ett grundläggande regelverk. Men det skall inte ha den detaljgrad och de föreskrifter som i dag hindrar arbetsgivare från att anställa ny arbetskraft och inrätta nya jobb.

Jag tycker att statsministerns olika inlägg bekräftar att det är Socialdemokraternas ideologi och inte minst beroendet av facket som hindrar regeringen från att ta ledningen för den samhällsomvandling som krävs för att Sverige skall kunna bli ett växande och rikt samhälle igen. Socialdemokraterna kommer alltid att vara ett socialistiskt parti. De ränderna går inte ur. Ett socialistiskt parti kan inte, vare sig i tanke eller handling, vara företagandet och marknadsekonomin till gagn.

Göran Persson, kan man på något sätt tro att en ökad statlig kontroll av näringslivet leder till fler nya jobb? Om svaret är ja, kan han då ge exempel på var och när det har skett? Om svaret är nej, varför en sjätte AP-fond? Tror Göran Persson verkligen att 30 000 kr i sänkt arbetsgivaravgift upphäver den verkan som 50 miljoner kronor i höjd energiskatt har, så att Vargön Alloys sätter i gång att anställa fler arbetare? Tror han på fullt allvar att avveckling av fungerande billig och säker kärnkraft leder till nya riktiga jobb? Kort och gott: Tror Göran Persson att höjda skatter och mer politisk styrning gör att det startas företag och att det tillkommer jobb i vårt land? Det är en fråga som jag verkligen skulle vilja ha svar på.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 82 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Lars Tobisson är mig fortfarande svaret skyldig. Det är om två och ett halvt år som en eventuell översyn av LAS:en, som man nu talar om, skall träda i kraft. Till dess skall man ju ta bort lagen om anställningskydd rakt över på svensk arbetsmarknad. Det betyder alltså att en miljon svenskar har en situation 1998, om vi i dag följer Moderaternas förslag, som innebär att de kan sägas upp från sina jobb utan att man motiverar varför. Finns det något land som är förebild i sammanhanget, Lars Tobisson? Det var en fråga som jag ställde.

Möjligen är Lars Tobisson överraskad av debatten. Det har funnits ett inslag av att man har betraktat det som en automatisk sanning att det är så krångligt att anställa människor och att det är därför vi har så hög arbetslöshet.

Lars Tobisson och Moderaterna skall veta en sak: Vi tänker se till att arbetsrätten reformeras och blir modern. Den skall hålla takt med tiden. Orkar parterna inte med det faller ansvaret här. Lars Tobisson och Moderaterna skall veta att vi aldrig kommer att överge lagstiftningen som grund. När det föreslås att LAS skall tas bort under två år, rakt över, är det ingenting annat än en provokation från moderaternas sida. Lars Tobisson vägrar svara på om han tänker fortsätta driva detta krav, eller om högern ger sig efter dagens debatt och släpper denna befängda tanke och återgår till en mer normal diskussion om hur arbetsrätten skall reformeras. Det är vad det handlar om.

Visst är detta en ideologisk fråga, Lars Tobisson. Det handlar om trygghet och delaktighet såväl i arbetslivet som i samhället i övrigt. Den tryggheten och delaktigheten tillkommer alla, inte bara de starkaste. I den meningen är detta en ideologisk fråga. Där är vi överens.

Anf. 83 LARS LEIJONBORG (fp) replik

Fru talman! Jag är litet förvånad över statsministerns uppläggning av sitt anförande. Mycket mer tid ägnades åt vad moderaterna inte bör få genomföra än åt vad regeringen själv vill och skall genomföra. Alldeles på slutet fick vi höra att vi kan vara övertygade om att regeringen skall reformera arbetsrätten, om inte parterna gör det själva. Det hade varit långt mer intressant att få veta vilka tankar man har om det, än att höra hur man rackar ned på en idé som har kommit fram.

Vi stöder inte det förslag som Moderata samlingspartiet har fört fram. Men Sverige är nu inne i ett läge när det gäller jobben där vi borde vara mycket mer intresserade av att lägga fram förslag än av att racka ned på de förslag som andra lägger fram.

Göran Persson säger att vi har fått stabilitet. Det är en bitvis ganska skrämmande stabilitet. Tillväxten är mycket stabil. Den är nämligen obefintlig. Jag hörde att Göran Persson varit i EU-nämnden och sagt att han var nöjd med siffrorna för första kvartalet. Tillväxten var 0,0. Den varken sjönk eller steg. Göran Persson hade uppenbarligen väntat sig att produktionen skulle sjunka.

Femårsröntgen, som är viktig för bostadslånen, är också stabil. Den är lika hög nu eller snarare högre än när Göran Persson presenterade sin Perssonplan tidigare i år. Det är en stabilitet i svensk ekonomi som

är förödande. Det är stiltje. I detta desperata läge samlas vi nu. Då är vi intresserade av besked om vad regeringen själv vill göra. Hur ser regeringen på en ambitiösare målsättning när det gäller kampen mot arbetslösheten?

Anf. 84 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Det var ett välkommet besked från Folkpartiet. Folkpartiet stöder inte moderaternas förslag om att sätta LAS ur spel. Kom ihåg vad Lars Tobisson sade i debatten. Han sade att detta var nyckelfrågan. Vi har här i dag fått presenterad en löst hopsnickrad alternativplan till regeringens politik. Uppenbarligen är man inte ens överens om nyckelfrågan. Så går det när man driver fram en sommarriksdag och saknar politik, Lars Leijonborg.

Så till frågan om stabiliteten. Det är riktigt att vi har en för låg aktivitet i svensk ekonomi i dag. Vi besväras av det allihop. För någon vecka sedan kunde jag besöka min kollega i Bonn, Helmut Kohl. Han har samma bekymmer. För ytterligare några veckor sedan träffade jag min kollega i Paris, Alain Juppé. Han har samma bekymmer. Jag har samrått och samtalat med flera andra regeringschefer ute i Europa. Många har samma problem. Vi har just nu en alldeles för låg aktivitet i hela Europa.

Vi socialdemokrater skulle vilja att vi såg problemet som gemensamt europeiskt. Det kanske inte längre går att lösa problemen enbart i respektive land. Vi kanske skulle försöka åstadkomma en samordning av den ekonomiska politiken, inte bara för att nå Maastrichtkriterierna, att strama åt, utan också för att långsiktigt bygga under en expansion. Kanske ligger lösningen där. Om man ser det framför sig och sätter in det perspektivet i dagens arbetslöshetsdebatt, kan man säga att vi har uppnått en stabilitet men att vi skall komma vidare från den. Låt oss samarbeta kring en konstruktiv Europapolitik för att pressa tillbaka arbetslösheten.

Anf. 85 LARS LEIJONBORG (fp) replik

Fru talman! Jag tycker att det är rörande när Göran Persson talar om att vi har problem därför att vi har en konjunkturavmattning. Vi hade önskat oss den insikten någon gång under den förra mandatperioden, att ekonomiska problem i ett land kan ha en internationell bakgrund. Då godtogs aldrig den förklaringen. Verkligheten är att den konjunkturavmattning vi nu ser inte på något sätt är jämförbar med den djupdykning som skedde i början av 1990-talet.

Folkpartiet kommer på söndag att i Visby lägga fram en rapport om lönebildningen som vi har jobbat med under några månader. Vi har där gått igenom vad som har hänt under 1900-talet när det gäller lagstiftning på arbetsmarknadsområdet. Faktum är att Folkpartiet har varit djupt inblandat i de flesta av de grundläggande lagar som gäller arbetsmarknaden här i landet: kollektivavtalslagen 1927, LAS, MBL och inte minst strejkrätten i regeringsformens fri- och rättighetskapitel. Vi säger i denna rapport att det faktum att vi har bidragit till de grundläggande stenarna i detta bygge borde göra att vi respekteras när vi har

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

synpunkter på hur detta regelverk skall moderniseras. Vi tror att det nu är i behov av stora förändringar.

Statsministern säger: Låt oss vänta på parterna. Det är den svenska traditionen. Men det är inte riktigt sant. I årtionden sade man i arbetarrörelsen: Det vi inte klarar förhandlingsvägen får vi ta den politiska vägen. Så gick man på några punkter alldeles för långt. Det är på de punkterna vi nu måste ändra tillbaka.

Anf. 86 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag deltar gärna i ett samtal med Folkpartiet om att reformera lagstiftningen. Men precis som tidigare vill jag säga att lagstiftningen blir stabilast om vi slipper bråk om den på arbetsmarknaden. Det finns ingen anledning att manövrera in landet i en sådan situation.

Jag noterar också att Lars Leijonborg inte protesterade mot min beskrivning. Det som betraktas som nyckelfrågan av den dominerande kraften i högerblocket är en fråga där Folkpartiet inte har samma uppfattning som Moderaterna.

Det program som ni skulle presentera, och som ni inkallade en sommarriksdag för att introducera, det programmets första punkt är ni uppenbarligen inte överens om. Jag klandrar er inte för det. Det är inte så lätt. Men å andra sidan, fru talman, är det väl bra – om man nu talar om att pressa tillbaka arbetslösheten med hjälp av den typ av förändringar av arbetsrätten som Moderaterna påstår att man skall göra – att man från Folkpartiets sida inser att man uppenbarligen inte förfogar över det instrumentet.

Ändå skall man, som man säger, halvera den totala arbetslösheten till år 2000 såvitt jag förstår Folkpartiet nu i debatten. Om det hade varit Folkpartiets mening att det var 2000 som var målsättningen skulle man naturligtvis ha skrivit in det i sitt förslag. Men det ville ju inte Moderaterna – inte det heller. Också där fick ni väl ge vika.

Vårt mål är tydligt. Det går att mäta. Vi tar en politisk risk när vi formulerar det, men det är viktigt för oss. Det finns ingen viktigare fråga att ta en politisk risk i än att försöka pressa tillbaka arbetslösheten.

Anf. 87 GUDRUN SCHYMAN (v) replik

Fru talman! Det var intressant att höra litet om Göran Perssons diskussioner med sina kolleger i den europeiska unionen. När ni sitter där och funderar – över kaffet kan jag tänka mig – och ni konstaterar att ni har likartade problem i era länder med både det ena och det andra, inte minst vad gäller arbetslösheten – det är stagnation på marknaden, det är bristande efterfrågan och det är protester på gatorna – slår det er aldrig då att ni kanske har fel med den här ekonomiska politiken som ni alla håller på med med denna blinda envishet och lägger som ett kalkerpapper över hela Västeuropa?

Har det aldrig slagit er att det kanske inte är så bra det här konceptet med en ekonomisk och monetär union och en gemensam valuta för hela Västeuropa? Om jag vore i Göran Perssons kläder och satt där med Kohl och grabbarna skulle jag nog åtminstone ställa mig frågan:

Det kanske är något vajsing med det här, helt enkelt? Vi kanske skall byta spår?

Vi var ju på väg till Växjö Göran Persson och jag förra gången. Det här med a-kassan är väl en urspårning i *den* resan, men vi får väl se hur det blir. Jag tycker ändå att man måste ställa frågan.

Jag skulle också vilja ställa en annan fråga till Göran Persson. Jag läste en bra artikel ur tidskriften Ekonomisk Debatt av Björn Halleröd från Umeå universitet. Han ställde frågan, efter att ha konstaterat om den ekonomiska utvecklingen i Sverige från 1982 och framåt hur klyftorna har ökat mellan yrkesgrupper, generationer, hushållstyper och regioner – precis som hos Göran Perssons kolleger i Västeuropa: När är Sverige nog ojämnt? Finns det någon bortre parentes också där, eller kan detta fortgå i evighet?

Och så den här stabiliteten som man berömmar sig för mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet, och tryggheten, och samarbetet: Javisst, men folk gillar ju inte resultatet!

Anf. 88 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Får jag fråga Gudrun Schyman om Vänsterpartiet har varit med om saneringen av statsfinanserna eller inte? Varannan gång här i kammaren skryter ni över att det var ni som gjorde det möjligt, och varannan gång kommer ni och hugger i ryggen och säger att det är detta som orsakar arbetslösheten. Vilken linje driver Vänsterpartiet? Det vore intressant att veta.

Dessutom är det så att fördelningspolitiken, något som vi också i dagens artikel har pekat på, är en av de viktigaste uppgifter som nu ligger framför oss. Ett och annat kan ha blivit fel under de år som statsfinansiell sanering har pågått. Då skall vi rätta till det. En rättvis fördelning är en grundläggande förutsättning för att hålla ihop ett land.

Men den springande punkten är frågan till Gudrun Schyman: Var ni med på att sanera statsfinanserna, eller var ni emot det? Det går inte att ha båda uppfattningarna, och den tiden skall det väl rimligen sättas punkt för alldeles strax.

Anf. 89 GUDRUN SCHYMAN (v) replik

Fru talman! Med glädje skall jag då konstatera att vi nu, åtminstone från denna talarstol, är överens om att vi var med under en mycket stor del, kanske 75 %–80 %, av saneringen av statsfinanserna. Det är det som har lagt grunden till att statsfinanserna har blivit bättre.

Sedan tycker inte vi att vi behöver hålla på längre. Det finns ett utrymme i dag. Just på grund av att det goda samarbete som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna hade vad gäller saneringen har givit så pass bra resultat finns det inte längre skäl för de ökade budgetsaneringar man nu föreslår ihop med Centerpartiet. Det är det som skiljer oss åt.

Vi menar att vi i dag skall koncentrera oss på att bekämpa arbetslösheten. I dag finns det ett utrymme. Vi är t.o.m. under konvergenskraven – även om vi inte tycker om dem. Det finns ett utrymme på tio miljarder kronor, om man tittar på prognoserna, som vi kan använda till aktiv arbetslöshetsbekämpning och som vi kan använda till att öka

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

kommunernas andel av den totala ekonomin. Vi behöver inte alls låna mer pengar, Göran Persson, och det vill vi inte. Vi vill inte släppa upp några underskott, tvärtom.

Men vad vi också vill, är att fördela om. Vi tycker att de som redan har kan vara med och betala mer än de som inget har. Det gäller hushållen, och det gäller också inom företagssektorn. Vi lägger fram förslag om skattesänkningar på små företag, just för att de skall kunna få ett utrymme att växa. Men vi lägger också fram fördelningskrav, så att människor med små eller inga inkomster kan få pengar att handla för. Hur skall den blomstrande tjänstesektor som vi talar om kunna få kunder om ingen har något att köpa för?

Det här går ju hand i hand. Vi måste fördela om; ta pengar där de finns och använda dem på ett klokt sätt där de faktiskt behövs. Den omfördelningen lägger vi fram konkreta förslag om. Det här är en fördelningspolitik som också borde passa en socialdemokratisk regering. Underskottet skall vi inte öka, men arbetslösheten skall vi ha ned.

Anf. 90 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Efter detta är det väl omöjligt för Vänsterpartiet att beskylla regeringen för att skapa massarbetslöshet genom att vi har sanerat statsfinanserna. De första 90 procenten ställde man tydligt upp på. Det är de sista tio som skapar problemen. Gudrun Schyman och Vänsterpartiet bör nog tänka igenom argumentationen.

Sanningen var ju att man inte ens fullt ut orkade med de första 90 procenten. Men man vill tillskriva sig litet av äran. Vi skall ge Vänsterpartiet en eloge. Man orkade fatta en del svåra beslut, det är sant. Så var man exempelvis med från Vänsterpartiets sida om att sänka barnbidraget. Men man orkade inte vara med och sänka matmomsen.

Anf. 91 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Det är självklart att det är nödvändigt att sanera ekonomin. Men om man skall göra det, vilket jag tycker att man skall, måste man göra det med rättviseaspekten i sikte. Det går inte att sanera ekonomin hos dem som redan har en havererad ekonomi. Dem måste man värna extra, och se till de har möjligheter att klara sig.

Jag tycker att det är intressant att höra statsministern gång på gång upprepa att bara han får ordning på ekonomin så skall han pressa tillbaka arbetslösheten. Men han säger inte ett ord om vad detta att pressa tillbaka arbetslösheten egentligen står för. Står det för att ni fortfarande har en tro på att vi skall komma tillbaka i någon sorts 80-talsekonomi? Då lånade vi faktiskt av nästa generation för att klara av att få igång tillväxten i en sådan omfattning att arbetslösheten pressades tillbaka. Eller står det för en ny syn på arbetsmarknadsfrågorna och på arbetsmarknaden där man kanske glömmer litet av det här med finanserna och skjuter fram människorna i stället?

Jag kan nämligen inte få detta att gå ihop. Jag träffar en mamma med småbarn som säger att hon jobbar heltid men inte kan få en barnomsorgsplats trots att hon är ensamstående därför att kommunen inte har råd med det. I samma kommun kan jag träffa en barnsköterska

som säger att hon går hemma med 75 % av sin lön och inte får jobba trots att hon vet att det finns de som har behov av ytterligare barnomsorgsplatser. Man sparar ju faktiskt 25 %, men det är ganska litet om man tittar på de infrastruktureffekter som detta ger. Jag tycker att det är viktigt att vi ser människorna som en resurs i samhället. Det är ju faktiskt människorna vi bygger vårt samhälle för.

Jag vill återigen upprepa min fråga. Hur ser regeringen på arbetstidsförkortningen? Tror ni fortfarande på att alla skall kunna få 40 timmars arbete?

Anf. 92 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! När det gäller arbetstidsförkortningen kan jag säga att vi har skrivningar om övertidsuttaget som vi inte tycker om. Vi följer detta och tittar på den saken. Det finns en kommitté som arbetar med frågan. Vi vill inte ha en utveckling där vi delar på arbetslösheten. Det måste också vägas in i debatten när man talar om att förkorta arbetstiden. Men låt oss inte vara låsta här! Låt oss vara öppna och tänka nytt! Det kan finnas lösningar som mycket väl kan prövas och som strider mot gamla uppfattningar. Ingenting skall lämnas oprövat.

Marianne Samuelsson frågade också om allergisaneringen i sitt huvudanförande. Jag har ingenting emot ett konstruktivt resonemang inför budgeten om hur vi kan hitta resurser för att fullfölja det projektet. Det är viktigt, inte minst för våra barn.

Anf. 93 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Det var ju glädjande att det kanske finns hopp för de kommuner som har planerat för en allergisanering. Vi kan kanske komma överens om att de kan få litet ersättning för detta.

Att det skulle handla om att dela på arbetslösheten är ett väldigt förvånande resonemang för mig. Var det detta man gjorde när man gick från 48 timmars arbete till 40 timmars arbete. Jag uppfattade att det var en välfärdsreform för att vi skulle orka jobba de timmar som var. Vi skulle få tid för våra barn och annat. Att dela på arbetslösheten är inte detsamma som att förkorta arbetstiden. Förkortad arbetstid behöver vi för att må väl, och kanske också för att tillgodose en kommande arbetsmarknad som ser helt annorlunda ut.

Vi kan titta på Industriförbundets prognoser om vad som skulle hända vid en konjunkturuppgång. Man talar fortfarande om att man kan producera bra mycket mer utan att vi kan räkna med att blir fler arbetstillfällen. Det blir snarare färre, eftersom vi blir effektivare och effektivare.

Jag uppfattar att regeringen lever kvar i det gamla samhället när man pratar om det system som man skall bygga upp med ersättning för dem som har en fast förankring på arbetsmarknaden. Det måste ju byggas på det gamla förlegade systemet där man gick ut skolan och in på bruket. Sedan arbetade man där tills man gick i pension. Då hade man en fast förankring på arbetsmarknaden. Men dagens ungdomar upplever inte att de har en fast förankring på arbetsmarknaden.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag vill upprepa min fråga. Vad har regeringen tänkt att göra för dem som i dag står utanför trygghetssystemet och för dem som är på väg att ramla ut ur trygghetssystemet med den omläggning av a-kassan som regeringen har på gång? Jag tycker att det är viktigt att vi får svar på den frågan. Är det så att detta skall belasta kommunerna ytterligare? Hur skall de i så fall finansiera det?

Anf. 94 ALF SVENSSON (kds) replik

Fru talman! Vi var säkert många som funderade på vilken inriktning Göran Persson skulle ha på sitt stora huvudanförande med de många minuterna. Det var inte svårt att förstå att han ville leverera ett hugnesamt anförande till LO-toppen, och han gjorde så också.

Annars vet han naturligtvis när han attackerar moderaternas förslag på arbetsrättens område att dilemmat inte finns där. När det handlar om att hantera arbetsrätten sitter ju Göran Persson med dilemmat i det egna knät. Det är naturligtvis en utmärkt undanmanöver att kasta sig över det moderata förslaget på det sätt som skedde här.

Det är också intressant att se hur Göran Persson bygger upp detta. Jag tror att det var till Lars Tobisson han sade att man inte skulle tro på auktoriteter. I nästa stund talade han om att han hade varit ute i världen och träffat dem som finns i Bonn och Paris, men de är kanske inte auktoriteter.

Den ena stunden säger Göran Persson att arbetsrätten inte spelar någon roll för sysselsättningen. Sedan använder han hela sitt huvudanförande till att kritisera ett förslag från moderaterna om just arbetsrätten.

Det var inte riktigt bra att anta det förslag som moderaterna gjorde. Det kom ju från den kommittéordförande som socialdemokraterna tillsatt i Arbetsrättskommittén. En tidigare socialdemokratisk partisekretärer hade kläckt idén. Då skall moderaterna se upp. Sådana förslag skall man inte anta så där på en gång. Det är ett gott råd för framtiden.

Det finns ju så mycket annat i trepartiförslaget som Göran Persson kunde ägnat en enda tanke i stället för att hela tiden kasta sig över moderaternas förslag på arbetsrättslagstiftningens område. Göran Persson vet ju att det inte kommer att förverkligas. Jag ställer mig inte bakom det. Vi ställer oss inte bakom det.

Nu kan väl Göran Persson lämna det och berätta i sin replik hur han vill få loss tjänstesektorn. Han säger i *Veckans Affärer* i juni att de nya arbetena finns där. Kan vi få ett konkret förslag på hur det skall gå till?

Anf. 95 LARS TOBISSON (m)

Fru talman! Statsministerns inlägg i den här debatten visar att vi har en regering som inte mäktar med att presentera en politik för fler företag och nya riktiga jobb. Hans ovilja att reformera arbetsrätten visar tydligt på det.

Vårt förslag är bl.a. att inte tillämpa LAS vid nyanställningar under två år framåt. Vi är övertygade om att det ger fler jobb. Vi är övertygade om att de många arbetslösa ungdomar som söker jobb skulle vara tacksamma för det. Det betyder inte att det inte skulle finnas arbets-

trygghet, tvärtom avtalas detta i anställningsavtal mellan arbetsgivare och arbetstagare. För säkerhets skull har vi också sagt i vårt förslag att tillämpningen skall övervakas av ett särskilt organ med representanter för bl.a. arbetsmarknadens parter.

Fru talman! Det finns inget som säger att Sverige måste vara ett land med sviktande tillväxt, stigande arbetslöshet och svagt företagande. Med rätt politik kan vi gå en gyllene framtid till mötes. I spåren av frihetens och marknadsekonomins segertåg växer välståndet runt om i världen. Så sker i delar av Sydostasien, Latinamerika och Östeuropa. Men det finns också gamla industriländer som får växande ekonomier och där man löser problem av det slag som vi har i vårt land. Göran Persson efterlyste exempel.

Jag har tidigare här i kammaren pekat på studier som ägnats sambandet mellan ekonomisk frihet och tillväxt. I en undersökning som nyligen redovisades i *The Economist* hamnade vårt land någonstans i mitten bland 108 länder. Det är långt efter snabbt växande ekonomier som Nya Zeeland, USA, Hongkong och Singapore.

Vi måste ta till oss den här kunskapen och de erfarenheter man har i andra länder. I USA har det blivit 8,5 miljoner nya jobb, och i huvudsak välbetalda sådana, på fyra år.

Överfört till svenska förhållanden skulle det betyda en kvarts miljon arbetstillfällen.

I Nya Zeeland har man lyckats vända en nation på avgrundens rand till en nation med en frisk och uppåtgående ekonomi samt med en sjunkande arbetslöshet. En mycket stor del av alla amerikanska och asiatiska investeringar i EU går till Storbritannien och Irland. Jag har nämnt Irland som ett land vars problem liknat Sveriges men där såväl ekonomi som arbetsmarknad nu växer.

Tyvärr har regeringen visat sig ovillig att ta till sig utländska erfarenheter. Det sätt som statsministern hade att bara vifta bort vad andra finansministrar i Europa tycker tyder på en oförståelse för och en oförmåga att ta till sig vad som är beprövat utomlands.

Antiamerikanism förenas med hätska angrepp på Nya Zeeland och på arvet efter Margaret Thatcher. I stället för att söka vägledning i nutiden och i vår omvärld söker man sig tillbaka i den egna historien. När Wigforss uttalanden på 30-talet blir viktigare än dagens erfarenheter är vårt land illa ute.

Sverige kan åter bli ett rikt och växande samhälle, ett samhälle där människors vilja till arbete, företagande och förkovran kan ta sig produktiva uttryck. Men det kräver att vi i likhet med vad som skett utomlands kastar socialismen på den sophög där den hör hemma.

Vägen till välstånd går, som jag har sagt många gånger – och jag är glad över att Gudrun Schyman har uppmärksammat det – över minskade offentliga utgifter, sänkta skatter, en friare arbetsmarknad och en öppenhet mot vad som sker i vår omvärld.

(Applåder)

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 96 OLOF JOHANSSON (c)

Fru talman! Jag tyckte att det var en utomordentligt klargörande debatt om arbetsrätten som plötsligt blossade upp här. Det är viktigt att vi för den debatten vidare. Det pågår en medling, och det är klart att ansvaret de facto ligger hos dem som deltar i denna medling. Så skall det också vara.

Jag tror också att fler och fler är överens om att, precis som Göran Persson sade här – även om vi inte har diskuterat det särskilt – det är självklart att också arbetsrätten måste följa med i samhällets utveckling. Det intressanta är ju t.ex. hur man kan hantera småföretagen i förhållande till de stora företagen. Kan man förenkla? Kan man skapa den flexibilitet som fler och fler vill se i efterfrågan på arbetsmarknaden, en efterfrågan som självklart har sin grund i den tekniska utvecklingen?

Det är den här debatten som måste föras kring ett medlingsresultat. Jag vill för vår del säga att det är efter det spåret som debatten skall föras. Det är klart att det då i första hand gäller att bedöma medlingsresultatet, om ett sådant framkommer. Men det räcker inte, utan det handlar också om att bedöma vilka allmänna samhällskrav som måste ställas för en omformning framöver av den arbetsrättsliga lagstiftningen efter samhällets behov.

Jag skall ta upp bara någon liten sak här som jag stött mig på. Vännen Lars Leijonborg påstår att vi står för en smitväg, och det skall inte få stå oemotsagt.

När det gäller dubbelbeskattningen trodde jag att Lars Leijonborg visste att smitarna finns på Industriförbundet, som har kört in i en återvändsgränd i den frågan. Det har tagit ett år att komma ut ur den återvändsgränden.

När det gäller moms vill jag bara säga att ni räknar litet dåligt. Den engångseffekt som tidigare skulle vara 8 miljarder finns över huvud taget inte finansierad i de tre partiernas alternativ. Man frågar sig stillsamt: Hur kommer det sig?

När det gäller moms i övrigt förs här en allmänt otydlig debatt. Från början är det faktiskt så att EU-momsreglerna kräver att vi inte har hur många momssatser som helst. Det är precis som om den diskussionen inte fanns. Nu skall man höja moms igen, och jag frågar då: Hur har ni tänkt göra upp om det med EU? Man får inte ha mer än en skattesats ovanför 15 %. Vilken skall det i så fall vara?

Jag tycker att ni inte bara skall försöka skjuta bort problemen utan skall reda ut hur ni har tänkt. Ni brukar ju vara glada för EU-anpassning annars. Varför inte också i det här fallet?

Anf. 97 LARS TOBISSON (m) replik

Fru talman! Centern tar ansvar, säger Olof Johansson. Men vad är det för värde i samförstånd kring en politik som för ned tillväxten till noll och får massarbetslösheten att breda ut sig? Är det att ta ansvar att tvinga företagare att leverera in moms för de varor som de ännu inte har fått betalt för? Är det att ta ansvar att fördubbla sjuklöneperioden och därmed öka företagets kostnadsbörda? Är det att ta ansvar att öka den statliga kontrollen över näringslivet med en sjätte AP-fond?

Och hur är det med den räntenedgång som Olof Johansson talade om i sitt anförande? Femårsräntan har faktiskt stigit sedan Perssonplanen presenterades i januari i år. Det har inte hjälpt med det samarbete som Centerpartiet har ställt upp med. Realräntan i Sverige är nu den högsta inom EU, och det är inte bra vare sig för företagarna eller för jobben.

Jag vet, fru talman, att det finns en stark borgerlig ådra i Centerpartiet och att många är förvånade över att partiet stöder en företagarfientlig politik. Jag är övertygad om att den plattform som övriga borgerliga partier börjat bygga är en god grund för en blivande borgerlig regering, och jag vet att Centerpartiet i grund och botten faktiskt inte är ett socialistiskt parti.

Anf. 98 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Jag måste uttrycka min förvåning över det sätt på vilket Lars Tobisson bedriver replikföringen här. Jag ställde ett par konkreta frågor, som han över huvud taget inte berörde. Han framförde bara en förproducerad replik. Vad är det för sorts debatt? Jag måste säga att jag blir allmänt störd över den sortens beteende.

Jag skall i stället gärna svara på Lars Tobissons frågor. Vad ligger det för ansvar i samarbete? Ja, vad är alternativet, Lars Tobisson? Anser Lars Tobisson alltså att den socialdemokratiska regeringen skulle ha fortsatt tillsammans med Vänsterpartiet och därmed ha raserat trovärdigheten på marknaden? Det var ju alternativet, eller hur? Ni anser ju att allt samarbete är felaktigt. Då måste ni väl anse det också å era övriga borgerliga bröders vägnar. Eller har jag helt missförstått situationen?

Kör vidare inte med det där gamla – det håller inte – om en företagarfientlig politik! Vad är det för snack? Vi har i samarbete med socialdemokraterna i den här propositionen börjat förändra dubbelbeskattningen. Vi börjar där sänka arbetsgivaravgifterna för de mindre företagen. Det tillsätts delegationer med inriktning på småföretagsutveckling, och det satsas på näringsliv och utveckling i Östersjöregionen. Jag skulle kunna berätta saker från fyrpartiregeringen som min hederlighet gör att jag inte går in på, eftersom de inte alltid är smickrande för alla ingående parter.

(Applåder)

Anf. 99 LARS TOBISSON (m) replik

Fru talman! Jag skall bara kort säga att det för mig är naturligt att man samarbetar med partier som har en gemensam grundinställning. För oss kommer då inte ett socialistiskt parti i fråga.

Anf. 100 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Lars Tobisson struntar förmodligen i vad väljarna sade i valet, nämligen att vi skulle ha en minoritetsregering. Jag föreslog visserligen att det skulle kunna bildas en vänstermajoritetsregering, men när det misslyckades eller när socialdemokraterna inte vill ha det

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

samarbetet – som inte heller Tobisson vill ha – skall man alltså säga: Nu får de sköta sig själva.

Vi har haft tillräckligt mycket besvär med instabila situationer i den här riksdagen. Kommer Lars Tobisson ihåg Ny demokrati?

Anf. 101 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Det var intressant att lyssna till Centerns idoga anpassningsvilja till EU när det gäller skatter och moms, och att höra hur Olof Johansson tydligt poängterade vikten av detta. Jag tror att vi skulle kunna skicka Olof Johansson till kollegerna i Norge. Det norska Senterpartiet har ju en litet annorlunda uppfattning i EU-frågan. Olof Johansson kunde ta med sig statsministern som gärna reser och träffar kolleger inom EU. Han kanske skulle behöva ta en diskussion med sin kollega i Norge om hur de har klarat det utanförskap som var så förfärligt att hamna i under EU-kampanjen. Jag tror att ni för tillfället har mycket att lära av era partikolleger i Norge.

När det gäller Centern och samarbetet med regeringen fanns det faktiskt ett grönt alternativ att välja, om ni nu skulle rädda Socialdemokraterna från Vänsterpartiet. Då hade man kanske kunnat åstadkomma betydligt mer i ett framtida kretsloppsriktat samhälle. När vi samarbetade med regeringen fick vi igenom en hel del bra miljöförslag, bl.a. på energisidan och allergisaneringsidan, samtidigt som vi deltog i arbetet med att stabilisera finanserna.

Jag skulle vilja höra med Olof Johansson hur det är med a-kassan. Jag fick nämligen inte något svar från statsministern på frågan om hur han skall värna de grupper som hamnar utanför. Det vore intressant att veta hur Centern ser på detta. Centern har ju tidigare pratat om ett grundtrygghetssystem. Jag börjar nämligen bli litet orolig för a-kassasystemet, eftersom jag inte får några förslag när det gäller problemet med den borte gränsen. Det börjar kännas litet grand som med det där björnskinnet, som är berömt inom Centern. Jag undrar just om ni inte har tagit av skinnet på björnen utan att ens bestämma om ni skall skjuta den.

Anf. 102 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Den där björnen låter jag för tillfället gå fri. Jag vill bara bedyra att vi har de bästa relationer med det norska Senterpartiet. Partiets ordförande ringde mig häromdagen – det var hon som ringde, men nu skall vi inte gå in på enskildheter – och vi har mycket att lära av varandra; det är helt rätt.

När det gäller arbetslöshetsersättningen har vi i den här uppgörelsen medverkat till att låta taket vara stilla. Det har naturligtvis sin grund i vår uppfattning att det är viktigare att stärka grundtryggheten underifrån för dem som är svaga i ett system, än att hela tiden öka på upptill för dem som har högre ersättningar. Men det viktigaste – det hoppas jag att jag och Marianne Samuelsson är överens om – är att se till att man inte behöver utnyttja det systemet.

Anf. 103 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Ja, jag tycker också att det är viktigt att människor inte skall behöva utnyttja systemet, definitivt inte så länge som de gör i dag. Men väldigt många är trots allt vid den bortre gränsen för a-kassa. Jag har fortfarande inte fått något endaste konkret besked om hur man skall hantera den gruppen. Vad finns det för trygghetssystem för dem, om det inte finns arbetsmarknadsåtgärder som de kan delta i? Med den här nya modellen får de ju dessutom inte räkna a-kassepoäng.

Jag vill veta vilka som skall ta hand om den här gruppen. Förväntar man sig att kommunens socialtjänst skall ta över ansvaret för gruppen? Eller finns det något grundtrygghetssystem som ni snickrar på som skall täcka gruppen?

Anf. 104 ALF SVENSSON (kds) replik

Fru talman! Jag hade inte tänkt att begära replik på Olof Johansson. Men lyssna nu, Olof Johansson! Jag har nämligen en fråga som jag har burit på väldigt länge som jag måste få ställa. Jag tyckte att det passade nu när det blev repliker på Olof Johansson.

Sedan socialdemokraterna tog över och ni gjorde upp har vi ständigt fått höra vilket elände det var under fyrpartiregeringen. I dag har finansministern gång på gång berättat vilket elände det var. Känns det inte bittert någon gång, Olof Johansson, att få detta kastat över sig från såta vänner? Ni var ju med i fyrpartiregeringen. Ni var ju med bland dem som skapade det moras av elände som Göran Persson ständigt målar upp. Nu talar han alltid om den tid då Mats Odell satt i regeringen. Vi hade då tre ministrar och ni hade fyra. Ni lämnade inte detta elände på grund av att det bedrevs enligt karakteristik av Göran Persson, utan på grund av en bro – en bro som var beslutad av er nuvarande samarbetspartner och som byggs under er nuvarande samarbetspartners regi. Det måste vara egendomligt att från en såt vän som Göran Persson ständigt behöva höra vilket elände Olof Johansson och hans tre Centerpartiministrar bestod svenska folket med under de där tre åren. Det är väl så att ni fortfarande faktiskt har ansvar för det? Hur snackar ni om just den perioden när ni träffas om nätterna? Tar ni aldrig upp den då? Säger Göran Persson aldrig det till Olof Johansson som han säger till alla oss andra? Det vore intressant för alla oss fåvitska att få besked om just detta. När vi läser Dagens Nyheter erinrar vi oss nästan Pelle Svanslös, och Bill och Bull: Vi är bäst, sade Bill. Vi är bäst, sade Bull. (Applåder)

Anf. 105 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Jag hoppas att Alf Svensson inte har burit på sin fråga för länge. Det är aldrig bra.

Det som jag närmast kommer att tänka på anknyter till ett bibelspråk. Det är det här med grandet och bjälken, som Alf Svensson säkert har hört talas om. Jag känner naturligtvis skuld eller ”ansvar” för det som jag har varit med om i fyrpartiregeringen. Allting var inte på bästa sätt där heller. Det gick inte alltid att komma överens om de bästa förslagen. Varför skall man hymla om det? Det var ju fyra olika partier.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

***Fel! Okänt
växelargument.***

Men de stora problemen för det här landet började vid 60-talets slut. En del har anklagat mig. Eftersom jag var med hela tiden har jag skulden för detta. Nu tar jag inte på mig det så lättvindigt. Men det är där som början till den svenska ekonomiska nedgången ligger. Jag tycker naturligtvis på motsvarande sätt väldigt illa om när mina s.k. borgerliga bröder hela tiden talar om hur illa vi har skött det här landet i 25 år. Vi har haft regeringar ledda av Centern under 6 eller i varje fall 5 av de åren.

Anf. 106 ALF SVENSSON (kds) replik

Fru talman! Jag vill be om ursäkt för att jag inte förstod liknelsen om bjälken och grandet. Jag vet inte varför, men jag gjorde inte det. Jag vill bara uppmana Olof Johansson att inte sätta ljuset under den socialdemokratiska skäppan alldeles för länge.
(Applåder)

Anf. 107 LARS LEIJONBORG (fp) replik

Fru talman! Jag har inte hört något bra argument under den här debatten emot de ambitiösare mål för arbetslöshetsbekämpningen som vi har fört fram. Alla är överens om att vi skall ha stora utbildningssatsningar och stora satsningar på arbetsmarknadspolitik. Men det viktigaste är trots allt att få fram nya riktiga jobb. Varför skall målet inte ta sikte på det viktigaste, utan på det mindre viktiga?

Glöm det där med årtalet. Det är ett förbiseende, om ni så vill. Eller också berodde det på att man i finansutskottet ansåg att det är en självklarhet att det är år 2000 alla talar om i det här sammanhanget. Det håller inte som argument. Moderata samlingspartiet, som återopades, nämnde årtalet i sin partimotion.

Vi kommer inte att vara så demokratiska att vi accepterar det riksdagsbeslut som möjligen fattas i dag om det mindre ambitiösa målet. Vi kommer att mäta regeringens prestationer utifrån de mål som vi tycker är de rimliga.

Vilket mål man än skall nå tror jag att man måste ha en mycket stor mental öppenhet inför nya idéer. Som det brukar heta: Vi skall vara beredda att vända på alla stenar. Mentaliteten att mycket fördomsfullt fördöma vissa förslag är fel. Låt oss ta upp dem även om de kan verka kontroversiella i förstone.

Tänk, bara för att ta ett enda exempel, så mycket spännande utveckling på hushållsserviceområdet som jag tror har stoppats på grund av ett enda ord, ordet pigor. Det är ett faktum att en mängd förslag har kunnat föras undan genom att någon i debatten har sagt *pigor*, sedan har det förslaget fallit dött till marken.

Ytterligare ett exempel förresten. Massor av idéer om nya arbetsmarknader på tjänsteområdet har förts fram och så är det någon som har sagt: Det där leder till ett B-lag. Medan den debatten har pågått har hela Sverige blivit ett enda B-lag. Vi har flyttat ned till B-gruppen av västeuropeiska länder. Om Sverige hade fått spela i B-gruppen i hockey-VM hade det blivit landssorg, men det är just vad som har hänt i

välståndsligan. Sverige är nu, i ett västeuropeiskt perspektiv, ett låglöneland.

Jag har hört att Olof Johansson har ca 50 sekunder kvar av sin talar-tid. Jag skulle ändå vilja ställa ett par frågor till honom. Känns det inte litet konstigt att legitimera en politik som strider mot Centerns uppfattning så mycket? Hur känns det när Carl Tham tafsar på äganderätten till de här fonderna och vill återförstatliga Chalmers tekniska högskola? Känns det inte ganska konstigt att vara med och legitimera en sådan politik?

Anf. 108 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Jag vill bara starkt dementera att vi tycker om tafsande, om man nu skall uttrycka det så. Det här har naturligtvis en mycket djupare och mycket mer invecklad förklaring, som vanligt. Vi är inte beredda att rucka på själva regelsystemet för de fonder som har utsetts och de stiftelser som har bildats. Däremot kan man naturligtvis alltid tänka sig, det ligger i sakens natur, att man ändrar representation för samhället.

Anledningen till att man har tagit upp frågan om förändringar är att vi behöver spara pengar, och detta kan vara ett substitut till pengar som annars faller bort.

Låt mig bara säga att den här frågan inte legitimeras. Vi har ett samarbete på avgränsade områden, och detta har icke varit föremål för samarbete.

Anf. 109 GUDRUN SCHYMAN (v)

Fru talman! Det låter dramatiskt att någon har förverkat sin tid. Vi får hoppas att det inte är så illa. Det talas mycket om skuld, hur det känns, m.m. Man kanske skulle koppla in företagshälsovården. Det kanske vore en idé att tänka på till nästa partiledardebatt.

Jag har i alla fall några minuter kvar. Jag tänkte använda dem till att ställa några frågor till Göran Persson. De gäller förändringarna i a-kassereglerna och de massiva protester som har kommit från samtliga Sveriges löntagare.

Efter vad jag förstår tänker inte regeringen ändra sig i det här ärendet under eftermiddagen, utan det kommer att gå igenom. Vad Göran Persson då skall säga till LO, TCO och alla andra skulle det vara intressant att veta. Men det kanske också är en fråga för företagshälsovården. Jag vet inte.

Men det jag undrar är: Det kommer snart ett förslag från den utredare som arbetar med detta och det skall behandlas i arbetsmarknadsutskottet. Skulle man då kunna tänka sig att det finns en öppning för att vrida och vända på det här förslaget och kanske rätta till de missgrepp som möjligen blir resultatet av dagens beslut? Finns det en beredskap hos regeringen att i den beredningen lyssna på dels sina egna partikamrater naturligtvis – som jag vet är många av dem mycket upprörda – dels fackföreningsrörelsen och löntagarintressena. Det skulle vara intressant och värdefullt att få en sådan signal i detta politiska signalsystem.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det andra som jag vill ta upp är fördelningspolitiken. Vi är uppenbarligen överens om att så som det har blivit är det inte särskilt bra. Det är för många som har väldigt litet men som har fått betala väldigt mycket, medan de som har väldigt mycket och som har skott sig har fått betala väldigt litet på sistone. Det där vill vi göra någonting åt, naturligtvis. Det skulle glädja mig om regeringen också ville göra något åt det.

Vi har lagt fram ett förslag som handlar om att vi skall öka grundavdraget för dem som har mindre inkomster, under brytpunkten. Då får vi också ett större konsumtionsutrymme för de människor som vi vet använder sina pengar till att handla för, vilket skulle vara bra inte minst för den hemmabaserade marknaden och de små företagen. Sedan kan vi ta bort grundavdraget för höginkomsttagare, både för mig och för Göran Persson. Ett besked om en sådan omfördelning, för att få in litet mer av rättvisa i den ekonomiska politiken och in i många människors vardag, skulle jag också vara väldigt glad över om jag kunde få.

Den tredje frågan som jag skulle vilja ta upp gäller den diskussion om flexibilitet som cirkulerar. Från högern betyder flexibilitet just att man skall avreglera, att arbetskraften skall finnas *just in time* för helst inga löner alls.

Samtidigt kan man ladda ordet flexibilitet med någonting positivt, eftersom vi står inför en förändrad arbetsmarknad som inte bara har konjunkturförändringar inom sig utan också strukturella förändringar. Vi föreslår arbetstidsförkortning, men det kan också tänkas att man genom en större ekonomisk trygghet, genom t.ex. en mer heltäckande social försäkring, gör det möjligt för människor att ha ett växelbruk i livet. Man studerar, man arbetar, man kanske sadlar om, man kanske har ett halvtidsarbete samtidigt som man startar någonting eget osv. Det är en flexibilitet i en positiv och tillväxtbetingad bemärkelse, men den kräver en ekonomisk trygghet för individen, vilket är någonting helt annat än högerns syn på flexibilitet.

Vi menar också att det behövs en ökad flexibilitet i den framtida arbetsmarknaden. Det är någonting positivt för varje individ, under förutsättning att en ekonomisk trygghet följer med.

Det här vet inte jag hur mycket ni har resonerat om i regeringen, men det skulle vara intressant att på de två minuter som jag tror att statsministern har kvar få några synpunkter på detta.

Anf. 110 MARIANNE SAMUELSSON (mp)

Fru talman! Uppenbarligen har varken Centerpartiet eller Socialdemokraterna något svar på frågan hur man skall lösa problemet för den grupp som riskerar att inte längre ha något trygghetssystem, eftersom de har varit arbetslösa för länge. 5,1 % av den totala arbetskraften har varit inskrivna på arbetsförmedlingen i över två år. Det innebär ju att de ganska snart rullar ut. Det hade varit trevligt om vi hade kunnat få höra vilka de 214 000 platser skall vara som måste till inom ett år om vi skall klara detta. Men jag får förmodligen inget svar på det.

En annan fråga som jag tycker är viktig och intressant är EU-frågan. Vi fick höra en målande beskrivning av statsministerns resor till sina

kolleger i EU. Det skulle också vara intressant att få en målande beskrivning av vad statsministern kunde ha gjort om han tagit hem en del av EU-överskottet. Efter vad jag förstår har man nu gett upp detta och satsar i stället dessa pengar på ytterligare betong, dvs. vägarna. I alla fall säger ryktet att statsministern är alltmer anpassningsvillig gentemot EU. Självfallet är man mer populär om man tycker som de andra, men det var faktiskt tal om ett överskott på ca 85 miljarder kronor. En hel del av dessa pengar gick sedan till ”galna ko-sjukan”, men en hel del hade eventuellt kunnat tas hem och använts här i landet. Detta är ju våra skattebetalares pengar, och de kanske skulle kunna ha kommit just till de arbetslösas del.

Framför allt hade de kanske kunnat stärka den kvinnliga infrastrukturen, som jag tycker att regeringen håller på att radera. Den kvinnliga infrastrukturen bygger i väldigt hög grad på en fungerande barnomsorg, fungerande skola och fungerande äldreomsorg. Detta är förutsättningar för att kvinnor skall kunna vara ute på arbetsmarknaden. Raserar man detta har vi ingen bra infrastruktur i landet.

Anf. 111 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Så avslutas partiledarrundan i en riksdagsdebatt om arbetslösheten som har förts i en extrainkallad riksdag.

Jag tror inte att de som har följt debatten har fått något alternativ presenterat till regeringens förslag. Jag skall inte heller begära ett sådant. Det tar tid och kraft att arbeta fram ett förslag. Regeringens och Centerpartiets förslag kritiserar av dem som har begärt debatten. Det kanske hade varit klädsamt om de själva hade haft någonting att komma med.

Jag ville göra denna debatt till en debatt om den fråga som mer än något annat ideologiskt har fått dominera diskussionen om arbetslösheten under året – nämligen arbetsrätten. Vi är självfallet beredda att reformera och förändra. Men jag ville tydligt markera att Moderaterna står ensamma i denna riksdag om det förslag de står för. Jag har också fått bekräftat i dag att de tydligen tänker fortsätta att driva linjen att ta LAS ur funktion för nyanställningar. Detta är besked. Det är inga goda besked, men de visar kanske var skiljelinjerna går i svensk politik.

Vi kommer aldrig att bekämpa arbetslösheten i Sverige genom att öka otryggheten och vidga klyftorna. Arbetslösheten kan vi bara klara av om vi tillsammans samlas nationellt – alla partier som står bakom den svenska välfärdsmodellen. Till ett sådant samarbete bjuder regeringen in.

Anf. 112 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Efter att ha lyssnat på Göran Persson, och i den mån han skall anses vara representativ för sina partivänner, känns det inte så rasande meningsfullt att försöka söka breda lösningar för att få fart på jobben.

Göran Persson är i sin person och i sin agitation raka motsatsen till den inbjudan till samtal som han själv utfärdar. Han åkallar 1930-talets

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

apostlar för att söka stöd hos dem på en arbetsmarknad som förändras fortare än vad jag tror att Göran Persson riktigt innerst inne inser.

För Socialdemokraterna förefaller det vara som om den snabba förändringen av arbetsmarknaden inte finns där ute. Det är mot den bakgrunden som det kanske inte är så underligt att den vanligaste journalistfrågan som möter en här i dag är: Spelar det egentligen någon roll vad riksdagen gör här i dag?

Nej, det spelar nog tyvärr inte så stor roll om riksdagen kommer att fatta de beslut som Socialdemokraterna och Centern rekommenderar riksdagen att fatta.

Fru talman! Det finns förslag som riksdagen om ett par timmar kommer att rösta om, som skulle innebära en förändring för hundratusentals arbetslösa – och det fort. De som i dag säger att vi inte behöver ta hänsyn till dessa förslag och de som i likhet med Göran Persson säger att ingen har formulerat något slagkraftigt alternativ till regeringen tar på sig ett mycket stort ansvar, inte gentemot oss i den borgerliga oppositionen – vi kan nog bära det – men gentemot de hundratusentals människor vars levnadsöden denna debatt här och nu ytterst gäller. Frågan är om den tilltänkta riksdagsmajoriteten verkligen har tänkt igenom vilket ansvar man tar genom att med 30-talsargument säga nej, nej, nej.

Fru talman! Faktum är att runt omkring oss förändras arbetsmarknaden och villkoren för arbete oerhört fort. Det skapas jobb runt om i världen, många arbeten, där villkoren för skapande är sådana att skapandet kan komma till stånd.

Här i Sverige diskuterar vi hur vi skall dela på arbeten som blir färre. Vi diskuterar det värdiga slutet på arbetslivet, med arbetsmarknadsministrarnas ordval. Som om detta vore en lösning på alla arbetslöshetsbekymmer som tynger människor socialt och ekonomiskt! Uttrycket att vi skall ordna ett värdigt slut säger nog mer om socialdemokratiens underliggande analys av arbetslösheten än vad arbetsmarknadsministern kanske själv insåg den där morgonen då tungan uppenbarligen slant.

I Sydostasien, i USA och i norra Italien växer, bubblar och sjuder det. Där får företagsamheten de villkor genom vilka det är möjligt att skapa den nya tryggheten. Om Sverige skall kunna erbjuda någonting av stimulans och utmaning till alla de hundratusentals människor som i dag går sysslolösa måste föreställningen om att skyddet är det centrala bytas mot föreställningen om att det är skapandet som skapar tryggheten. Eller annorlunda uttryckt: Ingen lagstiftning i världen kan trygga människors arbete om företagen blir färre och saknar möjligheter att expandera.

Fru talman! Det är detta som är bakgrunden till det program med 55 punkter som Moderaterna presenterade långt innan regeringen kom med sin proposition som riksdagen nu debatterar. Det är 55 punkter och krav varav åtskilliga skulle kunna träda i kraft redan den 1 september om riksdagen om några timmar fattar rätt beslut.

Fru talman! Detta är ett program som skulle skapa arbete – inte fördela otrygghet. Programmet har några centrala punkter. En är att genom

rimliga skattevillkor för företagen säkerställa att det är lönsamt att investera mer. Det måste vara mer stimulerande att skaffa ett företag och bygga ut det än att avstå från att ta risker och chanser. Så säger vi inte först och främst till följd av att vi skulle älska företagen som sådana, utan därför att vi älskar det resultat som företagen kan åstadkomma.

Regeringen säger däremot att detta inte spelar någon roll. Man säger att det inte finns några exempel i världen på att denna politik har fungerat. Men leta inte så långt bort, kära regering!

För två år sedan kunde ni hitta dem här hemma, där antalet arbeten till följd av lägre skatter och en liberalare arbetsmarknad var på väg att bli större. Ni vände Sverige en gång till! Nu minskar antalet arbeten därför att skatten stiger och arbetsmarknaden återregleras.

Göran Persson gillar inte att Moderaterna föreslår förhållandevis stora förändringar av arbetsrätten. Han älskar att dra frågan om arbetsrätten i långbänk. Han blundar, och han vill vinna tid. Han påminner om de tre små aporna som man kan köpa i souvenirbutikerna: Jag har ingenting sett, jag har ingenting hört och jag har ingenting sagt. Det är bara det att den politiken är en politik för otrygghet, eftersom världen där ute inte väntar på att Göran Persson skall vinna tid.

Stelheterna på den svenska arbetsmarknaden gör i dag – oavsett om Göran Persson, Margareta Winberg eller någon annan i regeringen vågar medge det – att företagare inte vågar anställa så många som de egentligen skulle ha bruk av. I en enkät som nyligen genomförts visade det sig att två tredjedelar av Sveriges företagare skulle vara beredd att anställa fler om arbetsrätten såg annorlunda ut. Därför säger vi moderater: Låt dem få chansen. Eller annorlunda uttryckt: Med vilken moralisk rätt säger regeringen att vi inte skall genomföra de förändringar som skulle kunna göra det möjligt för företagen att anställa fler och därmed minska arbetslösheten? Med vilken moralisk rätt släpas monstren från 30-talet in i debatten som motiv för att säga: Nej, nej och åter nej; det kan vi absolut inte tänka oss?

Moderaterna säger: Låt oss under två års tid erbjuda människor en möjlighet att anställas på andra villkor än de villkor under vilka en anställning i dag över huvud taget inte kommer till stånd. Med vilken moralisk rätt säger Margareta Winberg eller Johnny Ahlqvist att vi inte skall ge företagen möjlighet att anställa på dessa villkor och att det är bättre att människor i dag fortsätter att gå utan arbete?

Fru talman! Jag tror att den tiden nu borde vara kommen då Sverige i vart fall lägger en del av sin gamla historia till handlingarna och säger sig att en ny tid är på väg att randas. Det går inte att lösa en ny tids problem och utmaningar med en gammal tids lösningar. Dessvärre förefaller regeringen i dag, av debatten att döma, att vara om möjligt ännu mer blockerad än vad många av oss hade hoppats genom att inte se förändringar och genom att vara låst av interna meningsmotsättningar mellan regering, parti och arbetarrörelse i övrigt, kryddat med en ordentlig portion av rena klantigheter.

Fru talman! En sådan politik är inte bra för landets arbetslösa. Det finns, som jag tidigare sade, ett alternativ till detta klanteri som ställs

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

under riksdagens omröstning om ett par timmar. Då kommer varje riksdagsledamot att få stå upp till prövning om han eller hon i dag, nu i denna kammare, är beredd att medverka till sådana åtgärder som bevisligen skulle kunna skapa fler riktiga arbeten.

Anf. 113 ELVER JONSSON (fp)

Fru talman! Det finns en sak som LO, Arbetsgivareföreningen och AMS är helt överens om: Läget på arbetsmarknaden är dystert.

Aldrig förr har vi haft en så hög arbetslöshet i modern tid under en god konjunktur. Mer än var åttonde person i arbetsför ålder står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det finns knappast någon familj här i landet som inte är berörd av massarbetslösheten. Den är den massarbetslöshet som socialdemokraterna i opposition lovade att de redan under 1995 skulle ha reducerat till mindre än 5 % öppen arbetslöshet, bara de kom i regeringsställning.

Efter snart två år av socialdemokratiskt styre i kanslihuset ser facit dystert ut: sysselsättningen minskar, arbetslösheten ökar, varslen är i starkt stigande och alltfler pessimistiska tongångar förljuds från såväl opinionsinstitut som företag. De många offentliganställda, som av socialdemokratiska landsting och kommuner fått avsked, ångrar säkert att de trodde på den propaganda som Socialdemokraterna drev i 1994 års valrörelse.

Nu tvingas LO:s ordförande konstatera att massarbetslösheten biter sig kvar. Ingenting tycks råda bot på bristande efterfrågan. Han beklagar den svaga investeringsviljan och tillägger att sysselsättningen måste öka och arbetslösheten måste minska. Ja, det var ett *understatement* från LO-ordföranden, som inte bara är facklig ledare, utan sitter i Socialdemokraternas innersta partier. Men vad som man inte upptäckt vare sig i regeringskansliet eller i socialdemokratiska VU är att svensk arbetsmarknad har så många disharmoniska inslag. Därför fungerar den inte bra.

Arbetsmarknaden är stor och komplicerad med många brickor som lätt kan vicka åt fel håll. Jag har flera gånger påstått att det behövs tre stadiga pelare om vi skall få en arbetsmarknad i harmoni. De är en aktiv arbetsmarknadspolitik, ett positivt näringsklimat och sunda, sanerade statsfinanser. När det gäller statsfinanserna är vi ett stycke på väg. Intressant är att se att regeringen rent av fullföljer en hel del av vad Anne Wibbe och den tidigare regeringen lade som grund i det statliga ekonomiska saneringsarbetet. Visserligen vill man inte tala högt om det. Men det viktiga är att man i väsentliga delar försöker att följa upp Nathalieplanen.

När det gäller näringslivsklimatet finns det hämningar på den socialdemokratiska kanten. Fortfarande sitter man fast i en förlegad syn på arbetslivet där många potentater, såväl fackliga som politiska, tror att vi kan hantera en ny och förändrad arbetsmarknad med en arbetsrättslagstiftning som var tillämplig och möjlig under tillväxtåren och den stabila industritiden, långt tillbaka i tiden.

Visserligen var fyrpartiregeringens arbetsrättsreform försiktig. De främsta inslagen var förändrade turordningsregler, längre provanställ-

ning och stopp för facklig veto vid entreprenader. Men uppmjukningen ledde till en smidigare situation för framför allt småföretagen, som inte var sena att ta fasta på förändringen. Sakligt sett en liten förändring, men psykologiskt mycket värdefull. Det ledde till en kraftigt ökad sysselsättning under främst det sista regeringsåret för fyrpartiregeringen.

Sedan kom återställarna. De var inte heller stora, men den psykologiska effekten var påfallande stark. Det är ingen tvekan om att den förändringen har bidragit till betydligt minskad nyanställning jämfört med vad som annars skulle ha varit fallet. Det är makabert att vi nu samtidigt har ett av de största övertidsuttagen någonsin.

När det gäller en aktiv arbetsmarknadspolitik har det funnits en bred uppslutning i riksdagen. Inte minst från Folkpartiets sida vill vi påstå att vi har varit pådrivande alltifrån 70-talets regeringsperiod in i våra dagar. Det är främst på politikens högerkant som man har ogillat de arbetsmarknadspolitiska inslagen. Men vad värre är att Socialdemokraterna nu sviktar på senare tid. Det gäller både försöken att åstadkomma ett regelsystem som underlättar för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden, där flera misslyckade koncept har prövats till förfång för de allt fler ungdomsarbetslösa. Det gäller också arbetshandikappade, där man i en svår arbetsmarknadspolitisk situation prutat långt mer än nödvändigt, med samhällsekonomiska och mänskliga bakslag som följd.

Vi har i dag en helt ny arbetsmarknad. Tillsvidareanställningen blir alltmer sällsynt, och visstidsanställningen har explosionsartat ökat. Två av tre nyanställda har tidsbegränsat uppdrag. Antalet entreprenörer i och utom företagen är i stark framväxt. Internationell influens påverkar oss, och ungdomars på många sätt större rörlighet har medverkat till ett förändrat mönster. Därför blir det än mer viktigt att statsmakten är fingertoppskänslig och snabb till förändringar som är av nöden om det skall fungera. Där har Socialdemokraterna enligt min mening haft en besvärande bindning till en av arbetsmarknadens parter som gjort regeringen i många fall oförmögen att handla.

Under våren har regeringen gång på gång talat om den stora sysselsättningsproposition som skulle läggas fram den 28 maj. Men döm om min och andras förvåning då man bara några dagar före utsatt datum meddelade att man inte kunde leverera något regeringsförslag. Orsaken var att LO och SAF inte var överens; en nyhet för regeringen, som inte observerat att LO och SAF legat i luven på varandra hela det senaste året!

Att i en högkonjunktur så radikalt misslyckas är naturligtvis ett stort politiskt nederlag. Men värre är att många människor, särskilt ungdomar, farit illa under tiden. Det har varit en samhällsekonomisk påfrestning i onödan. Nu befarar AMS att sysselsättningen kommer att minska med nästan 30 000 personer i år. Det är långt sämre än tidigare prognoser. Regeringens myckna tal om att sysselsättningen skulle öka med 70 000–80 000 personer under 1995 och 1996 har kommit av sig.

Regeringsförslaget enda nyhet är att en arbetslös som fyllt 55 år skall få möjlighet till tillfälligt arbete inom offentlig sektor. Det kan

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

knappast vara ett värdigt slut på arbetslivet, för att citera arbetsmarknadsministern. Att utföra arbeten som definitionsmässigt inte finns innebär en risk för att insatserna för personer i denna åldersgrupp på arbetsförmedlingen blir mindre, därför att man vet att 55-pluslösningen står till buds. Det finns faktiskt också en risk för att kommunerna säger upp mer personal än de skulle behöva med baktanken att man kan kompensera med 55-plus-personal. Insatsen borde i stället, menar jag, hanteras inom ramen för ALU och utbildningsvikariat. Jag tror att det vore en riktig väg. Samtidigt skulle man då inte rangordna in en ny åtgärd – en åtgärd som i värsta fall i sin förlängning kan leda till att vi snart också har ett arbetsmarknadens C-lag.

Jag tror, fru talman, att det behövs en rejäl portion nytänkande – både förändringar i arbetsrätt och rent av andra ingångslöner för ungdom. I en hel del fall skulle det öppna dörren till arbetslivet för många unga som i dag tvingas vänta utanför i en passivitet som snabbt skadar självkänsla och framtidstro. I de frågorna har det funnits en stark hämning, för att inte säga komplex, både hos socialdemokrater och i en del fackliga led. Men regeringen tycks inte ha några hämningar när det gäller att börja i andra ändan och skapa låglönejobb åt äldre arbetslösa. Man säger att hela 40 000 personer som fyllt 55 år skall in i sådan verksamhet till a-kasseersättning.

Socialdemokraterna talade ju ofta förr med darr på rösten om att de som har byggt upp landet skall ha goda villkor. Men här snubblar man i retoriken och, vad värre är, också i praktiken. Regeringen skulle mera ägna sin energi åt att öppna den arbetsmarknad som finns inom handel och service och industriföretag, där unga människor skulle kunna få en god start. Det var en filosofi som den förra regeringen drev med stor framgång. Om den öppenheten hade funnits från regeringens, och för övrigt också parternas, sida skulle trycket på den offentliga kommunala arbetsmarknaden kunna minska. Då skulle, Margareta Winberg, de äldre – ofta kvinnlig arbetskraft – kunna behållas till avtalsenliga, eller skall vi säga anständiga, löner. En sådan ordning skulle inte bara vara klok utan också djupt mänskligt positiv.

Arbetsmarknadspolitiken kan inte ensam bära den djupa och svåra svacka vi befinner oss i. Näringspolitik och ekonomisk politik är centrala element, men arbetsmarknadspolitik är ett viktigt komplement för tillväxt och jobb. Jag delar den uppfattning som Margareta Winberg i dag skriver om på s. 3 i Aftonbladet. Hela sidan är för övrigt intressant att läsa. Men vi ser det som allvarligt att regeringen har så svaga ambitioner att man nästan har resignerat inför att attackera massarbetslösheten. Vi är på väg, om inget snabbt händer, att gradvis vänja oss vid en hög arbetslöshetsnivå. Vi från Folkpartiets sida kan inte acceptera en sådan hållning. Vi menar att arbetslösheten går att bringa ned, men då måste man ha en klok och samlad politik som kombinerar tillväxt med offensiv arbetsmarknadspolitik.

Vi tror däremot inte att lösningen på problemet med att ge alla ett arbete är förkortad arbetstid. De ivriga förslagsställare som pläderar för en sådan ordning är ofta oklara i sitt besked om hur det skall finansieras. En del är t.o.m. beredda att kombinera införandet av en 6-

timmarsdag med en 25-procentig löneökning. Det hindrar inte att man av en rad andra skäl behöver reducerad arbetstid, t.ex. vid föräldraskap, studier, partiell sjukdom osv. Men Sveriges problem, fru talman, är inte att vi som nation jobbar för mycket, snarare tvärtom. Vi skulle behöva öka vår totala arbetsinsats både för att höja produktion och kunna saluföra varor och för att kunna ge vård och omsorg i många eftersatta områden inom olika sektorer.

Fru talman! Den fråga som har stört Socialdemokraterna och LO mest är onekligen problemen kring a-kassan. Sammanblandningen av fackliga och politiska intressen har försvårat hela handläggningen. Den statliga utredningen är distanserad, för att inte säga desavouerad. Knappast har någon fråga haft en mera svängig bana än frågan om a-kassan under senare tid. Den statliga och obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen, som sjösattes av den förra regeringen, har av den socialdemokratiska ministären skrotats under återställandets täckmantel. Den statliga utredningen, som om en kort tid skulle vara klar, har helt ställts åt sidan. Regeringen överraskades av oppositionens offensiv. Man ville ha en proposition, när man nu blev snuvad på den första.

Det enda som var klart när propositionen lades fram var en nedkämpad socialdemokratisk riksdagsgrupp som pressats att säga ja till förslagen – även dem man var tveksam till. Klart var också Centerns översvallande stöd. Visserligen ligger man i a-kassefrågan långt från Börje Hörnlunds reform, men trollformeln är nu ”för landets intressen”. Numera tar ju Centern fullt ansvar, särskilt för den socialdemokratiska regeringspolitiken.

Låt oss se vad anrättningen innehåller. Det blir svårare att komma in i kassan och svårare att få fortsatt ersättning. Den bortre parentesens inför. Socialdemokraterna gick ju till val på att a-kassan skulle återgå till det som varit. Fyrpartiregeringens allmänna obligatoriska försäkring från 1994 hade så många svagheter, enligt Socialdemokraterna. När riksdagen beslöt om den allmänna statliga försäkringen var socialdemokraterna oerhört kritiska. En förändring av regelsystemet för ersättning vid arbetslöshet kräver noggrannhet, omsorg och analys, skrev socialdemokraterna i sin motion. Man tillade: Kvinnorna skulle drabbas särskilt, liksom nytillträdande ungdomar. Ersättningsnivån skulle sänkas, osv.

Av den försäkring som återställdes efter 1994 års val finns inte mycket kvar. I stället för att lägga fram ett samlat förslag som föregåtts av noggrannhet, omsorg och analys, för att tala med s-motionärernas ord, har man steg för steg gjort stora ingrepp i försäkringen. Detta har skett utan någon föregående redovisning av motiven. Det är också svårt att läsa sig till vad reglerna innebär. Socialdemokraterna beskyllde under oppositionstiden fyrpartiregeringen för att försäkringen var byråkratisk och krånglig. Den försäkring som nu blir resultatet av ideliga ändringar är långt mer krånglig. Det är regler och undantag från undantagen!

Den som vill försöka ta reda på de bakomliggande motiven får göra djupdykningar i flera årgångar av riksdagstryck och andra förarbeten. Socialdemokraterna i arbetsmarknadsutskottet skall dock hållas räkning

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

för att man erkänner svårigheterna och att rättstillämpningen är näst intill omöjlig. Det är inte alltid så lätt här i världen, men det tyder, fru talman, på att socialdemokraterna i arbetsmarknadsutskottet besitter en rejäl portion integritet.

Vilka är det då som drabbas? Jo, de som socialdemokraterna sade sig värna vid det tillfälle då fyrpartiregeringen lade fram sitt heltäckande förslag. Personer som inte lyckats få ordentligt fotfäste på arbetsmarknaden får alltså svårare att komma in i försäkringen. Som regeringen tänkt sig det skulle i vissa fall inte ens ett permanent halvtidsarbete vara tillräckligt. Det är betydligt hårdare regler än i fyrpartiregeringens allmänna obligatoriska försäkring. Det blir särskilt svårt för dem som har oregelbundna arbetstider: personer i vikariatspooler, springvikarier och liknande. Alldeles tydligt är att det slår hårt främst mot många kvinnor.

Regeringen talar om det stora kunskapslyftet. Vi skall utbilda oss ur krisen, sägs det från kanslihuset. Samtidigt införs regler i a-kassan som slår mot dem som tar ledigt för att studera och har oturen att bli arbetslösa. De kan gå miste om inkomstrelaterad ersättning. De som protesterade mot fyrpartiregeringens reform för några år sedan har långt större anledning att vara missnöjda i dag.

Förvisso behövs det förändringar i a-kassan. Den skall vara ett skyddsnet vid omställning, och den behövs vid arbetslöshet och förändringar i arbetslivet. Jag tror, fru talman, att det behövs en stor portion nytänkande. Det behövs förändringsberedskap. Det behövs ett kompetenslyft. Det behövs smidigare arbetsrättsregler. Det behövs ett skattesystem för företag som gynnar arbete och sparande. Vi behöver alla en god vilja till gemensamma tag för att nå ett av de viktigaste målen: att ge möjlighet för alla att ha ett eget arbete.

Anf. 114 INGRID BURMAN (v)

Fru talman! Nu har vi samlats för att fatta de beslut som skall halvera arbetslösheten till år 2000. Detta möte – det har sagts tidigare, men jag vill gärna upprepa det – är framtvingat av moderater och folkpartister som vill utnyttja den höga arbetslösheten i Sverige till att bl.a. försämra arbetsrätten och a-kassan. Det framgick inte minst av Per Unckels mycket ideologiska tal alldeles nyss.

Den socialdemokratiska regeringen har i allians med Centerpartiet tagit den kastade handsken och presenterat en proposition som i stort består av en rad aviserade förslag som skall komma i höstens budgetproposition.

Jag vill säga redan nu att en del förslag är bra. Men på inget område finns det något förslag som innebär att arbetslösheten kommer att minska under hösten. Det finns inget förslag som inte kunde ha hantrats av höstriksdagen. Jo, *ett* förslag träder i kraft med omedelbar verkan; det införs t.o.m. retroaktivt. Det gäller den bortre parentesen i a-kassan, treårsregeln, som skall gälla från den 1 januari 1996. Det innebär att alla som är arbetslösa och var det i januari nu har förbrukat mer än ett halvår av sin ersättningstid. Det handlar om mer än 360 000 personer.

Beslutet om en bortre parentes innebär enligt AMS att 30 000 personer om året utestängs från rätten till ersättning. Det blir riksdagens present till alla arbetslösa så här i semestertider!

Och på vilket sätt kommer det här att minska arbetslösheten? Och vart skall alla dessa 30 000 personer ta vägen? Till kommunernas socialbyråer? Eller hur har ni tänkt?

Håller regeringen nu på att förverkliga EU:s Essenpunkter? De säger ju att det behövs mer incitament för att arbetslösa skall skaffa jobb. Håller regeringen på att förverkliga en borgerlig arbetsmarknadspolitik? Kommer det att ge nya jobb att ge sig på de arbetslösa?

A-kasseförslaget innehåller mer än en bortre parentes. Det innebär också att det blir svårare att kvalificera sig in i systemet. Det drabbar i första hand ungdomar, kvinnor och invandrare. Det blir också lägre ersättningsnivåer för stora grupper av arbetslösa i och med att man inför nya beräkningsgrunder. Och det finns ingenting som tyder på att det här skulle skapa nya jobb. Tvärtom – lägre ersättningsnivåer minskar efterfrågan, vilket i sin tur påverkar sysselsättningen negativt. Det är, som LO:s ordförande säger, inte värdigt en socialdemokratisk regering.

LO, TCO och a-kassornas samorganisation har i ett brev till arbetsmarknadsutskottet vädjat om att riksdagen inte skall fatta något beslut om a-kassan i dag. Det är mer än 3,5 miljoner löntagare som ber socialdemokraterna besinna sig, att ni inte skall gå den politiska högern till mötes och genomföra deras politik. I dag arbetar en utredning som kommer att se över hela a-kassesystemet. Varför kan vi inte vänta på resultatet av den? Varför måste det enda förslag som träder i kraft med omedelbar verkan bli ett beslut som innebär ytterligare försämringar för arbetslösa?

Det finns många myter när det gäller att bekämpa arbetslösheten. En av de mest spridda, som förs fram gång på gång, är att arbetsrätten skulle vara ett hinder för att skapa nya jobb. Det är främst Moderaterna och SAF som står för den mytbildningen, men även Folkpartiet och Kristdemokraterna sällar sig till den skaran – detta trots att det inte finns några som helst belägg för att arbetsrätten är ett hinder. Tvärtom visar det sig att länder som avreglerat arbetsrätten, t.ex. Spanien, inte har sett någon effekt på arbetslösheten. I stället ökade antalet visstidsanställningar i förhållande till antalet tillsvidareanställningar.

Vad som nu bekymrar mig är att socialdemokraterna, trots Göran Perssons tal här i dag, verkar vackla i sin inställning till arbetsrätten. Det säger jag mot bakgrund av att löntagarna är den svagare parten på arbetsmarknaden. I ett läge med hög arbetslöshet förstärks löntagarnas underläge. Just då säger den socialdemokratiska regeringen: Nu får ni förhandla om arbetsrätten! Alla vi som förhandlat vet att i en förhandling får man ge och ta. Och vad skall löntagarna sälja? Sin trygghet? Sin möjlighet att kräva objektiva skäl för uppsägning? Rätten till turordning?

För att sätta ytterligare press på löntagarna säger regeringen: Om ni inte kan förhandla fram en ny arbetsrätt presenterar vi inte något sysselsättningsprogram. Det var meddelandet i maj.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det här tycker jag är en ren utpressning mot Sveriges löntagare. Ett bra och flexibelt arbetsliv kräver trygga arbets- och anställningsförhållanden. Då växer kreativiteten och viljan att utvecklas, och det är vad Sverige behöver. Då krävs det också att de lagar som styr arbetslivet utvecklas, så att yttranderätten säkras och inflytandemöjligheterna ökar, och det kan aldrig bli föremål för förhandling – här krävs lagstiftning.

Det här är en insikt som vi i Vänsterpartiet delade med Socialdemokraterna ända fram till 1994, men sedan har man tydligen börjat lyssna på andra signaler, för plötsligt har man börjat betrakta löntagarnas berättigade krav på trygghet och inflytande som en förhandlingsfråga.

Vad jag menar är att regeringen är på fel väg. Den är inte bara på kollisionkurs med arbetarrörelsens traditionella värderingar – den saknar också insikt om vad som kan leda Sverige ut ur arbetslösheten. Det är inte Moderaternas avreglerade arbetsmarknad. Det är inte försämrade a-kasseregler. Det skapar bara ett tudelat samhälle, där samhällsklyftorna ökar och den inhemska konsumtionen minskar. I stället krävs det nya grepp. Jag skall i korthet försöka presentera litet av vad som står i vår motion.

Ett strukturellt grepp som man måste börja titta närmare på – det hoppas jag att regeringen inser, för den svenska opinionen har gjort det – är en arbetstidsförkortning. I dag står över en miljon människor utanför arbetsmarknaden, människor som lever på a-kassa, socialbidrag, olika former av försäkrings- eller bidragssystem. Samtidigt rationaliserar vi i arbetslivet. Vi får ut en högre produktivitet men inte nya jobb. Skall vi klara att halvera arbetslösheten krävs det strukturella grepp.

Ett sådant grepp är en arbetstidsförkortning. Det skulle bl.a. ge alla deltidsarbetande – knappt en miljon, mest kvinnor – större möjlighet att försörja sig på sin lön. Det skulle minska arbetssjukdomarna. Det skulle ge fler sysselsatta.

Herr talman! Läget i Sverige är akut, och vad som nu behövs är massiva framtidssatsningar. Vi har lagt fram ett 20-miljarderspaket för nya jobb. Det innehåller stöd till kommunsektorn. Det krävs ett ökat utrymme för kommuner och landsting, så att de kan behålla och på sikt utöka antalet anställda. Att sparka ut människor från den offentliga sektorn för att sedan anställa dem som tillfälligt offentliganställda eller 55-plusare som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd är ingen lösning. Det är endast en form av lönedumpning, eftersom de bara får a-kasseersättning när de går in på de jobben.

Det krävs alltså att vi satsar på att behålla jobb i den offentliga sektorn. Vi har lagt fram sådana förslag. Det krävs också en satsning på den privata tjänstesektorn, och då menar vi inte pigjobben. Vi beklagar att regeringen har smalat in sin utredning till att gälla just hemmasektorn. Det krävs kreditstöd för småföretagare. Det krävs obligatoriska praktikplatser för ungdomar och invandrare, och detta med en avtalad praktiklön. Det skulle kunna ge 50 000 platser. Det krävs en begränsning av övertid – det skulle ge omedelbar effekt i form av nyanställ-

ningar. Det krävs ett grönt investeringsprogram. De s.k. gröna jobben är den sektor som ökar mest i Europa.

Vi har som sagt vårt program, och det innehåller vad vi tycker är riktade framtidssatsningar som kikar runt hörnet på det samhälle som kommer. Det innehåller kompetensutveckling i arbetslivet, och det sätter fokus på arbetsgivarnas ansvar, på personalutveckling och rehabilitering. Jag har saknat det inslaget i debatten i dag. Det har fokuserats på de arbetslösa och på incitamenten för att de skall platsa på arbetsmarknaden, men vi har inte talat om arbetsgivarnas ansvar. Det ansvaret måste ju också finnas.

Vi menar att regeringens förslag i varken inriktning eller omfattning kommer att räcka till för att klara den situation som vi nu står inför. Risker är att det passiva bidragsberoendet kommer att öka, dels beroende på att arbetslösheten blir större än vad regeringen räknat med, dels på grund av att regeringen dragit in 3 miljarder av AMS medel, vilket medför färre aktiva åtgärder i höst och en högre öppen arbetslöshet. Vad Sverige behöver är fler sysselsatta, inte fler åtstramningar. Sverige behöver framtidsreformer och en inriktning på att stödja arbetskraftsintensiva sektorer, bl.a. genom riktade skattelättnader och investeringsprogram. Vi behöver inte fortsatt försämrade villkor för arbetslösa, lönebidragsanställda eller åtstramningar som drastiskt minskar kvinnornas arbetsmarknad. Detta leder bara till en nedåtgående negativ spiral. Det har aldrig resulterat i fler jobb.

Vi har lagt fram en rad konkreta förslag, och vi deltar gärna i samtal om hur vi skall nå målet att halvera arbetslösheten. Men det finns ett undantag. Det gäller ett förslag som har sin udd riktad mot Sveriges arbetslösa eller Sveriges löntagare och vars enda resultat torde bli att klassklyftorna i Sverige ökar.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 97, 126, 130, 142, 145, 153, 161 och 166.

Anf. 115 BARBRO JOHANSSON (mp)

Herr talman! Regeringen och Göran Persson har utlovat en minskad, halverad, öppen arbetslöshet till år 2000. Innebär den nu framlagda sysselsättningspropositionen att detta kommer att infrias? Vad är det för revolutionerande förslag och åtgärder i propositionen som kommer att göra att detta mål uppfylls? Skall människor nu kunna se framtiden an med tillförsikt?

Miljöpartiet vill att ambitionen sätts högre och att den totala arbetslösheten – det gäller alltså både de personer som är öppet arbetslösa och de personer som finns i åtgärder – sänks till 7 %. Vi vill inte att man skall maskera arbetslöshetstalen genom att ta in fler personer i åtgärder och utbildning, utan man skall se på helheten när det gäller arbetslösa människor i vårt land.

Ingen kan nu sitta med facit i hand. Därför måste vi vara öppna för annorlunda lösningar och inte bara strö ut pottor med arbetslöshetspengar så att det blir som ett lapptäcke. Det behövs radikala grepp. En arbetstidsförkortning är ett sådant radikalt och genomgripande grepp.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

En arbetstidsförkortning där man kan räkna minuterna gör ingen verkan. Nej, om man skall förkorta arbetstiden och därigenom dela på jobben måste det ske med stora tag. Att sänka normalarbetstiden till 35 timmar i veckan är ett första steg. Siktet är inställt på en 30-timmarsvecka. Det kommer att göra verkan.

I Tyskland infördes 35-timmarsveckan i oktober 1995. Nu satsar man på en ytterligare förkortning till 30 timmar. På IG-Metall – det stora fackförbundet som har drivit arbetstidsförkortningen – har man visat att produktiviteten har ökat. Sjukfrånvaro och arbetsskador har minskat. Man har beräknat att den genomförda förkortningen har medfört 1 miljon nya jobb.

Herr talman! På Volkswagen i Tyskland skulle man avskeda 10 000 personer. Genom ett unikt kontrakt infördes en arbetstidsförkortning, och den stora friställningen kunde förhindras. Både fack och arbetsgivare är nöjda.

Jag har många gånger fått till svar på mina frågor i denna kammare att man då delar på arbetslösheten. Så är det inte. Det är ju ingen självklar förutsättning att normalarbetstiden skall vara 40 timmar i veckan. Efter industrialismens införande har så småningom arbetstiden förkortats. Alla tecken tyder ju på att vi står inför en omvälvning vad gäller sysselsättning och arbete.

Investeringar som görs i industrin medverkar till att ytterligare arbetstillfällen rationaliseras bort på grund av införandet av robotar och datorisering. Exportindustrin går fortfarande bra, men där uppstår inga nya jobb. Varslen ökar och har mer än fördubblats det senaste året. Detta gäller till stor del den offentliga sektorn men också tillverkningsindustrin.

Arbetslösheten – som nu är närmare 14 % – är ett alltför stort problem för att det inte skall prövas ett större grepp, som en arbetstidsförkortning.

Herr talman! En del av genomförandet av en arbetstidsförkortning är att regeringen bör inbjuda parterna till överläggningar om ett kontrakt. Staten skall stå för lagstiftning om normalarbetstidens längd, om en begränsning av overtiden och om en skattesänkning av egenavgifterna, vilken är en kompensation till hushållen som kommer de människor som har låga inkomster till godo. Staten skall också stå för utbildning.

Löntagarna – som är en andra part i det här kontraktet – skall vara öppna för ett flexibelt genomförande av arbetstidsförkortningen inom olika branscher och inte kräva en högre löneökning än den ökade produktiviteten medger.

Den tredje parten – arbetsgivarna – måste åläggas att stå för ett stort moraliskt ansvar när det gäller att anställa arbetslösa och också genomföra kompletterande utbildningsinsatser.

Miljöpartiet har väckt en mycket väl underbyggd motion med flera förslag om hur man skall minska arbetslösheten. Det viktigaste förslaget gäller just arbetstidsförkortningen. Vi föreslår också en generell skatteväxling med sänkta arbetsgivaravgifter. Den gäller alltså inte

enbart småföretagare utan skall vara generell. Dessa avgifter skall växlas med höjda energiskatter och skatt på miljöförstörande utsläpp.

Vi har också i vår motion ett förslag om ett arbetsbyte. En person som har varit i arbetslivet under flera år skall kunna ta ett sabbatsår och utbilda sig, vara med sina barn eller göra någonting annat som hon eller han vill göra. En arbetslös skall anställas i den här personens ställe. Sabbatsåret skall betalas med upp till 90 % av a-kassan. Såväl samhället – staten – som den anställde och den arbetslöse får ekonomiska fördelar och tjänar på sabbatsåret. I Danmark har man haft en liknande modell, dock inte med kravet att en arbetslös skall anställas.

I vårt grannland Finland har man infört en tvåårig försöksperiod. Margareta Winberg! Varför kan inte vi försöka göra samma sak? I Finland inleder man nu också en försöksperiod med en arbetstidsförkortning till 30 timmar i veckan. När sysselsättningspropositionen presenterades sade Erik Åsbrink till mig att vi inte skall snekla på våra grannländer. Så kan man ju inte säga. Är det inte just det vi gör när vi är med i EU? Skall vi inte titta just på hur våra grannländer lyckas?

Metallfacket i Tyskland kämpar nu för att införa en 30-timmarsvecka. Där har man facit i hand och har sett fördelarna med en 35-timmarsvecka. Man kommer att kämpa hårt för 30-timmarsreformen, enligt IG-Metalls ordförande Karl Zwinkel. Jag har själv haft personlig kontakt med IG-Metall i Tyskland. Man har verkligen kämpat för detta och sett att det har gjort en stor verkan där nere.

I Miljöpartiets partimotion föreslås också, som svar på regeringens sysselsättningsproposition, en arbetsdelning. Den har blivit kallad sopåkarmodellen eller skraldemandsmodellen. Tre heltidsanställda och en arbetslös delar på tre löner och en a-kassa. De jobbar tre veckor och är lediga den fjärde veckan. En arbetslös bereds således jobb i ett arbetslag.

Herr talman! I Miljöpartiets underlag till den delen av motionen som gäller arbetstidsförkortning beräknas de bortfallna timmarna till 9 %. För att den totala produktionen inte skall minska får en del kompenseras med ökad produktivitet och en del med arbetslösa personer. 5 % skulle kunna ersättas med arbetslösa personer. Då kan man minska den totala arbetslösheten till 7 %. 7 % är ju det mål som Miljöpartiet vill ha när det gäller att minska den totala arbetslösheten. Det målet kan, som vi ser det, uppfyllas genom en kraftig arbetstidsförkortning.

Utbildningssatsningen i propositionen skulle också betyda mycket mer om man visste att det fanns möjlighet att få arbete efteråt.

Med dessa ord, herr talman, vill jag säga att jag givetvis står bakom Miljöpartiets samtliga reservationer men vill yrka bifall till reservation 77 som gäller att näringslivet skall kunna ta ett ökat ansvar för utbildningsinsatser och till reservation 78 om en målmedveten integration av lärlingsutbildning i företagen. Jag yrkar också bifall till reservation 102 om att regeringen bör ha en könsuppdelad statistik vad gäller arbetsmarknad och arbetsmarknadsåtgärder, eftersom jämställdheten enligt regeringen skall genomsyra alla beslut. Jag yrkar dessutom bifall till reservationerna 143, 146, 147 samt 154 inom arbetsmarknadsutskottets område.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.
Fel! Okänt
växelargument.*

(Applåder)

Anf. 116 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Så är då riksdagen, sent omsider, samlad – och då mitt i sommaren – för att söka finna en politik som kan skapa förutsättningar för att bekämpa den massarbetslöshet som nu finns i vårt land.

Dagens debatt är resultatet av att regeringen varit totalt handlingsförlamad vad gäller att komma med förslag som kan ge tillväxt och förutsättningar för nyföretagaranda vilket är ett villkor för att vi skall få fler i arbete. Efter det att bl.a. vi kristdemokrater tagit egna initiativ här i Sveriges riksdag tvingades regeringen att åtminstone till namnet lägga fram ett eget sysselsättningsförslag. Det är minst sagt pinsamt för regeringen att tvingas erkänna att först efter det att oppositionen använt de möjligheter som parlamentsarbetet ger till att tvinga regeringen att reagera, först då agerar regeringen. Detta agerande – eller snarare denna brist på agerande – ger intrycket att regeringens tal om att halvera arbetslösheten bara är en läpparnas bekännelse utan sakligt innehåll. Det är faktiskt vi i oppositionen som fått släpa fram regeringspartiet och dess stödparti Centern till aktion och dagens debatt och beslut. Det är, herr talman, en pinsam uppvisning i brist på handlingskraft.

Tillväxt- och arbetsmarknadspolitiken är för regeringen ett misslyckande och för de arbetslösa ett ödesdigert sådant. När socialdemokraterna 1994 presenterade sin budgetmotion sade man att den öppna arbetslösheten skulle vara nere under 5 % redan 1995. Man bekräftade detta synsätt i den avslutande ekonomiska debatten här i riksdagen i juni 1994, för två år sedan. Nu skriver vi 1996, och den öppna arbetslösheten är det dubbla, osannolika 10 %, vilket är veckans siffror. Hur försvarar regeringen att man sitter kvar och administrerar en sådan politik, en låtgåpolitik som innebär att man med öppna ögon tillåter en öppen arbetslöshet på 10 % och en total arbetslöshet som närmar sig 15-procentsnivån?

I dag har vi också via medier kunnat ta del av en ny undersökning om just de långtidsarbetslösa. De är fler än någonsin. Om inte jag minns fel, herr talman, var det just den gruppen som socialdemokraterna sade sig vilja prioritera. Man skulle försöka snabbt sätta in åtgärder för att få bort de långtidsarbetslösa ur statistiken, men verkligheten visar någonting helt annat. I dagens Finanstidningen beskrivs situationen. I juni uppgick långtidsarbetslösheten – antalet personer som varit inskrivna vid landets arbetsförmedlingar i mer än ett år – till 359 019. Av dessa har 214 859, vilket motsvarar 5,1 % av den totala arbetskraften, varit långtidsinskrivna i över två år. Det är de högsta nivåer som uppmätts i Sverige sedan denna statistik började inhämtas. Inte ens under depressionsåren på 30-talet kom siffrorna i närheten av dagens nivåer.

Detta är besked som har lämnats i dag. Detta är ett slags kvitto på regeringens misslyckande vad gäller arbetsmarknadspolitiken.

Jag minns, herr talman, när socialdemokraterna attackerade dåvarande arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund för att arbetslösheten hade nått 6-procentsnivån. Man krävde från socialdemokratiska riks-

dagsledamöters sida hans avgång. Flera av dessa riksdagsledamöter är med här i dag. Man kan fråga sig varför man då inte nu kräver Margareta Winbergs avgång när den öppna arbetslösheten är 10 %. Någon konsekvens och någon form av politiskt ansvar, eller åtminstone moraliskt ansvar, måste det väl ändå finnas att utkräva också av ett socialdemokratiskt parti.

Så skall jag gå över till det dystra läget för alla dem som ni socialdemokrater med er politik förvägrar möjligheten att få ett arbete. För dem som redan har det svårt skall ni nu göra det ännu värre. Arbetsmarknadsministern har i sin proposition t.o.m. föreslagit att om man verkat i yrkeslivet hela sitt liv och betalat sin fackföreningsavgift i tron att det skulle göra att man hade ett skydd vid arbetslöshet, men sedan drabbas av ohälsa under en tid, ja, då skall man vara ute ur a-kassan. Det är faktiskt innebörden i det förslag som riksdagen nu behandlar. Det var det förslag som presenterades för oss i början av juni.

Skammens rodnad borde pryda varje socialdemokrats kinder efter detta skamgrepp på dem som redan befinner sig i en svår situation. I denna del kan jag citera LO-ordförandens artikel i Aftonbladet i går: "Förslagen som regeringen lagt fram är illa genomtänkta och effekterna dåligt analyserade." Det är verkligen ett understatement, och det är ju tur att arbetsmarknadsutskottet ändå har korrigerat de värsta avarterna i det här förslaget.

Var finns för övrigt fackföreningsrörelsen i dag? Var är demonstrationstågen och massmötena mot försämringar i a-kassan? Nu räcker det tydligen med att skriva en artikel i Aftonbladet för att man skall anse sig ha kämpat för sina medlemmars rättigheter. Det här är en tydlig uppvisning i olika typer av ageranden beroende på regeringens sammansättning. När man agerar så olika beroende på hur regeringen ser ut undergräver fackföreningsrörelsen sitt förtroende.

Vad är då alternativet, herr talman? Jag vill framföra några exempel från kristdemokraternas sida.

Vad gäller a-kassan bör inga förändringar ske i villkoren innan sittande utredning är klar, men däremot en övergång till en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring som garanterar alla ett ekonomiskt skydd vid arbetslöshet.

Vad gäller tillväxtåtgärder för att främja företagandet och därmed sysselsättningen har ett antal förslag från vår sida redan redovisats i debatten, och fler kommer när näringsutskottet skall debattera senare här i dag.

Därför vill jag i stället ta upp själva arbetsmarknadspolitiken, där regeringen faktiskt tagit till sig flera av de förslag som vi kristdemokrater tidigare fört fram men som blivit nedröstade under vårriksdagen. Det är exempelvis det ökade kommunala inflytandet över arbetsmarknadsåtgärderna och bantningen av AMS. Det är bra att man nu omprövar sin politik, men man går inte tillräckligt långt. Och varför ta en dålig kopia, när vi kan tillhandahålla ett originalkoncept för en reformerad arbetsmarknadspolitik?

Ytterligare exempel på förslag som vi kristdemokrater har är:

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

- en regionalpolitisk helhetssyn som innebär att vi värnar sysselsättningen i hela landet – så är ju dessvärre inte fallet i dag, herr talman, utan flyttlassen går faktiskt från landsbygd till tätort, vilket är en felaktig politik,

- satsning på livsmedelssektorn innebärande möjlighet till 25 000 nya arbetstillfällen inom jordbruks- och livsmedelsindustrin, t.ex. genom att utnyttja de möjligheter som EU ger genom miljöstödet, så att vi kan få fler i arbete inom jordbruks- och livsmedelssektorn,

- satsning på miljö- och energisektorerna med bl.a. en skatteväxling innebärande minskade kostnader för mänsklig arbetskraft men ökade kostnader för den som förstör miljön,

- ökade resurser till kommuner och landsting för att säkra arbetstillfällen inom vård- och omsorgssektorn och för att inte låta människor från dessa sektorer gå ut i öppen arbetslöshet,

- prov med arbetsdelning inom offentlig verksamhet,

- sabbatsår för dem mellan 45 och 55 år för att få in fler vikarier och

- lärlingsutbildning för att unga skall få fotfäste på arbetsmarknaden.

Jag skulle kunna fortsätta med ett antal ytterligare förslag, vilket tiden inte medger.

Jag vill i stället, herr talman, avsluta mitt inlägg med en fråga till såväl arbetsmarknadsutskottets ordförande som arbetsmarknadsministern med tanke på tidigare krav på dåvarande arbetsmarknadsminister Börje Hörnlunds avgång. Vid vilken procentnivå för arbetslösheten kommer den socialdemokratiska riksdagsgruppen att kräva sin arbetsmarknadsministers avgång? 6 % är redan passerat. Det var då ni ställde krav på Börje Hörnlunds avgång. 8 % är också kört i dag. Vi är uppe på 10 %. Är det det som gäller? Är det 11 %, 12 % eller 13 %? Var går gränsen för er? Hur länge tänker ni acceptera detta? Och när kan arbetsmarknadsministern själv tänka sig att ta ansvar för misslyckandet vad gäller att bekämpa arbetslösheten?

6 % gällde för Börje Hörnlund. Uppenbarligen räcker inte ens 10 % för Margareta Winberg i dag, men gäller 11 %, 12 % eller 13 %? Det vore ett intressant besked att få här i dag. Hur ställer ni kraven i dag, när vi har en socialdemokratisk regering och en socialdemokratisk arbetsmarknadsminister i förhållande till hur ni ställde kraven under den förra regeringsperioden?

Anf. 117 JOHNNY AHLQVIST (s)

Herr talman! Turerna inför dagens extra debatt om arbetslösheten har varit många. Utspelet har inte alltid handlat om seriösa förslag från oppositionspartierna.

För somliga partier verkar det faktiskt som om formfrågan är den viktigaste – att slå sig för bröstet för att man har lyckats kalla in riksdagen till extra sammanträde – inte att seriöst försöka lägga fram förslag om att minska arbetslösheten.

Herr talman! Intresset tycks ha svalnat ganska snabbt när man läser uttalanden från vissa av finansutskottets ledamöter och när man nu

under debatten hör Ingrid Burman, som säger att debatten i dag helt saknar betydelse för att klara av arbetslöshetssituationen.

Herr talman! Jag har en helt annan uppfattning. Debatten och dagens beslut innebär att riksdagen sänder ut signaler om vilka spelregler som skall gälla. Det är viktigt då majoritetens förslag till ny arbetsmarknadspolitik bygger på ett större inflytande på det lokala planet. Nu finns det tid för dessa aktörer att i god tid sätta sig in i ett nytt system som skall införas efter den 1 januari.

För mig och det parti som jag representerar är den viktigaste frågan att klara sysselsättningen, inte vilken som begärde att riksdagen skulle kallas in den 12 juli 1996.

Jag kan förstå att intresset har svalnat från de borgerliga partierna. Det förstår man ganska snabbt när man läser deras motioner. Där finns inga nya förslag om hur man skall minska arbetslösheten.

Det största oppositionspartiet, Moderaterna, hänger fortfarande fast vid sina gamla misslyckade deviser om sänkta skatter för de rika och omfattande nedrustning av trygghetssystemen. Och precis som under den moderatledda regeringens tid har man nu ett synnerligen generöst förhållningssätt till hanteringen av våra gemensamma pengar. Man säger nej till allt utom omfattande skattesänkningar. Var finns nyheterna i era förslag, Per Unckel?

Herr talman! Jag måste också beklaga att stora delar av diskussionen om propositionens innehåll har kommit att fokuseras kring a-kassan och finansieringen av den höjning till 80 % som aviseras till januari 1998.

Debatten om en begränsning av antalet dagar i a-kassan, den s.k. bortre parentes, har blåsts upp till orimliga proportioner. Vänsterpartiet har agerat som om förslaget vore en mycket stor nyhet. Det har man också gjort vid ett tidigare tillfälle, men då under en annan partibeteckning. Att skrämna upp folk genom att plantera vandringsäggar tycks ständigt vara en del av strategin vare sig man är ett vänsterparti eller ett kommunistparti. Förslaget är ingen nyhet, Ingrid Burman. Vi har tidigare haft sådana begränsningar, begränsningar som då innebar betydligt kortare tid än det förslag som riksdagen har att ta ställning till i dag.

Herr talman! När en människa blir sjuk eller arbetsskadad sätter samhället snart, i samråd med arbetsgivaren och den enskilde individen, i gång ett individuellt rehabiliteringsprogram. Syftet är att den sjuke så snart som möjligt skall kunna återvända till arbetslivet. Jag tycker att alla krafter på motsvarande sätt måste sättas in för individuella program för varje arbetslös för att de skall komma tillbaka till arbetslivet. Varför, Ingrid Burman, skall inte de arbetslösa ha samma möjligheter till detta?

När det gäller övriga delar i arbetslöshetsförsäkringen vill jag klart deklarerat att om den nu sittande utredningen, som har nämnts tidigare här i dag, som arbetar med arbetslöshetsförsäkringen kommer med bättre förslag skall de naturligtvis prövas i sedvanlig ordning. Det anser jag vara en självklarhet.

Herr talman! Genom dagens beslut kommer arbetsmarknadspolitiken att moderniseras och decentraliseras till det lokala planet. Det

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

övergripande ansvaret ligger fortfarande på staten, vilket jag tycker är viktigt att markera då vissa medier i dag har gått ut med nyheten om att staten inte längre skall ha något ansvar för arbetsmarknadspolitik.

Huvuduppgiften för arbetsförmedlingen är fortfarande att matcha arbetsökande och de arbetstillfällen som finns eller kan tänkas uppstå. Arbetslinjen förstärks ytterligare.

Låt mig slå fast att arbetsmarknadspolitikens uppgift inte är att skapa de nya jobben. Arbetsmarknadspolitikens uppgift är att förbereda och underlätta för de arbetslösa att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Det är i näringslivet som jobben skall skapas. Därför vill jag också med skärpa betona att varje enskilt företag i det här landet också har ett ansvar i denna process, ett ansvar att utveckla och bygga ut sitt företag, att satsa på utveckling, inte minst på utbildning och kompetenshöjning av sina anställda, ansvar att införa moderna arbetsorganisationer för ökad flexibilitet och kompetenshöjning. Svenskt näringsliv skall aldrig konkurrera med låga löner utan med kvalificerade kunskaper.

Alltför många företag har möjlighet att växa sig större men gör inte det helt enkelt därför att företagen inte har ambitionen att växa. Så många som sex av tio saknar den ambitionen men uppger att de har en marknad, utvecklingsmöjligheter och förmåga att växa.

Arbetsmarknadsåtgärder skall inte heller ersätta grundläggande skolutbildning. Här har den enskilde individen ett ansvar för att skaffa sig de grundkunskaper som behövs i ett modernt samhälle. Däremot kan samhället med riktade insatser stimulera särskilt utsatta sektorer. Exempel på en sådan är byggsektorn.

Den nya färdriktningen av arbetsmarknadspolitikerna innehåller tre viktiga delmoment:

För det första måste systemet vara så flexibelt att varje enskild individ kan få det utvecklingsprogram som han eller hon behöver för att klara arbetsmarknadens krav.

Arbetsförmedling, skolor, kommuner, landsting, fackförbund och arbetsgivare på lokal nivå är bäst skickade att finna de lösningar som passar bäst med tanke på det lokala näringslivet och den utveckling som finns där.

Det lokala perspektivet i näringspolitiken, arbetsmarknadspolitikerna och utbildningspolitiken måste utvecklas, regelverket förenklas och platsförmedlingen förstärkas.

För det andra måste systemet bygga på ett ömsesidigt ansvar. Den enskilde individen satsar kraft, tid och vilja för utbildning och individuell utveckling. Samhällets och näringslivets ansvar är att ta till vara denna kraft. Alla goda krafter måste samlas för att lösa uppgiften.

Decentraliseringen innebär också ett breddat ansvar för alla lokala aktörer. Detta ömsesidiga ansvar manifesteras med ett kontrakt för att tydliggöra förhållandet mellan samhället och den enskilde. Här kommer de individuella handlingsplanerna att ha en stor betydelse. Detta ömsesidiga åtagande är speciellt viktigt för att man skall få bukt med långtidsarbetslösheten. Genom att man sätter en bortre gräns för a-kassan

sätter man också en tydlig gräns för hur länge samhället kan tillåta en enskild människa att cirkulera runt i a-kassa och andra åtgärder.

Den s.k. bortre parentesens skall ses ur det perspektivet. Ingen människa skall behöva gå utan arbete så länge som tre år. Det är en rättighet, inte en skyldighet, som jag talar om, Ingrid Burman.

För det tredje pekar man i propositionen på att möjligheten att klara uppgiften är beroende av att nationen samlas kring denna uppgift. Alla måste ta ett ansvar. Ansvaret är inte bara politikernas.

Varje medborgare i detta land har en del i detta ansvar. Alla människor som har kort utbildning har nu möjlighet att skaffa sig en bättre grund för framtiden. Nu gäller det att ta vara på den chansen. Varje företagare som har möjlighet att växa måste ta sitt ansvar för de nödvändiga investeringarna.

Arbetsmarknadens parter har också ett tungt ansvar på mer än ett sätt. Lönebildningen påverkar direkt möjligheterna att få utrymme för ökad sysselsättning. Övertidsuttaget har på vissa områden varit oacceptabelt högt. Också i detta sammanhang måste företagen visa ansvar för uppgiften.

Kommun och landsting får ett speciellt ansvar för de arbetslösa som har svårast att komma tillbaka till arbetslivet, nämligen de långtidsarbetslösa. Jag vill också tydligt betona att den satsningen inte skall ta resurser från landstingens och kommunernas övriga verksamhetsområden.

Herr talman! Avslutningsvis måste jag konstatera att något samlat alternativ mot det förslag som riksdagen har att ta ställning till inte finns. Det borgerliga alternativet består mest av populism som inte går att genomföra. Allt tal om att halvera den öppna arbetslösheten från deras sida är och förblir målsättningar som de inte kan genomföra. Trots kritiken från en del av de tidigare talarna finns det enbart ett alternativ för att man skall kunna återgå till full sysselsättning, och det är det förslag som Socialdemokraterna och Centern har arbetat fram och som riksdagen har att ta ställning till i dag.

Med det anförda vill jag yrka bifall till förslaget i dess helhet.
(Applåder)

Anf. 118 PER UNCKEL (m) replik

Herr talman! Jag har egentligen två kommentarer till Johnny Ahlqvists anförande. Den första utgår från ett slags omkväde som Johnny Ahlqvist haft de senaste två åren vi debatterat detta, nämligen: från borgerligheten kommer inga nya förslag. Åjo, Johnny Ahlqvist. Det är dessutom förslag som i den här riksdagsdebatten har två mycket logiska ingredienser, nämligen att göra arbete billigare och enklare. Det är därigenom som vi kan få företag att anställa flera. Att sänka skatten och att göra arbetsmarknaden mindre reglerad är de kungsvägar som står varje politisk regering eller opposition till buds för att ordna riktiga arbeten.

Min andra kommentar, herr talman, utgår från ett uttalande som Johnny Ahlqvist gjorde den här gången – det har jag inte hört honom göra förut. Han påpekade att det är i näringslivet som jobben skall

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

skapas. Så kom det: Men de har inte ambitionen att växa. Det är nog så, men då kommer följdfrågan som ett brev på posten: Varför då, varför har de inte ambitionen att växa? Vilken slutsats drar en regering eller en riksdagsmajoritet av detta? Man kan göra som Johnny Ahlqvist och säga att det är deras ansvar att växa i alla fall. Man kan också säga att vi i denna kammare sitter inne med möjligheterna att öka deras chanser att fullfölja rimliga ambitioner.

Då blir min fråga till Johnny Ahlqvist: Om det skulle visa sig att företagen inte lyssnar på tal om att Johnny Ahlqvist tycker att det är deras ansvar att växa, vad tänker han göra då?

Anf. 119 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! Om Per Unckel har upplevt mitt omkväde ett antal gånger de här åren i debatter så kan jag säga att jag känner igen varenda stavelse i Per Unckels inledningsanförande och även i hans repliker.

Om företagen inte har ambitionen att anställa så tror jag inte det beror på lagen om anställningsskydd som Per Unckel alltid kör in sig på här. Det kanske finns företagare i det här landet som är nöjda med det antal anställda de har och kanske inte vill göra större åtaganden. Jag sade i mitt inledningsanförande, om Per Unckel hade lyssnat uppmärksamt, att sex av tio företagare säger att de är nöjda med den ambition som de har på sin verksamhet. De upp klagar inte på att det är för högt skattetryck eller på att man har svårt med arbetsrätten. De är nöjda med tillvaron. Det är det svar man kan få. Jag tror inte heller, Per Unckel, att företagarna kommer att göra massanställningar beroende på att jag har uttalat mig i riksdagens talarstol. Men jag tycker att vi åtminstone kan vara överens om att det inte bara är politikernas ansvar att hantera det läge som vi befinner oss i. Det är även företagarnas ansvar att se till att de får utbildat folk och att de som blir utbildade får jobb i framtiden – kanske inte bara har ambitionen att stanna kvar där man är.

Anf. 120 PER UNCKEL (m) replik

Herr talman! Om Johnny Ahlqvist bara ett ögonblick lutade sig tillbaka för att få en bild av vilken utmaning som Sverige står inför! Skall vi kunna halvera den totala arbetslösheten, vilket vore en rimlig utgångspunkt – jag tror att t.o.m. Johnny Ahlqvist mellan skål och vägg är beredd att hålla med om det – handlar det om att vi i företagen måste skapa brutto 700 000–800 000 nya arbeten. Det har Sverige inte gjort sedan industrialismens genombrott. Likväl är det precis detta Sverige måste gå i land med, om räknestycket skall gå ihop.

Då frågar man sig: Vad är det i det som regeringen och Johnny Ahlqvists parti föreslår som kan åstadkomma denna förmliga revolution i industrisysselsättningen?

Det förvånar mig inte ögonblick om företagare i dag säger att de inte vill expandera, att de inte har den ambitionen. Tacka sjutton för det, så arbetsamt som det är att göra det! Samtidigt säger sju företagare av tio att de skulle nyanställa om arbetsrätten förändrades. Då är mitt svar till dem: Låt oss ge dem chansen. En regering och riksdag med

ansvar för alla de hundratusentals människor som går utan arbeta kan inte bara säga: Nej, det där tror vi inte på, det har vi hört dem säga förut. Per Unckel drar samma gamla förslag som vanligt.

Johnny Ahlqvist, som i grund och botten är en förnuftig person, skulle må väl av att förena detta i grund och botten kloka förnuft med en liten större portion kreativitet och intresse för nytänkande. Då tror jag t.o.m. att Johnny Ahlqvist skulle upptäcka en och annan företagare vars ambitioner det ligger i hans makt att påverka.

Anf. 121 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! Jag tror inte att Per Unckel kan övertala mig till något nytänkande i de banor som han redovisar.

Jag har ställt en fråga till Per Unckel och gör det igen: Varför redovisar inte Moderaterna några förslag för att sänka arbetslösheten? Per Unckel ställde en fråga till mig om de skarpa förslag som vi lägger fram. Sådana har vi därför att vi har förtroende för och tro på människor på det lokala planet. Allt förnuft och vishet finns inte i det här huset, Per Unckel. Den stora strategin i de förslag som läggs fram och som riksdagen skall ta ställning till och besluta om är att man för ner beslutandet till det lokala planet. Jag tror faktiskt att arbetstagare och särskilt arbetsgivare på det lokala planet inte har de ideologiska skygg-lappar som Per Unckel och hans kamrater har i denna kammare, för då anställer man inte folk. Talar Per Unckel med vanliga småföretagare säger de att lagen om anställningsskydd inte är det stora problemet. Det är inte det som är problemet. De vill bara inte utvidga sin verksamhet.

Per Unckel har ingen mer replik, men han kanske har tid över i slut-anförandet. Då vill jag gärna ha svar på frågan: Var finns förslagen i Moderaternas motion? Ert pressmeddelande omfattar två A4-sidor, varav en och en halv går åt att skälla på Socialdemokraterna och Centern, på den resterande halvan har ni era förslag. Det är gamla förslag.

Anf. 122 INGRID BURMAN (v) replik

Herr talman! Johnny Ahlqvist säger att jag har påstått att debatten saknar betydelse. Då lyssnar Johnny Ahlqvist väldigt dåligt. Vad jag har sagt är att de beslut som vi fattar i dag inte kommer att påverka arbetslöshetssiffrorna under hösten. Vi har ett beslut som träder i kraft nu. Det är ersättningstiden i a-kassan. Johnny Ahlqvist säger att det är viktigt att vi har debatten så att människor får chans att anpassa sig till de förslag som komma skall. Är det de arbetslösa som Johnny Ahlqvist avser eftersom det enda beslut som träder i kraft gäller dem?

Johnny Ahlqvist påstår också att Vänsterpartiet ägnar sig åt mytbildning. Den mytbildningen skulle bestå i att vi redovisar AMS siffror att 30 000 människor kommer att puttats ut ur a-kassesystemet med de nya reglerna när de får fullt genomslag. Denna AMS statistik är sådant som Johnny Ahlqvist i andra sammanhang kallar fakta.

Vidare säger Johnny Ahlqvist att det inte är någon nyhet att införa en begränsning i a-kasseperioden. Nej, det är ingen nyhet. Nyheten är att det är Socialdemokraterna som inför den. Under tidigare perioder har Vänsterpartiet och Socialdemokraterna aktivt arbetat för att för-

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

bättra a-kassesystemet. Det har vi gjort tillsammans. Vi har förlängt och förändrat villkoren. Nyheten är enbart att det är Socialdemokraterna som nu försämrar systemet.

Jag delar uppfattningen att det är en rättighet att få ett arbete. Det krävs engagemang från individen, samhället och arbetsgivarna. Men att man så att säga skulle öka möjligheterna genom bortre parenteser eller större kvalifikationskrav förstår inte jag. Det kanske Johnny Ahlqvist kan berätta för mig.

Anf. 123 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! När jag påstår att Vänsterpartiet ägnar sig åt att plantera vandringsäggar har jag väldigt mycket på fötterna, Ingrid Burman. I slutet av 80-talet infördes en regel som innebar att alla hade rätt till ett beredskapsarbete om de höll på att bli utförsäkrade. Efter det att den regeln hade införts motionerade Vänsterpartiet om att en sådan regel skulle införas. Man förde propaganda över land och rike med mytbildning om att folk ramlar ut ur a-kassesystemet efter 300 dagar. Regeln fanns redan. Under beteckningen Vänsterpartiet kommunisterna åkte ni land och rike runt och ägnade er åt krypskytteri. Precis samma sak gör ni i dag. Det är ingen människa som kommer att ramla ut ur arbetslöshetsförsäkringen före 1999. Fram till dess, det har vi sagt, skall vi lösa problemet med den bortre parentesen. Jag vill fortfarande vidhålla att Ingrid Burman i all sin retorik inte tar hänsyn till de människor som år efter år går arbetslösa.

Jag tycker att det är en skyldighet för samhället att ordna någonting innan människor har passerat treårsperioden. Men Ingrid Burman köper sin frihet genom att i stället medge ytterligare dagar. Hon tar inte ansvar för att människor kanske mår dåligt. Det är inte någon bra politik.

I nästa replik kan Ingrid Burman kanske tala om vad Vänsterpartiet vill göra för att klara sysselsättningen. Det har talats om ett 20-miljardspaket. De som har 20 miljarder kan ju bolla med pengarna, men det hade varit bra om man konkret hade kunnat presentera vad det är som man vill göra.

Anf. 124 INGRID BURMAN (v) replik

Herr talman! Dessvärre har jag bara 47 sekunder på mig. Men i vanlig ordning lämnar jag över vår motion till Johnny Ahlqvist efter detta replikskifte så att Johnny Ahlqvist själv kan läsa.

Johnny Ahlqvist talade om det som hände 1982. Jag talar om vad som händer här och nu och som berör ett stort antal löntagare och arbetslösa.

Ingen människa skall ramla ut ur systemet, sade Johnny Ahlqvist. Det var ett bra besked. Jag är tacksam för det.

Jag är också tacksam för att Johnny Ahlqvist avser att ta ansvar för detta. Jag ser fram emot de förslag som kommer att läggas fram av det socialdemokratiska partiet, att ingen människa skall ramla ut ur systemet. Med det beskedet finns det i alla fall ett visst hopp om ett fortsatt samtal.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 125 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! Jag tror att Ingrid Burman själv kan läsa innantill. Om man räknar från den 1 januari 1996 hamnar man bortom parenteserna 1998 eller 1999. Så det är ingen utfästelse av mig, utan det är ett beslut som riksdagen fastställer.

Sedan talade jag om 1986 och inte om 1982.

Jag skall nog läsa motionen. Det är en bra motion som utgör en mindre roman, men den kostar betydligt mera än vad små romaner brukar göra. Vänsterpartiet lägger fram förslag, men man har svårt att finansiera de 20 miljarderna.

Återigen planterar man denna vandringsägen, att ni vill göra detta och att ni har 20 miljarder. Men i verkligheten har ni inga 20 miljarder.

Anf. 126 BARBRO JOHANSSON (mp) replik

Herr talman! Jag skall ställa samma fråga som Ingrid Burman har gjort. Det gäller den bortre parenteserna och vad som händer med dem som så småningom ramlar ur systemet.

Vi har ett förslag i vår motion om grundtrygghet som skall råda efter det att man har lämnat a-kassan, en grundtrygghet som ligger över socialbidragsnivån. Vi vill samla sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och socialförsäkring i ett enda sammanhang.

Jag frågar återigen: Vad händer bortom den bortre parenteserna? Johnny Ahlqvist sade att man skall lösa den frågan under tiden från den 1 januari 1996 fram till 1998. Men i dag kunde vi höra i nyheterna att 250 000 människor har varit inskrivna i över två år. Då undrar jag: Hur räknar man? Blir det inga som ramlar ur?

Anf. 127 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! Jag tänker inte svara på frågan ännu en gång. Barbro Johansson kan ju läsa snabbprotokollet som blir klart rätt så snabbt.

Om man har varit inskriven i över 250 dagar och beräkningen inte börjar förrän den 1 januari 1996 är det ju ointressant om det rör sig om 250 eller 300 dagar. Beräkningen sker från den 1 januari 1996. Barbro Johansson kan ju sätta sig ned med en kulram och räkna efter hur många dagar det har gått från den 1 januari 1996. Då får hon svar på sin fråga.

Sedan undrade Barbro Johansson vad vi skall göra med dem som ramlar ur systemet. Vi har ju tiden fram till 1998 att lösa den frågan. Arbetsmarknadsminister Margareta Winberg har sagt att de pengar som man sparar genom att tillämpa detta system skall användas för att hjälpa de människor som hamnar bortom den bortre parenteserna. Så vi slänger inte ut folk i kylan. Men jag tolkar er i Miljöpartiet så att ni är beredda att ha ett system där man får vandra runt i evig arbetslöshet i stället. Det kanske passar er profil, men det passar inte socialdemokraterna. Vi tycker faktiskt att man skall göra någonting så att folk kommer tillbaka i sysselsättning.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 128 BARBRO JOHANSSON (mp) replik

Herr talman! Man vet fortfarande inte vad som händer bortom den bortre parentesen, om jag tolkar Johnny Ahlqvist rätt, utan den frågan skall lösas under tiden fram till 1998. Jag tycker att man innan man inför den bortre parentesen skall veta vad som händer.

Det är inte så att vårt system innebär att man skall gå arbetslös hela tiden, naturligtvis inte. Vi vill bara ha en samordning av de olika ersättningsystemen så att man inte skall behöva hamna på samhällets botten så småningom.

Läs vår väl underbyggda motion, Johnny Ahlqvist!

Anf. 129 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! Jag har läst många motioner inför den här debatten, och jag har inte hittat många som är särskilt bra underbyggda. Men man kan ju i sina ljusa stunder ändå kalla dem för motioner.

När det gäller den bortre parentesen finns det ett beslut från vår partikongress som säger att ett införande av den bortre parentesen inte får medföra någon övervältring av kostnader på kommunerna. Med min kännedom och kunskap om socialdemokratiska kommunpolitiker i landet vet jag att de aldrig kommer att acceptera att vi vältrar över några nya kostnader för detta.

Efter utredning i höst har vi förhoppningsvis ett svar på frågan vad som gäller i oktober-november inför den proposition som skall läggas fram under våren 1997. Om vi inte är klara då, har vi ytterligare ett år på oss innan folk börjar att ramla ut ur systemet. Det är därför som jag vädjar både till Miljöpartiet och till Vänsterpartiet: Sprid inte vandringssägner om att folk ramlar ut från försäkringen under nästa år! Det finns över huvud taget inget fog för detta.

Anf. 130 DAN ERICSSON (kds) replik

Herr talman! Jag ställde tidigare en enda fråga till arbetsmarknadsutskottets ordförande Johnny Ahlqvist. Det var mot bakgrund av det krav som riktades mot den förutvarande arbetsmarknadsministern Börje Hörnlund. Jag träffade honom precis här utanför, och han bekräftar den bild som jag beskrev. Socialdemokratiska riksdagsledamöter krävde hans avgång när arbetslösheten uppgick till 6 %. I dag är den öppna arbetslösheten 10 %. Jag bara frågar: När skall socialdemokratiska riksdagsmän nu kräva sin arbetsmarknadsministers avgång?

Det måste finnas någon konsekvens i politiken. Er politik efter valrörelsen har inte direkt kännetecknats av konsekvens. Men på den här punkten är kravet enkelt och tydligt. Var går gränsen för er nu? Det rörde sig om 6 % då. Är det 10 %, 11 % eller 12 % nu? Jag är väldigt intresserad av att få ett svar på den frågan.

Johnny Ahlqvist betonade väldigt starkt allas ansvar för situationen. Det är också någonting nytt gentemot tidigare. Mellan 1991 och 1994 var det regeringen som hade fullt ansvar för allt som hände. Nu är det allas ansvar att vi har en situation som beskrivs som värre än under depressionen på 30-talet. Johnny Ahlqvist, det är väl ändå regeringen som skall försöka att regera! Man har snart regerat i två år. Är inte den

politik som bedrivs i Sverige regeringens ansvar? Tar Johnny Ahlqvist ansvar för den politik som har lett till denna situation?

Anf. 131 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! Jag sade i mitt inledningsanförande att jag tyckte att det var bra att vi hade denna debatt i dag för att den skulle vara framåt-syftande. Vi har en ny arbetsmarknadspolitik som vi har kommit överens med Centerpartiet om. Men Dan Ericsson framhårdar och går tillbaka till gamla synder, vare sig det är den borgerliga regeringens eller den socialdemokratiska regeringens ansvar. Jag tycker att detta är ointressant.

Låt oss i dag när vi har den här debatten om en ny arbetsmarknadspolitik förena oss och ta ett avstamp och i stället se framåt. Då kan vi kanske klara de problem som vi har framför oss.

Jag tycker och vidhåller fortfarande att alla har ett ansvar för att klara den fulla sysselsättningen. Det kan inte bara vara politikernas roll att försöka att klara detta. Fackliga organisationer, företagare och enskilda människor måste ta vara på de möjligheter som nu erbjuds. Vi kan inte omyndigförklara folk och säga att vi skall ta ansvar för allting. Jag tror att t.o.m. Dan Ericsson är beredd att hålla med mig om att alla måste ta ett ansvar om vi skall klara detta.

Jag förstår inte riktigt Dan Ericssons påstående. Läser man kds förslag sammanfaller det i många stycken med de idéer som socialdemokraterna har. Det är inte så stor skillnad mellan er motion och det som står i propositionen. När vi behandlade detta i utskottet tyckte jag att vi var ganska så rörande överens som man kan bli i ett utskott.

Så, Dan Ericsson, jag tror att det är bättre om man försöker att samarbeta om en bättre politik.

Anf. 132 DAN ERICSSON (kds) replik

Herr talman! Socialdemokraterna har ju ändrat sig på ett par månader och närmast sig flera av de kristdemokratiska ståndpunkterna. Dessvärre är detta försent, och dessvärre går man inte tillräckligt långt. Det finns dessutom en rad andra förslag som man inte tar till sig.

Johnny Ahlqvist tycker också att vi skall vara framåtsyftande och inte titta tillbaka på gamla synder. Men jag vill nog ändå bita mig fast vid dessa. Har man sagt att man inte skall kunna ha kvar en arbetsmarknadsminister om arbetslösheten uppgår till 6 %, då undrar jag varför man inte framhårdar med detta.

Vad är det som har förändrats mer än att regeringen har bytt färg? Just bristen på konsekvens i handlandet tror jag faktiskt undergräver mycket av tilltron till politiken, och detta är ett tydligt exempel. Under den förra regeringen var det inte acceptabelt ens med 6 % arbetslöshet. Nu accepterar man en öppen arbetslöshet på 10 % utan att ställa några ytterligare krav gentemot sin egen regering.

Till sist, herr talman, skall ändå Johnny Ahlqvist hållas räkning för att han i utskottet har lyckats räta upp en del av de dåliga förslag som kom från departementet. Dessvärre upprepas nu situationen från den förra arbetsmarknadsministern Anders Sundströms tid. Då var det näm-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

ligen i utskottet man fick korrigera och rätta till så gott det gick. Samma situation verkar nu inträda under den nya arbetsmarknadsministerns tid. Då kan man fråga sig hur länge denna situation skall fortgå.

Anf. 133 JOHNNY AHLQVIST (s) replik

Herr talman! Dan Ericssons historieskrivning stämmer inte riktigt. Dan Ericsson kunde ha ställt frågan till mig om jag krävde Börje Hörnlunds avgång, för Börje Hörnlund och jag diskuterade just detta när han var på besök här. Det som är en del av politikens regler är att man i opposition har möjlighet att agera på ett annat sätt än i majoritetsställning. Inte minst understryks detta av alla de mer eller mindre oseriösa förslag som den nuvarande oppositionen har presenterat inför dagens debatt.

Sedan, Dan Ericsson, var det faktiskt inte en liten obetydlig händelse att regeringen bytte färg. Jag tror att det för svenska folket har en oerhört stor betydelse att det ändrades från en blå till en röd färg i regeringen.

Anf. 134 ELVING ANDERSSON (c)

Herr talman! Det har varit en lång debatt och det återstår fortfarande ganska mycket. Onekligen börjar det kännas som om det mesta redan är sagt. Jag vill ändå göra några kommentarer, men de kommer att bli relativt kortfattade.

Jag har i ett antal olika arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiska debatter här i riksdagen framhållit att det inte i första hand är inom det arbetsmarknadspolitiska området som förutsättningarna för att skapa nya jobb finns utan inom andra politikområden. Det handlar om näringspolitik, skattepolitik, miljöpolitik, regionalpolitik osv., medan arbetsmarknadspolitiken mer skall fungera som ett system för att få de andra bitarna att passa samman, som ett smörjmedel för att få maskineriet att fungera bättre.

Därför är det nu glädjande att det i den proposition som föreligger och som vi från Centerns sida tillsammans med Socialdemokraterna står bakom finns förslag till åtgärder också på alla de andra politikområdena, på vilka vi är överens om att åtgärder behövs för att skapa förutsättningar för de nya jobben. Det handlar om regionalpolitik, åtgärder för en offensiv miljöpolitik, småföretagarsatsningar och naturligtvis också om att få en bättre fungerande arbetsmarknadspolitik.

Moderater, folkpartister och kristdemokrater gör ett stort nummer av vår målsättning att halvera den öppna arbetslösheten fram till år 2000, som de tycker är för låg. Man föreslår i stället att den totala arbetslösheten skall halveras. Som framkommit tidigare under debatten anger man inte något år som mål för när detta skall uppnås. Det är naturligtvis väldigt enkelt att ha den typen av målsättningar när man inte talar om när målsättningarna skall vara uppfyllda. Det vore bra att få ett besked i dagens debatt om när målsättningen från dessa partiers sida skall uppfyllas.

Självfallet är det viktigt att pressa ned den totala arbetslösheten, men en halvering av den totala arbetslösheten är ett oerhört tufft mål. Jag undrar om det finns någon representant för de här nämnda partierna som här i dag är beredd att påstå att de förslag som man presenterar i sina reservationer till utskottsbetänkandet leder till halverad total arbetslöshet. Det vore intressant att höra om någon är beredd att göra det påståendet.

Det är som sagt självklart viktigt att pressa tillbaka den totala arbetslösheten. Men det är också viktigt att klara ut att de människor som är arbetslösa inte bara skall förvisas till ett passivt bidragmottagande. I stället skall man försöka skapa olika typer av framåtsyftande, konstruktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att underlätta återgången till arbetsmarknaden. Därför är det också viktigt att tala om den öppna arbetslösheten.

Det beting som Centern och Socialdemokraterna sätter upp för att halvera den öppna arbetslösheten fram till år 2000 är mycket tufft. Det kommer att krävas mycket jobb för att det skall uppfyllas.

Jag tycker att det är litet av en konstruerad motsättning, som de tre partierna försöker frammana i brist på egna initiativ, när man ställer målsättningen att minska den totala arbetslösheten mot den målsättning som Centern och Socialdemokraterna har formulerat. De ställer de två målbeskrivningarna mot varandra. Det är ingen motsättning. Vad vi behöver är i stället gemensamma krafttag för att minska både den öppna arbetslösheten och den totala arbetslösheten.

Det är många viktiga förslag som nu ligger på riksdagens bord – förslag som är både av mer principiell natur och andra som är mer konkreta. Jag skall kommentera några av dem.

Det har länge förts en diskussion kring begreppet skatteväxling, som innebär att skatten på arbete sänks och finansieras genom höjd skatt på miljöskadliga utsläpp, förbrukning av ändliga naturresurser osv. Med detta förslag påbörjas skatteväxlingen. Detta är en reform som vi i Centern har efterlyst och arbetat för under många år. Det är självklart att man alltid kan ha synpunkter på nivåer och omfattning, men detta är i alla fall ett första steg. Det är bra både för möjligheten att skapa nya jobb och för miljön.

Sänkta arbetsgivaravgifter riktas till de minsta företagen. Det är bra att sänkningen av arbetsgivaravgifterna utformas så att det i första hand är de små företagen som får ut den största effekten. Det är där den största tillväxtpotentialen och den största potentialen för nya arbeten finns. På det sättet fångar vi också in en stor del av den s.k. tjänstesektorn som väldigt många pläderar för, vilken jag också tycker är väldigt viktig. En väldigt stor del av tjänstesektorn är nämligen organiserad i just små företag.

Från vissa håll riktas kritik mot sänkningen av arbetsgivaravgiften. Man hävdar att sänkningen är så liten att den egentligen helt saknar betydelse. Men de som påstår att en skattesänkning på upp till 30 000 kr för ett litet företag med tre fyra anställda inte har någon betydelse saknar verkligen kontakt med verkligheten och insikt i småföretagens situation. Jag vill rekommendera de riksdagsledamöter som här i debat-

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

ten hävdad detta att ägna en del av den stundande sommarledigheten åt att göra litet studiebesök ute i småföretagarnas verklighet.

Ett annat viktigt systemskifte som nu genomförs inom arbetsmarknadspolitiken är den kraftiga decentralisering som sker, där det blir mindre av centrala riktlinjer och mer av lokala initiativ utifrån både den enskildes behov och den lokala arbetsmarknadens förutsättningar. Det skall finnas en lokal arbetsförmedlingsnämnd i varje kommun, och en majoritet av ledamöterna skall utses på förslag av kommunen. Detta gör att det kan bli en bättre lokal anpassning och en bättre lokal samverkan mellan den statliga arbetsförmedlingen och kommunens resurser. Detta är en nödvändig och välkommen decentralisering. Behoven och förutsättningarna är ju olika i t.ex. Tanums kommun och Göteborgs kommun, för att ta ett par exempel från min egen valkrets, och då måste naturligtvis åtgärderna också var olika.

De centrala föreskrifterna och regelverken kanske passar bra på ett ställe och sämre på ett annat. Det är viktigt att åstadkomma decentralisering, en större medverkan från kommunerna för att kunna utgå från de lokala förutsättningar som finns. Moderaterna framför i en reservation att de hyser stor skepsis mot detta. Det är i och för sig inte förvånande, eftersom de är centralister till sin läggning. Inte desto mindre är det beklagligt.

Det har från och till i debatten blickats bakåt. Jag skall också göra det, mycket kort. Ibland är det nyttigt att se bakåt och dra erfarenheter inför framtiden. Man kan dra lärdom av misstag som begåtts.

I valrörelsen 1994 drev den dåvarande socialdemokratiska oppositionen en oerhört hård kampanj mot den dåvarande regeringen. Attackerna riktades främst mot dåvarande arbetsmarknadsministern Börje Hörnlund. Argumenteringen gick ut på att det egentligen bara var ovilja, eller illvilja från regeringens sida som var orsaken till den höga arbetslösheten. Man saknade helt enkelt viljan att medverka till att skapa nya jobb. Annat skulle det bli om bara Socialdemokraterna fick makten. Arbetslösheten skulle ned under 5 % på ett år. Ingen ung människa skulle behöva gå arbetslös mer än hundra dagar osv.

Verkligheten har blivit annorlunda, som vi alla vet. Jag utgår från att många socialdemokrater i dag ångrar de utfall som gjordes på gator och torg den senaste valrörelsen.

Efter att ha erövrat regeringsmakten 1994 ägnade Socialdemokraterna hösten åt en s.k. återställarpolitik på en mängd områden. De flesta återställarna genomfördes med hjälp av Vänstern. Ett antal återställare på arbetsmarknadspolitikens område var olyckliga. Sedan dess har mycket kraft ägnats åt att återställa återställarna, dvs. att på område efter område återgå till en arbetsmarknadspolitik som i mycket liknar den som Börje Hörnlund stod för i den dåvarande regeringen. Även i det nu aktuella betänkandet finns ett par exempel på det. Kravet på anställning vid arbetsplatsintroduktion slopas t.ex. den 1 september i år. På denna punkt gör för övrigt kristdemokraterna en kraftig markering och menar att det borde genomföras en hel månad tidigare. Ett annat exempel är den s.k. bortre parentes som nu införs i arbetslöshetsförsäkringen. Den har diskuterats här tidigare. TCO:s ordförande Inger Ohls-

son kommenterade den i Aftonbladet i söndags och sade där att det är Hörnlunds politik som nu får upprättelse. Det är bara att tacka för en sådan upprättelse.

Herr talman! Efter att ha lyssnat på debatten under dagen och läst alla de reservationer som är fogade till finansutskottets betänkande är det bara att konstatera att det inte finns något samlat, operativt användbart alternativ till den politik som formulerats av majoriteten i finansutskottet, dvs. Socialdemokraterna och Centern. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 135 PER UNCKEL (m) replik

Herr talman! Elving Andersson var glad och lycklig som ett barn på julafton över att de mindre företagen har fått lägre skatter. Synd bara att han glömde att också upplysa om att samma företag genom andra skattehöjningar redan detta år kommer att få betala alltihop själva.

Anf. 136 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Det påstående Per Unckel gör är inte helt korrekt. Jag vet inte vad han syftar på för förslag. Det kanske är de ändrade reglerna för inbetalning av moms. Vad jag är glad för – inte som ett barn på julafton, men ändå ganska nöjd – är att den skattesänkning som nu görs på arbetsgivarområdet specialdestineras till de mindre företagen.

Precis som jag sade tidigare kan man ha synpunkter på omfattningen. Det hade varit önskvärt att gå längre. Men det skall också finansieras, och det är inte så lätt. När vi jobbar tillsammans med regeringen har vi ambitionen att reformer skall finansieras, till skillnad från det ekonomiska paket som moderaterna har presenterat här i dag. Ur statsfinansiell synpunkt är det ett bedrövligt aktstycke.

Anf. 137 PER UNCKEL (m) replik

Herr talman! Om Elving Andersson har någon minut kvar skulle jag gärna vilja höra honom leda det senaste påståendet i bevis.

Elving Andersson tyckte inte att det jag sade om skattehöjningar var riktigt korrekt. Jag tar ett annat exempel från närheten av Elving Anderssons bostad, nämligen Vargön Alloys som vi diskuterade för några timmar sedan. Genom energiskattehöjningar under det innevarande året kommer det företaget att få hela sin vinst uttraderad. Som ett annat exempel vill jag nämna arbetsgivarinträdet i sjukförsäkringen på upp till en månad, som kommer att införas samtidigt. Det raderar ut eventuellt återstående delar av vinsten och därmed möjligheten att skapa nya jobb. Som om inte detta skulle vara bevis nog, Elving Andersson. Ni har hamnat i fel gäng, erkänn det!

Anf. 138 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Det kan diskuteras vad som är fel gäng. Vi står för vår politik. När vi har möjlighet att få gehör för delar av den försöker vi åstadkomma resultat.

De exempel Per Unckel gav på höjda företagsskatter är i och för sig riktiga. Min poäng var att skattesänkningarna specialdestineras till de

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

små företagen. De åtgärder som Per Unckel pekar på innebär i många fall en omfördelning, från stora till små företag. Vi vet att systemet med arbetsgivarinträde gynnar små företag mer än stora. Allmänt sett är sjukfrånvaron lägre i de mindre företagen. Det är en omfördelning gentemot de små företagen. En del av de större företagen får vara med och betala. Det är en politik som jag definitivt inte skäms för.

Anf. 139 DAN ERICSSON (kds) replik

Herr talman! Elving Andersson undrade om vi tror på våra förslag och på att de skall halvera den totala arbetslösheten. Jag tror på de kristdemokratiska förslagen. Jag tror på de gemensamma förslag som kommer från Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna. Centern borde också tro på dem. Programmässigt står Centern också för dessa idéer. Det märkliga är att Centern kommer att rösta emot våra förslag.

Min motfråga måste bli: Tror Elving Andersson på sina egna förslag? Det finns ytterligare 40–50 förslag från Kristdemokraterna. En del framför vi gemensamt med andra partier. En del står vi själva för. Vi föreslår t.o.m. en tidigareläggning av obligatoriet att anställa ungdomar när man använder sig av arbetsplatsintroduktion. Det är ett förslag bland många, men också det leder till att ungdomar snabbare kommer i arbete.

Jag har en fråga till Elving Andersson, mot bakgrund av beskrivningen att vi i dag har en situation som är värre än under 30-talets depression. Kan Centern visa på vilket sätt man har bidragit för att förbättra arbetsmarknadsläget? Resultatet har faktiskt blivit det motsatta. Det kan man utläsa av dagens statistik.

Anf. 140 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Det var intressant att höra att Dan Ericsson tror att förslagen i reservationerna skulle innebära att man på relativt kort tid skulle halvera den totala arbetslösheten. Jag skulle rekommendera en något större ödmjukhet inför det gigantiska problem vi har framför oss när det gäller jobben.

Jag tror inte att de förslag som vi i majoriteten står för är tillräckliga. Det har vi också redovisat. Det är bl.a. därför vi säger att det är så viktigt att kontinuerligt följa utvecklingen. Två gånger per år måste avstämmningar göras, för att se om det finns behov av ytterligare åtgärder eller korrigeringar. Jag tror nämligen att det behövs ytterligare åtgärder för att nå upp till den av oss och socialdemokraterna formulerade målsättningen.

Nu sätter vi i gång med jobbet. Det är ett antal konstruktiva, offensiva, operativa åtgärder som föreslås. De kommer att starta denna utveckling. Sedan får vi avläsa resultatet, successivt följa upp dem och om nödvändigt sätta in ytterligare åtgärder.

Anf. 141 DAN ERICSSON (kds) replik

Herr talman! Det är klart att vi skall ha en ödmjuk hållning. Ingen säger sig ha monopol på den exakta lösningen, hur vi skall få folk i arbete och kunna halvera den totala arbetslösheten. Jag säger att vi från

kristdemokraternas sida tror på våra förslag. Centern borde också kunna göra det, eftersom de ligger i linje med er politik.

Anf. 142 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Det är ju också så, Dan Ericsson, att det framkom under utskottsberedningen att vi hade en ganska samstämmig syn på ett antal områden. Det är mycket som ni kristdemokrater kan ställa upp på i det här. Precis som har sagts under de tidigare debattrundorna är det välkommet att det är fler som deltar i det konstruktiva arbetet med att klara de här gigantiska problemen. Men jag är, för att använda Per Unckels uttryck, i så fall rädd att Dan Ericsson har hamnat i fel gäng om han tror att han bäst gör detta med ytterkantspolitik på högerkanten. Men välkommen till ett konstruktivt samarbete, Dan Ericsson!

Anf. 143 PER UNCKEL (m)

Herr talman! Jag skall använda min återstående tid till att först tala om detta med företagsbeskattningen. Kommunalrådet i Vänersborg, som är socialdemokrat förvisso, har meddelat att 1 800 arbeten hotas på Vargön Alloys till följd av de energiskattehöjningar som jag fick intrycket att Elving Andersson var rätt stolt över – eller i varje fall över den politik där dessa ingick. Det skulle inte jag vara i Elving Anderssons ställe.

Till Johnny Ahlqvist: Var finns de moderata förslagen? Två hela sidor upptar de 55 förslag i finansutskottets betänkande som Moderaterna har lagt fram, och som koncentreras på att trycka ned kostnaden för att anställa och på att göra det enklare att anställa. Att det skall vara så svårt att få Socialdemokraterna att inse att dessa båda huvudinriktningar är de enda som kan ge nya jobb!

Frågan är, herr talman: Leder detta till goda resultat? Ja, när vi regerade Sverige genomförde vi åtgärder – för knappa, men i denna riktning. Det vände arbetslösheten åt rätt håll. Den sjönk medan jobben kom tillbaka. Nu har ni gjort tvärtom: höjt skatterna och återreglerat arbetsmarknaden. Då vänder Sverige igen. Arbetslösheten stiger. Långtidsarbetslösheten stiger och antalet nyanställningar sjunker. Vad mera bevis behöver Johnny Ahlqvist för i vilken riktning Sverige borde gå?

Min sista kommentar, herr talman, är den ofrånkomliga slutsatsen av meningsutbytet med Johnny Ahlqvist och hans partivänner här i dag, nämligen att ni inte klarar jobben. Det är en historisk förändring i svensk politik. Socialdemokratin, som en gång inte utan respekt kunde säga att de var partiet som klarade jobben, är partiet som i dag har släpats tjurande till Sveriges riksdag för att diskutera de förslag som ni trots allt har tvingats att lägga fram.

Anf. 144 BARBRO JOHANSSON (mp)

Herr talman! Vi har nu debatterat den överskuggande frågan om arbetslösheten. Vi vet att antalet drabbade i dagsläget är 743 500. SIFO kom nyligen med en rapport om att det i verkligheten faktiskt är var fjärde människa som är arbetslös. 1,3 miljoner människor skall således stå utanför arbetsmarknaden.

Prot. 1995/96:115
12 juli

**Fel! Okänt
växelargument.**

Arbetslösheten byter också kön. Kvinnoarbetslösheten har fördubblats sedan förra året, medan arbetslösheten sjunker bland männen. Som jag sade i mitt förra anförande står vi inför en stor omvälvning vad gäller arbeten och full sysselsättning, och vi blir tvungna att omvärdera vårt förhållande till arbete. Erik Åsbrink sade i sitt inledningsanförande tidigare i finansdebatten att ingenting är mer förnedrande än att inte kunna försörja sig själv. Jag tycker att man då förstärker det här intrycket av att det är förnedrande att vara arbetslös. Vi måste omvärdera den synen.

Vi nutidsmänniskor identifierar oss med vårt yrke. Man är det man jobbar med. Denna starka identifiering gör att när man mister sitt jobb, mister man också en del av sin identitet. Som arbetslös mår man dåligt och blir deprimerad. Vi måste värdera det.

Med en arbetstidsförkortning kan man öka livskvaliteten och göra en omvärdering av den fria tiden. Varför skall vi inte våga oss på att införa en kortare arbetstid så att fler människor får jobb? Vi vet ju att 58 % fler människor i år kommer att mista jobbet.

När det gäller samhälleliga kostnader ger detta ett minskat arbetslöshetsunderstöd som kan komma hushållen till godo i form av lägre skatt. Vi har beräknat att de statliga finanserna vid en arbetstidsförkortning skulle inbringas 20 miljarder kronor netto. Då skulle man kunna använda detta till en skattesänkning för hushållen genom att sänka egenavgifterna med ca 3,5 % – de som ändå är aviserade till att höjas. De med låga inkomster skulle få gott av detta.

När det gäller arbetstiden har vi sagt att vi vill införa en lag om normalarbetstiden. Det är i fråga om 5 § arbetstidslagen som vi vill genomföra en sänkning. Vi vill också införa en övertidsbegränsning. Vi har föreslagit 100 timmar per kalenderår. Det kommer inte att bli någon verkan av en arbetstidsförkortning om vi inte begränsar övertiden.

Låt oss alltså, Margareta Winberg så småningom och också Johnny Ahlqvist, titta på vad en arbetstidsförkortning kan ge!

Anf. 145 JOHNNY AHLQVIST (s)

Herr talman! Först vill jag säga att sedan regeringen presenterade sin sysselsättningsproposition, och sedan den debatt vi hade i arbetsmarknadsutskottet för ett antal veckor sedan och den medieredovisning som har varit, har det skett stora förändringar. Förändringarna, herr talman, skedde i samband med att Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet gemensamt presenterade vad de kallade för ett borgerligt alternativ. De kallar detta för en minsta gemensam nämnare, och jag tror att det verkligen är det rätta namnet för denna produkt.

Den nämnare som är gemensam där är verkligen mycket smal. Den innehåller tunna förslag som knappast går att genomföra. Tvärtom understryker detta den oerhörda splittring som finns inom det borgerliga alternativet. Man kan, herr talman, klart och tydligt konstatera att det inte finns något borgerligt alternativ gentemot det förslag som finns på riksdagens bord i dag.

Det är ett förslag där vi ställer upp en ny arbetsmarknadspolitik, en politik som innebär att fler människor blir engagerade i bekämpningen

av arbetslösheten. Vi tror, som jag sade tidigare, inte att all klokskap finns i det här huset. Vi har, i vårt parti i varje fall, stort förtroende för förtroendevalda ute i kommuner, för arbetsgivare och för arbetstagare, och för att de alla kan hjälpa till för att klara en full sysselsättning.

Visst kommer det, som vissa dysterkvistar redan i dagens debatt har påpekat, att ske en massa misstag. Det är klart att – om man inte vågar delegera och pröva något nytt, gör man ju aldrig några misstag. Men då för man inte heller samhällsutvecklingen vidare. Vi är beredda på att det kan ske misstag, men samtidigt gör vi något aktivt för att klara sysselsättningen i framtiden. Vi som står bakom det här förslaget vågar satsa framåt i stället för att bara se bakåt som vissa här har gjort hela tiden.

Herr talman! Jag skall inte gå in i polemik med Per Unckel, för jag vet att han har förbrukat sin tid. Möjligtvis kan man säga att Moderaterna redan har förbrukat sin politik, men Per Unckel personligen har inte mer tid kvar, så jag skall inte ha någon ordväxling med honom här.

Men jag vill ändå svara Dan Ericsson på det här med varför jag krävde Börje Hörnlunds avgång när vi satt i opposition. Anledningen till detta var att Börje Hörnlund själv sade en gång att om han kom över en arbetslöshet på 6 %, skulle han inte sitta kvar och administrera denna. När jag krävde hans avgång, gjorde jag det av omtanke om Börje Hörnlund, för att han mycket tidigt skulle kunna lämna den sjunkande skuta som fanns på våren 1994. Det var av ren och skär omsorg om Börje Hörnlund jag gjorde detta, och ingenting annat.

Med detta, herr talman, vill jag önska mina kamrater i utskottet, i regeringen och på Arbetsmarknadsdepartementet en skön sommar.
(Applåder)

Anf. 146 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Herr talman! Den här propositionen har vi lagt fram för de arbetslösa skull. Att ha ett arbete är att försörja sig. Men det är inte allt. Att ha ett arbete, även om det kan vara stressigt och tungt, är att veta att man behövs för andra än för de närmaste; att gå upp på morgonen, att gå till jobbet och vara väntad och att vara saknad om man inte kommer.

Arbetets sociala värde är underskattat.

Den här propositionen är ett första steg mot att fler skall vara behövda. Det är ett steg mot målet att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. Vi tar nu tillsammans med Centerpartiet ett helhetsgrepp över politiken. Vi satsar, och vi mobiliserar.

Vi satsar på utbildning. Vi föreslår 100 000 ytterligare reguljära platser i gymnasieskola, folkhögskola och folkbildning och 30 000 nya högskoleplatser på orter i landet där vi vet att högskoleutbildning blir ett lyft inte enbart för den enskilde studenten utan faktiskt för hela regionen. Det är i första hand utbildning för de arbetslösa. Det är en utbildning utöver det vanliga, där kommunerna nu får en ny roll att spela där de lokala förutsättningarna blir viktigare än rikriktningen över landet.

Vi vet att sambandet mellan hög arbetslöshet och låg utbildning finns. Motsvarande gäller låg arbetslöshet och hög utbildning. Kraven

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115

~~Fel!~~ **Okänt**
växelargument.
~~Fel!~~ **Okänt**
växelargument.

på kunnande i arbetslivet ökar. Nu ger vi de lågutbildade arbetslösa chansen, men också dem som riskerar att slås ut på grund av att deras jobb på sikt försvinner. Den tid är över när man började ett jobb som 17-åring och stannade där tills man blev pensionär.

I den här propositionen ger vi kommunerna ökat inflytande över arbetsmarknadspolitiken. Med majoritet i arbetsförmedlingsnämnderna kommer det lokala behovet att tillgodoses på ett bättre sätt. Genom samordning, och ibland samfinansiering och helhetssyn, kommer pengarna – och det är ganska mycket – att användas på ett annat och bättre sätt. Detta kommer att gynna framväxten av nya jobb. Det är klart att om planeringen och engagemanget för jobben utgår ifrån ett helhetsperspektiv och den lokala situationen kan de arbetsmarknadspolitiska medlen användas bättre.

Men fortfarande – och detta med särskild adress till Folkpartiet och en av deras reservationer – skall politiken vara statlig. Det skall fortfarande finnas nationella mål för arbetsmarknadspolitiken. Den röda tråden i den här propositionen vad gäller målen är ekologi och jämställdhet.

Den här mobiliseringen av människor, kommunala företrädare, företagare, fackliga organisationer och enskilda arbetslösa är unik i sig, och man är beredd att ställa upp. Arbetslösheten delar nämligen samhället. Den skapar ett utanförskap och får passiviteten att breda ut sig. Och passiviteten är människans värsta fiende. Den hotar inte bara vår ekonomi och demokrati, utan den hotar den sociala sammanhållningen.

Det har påståtts de senaste dagarna att arbetsmarknadspolitiken såsom den är utformad i Sverige skapar undanträngning. Jag kan hålla med om det. Det är en gammal klassisk metod att kapa dalarna i en lågkonjunktur eller i en konjunktursvacka. Vissa jobb, framför allt byggjobb, skulle annars inte ha kommit till förrän senare. Nu tidigare lägger man dem. Då tränger de undan jobb i framtiden.

Undanträngning av annat slag kommer också att ske. De som har en högre kompetens har bättre möjligheter än andra till ett jobb. I en lågkonjunktur är ribban för att få ett jobb mycket högt lagd. Därför gör vi en politisk prioritering av grupper som inte ha kommer först. Det gäller handikappade, långtidsarbetslösa, äldre och invandrare. Genom arbetsmarknadspolitiken och dess prioritering får de chansen.

De äldre har i den offentliga debatten kallats 55+. Där har vi ett nytt program för den åldersgrupp som har det allra svårast att få ett nytt jobb. Bara 10 % av de arbetslösa i den åldersgruppen får ett nytt jobb. Nu tar vi vara på deras kompetens. Vi behöver dem, och de skall känna sig lika mycket värda som alla andra åldersgrupper i samhället.

Herr talman! Den 1 januari 1998 höjer vi a-kassan från 75 % till 80 %. Det behöver de arbetslösa. Det kommer att stimulera konsumtionen till gagn för oss alla. Höjningen skall betalas inom systemet. Vi återkommer i vinter både till förslaget om höjning i sak och till finansieringen. Men redan nu gör vi två förändringar i a-kassasystemet. Det handlar om rekryteringsstödet och om att vi skärper arbetsvillkoret. Det sistnämnda är en uppstramning. Det är ingenting att hymla om.

Men vi gör det för att stärka systemet och för att skydda det. I dag blöder systemet. Enligt AMS är det ca 18 miljarder som så att säga rinner ur det. Vi skärper alltså detta och stramar upp det, men det är långt ifrån det dråpslag som moderaterna delar ut.

Det är möjligt att det finns skevheter i detta. Då finns det också anledning och chans att rätta till det. Precis som på andra politikområden kommer vi att följa den föreslagna förändringen och förändra den vid behov.

Vi återkommer också till det som har diskuterats här i dag, nämligen den bortre parentesen. Det är en kraftsamling som vi gör för att undvika långtidsarbetslöshet.

Herr talman! Låt mig återigen säga att detta är en satsningens proposition. Det är en mobiliseringens proposition där en förnyelse av arbetsmarknadspolitikerna går hand i hand med utbildning och företagsutveckling. Vi lägger fram förslagen med sikte på framtiden. Vi lägger fram dem med de arbetslösas rätt i sikte.

Vi gör det bl.a. för en ung kvinna som var på TV i går. Hon är arbetslös undersköterska. Hon sade så klokt så här: Det är inget fel på en. Någon gång kommer jobbet för en själv med. Man får liksom inte tro att det tar slut. Någon gång kommer man att bli behövd.

Det är därför som denna proposition nu läggs fram.
(Applåder)

Anf. 147 PER UNCKEL (m) replik

Herr talman! Arbetsmarknadsministern började med att säga att den här propositionen har tillkommit för de arbetslösas skull eller för att ge åtminstone somliga av dem ett värdigt slut, om jag har förstått ett tidigare uttalande på rätt sätt. Min enkla reflexion är att de arbetslösa är värda någonting bättre än detta.

För ett par månader sedan hette det att den här propositionen låg färdig i byrålådan. Det var bara att dra ut byrålådan när Arbetsrättskommissionen väl var färdig. För någon dag sedan såg jag i tidningen att den här propositionen hade blivit ännu mycket bättre om man hade fått jobba litet till på den och inte hastat fram den, som samma arbetsmarknadsminister nu sade. I dag sägs det här utanför att arbetsmarknadsministern har sagt till TV att hela det här spektaklet – hon kallade det kanske inte så själv, men man kände andemeningen i luften – som riksdagen nu ägnar sig åt var onödigt.

Det ger inte direkt intrycket av en proposition som är tillkommen för att ge de arbetslösa en bättre framtid, arbetsmarknadsministern.

Jag skulle vilja ställa två frågor till arbetsmarknadsministern. De har inte besvarats nöjaktigt i debatten eller propositionen. Den första är: Vad är det i det som regeringen har föreslagit under den gångna våren som skall göra att företagen börjar anställa fler medarbetare? Jag utgår ifrån att vi är ense om att det blir lättare för företag att anställa fler medarbetare om det är billigare att anställa, dvs. om skatterna är lägre. Som ett tidigare replikskifte har utvisat höjer regeringen skatterna för företag och arbete. Min fråga till arbetsmarknadsministern är: På vilket sätt skapar detta flera jobb?

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Den andra frågan handlar om att statsminister Göran Persson för några timmar sedan utlovade att vi kunde se fram emot en reformering av arbetsrätten. Ser man på. Jag ber att få fråga arbetsmarknadsministern när vi får se förslag om en förändring av arbetsrätten. Det finns ju trots allt en *deadline* satt för den kommission som just nu ägnar sig åt förhandlingar. När kommer förslagen?

Anf. 148 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Herr talman! Ibland är det ganska patetiskt att höra och se Per Unckel. Det handlar ju inte bara om orden utan även om gesterna som skall förstärka det i och för sig ganska innehållslösa uttrycken.

Per Unckel var själv med och iscensatte den här debatten som jag har sagt att jag tycker är ganska onödig, eftersom inte ett enda av de förslag som nu läggs fram och förhoppningsvis klubbas igenom direkt kommer att beröra de arbetslösa.

Det betyder att vi med lika stor framgång skulle ha kunnat föra den här debatten efter sommaren.

Men Per Unckel var med om att driva fram denna debatt, och nu är vi här. Då är det intressant att höra att Per Unckel talar mycket om näringspolitik men väldigt litet om arbetsmarknadspolitik. Han sitter ändå i arbetsmarknadsutskottet och inte i näringsutskottet.

När jag har försökt gå igenom vad ni har sagt om arbetsmarknadspolitiken har jag inte blivit särskilt imponerad, Per Unckel. Jag blir inte heller riktigt klar över varför man ville ha debatten nu. Man säger nämligen när det gäller arbetsmarknadspolitiken i ett särskilt yttrande att man i samband med vårpropositionen föreslog en mindre ram för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Men – och lyssna noga nu – i samband med höstens budgetbehandling kommer man att närmare precisera sin politik i vissa avseenden. I avvaktan på denna behandling är man beredd att acceptera regeringens förslag osv.

I höst, Per Unckel. Vi skall vänta till i höst för att få reda på vad ni egentligen tycker. Det var alltså inte så mycket som ni hade att komma med. Det var ganska naket. Jag vill fråga Per Unckel: Vad gör vi då här, när det inte gällde mer än detta?

Anf. 149 PER UNCKEL (m) replik

Herr talman! Varken jag eller arbetsmarknadsministern kan göra så mycket åt det utseende som Gud fader och våra föräldrar har utrustat oss med.

Arbetsmarknadsministern säger att det här är en onödig debatt. Det var väl bra att vi här och nu fick bekräftat att detta är arbetsmarknadsministerns syn på arbetslösheten. Hon meddelar att den inte berör de arbetslösa. Nej, det var just det: Regeringens förslag berör inte de arbetslösa. De leder nämligen inte till att de får några nya jobb.

Om arbetsmarknadsministern däremot hade besvärat sig med att läsa innantill i moderaternas förslag till detta riksmöte, hade hon bland dessa hittat sådana som föreslås träda i kraft den 1 september 1996 och som bokstavligen skulle ge jobb redan i höst. Det berör de arbetslösa. Det är på grund av de förslagen, Margareta Winberg, som vi är här,

inte därför att regeringen sent omsider kom släpandes till riksdagen med en proposition som mycket riktigt inte berör de arbetslösa.

Det fanns alltså inget skäl att vänta till i höst, åtminstone inte för den som är engagerad för att göra någonting åt arbetslösheten. Den som inte är så engagerad kan möjligen vänta länge än.

Arbetsmarknadsministern säger att Per Unckel inte talar tillräckligt mycket om arbetsmarknadspolitik. Jag talar inte så mycket om arbetsmarknadspolitik, eftersom jag råkar vara övertygad om att det är riktiga företag, som är lönsamma och konkurrenskraftiga och som vill anställa flera medarbetare, som är den enda möjliga tryggheten för de människor som i dag går utan arbete.

Så tillbaka till mina två frågor: Vad är det i regeringens skattehöjarpolitik som gör det lättare för företag att anställa fler, och när kommer den av Göran Persson utlovade moderniseringen av arbetsrätten? Och kanske också, om man får vara litet extra nyfiken: Vad kommer förslagen att innehålla?

Anf. 150 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Herr talman! Per Unckel sade själv att han inte gärna talar om arbetsmarknadspolitiken. Underförstått: Det är inte så viktigt – det finns viktigare frågor. Men för dem som just nu är arbetslösa kan det kanske vara ganska intressant att veta, om det nu finns ett alternativ från det största oppositionspartiet, ett alternativ till den arbetsmarknadspolitik som regeringen tillsammans med Centerpartiet har presenterat. Per Unckel gav själv svar på detta: Det finns inte, för ni skall vänta tills budgetpropositionen kommer. Det redovisas för övrigt också i det särskilda yttrandet.

Det är inte bara det som är icke offensivt. Man talade tidigare här om att regeringen säger nej. Vad gör ni då själva? Jag har här en lista, som jag säkerligen inte hinner redovisa i dess helhet, över de saker som ni moderater säger nej till. Ni moderater säger nej till satsningen på Östersjön, till satsningen på kretsloppet, till de 200 miljoner som regeringen vill satsa på att underlätta omställning i kommuner och lands-ting, till ökat kommunalt inflytande, till programmet för arbetslösa över 55 år, till studier med förmånlig finansiering motsvarande a-kassa, till förbättrat starta-eget-bidrag. Nej, nej och åter nej! Jag tycker inte att det är särskilt offensivt. Det leder framför allt inte till någon förbättring för de arbetslösa.

Debatten om arbetsrätten har vi haft tidigare. Göran Persson har redan tidigare i dag redovisat regeringens syn. Jag har självklart ingen annan uppfattning än han. Det kommer förhoppningsvis någonting ut ur den diskussion som nu pågår, och om det inte gör det kommer regeringen att lägga fram ett förslag, dock inte med det innehåll som Per Unckel hoppas på. Vi har nämligen inte samma förebilder.

Jag skulle tycka att det vore väldigt intressant om Per Unckel kunde redovisa de länder och de förebilder som Moderata samlingspartiet har i den här frågan. Då får jag ytterligare bekräftat att vi står ganska långt från varandra när det gäller tryggheten för de anställda i våra företag.

Prot. 1995/96:115

12 juli

**Fel! Okänt
växelargument.**

Prot. 1995/96:115
12 juli

Anf. 151 ELVER JONSSON (fp) replik

Herr talman! Arbetsmarknadsministern säger att det förhoppningsvis kommer ut en del av de debatter som nu förs med parterna. Det tyder väl på att det inte är oviktigt att föra denna diskussion. Man kan väl om den här dagen säga att det som varit mest onödigt har varit föraktfulla uttalanden om onödiga debatter. Ett engagerat arbete från parlamentariskt håll – jag vågar i alla fall tala för Folkpartiet – för att förbättra situationen för de arbetslösa och skapa en bättre marknad kan inte i något sammanhang vara onödigt.

Arbetsmarknadsministern sade också flera kloka saker, som jag gärna vill ge henne beröm för. En ny minister behöver mycket uppmuntran. Hon sade att massarbetslösheten hotar viktiga värden som humanism, solidaritet och allas lika värde. Hon avslutade också sin tidningsartikel med att passiviteten är en av människans farligaste fiender.

Det är ord med socialliberal klang, som det är skönt att höra. Problemet när en god socialdemokratisk minister säger sådant i högtidliga deklarationer är väl att det inte åtföljs av åtgärder och ett regelsystem som underlättar att komma fram till ett ”innanförskap”, för att hänvisa till artikelns innehåll.

Man får väl ändå, herr talman, säga att socialdemokraterna i regeringsställning nu har intagit en mer realistisk syn på t.ex. a-kassefrågan. Vi menar i det avseendet från Folkpartiets sida att det nu måste bli ett samlat förslag, noggrant genomlyst och med tydliga konsekvenser.

Jag har bara två korta frågor. Jag känner för det första sympati för de tankar som Margareta Winberg framförde i en tidningsartikel för ett tag sedan om att också hon vill förändra arbetsrätten. Hur? Ge oss några antydningar nu!

För det andra: Arbetsmarknadsministerns sympati för hushållstjänster räckte några dygn. Det skulle vara fint om hon ville visa uthållighet i den frågan.

Anf. 152 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Herr talman! Låt mig börja med att korrigera Elver Jonsson. Jag har mycket stor sympati för hushållsarbete. Jag bedriver då och då själv sådant med en viss framgång. Däremot vet vi nu när det gäller sektorn hushållstjänster och de privata tjänster som riktar sig mot hushållen att det i denna kammare tydligen finns en uppslutning från samtliga partier bakom att något skall göras för den sektorn. Det har vi också aviserat i propositionen. Innan året är slut skall det finnas åtminstone en utredning som belyser på vilket sätt vi kan puffa på en utveckling så att den marknad som vi tror finns här kan bli verklig.

Jag får väl tacka för berömmet för artikeln i Aftonbladet. Vad gäller talet om ”socialliberal klang” vill jag säga, Elver Jonsson, att det möjligen är mer som förenar oss i de här frågorna än som skiljer oss åt. Jag har förstått att ni till skillnad mot Moderata samlingspartiet är villiga att värna arbetsmarknadspolitiken. Jag kan då bara beklaga att ni har hamnat ihop med moderaterna i de här frågorna, som egentligen har mer

socialliberal än nyliberal eller konservativ karaktär. Men ni har ännu tid att förändra ert beteende.

Det finns vidare anledning att ta upp frågan om utgiftstaket, också det i ett socialliberalt perspektiv. I er föreställningsvärld ingår väl trots allt en generell välfärd. Men för en sådan krävs det pengar.

Anf. 153 ELVER JONSSON (fp) replik

Herr talman! Svaret på den sista frågan är ja. Vi i Folkpartiet har för vår del varit beredda att lägga extra pengar, särskilt på de grupper som har det svårast på arbetsmarknaden. Jag tänker då på de handikappade.

Men för att arbetsmarknadsministern skall inte bli alltför upprymd av de berömmade orden vill jag fortsätta att diskutera artikeln litet till. Arbetsmarknadsministern talar i den om 130 000 nya reguljära utbildningsplatser, vilket är riktigt.

Det ena jag vill säga är: Betänk att vi nu vänder oss till den grupp som är minst utbildningsbenägen. Det andra är: När arbetsmarknadsministern talar om de lågutbildade blir det litet konstigt eftersom regeringen för inte så länge sedan ville halvera anslag till t.ex. kurser för arbetslösa vid folkhögskolor. Det har nu riksdagen korrigerat, och det är bra. Ta med den lärdomen!

När det gäller högersamarbete är det klart att även en socialdemokratisk minister skall vara något försiktig. Margareta Winberg talar om kampen mot egoism och cynisk människosyn. Men det är inte sällan som socialdemokrater och moderater förenas kring förslag om sänkt bistånd, om en kärv flyktingpolitik och om att hålla tillbaka insatserna för de arbetshandikappade. Jag efterfrågar en viss ödmjukhet innan man slänger ur sig påståenden om samarbete. Det viktiga, herr talman, är målen, metoderna, uppföljningen och att satsa på dem som har det svårast. Vi har i en trepartireservation sagt att målen bör ställas betydligt högre än vad regeringen hittills har gjort. Men jag har i den delen, herr talman, ännu inte gett upp hoppet.

Anf. 154 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Herr talman! Folkpartiet försöker att få en profil som i och för sig är socialliberal genom att säga att man vill värna vissa grupper som t.ex. de handikappade. Nu gällde det också andra som har det svårt, nämligen de lågutbildade.

Man kan reflektera över vilket samhälle som gagnar de grupper som Folkpartiet här säger sig värna om: handikappade, lågutbildade och andra svaga grupper. Är det ett samhälle som man åstadkommer tillsammans med Moderata samlingspartiet? Ni skriver i någon annan reservation att ni tycker att man skall göra en studie över några andra länders utveckling, länder som ni uppenbarligen ser som goda exempel. Det är Nya Zeeland och USA.

Tror Elver Jonsson att de handikappade, lågutbildade och fattiga har det bättre eller sämre i de länderna än de har det i Sverige? Jag förstår att Elver Jonsson inte kan svara eftersom han inte har någon repliktid kvar. Men tror Elver Jonsson på en utveckling i samma riktning som i de här länderna, en utveckling som naturligtvis är helt i linje

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

***Fel! Okänt
växelargument.***

med vad Moderata samlingspartiet förespråkar – med avreglering, löneklyftor och utslagning? Kan man tala om ett sådant samhälle och samtidigt säga att man vill värna de här grupperna? För mig är det att tala med kluven tunga. Det tycker jag inte är särskilt hedersamt för en god socialliberal.

Anf. 155 INGRID BURMAN (v) replik

Herr talman! Jag sade redan när jag stod i talarstolen att propositionen och betänkandet innehöll vissa saker som är bra. En av de sakerna är utbildningssatsningen. Hittar man också ett system för studiefinansiering, så att människor vågar att ta den här möjligheten blir det ännu bättre.

Men det saknas också många saker i betänkandet. En sak som jag tycker saknas är fokuseringen på kvinnor och kvinnors arbetslöshet. Vi vet att 80 000 personer, mest kvinnor, har lämnat det kontorsadministrativa området och gått rakt ut i arbetslöshet. Deras arbetsuppgifter finns inte kvar. Vi vet att 100 000–130 000 personer, mest kvinnor, har lämnat det offentliga, kommuner och landsting, och gått rakt ut i arbetslöshet. Ofta är vägen tillbaka till de gamla jobben stängd. Vi vet i dag att kvinnors arbetslöshet är högre än mäns. Då räknar vi inte ens in de deltidsarbetslösa. Vi vet att arbetsmarknadspolitiken riktar in sig på män. De får den största volymen omsatt i pengar. Vi vet av AMS:s statistik för juni månad att det var flest män som var placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi vet att *en* form har varit bra och väl använd av kvinnor. Det är utbildningsvikariatet. Där försämrar regeringen villkoren.

Min fråga till arbetsmarknadsministern blir: Vad avser arbetsmarknadsministern att göra för att komma till rätta med just kvinnors arbetslöshet och leda alla de här kvinnorna tillbaka till arbetslivet? De är faktiskt utsatta för en strukturomvandling. Deras arbetsuppgifter finns inte kvar. De måste hitta nya områden.

Anf. 156 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Herr talman! När vi nu diskuterar t.ex. kontorsarbeten är det mycket märkligt att det har varit så tyst kring försvinnandet av de jobben. När det gäller andra grupper som har haft starkare lobbyister har vi hört mer. Därmed har också insatser för de grupperna varit betydligt större.

Den offentliga sektorn gagnas naturligtvis av en god ekonomi i allmänhet i landet. När vår offentliga ekonomi blir bättre kommer det också att finnas ett utrymme för den offentliga sektorn. Det är självklart så.

Men håller vi oss strikt till arbetsmarknadspolitiken har vi i propositionen aviserat att vi gör en översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ur ett jämställdhetsperspektiv. Det är mycket troligt att det är så som Ingrid Burman beskriver, att män och kvinnor visserligen får lika stor andel av åtgärderna men att männens åtgärder är mycket dyrare och drar mycket mer pengar – i detta sammanhang som i så många andra sammanhang.

När det gäller starta-eget-bidrag förbättrar vi för kvinnor, både för dem som är arbetslösa och för dem som nu får möjlighet under 6–12 månader. Vi lägger också fram det förslag som jag vet att Vänstern har drivit. Det går ut på att man även om man har ett jobb kan komma överens med sin arbetsgivare om att ta ledigt från jobbet och prova på att starta eget. Det tror jag är ett bra förslag.

Vi vidareutvecklar de kvinnliga resurscentrumen, både de som finns centralt och de 22 som finns i de 24 länen, för att mobilisera kvinnor runt om i landet.

Vi kommer också att fortsätta med Brytprojekten, även om jag tror att de måste få en litet annorlunda utformning. Men visst är Brytprojekten viktiga. Vi måste få kvinnor att utbilda sig på ett annat sätt än tidigare.

Anf. 157 INGRID BURMAN (v) replik

Herr talman! Det är bra att arbetsmarknadsministern har uppmärksammat detta. Men jag skulle önska mer aktiva åtgärder. Visst är det bra med en utredning, men faktum är att vi har de flesta siffrorna. De finns.

Vänsterpartiet har föreslagit att det är dags att sätta upp nya mål för Arbetsmarknadsverket och att ett av målen skall vara att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Vi har lagt fram förslag om att man skall inrätta riktade åtgärder – vi kallar det kompetensutvecklingsprogram – för att leda kvinnorna in på nya yrkesområden. Vi har lagt fram förslag om möjligheter att starta eget. Det skall vara något som man får tjänstledighet för, och inte bara när man kommer överens om det med arbetsgivaren. Faktum är att så är det ju redan i dag. Kommer jag överens med arbetsgivaren får jag tjänstledigt. Det skall i stället vara en rättighet. Det tror vi skulle stimulera många, bl.a. kvinnor, att gå vidare. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern läser igenom våra förslag och beaktar dem. Något måste ju göras.

Jag har ytterligare en fråga. Det gäller a-kassan. Arbetsmarknadsministern har i dag och vid andra tillfällen sagt att höjningen till 80 % skall finansieras av de arbetslösa själva. Min fråga till arbetsmarknadsministern blir: Varför är det de arbetslösa som skall finansiera höjningen? Varför kan man inte kräva solidaritet av mig, av arbetsmarknadsministern och av andra att faktiskt ta ansvar för den lågkonjunktur och strukturförändring vi ser i samhället i dag och säga att vi även under perioder av arbetslöshet skall pröva ett solidariskt finansieringssätt? Vi har pekat på förslag i vår motion. Jag kan tänka mig höjda bolagsskatter eller annat. Varför skall de arbetslösa vara solidariska med sig själva? Varför får inte vi andra vara solidariska?

Anf. 158 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Herr talman! När det gäller kvinnornas framtida arbetsmarknad var jag på väg att säga att det är klart att vi måste fullfölja Brytprojekten. Kanske inte att man när man är vuxen, utbildad och har ett jobb tvingas att bli någonting helt annat, utan fastmer att vi i yngre åldrar försöker att stimulera det intresse som finns hos flickor för teknik och naturve-

Prot. 1995/96:115
12 juli

***Fel! Okänt
växelargument.***

tenskap. Det intresset finns i låg ålder. Sedan händer det någonting som gör att det avtar. Därav den starkt könsuppdelade arbetsmarknaden.

Det finns också i propositionen 200 miljoner som kommuner och landsting kan använda för olika projekt som kommer att gynna framför allt kvinnor. Det kan t.ex. vara arbetstidsprojekt, försök med sextimmarsdag osv.

Jag vill också uppmärksamma Ingrid Burman på att när det gäller arbetstiderna finns det skrivningar om övertiden som jag tycker är viktiga. Vi skall ha samtal med parterna om det. Den övertid som vi har i dag motsvarar 60 000 jobb. Det är nog litet för mycket enligt mitt förmenande, även om jag också förstår att man inte kan förbjuda övertid.

Vi väntar på Arbetstidskommittén och jag vill lika litet som vår statsminister utesluta någon metod för att få bukt med arbetslösheten. Vi kommer säkert att se sådana förslag framöver.

När det gäller a-kassan har vi en uppgörelse med Landsorganisationen om att höjningen från 75 till 80 % skall finansieras inom a-kassasystemets ram. Jag håller med om det Ingrid Burman säger. Varför kan inte hon och jag få betala det? Det kan vi t.ex. göra inom a-kassasystemets ram genom en ökad finansieringsavgift. En måttlig höjning av finansieringsavgiften skulle ge ganska mycket pengar och vara en handling i solidaritet med de arbetslösa.

Anf. 159 BARBRO JOHANSSON (mp) replik

Fru talman! Arbetsmarknadsministern sade att fler skulle vara behövda. Min fråga gäller naturligtvis arbetstidsförkortningen som vi har pratat mycket om i dag. Nu föregrep arbetsmarknadsministern min fråga litet grand, men jag förstår att Margareta Winberg i alla fall inte har något emot att man så småningom inför en arbetstidsförkortning. Det är ett mål som de socialdemokratiska kvinnorna har drivit länge och som t.o.m. finns inskrivet i partiprogrammet.

Vi har sagt att en arbetstidsförkortning skulle kunna ge inkomster till staten på ca 20 miljarder kronor. Det skulle man enligt vårt förslag kunna sänka egenavgifterna till. Kan regeringen säga nej till detta om det ger fler människor jobb?

Arbetsmarknadsministern sade som svar till Ingrid Burman att man skulle kunna starta ett projekt med sextimmarsdag. I propositionen har 400 miljoner anslagits till jämställdhetsprojektet. Av de pengarna skulle man kunna ta till detta. Jag hoppas att det fullföljs i så fall.

Jag undrar också om arbetsmarknadsministern skulle kunna vara beredd att lagstifta om en begränsning av övertiden. Vi har i vår motion föreslagit en begränsning till 100 timmar per år.

Anf. 160 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Från min sida var avsikten med en arbetstidsförkortning att skapa en välfärdsreform och inte ett sätt att lösa problemet med arbetslösheten. Men det var i ett skede på 70-, 80- och början av 90-talen, när vi inte hade de höga talen för arbetslösheten som vi har i dag.

Det är klart att man måste tänka om och även titta på andra länder, t.ex. Tyskland. Man får titta efter om det har hänt någonting. Har det hjälpt att man har sänkt arbetstiden?

Men man behöver egentligen inte gå dit, man kan titta på den svenska historien. Det visar sig ju att en av flera faktorer som har gjort att vi i Sverige tidigare har kunnat skapa full sysselsättning är att vi successivt, på olika sätt, har sänkt arbetstiden från 48 till 45 till 40 timmar, men också att vi har utökat semestern, utökat föräldraledigheten osv. Det är klart att det har varit ett bidrag bland flera andra som har gjort fullsysselsättningssamhället möjligt. Det är klart att vi måste titta på det här.

Däremot tycker jag att sopåkarmodellen, som Barbro Johansson talade om tidigare, på sätt och vis är en signal om att man nu har givit upp möjligheten att åstadkomma arbete på annat sätt. Men i den ganska förskräckliga situation vi befinner oss i tycker jag att också sådana förslag måste prövas och tittas på, så att vi ser om de kan hjälpa till.

Anf. 161 BARBRO JOHANSSON (mp) replik

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Jag tycker att det känns uppmuntrande och positivt att arbetsmarknadsministern har den här inställningen. Vi hoppas att varannan damernas skall slå igenom inom socialdemokratin vad gäller den här frågan.

Jag skulle bara, eftersom jag har några minuter kvar, vilja vara litet ödmjuk inför hur mycket prognoser och sådant visar. Alf Henrikson har sagt:

När man minns hur tokigt man tänkt och hur fel man fått
och hur annorlunda det faktiskt i regel har gått
och hur världen har drabbats av sällsamma metamorfoser,
får man årligen mindre och mindre respekt för prognoser.

Därmed önskar jag arbetsmarknadsministern och övriga en trevlig sommar.

Anf. 162 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)
Fru talman! Jag tackar och önskar detsamma tillbaka.

Jag skulle vilja kommentera en sak som Barbro Johansson sade i sitt förra anförande. Hon ställde frågan om könsuppdelad statistik. Jag kan glädja Barbro Johansson med att det kommer i budgetpropositionen.

Jag vill också upplysa om att inom socialdemokratin har vi genomfört varannan damernas. Det som återstår nu är att politiken också i större utsträckning skall ha ett, man kanske inte får säga feministiskt, men ett kvinnoperspektiv. Det kommer säkert det också.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 163 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Arbetsmarknadsministern sade att hon hade en politisk prioritering av grupper som inte kommer först. Hon började med att räkna upp de arbetshandikappade som första punkt.

Men sanningen, fru talman, är att just för denna grupp har arbetsmarknadsministern föreslagit och genomfört försämringar vad gäller lönebidragsnivåer. Hon har t.o.m. försökt att dribbla bort ett riksdagsbeslut som innebar att man skulle undgå uppsägningar i ideella organisationer vad gäller arbetshandikappade. På den punkten har inte arbetsmarknadsministern gjort någon prioritering. Tvärtom, hon har försämrat förutsättningarna för de arbetshandikappade.

Den andra gruppen i hennes uppräkningslista var de långtidsarbetslösa. Just av de uppgifter vi har i dag ser vi att fler än någonsin är långtidsarbetslösa. Ser inte ministern? Ser inte hennes medarbetare? Hör man inte talas om hur det ser ut? Är man inte ute i verkligheten? Tar man inte del av statistik? Hur kan man säga att detta är de prioriterade områdena samtidigt som man för en helt motsatt politik?

Jag hörde i går, fru talman, partisekreterare Ingela Thalén, som ju också finns här i kammaren i dag, uttala sig i TV om a-kasseförslaget i propositionen. Hon sade då att det förslag regeringen lade fram var ett bra förslag. Instämmer arbetsmarknadsministern med detta också nu i efterhand? Underkänner hon därmed utskottets korrigeringar och det betänkande som ligger på riksdagens bord?

Anf. 164 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Får jag kommentera frågan om de arbetshandikappade först. Låt oss slå fast att Sverige har världens mest generösa system för arbetshandikappade. I år satsar vi 7,2 miljarder på särskilda åtgärder och 4,5 miljarder på Samhall. Därutöver går drygt 10 % av de 22,7 miljarder som satsas på andra konjunkturberoende åtgärder till arbetshandikappade. I internationellt perspektiv ligger vi väl framme.

Jag är mycket glad över det engagemang som både Kristdemokraterna och Folkpartiet har i den här frågan. Det tyder på att vi ändå har en gemensam människosyn. Det handlar verkligen om synen på människor och människors värde om också de som har något handikapp skall kunna komma ut och arbeta och tjäna pengar och även känna sitt värde.

Nu har jag tillsatt en utredning som med förtur skall behandla lönebidraget, så att vi kan få in det i budgetpropositionen. Vi vet att det står väldigt många i kö för att få komma in i detta system. Om vi behåller 90 % som tak har det visat sig att de ny tillströmmande stannas upp. Det blir inte lika lätt för nya att komma in.

Det finns också andra skäl för att titta över detta. En del myndigheter har missbrukat systemet litet grand, och det bidrar självfallet också till att andra som skulle ha behov av detta inte får del av det. Utredningen är tillsatt, den har just börjat arbeta, och lönebidragen kommer att finnas med i budgetpropositionen.

Anf. 165 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Poängen med mitt påstående var att ministern prioriterar vissa grupper. Jag kan bara konstatera att i praktisk politik har ministern agerat tvärtom – hon har alltså försämrat för de arbetshandikappade. Det är kontentan av den politik ministern för.

Återigen gäller det a-kassan. Jag hörde mycket tydligt i går Ingela Thalén säga i TV att förslaget som regeringen lagt fram om a-kassan och försämringarna på det området var ett bra förslag. Nu har arbetsmarknadsutskottet ändå i sitt arbete lyckats få bort de värsta avarterna i förslaget. Delar arbetsmarknadsministern Ingela Thaléns uppfattning att propositionen var ett bra förslag? Det innebär ju att hon underkänner det betänkande i denna fråga som nu ligger på riksdagens bord.

Till sist har jag en annan frågeställning. Sture Nordh sitter här. Han känner till situationen ute i kommunerna. Sänkningen av a-kassan från 80 till 75 % har nu lett till dramatiskt ökade socialbidragskostnader. Det finns statistik som visar på en mycket dramatisk ökning. Detta innebär att man urholkar ekonomin i kommunerna, vilket i sin tur innebär att kommuner och landsting förmodligen kommer att börja varsla och säga upp ännu fler.

Hur tänker arbetsmarknadsministern agera för att stoppa detta? Det är i kommuner och landsting som vi nu får alltfler uppsägningar och där antalet arbetslösa ökar. Vi har lagt fram ett annat förslag som skulle förhindra detta. Men vad säger arbetsmarknadsministern?

Anf. 166 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Vi prioriterar de arbetshandikappade. Vi gör det genom de summor som går till dem. Vi gör det också genom att försöka förändra systemet, och göra det mer flexibelt så att fler kan komma in. Vi vet att fler vill komma in, och vi tycker att det är rimligt och riktigt att den som vill skall kunna få ett arbete även om man är handikappad på något sätt.

Hur prioriterar regeringen kommuner och landsting? Till skillnad från den tidigare borgerliga regeringen har vi gjort ett avtal med kommuner och landsting som innebär att man i möjligaste mån skall undvika uppsägningar under 1997 och 1998. Jag tycker att det är litet förmåttat av Dan Ericsson att prata på det här viset. De stora avgångarna från kommuner och landsting skedde nämligen mellan 1991 och 1994. Ungefär 100 000 personers, företrädesvis kvinnors, anställningar upphörde då på det ena eller andra viset.

Det är självklart att vi pratar med vår utskottsgrupp och diskuterar bl.a. a-kassan. Den förändring – det var en – som handlar om att man gör vård av barn under två år och sjukdom överhoppningsbara i arbetsvillkoret var vi fullständigt överens om. Det betalas med en sjätte karenssdag, som vi också var överens om. Med den justeringen tycker jag, precis som Ingela Thalén säkerligen menade, att detta är ett bra förslag.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 167 KARL-GÖSTA SVENSON (m)

Fru talman! Regeringen har sent omsider kommit till insikt om att det var fel att återinföra dubbelbeskattningen av aktiebolagens vinster. Det aviserade förslaget är emellertid en halvmesyr, eftersom det endast omfattar onoterade bolag. Enligt propositionen är det inte möjligt att utforma ett förslag där lättningen ligger i bolagsledet, utan den kommer att läggas i ägarledet. Det betyder med andra ord att det i princip blir en återgång till det av den borgerliga regeringen genomförda förslaget.

Jag vill i detta sammanhang erinra om Anita Johanssons, Lars Hedfors, Göran Perssons och andra socialdemokraters onyanserade debatter när det gällde den borgerliga regeringens förslag om att slopa dubbelbeskattningen. Det var ingen hejd på falsarierna. Anita Johansson kommer väl ihåg hur man med emfas talade om slopade skatter för miljonärer. De dogmatiska och ohederliga inläggen var ju ett led i att vinna 1994 års val, men de var samtidigt ett fult påhopp på Sveriges företagare.

Återinförandet av dubbelbeskattningen har försämrat förutsättningarna för nya jobb. Tusentals jobb har gått förlorade. Förstår Anita Johansson vilken skada som denna opportunistiska politik har gett upphov till? Förstår hon att agerandet också gett uttryck för misstroende mot landets aktiva och blivande företagare?

Fru talman! Under mina elva år i riksdagen har jag vid mina kontakter med företrädare för små, medelstora och stora företag inte mött en sådan pessimism och oro inför framtiden som jag har erfarit under det här året. Budskapet från näringslivets företrädare har varit entydigt och klart. Det finns två klart dominerande skäl till denna oro; skattetrycket och den rigida arbetsrättslagstiftningen.

Jag förstår mer än väl denna oro. Det finns ingen tillstymmelse till långsiktighet i de förslag som regeringen mer eller mindre *ad hoc*-artat släpper ifrån sig. För precis en månad sedan ställde sig en majoritet i denna kammare bakom ett principförslag om en förlängning av arbetsgivarperioden vid sjukdom med ytterligare 14 dagar. Det innebär en indirekt skatthöjning med flera miljarder kronor eftersom arbetsgivaravgiften inte sänks i motsvarande grad. Även om kompensation skulle erbjudas finns det ett kompakt motstånd till denna förändring från små och medelstora företagare. Förslaget kommer dessutom att vara till hinder för de arbetslösa, eftersom de som ändå får chansen till ett jobb sannolikt i fortsättningen måste bevisa att de är kärnfriska.

Samma dag som principdebatten om en förlängd arbetsgivarperiod genomfördes här i kammaren offentliggjordes förslaget om sänkta socialavgifter med maximalt 30 000 kr per företag. Den ena handen ger medan den andra tar tillbaka med råge. Den politiska makten beslutar över huvudet på bl.a. våra företagare. Var finns helheten och långsiktigheten i politiken, Anita Johansson?

Fru talman! Jag är allvarligt oroad för den nonchalans som den politiska makten visar mot Sveriges företagare. Den tar inte deras bekymmer på allvar. I den proposition som av den borgerliga oppositionen tvingats fram till dagens debatt föreslår regeringen sammantaget en skatthöjning med nästan 1 miljard kronor. Det rimmar dåligt med de

små och medelstora företagens krav på sänkta skatter. Det är i grunden fråga om ett misstroende.

För någon vecka sedan offentliggjordes en departementsutredning om att man återigen skulle införa nya momsredovisningsregler. Utredningens förslag leder till nya försämringar för seriösa småföretag och till ytterligare hinder för att starta nya företag. Jag nämnde i debatten för någon månad sedan den misstro som framkommer i ett nyligen avgivet delbetänkande från Skatteflyktskommittén, där Socialdemokraterna tillsammans med Centern vill beröva företagarna deras fri- och rättigheter, och där nyckelorden från majoritetens sida är hot och tvång i stället för samverkan.

När det gäller arbetsrättslagstiftningen, som visserligen ligger utanför skatteutskottets kompetensområde, flyr regeringen från problemen. Ledarskapet i regeringen och partiet lyser med sin frånvaro. Det är beklämmande att ta del av socialdemokraten och fackpampen Kenth Petterssons agerande när det gäller 7-Eleven. Svensken är visserligen sedan lång tid tillbaka luttrad när det gäller socialdemokratisk regeringsiver och den politiska överhetens maktbegär över de enskilda människorna. Jag tror dock att ingen kunde drömma om att en facklig organisation skulle ställa upp sådana hinder i företagandets villkor som man gjort i 7-Eleven-fallet.

Motsvarande företagarfientliga inställning ger Stockholms socialdemokratiska finansborgarråd uttryck för genom att föreslå bojkott mot Coca-Colas storsatsning i Sverige och Stockholmsområdet.

Vem vill vara eller bli företagare under sådana premisser? Varför, Anita Johansson, talar Socialdemokraterna med dubbla tungor när det gäller företagens villkor i vårt land?

Fru talman! En miljon människor i vårt land saknar ett riktigt jobb. Arbetslösheten är rekordstor och tyvärr i stigande. Sedan 1970 har Sverige tappat 480 000 jobb i den privata sektorn. Jag vill i detta sammanhang påminna om att valvåren 1991 förlorade Sverige 1 000 jobb varje dag. Valvåren 1994, under den borgerliga regeringsperioden, tillkom 1 000 nya jobb varje dag. Nu är vi snart återigen i ruta noll. Den röd-gröna politikens effekter innebär att nu försvinner 1 000 jobb varje vecka.

Inför valet 1994 gjorde vi moderater sannolikt att den socialdemokratiska löftespolitiken skulle leda till skattehöjningar med ungefär 80 miljarder kronor. Socialdemokraterna, med Ingvar Carlsson i spetsen, avvisade detta och uttalade samtidigt i ett väljarbrev till tiotusentals hushåll att det första året skulle det röra sig om 3,7 miljarder kronor. I slutet av valrörelsen spädde Göran Persson på med ytterligare 13,3 miljarder kronor.

Nu vet vi svaret. Efter halva mandatperioden har skatterna i vårt land chockhöjts med de 80 miljarder som vi moderater förutsåg. Trots dessa enorma och skadliga skattehöjningar föreslår det ena statsrådet efter det andra nya skatter för att stärka sina revir. Vi hörde nyss i kammaren Margareta Winberg helt plötsligt ifrågasätta en ny skatt. Vart är Sverige på väg med den socialdemokratiska regeringen, och med Centerens hjälp?

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Effekterna av denna skattehöjarpolitik ser vi nu följderna av. Bidragsberoendet ökar för varje dag som går. Alltfler människor i vårt land kan nämligen inte längre leva på sin lön eller pension. Arbetslösheten stiger. Den ekonomiska tillväxten faller dramatiskt. Alltfler bedömare talar nu om nolltillväxt.

I det aktuella väljarbrevet uttalade Ingvar Carlsson: ”Vad skulle vi ha för intresse av att chockhöja skatterna? Det ger varken fler jobb eller bättre ekonomi för Sverige totalt sett”.

Fru talman! Detta uttalande kan jämföras med vad Göran Persson uttalade i en frågedebatt med Bo Lundgren strax efter regeringsskiftet 1994: ”Skatter skall ses som ursprunget till allt ont, och en sänkning av skatterna ses som lösningen på alla problem. Detta är intellektuellt torftigt, internationellt prövat och fiaskoartat som resultat.”

Nu har även Göran Persson fått krypa till korset. I proposition 222 medger han att återinförandet av dubbelbeskattningen försämrat förutsättningarna för nya jobb. I propositionen medger han också att det finns en viss tvekan hos utländska investerare att välja Sverige som investeringsland och att ett skäl kan vara att skattereglerna gör det svårt att locka kvalificerad utländsk personal till Sverige. Han avser därför att för sådana personer införa lättnader vid beskattningen.

Men i samma proposition aviserar han också en skärpt beskattning på de egna medborgarnas höga kompetens och kunskap genom ett försämrat inflationsskydd, och i dagarna har det tydligt framgått att Socialdemokraterna vill växla värnskatten mot en permanent ny skatt som skall kallas avgift. Var finns logiken?

Vi har under snart ett år haft en icke-regering i Sverige. Carlsson inledde sin avveckling under sommaren 1995. Persson har sedan tillträdet flytt från de viktiga framtidsfrågorna. Det går inte att prata ner arbetslösheten. Det krävs en förändrad politik för att skapa förutsättningar för nya jobb. Den borgerliga oppositionen har till slut tvingat fram en motsägelsefull proposition, som tyvärr inte innehåller de nödvändiga förslag som behövs för att vända den negativa utvecklingen i vårt land. De åtgärder som regeringen och Centern föreslår kommer inte att leda till att den totala arbetslösheten minskar.

Fru talman! Från Moderat håll har vi under den hittillsvarande oppositionstiden försökt förmå Socialdemokraterna till nytänkande. Ännu ser vi inte några långsiktiga förändringar. Vi har med hänsyn till den passivitet som präglat regeringen Persson när det gäller att ta itu med den rekordhöga arbetslösheten presenterat ett omfattande program för fler riktiga jobb. Det utgår från övertygelsen att företagandet måste sättas högst på dagordningen och att skapa förutsättningar för enskilda människor att kunna leva på sin lön eller pension.

Vi föreslår därför ett stort antal skattesänkningar i kombination med utgiftsminskningar för att förbättra företagarklimatet och för att skapa förutsättningar för enskilda människor att själva i högre grad kunna hantera sin vardag.

Under behandlingen i finansutskottet har den borgerliga oppositionen lagt fram ett gemensamt program i 19 punkter för att skapa förutsättningar för en halvering av den totala arbetslösheten. Det präglas av

konsekvens och målinriktning. Förutsättningar skapas därmed för en långsiktig tillväxt och ett avsevärt förbättrat företagarklimat.

Fru talman! Det krävs en kraftfull opinionsyttring för att skapa en förändrad politik i vårt land som sätter företagande, familjens förmåga att hantera sin vardag och kampen mot den sociala segregationen främst. Det är en politik som förutsätter enskilda människors frihet och ett förtroende för vad familj och företagande kan uträtta. Det krävs med andra ord en engagerad kamp för ökat välstånd. Men det krävs också ett ökat engagemang för företagande. Det är sannerligen hög tid att vi börjar älska våra företagare.

Anf. 168 KARIN PILSÄTER (fp)

Fru talman! När det stod klart att det inte skulle komma någon sysselsättningsproposition i maj samtidigt som arbetslösheten steg tiondel för tiondel tyckte vi i Folkpartiet att riksdagen i stället måste ta initiativet. Vi väckte en motion. Tack vare det och andra initiativ presades den här diskussionen fram. Trots att det sades att regeringspropositionen egentligen var klar var den tydligen inte det. Men Göran Persson sträckte ut en hand till Olof Johansson. Nu har de återigen jobbat snabbt några dagar och nätter. Resultatet blev två propositioner.

Det är många sidor där tidigare aviserade förslag läggs fram en gång till. Några nyheter aviseras för senare utredning, men väldigt litet är konkret. Socialdemokraterna och Centern har återigen kokat ihop en gemensam soppa. Men om man skall göra en kulinarisk liknelse är den kokt på gamla rester, inköpslistor och litet spik. När man lyssnar på dessa diskussioner tycks det för Socialdemokraternas och Centrerns företrädare vara viktigare vem som är kock än vad soppan innehåller. Precis som för Werner och Werner tycks "en lille en" vara ledstjärnan.

Fru talman! Även om jag skojar litet i debatten är grundfrågan ändå på djupt allvar. Skall arbetslösheten kraftigt minska genom många nya jobb behöver vi ett företagsklimat och praktiska och ekonomiska villkor för företagandet som gör att människor vågar och kan satsa på att starta, driva, expandera och förverkliga sina drömmar och idéer. Ibland kan det från en del företrädare låta som att sänkta skatter är allt som behövs. Givetvis är det mycket mer än så. Men eftersom den här debattrundan handlar om skattepolitiken uppehåller jag mig konkret vid den. Skatternas utformning, nivåer, betalningsvillkor och övrigt regelverk är mycket betydelsefullt. För att företagen skall kunna fungera behöver vi både generella och en del riktade skattesänkningar och förenklingar.

Konkret har man från majoritetens sida samlat sig till ett par stycken "en lille en" i den här propositionen. Man föreslår sänkt stämpelskatt för fastighetsöverlåtelse. Vi accepterar det. Inte för att vi tror att det får fart på byggandet, utan därför att det i denna katastrofala arbetsmarknadssituation är angeläget att underlätta rörlighet för människor. Nu är inte tid att säga nej till de förslag som trots allt kommer fram, även om det behövs mycket mer. Vi vänder oss mot tanken att detta skulle gynna nyproduktionen genom att priserna drivs upp. Vi tror

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

att regeringen som tur är har tänkt helt fel på den här punkten. Apropå soppa på en spik är väl detta en beställning från byggfacket.

Man har också samlat sig till att föreslå litet förskjutningar av bilbeskattningen, och vi accepterar även det. Men det lär knappast ge några nya jobb. Man föreslår en höjning av tobaksskatten. Det är inte för att skapa nya jobb, även om det vore logiskt, utan det är naturligtvis för att finansiera och för att man tycker att det är dåligt med tobak och vill ha ner den konsumtionen. Vi säger självfallet även ja till detta.

Vi säger också ja till att avskaffa det skattemässiga särskilda gynnandet av sparande i allemansfond. Men det kräver att de särskilda placeringsreglerna också samtidigt tas bort.

Utöver detta hade det behövs väsentligt radikalare grepp. I dagens Expressen försöker man att spalta upp vad de olika partierna föreslår. Felaktigt hamnar då i Centern/Socialdemokraterna-spalten avskaffande av dubbelbeskattningen. Det är vi i Folkpartiet som föreslår det tillsammans med de övriga borgerliga partierna. Majoriteten vill återkomma med ett förslag om att delvis avskaffa dubbelbeskattningen.

I propositionen står att det gäller mindre och medelstora företag. Per-Ola Eriksson sade tidigare här i dag att det gäller onoterade företag. Erik Åsbrink har sagt att det inte är så. Vi väntar med spänning på besked på den här punkten. Men från Folkpartiets sida är vi helt på det klara med att det handlar om att ta bort dubbelbeskattning för allt aktiesparande. Annars leder det till snedvridning. Det kan bli förmånligt att notera eller att inte notera. I grunden handlar det om att riskvilligt sparande inte skall beskattas dubbelt så hårt som riskfritt sparande. Dessutom är det väldigt ofta så att pengarna skall ut från de gamla, stora, noterade företagen för att kunna satsas i de nya och framväxande, dvs. onoterade, företagen.

Fru talman! Kanske är det fler än jag om ibland associerar till småpojkers sandlådegnabb när man hör företrädare för Centern och Socialdemokraterna: Ni får inte leka på vår gård; min pappa är polis. I varje fall är det ofta så för Socialdemokraterna att liknelserna hämtas från barnböckernas värld. Jag tänker också göra det.

Regeringens ständiga jakt på företagens pengar bl.a. i form av höjda arbetsgivaravgifter, förlängda sjuklöneperioder, tidigarelagda momsinsbetalningar och mycket annat kommer mig att tänka på Pippi Långstrump. Persson och Åsbrink liknar faktiskt rätt mycket Dunder-Karlsson och Blom som alltid försöker att komma åt Pippi Långstrumps guldpengar i kappsäcken. Nu har Olof Johansson och Per-Ola Eriksson hastigt iklätt sig rollen som poliserna Kling och Klang, som tämligen resultatlöst försöker att rädda Pippis pengar genom en mycket blygsam arbetsgivaravgiftssänkning och justering av momsinsbetalningsreglerna. Vi vet att det i sagan alltid är Pippi själv som räddar kappsäcken och löser problemen.

I verkligheten kan inte företagarna använda Pippi Långstrumps metoder. Företagarna kan t.ex. inte strunta i att betala skatt innan de har fått betalt av kunderna. Men det behövs många av Pippi Långstrumps egenskaper för att klara sig som företagare. Man behöver entusiasm, kunnande, engagemang, uthållighet, styrka, uppfinningsrikedom, med-

mänsklighet och mycket mycket annat, och så måste det vara. Men det räcker inte alltid i dagens Sverige. Det skulle inte behöva vara på det viset. Mitt råd till Dunder-Persson är att titta litet mindre efter företagarnas guldpengar och litet mer efter det som kan göra att företagandet fungerar även för dem som inte ens har någon kappsäck, utan behöver riskkapital från annat håll. Det är bara så vi kan nå vårt mål, dvs. att den totala arbetslösheten skall halveras.

Fru talman! Vi politiker kan inte, i alla fall väldigt sällan, besluta fram jobben. Vi kan bara skapa förutsättningar. Men de allra flesta är väl i dag ändå överens om att många nya jobb skulle kunna komma fram i tjänstesektorn i vid bemärkelse. Då menar jag allt från att stressade husmödrar som jag kan köpa städhjälp till rockartister som Ace of Base.

Därför föreslår vi en riktad skattesänkning i form av sänkta arbetsgivaravgifter i tjänstesektorn och hel befrielse under en försöksperiod för s.k. hushållstjänster. En del kallar det föraktfullt för pigjobb, och det smärta mig väldigt djupt.

Centern och Socialdemokraterna kom tidigare överens om en skattereduktion för det som jag med samma terminologi skulle vilja kalla drängjobb. Man var övertygad om att en skattereduktion skulle göra att fler människor valde att anlita "vit" arbetskraft från seriösa företag för att göra jobb i hushållet i stället för att välja "svartjobb", göra det själv eller strunta i det helt och hållet. Men det gällde förstås en mansdominerad och befintlig sektor som haft det svårt – byggsektorn. Att nu göra det samma för en sektor som kanske blir kvinnodominerad, och som knappt finns, är tydligen helt omöjligt.

Vi tycker att det är bättre att satsa skattereduktionen och stora riktade skattesänkningar på en sektor som skulle kunna växa fram. Vi ser det gärna som en sorts starta-eget-bidrag till en hel bransch. Att sänka arbetsgivaravgifterna ordentligt i tjänstesektorn och införa en skattereduktion för vanliga hushållstjänster skulle också vara genomförbart omedelbart, och det finns därför med bland våra reservationer, som vi har yrkat bifall till.

Till sist, fru talman, vill jag för protokollet notera att det på grund av ett förbiseende av flera av oss i Folkpartiet inte finns med någon folkpartist på reservationen som gäller skatteavdrag för yrkesfiskare. Många företrädare för Folkpartiet har drivit den idén i årtal, och självfallet stöder vi den. Jag yrkar därför bifall till reservation 46.

Vi liberaler har i dag framför allt velat fokusera dels på att målet måste vara att halvera den totala arbetslösheten, vilket kräver en annan inriktning på politiken, dels på det som skulle vara genomförbart omgående. Jag har därför nu enbart tagit upp frågor som faller inom den ramen. Det gäller ett förbättrat företagarklimat och tillväxtfrämjande skattesystem med förändringar som går att besluta om nu.

Jag står självfallet bakom alla Folkpartiets reservationer, men stöder utöver nr 46 bara dem som Anne Wibble redan har yrkat bifall till.

(Applåder)

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 169 PER ROSENGREN (v)

Fru talman! Hur kan skattepolitik påverka sysselsättningen? Det finns två doktriner i detta avseende. Det finns den moderata borgerliga att sänka skatter automatiskt leder till en högre sysselsättning och lägre arbetslöshet. Men det finns också en annan doktrin som vi ställer oss bakom, nämligen att skatterna är ett fördelningspolitiskt instrument som gör att man kan ta från mindre konsumtionsbenägna medborgare och ge åt mer konsumtionsbenägna medborgare. På det sättet skapar man en efterfrågan på arbetskraft. Det är faktiskt det vi skall försöka debattera här i dag. Hur skall vi skapa en efterfrågan på arbetskraft?

Jo, den skapar man genom att företagen får mer att göra. Man ser till att hemmamarknaden blir starkare och att företagen får en större efterfrågan på sina produkter. Hur gör man då det?

Att i det läget lämna stora skattesänkningar åt höginkomsttagare och företag på olika sätt gynnar inte den politik som har till syfte att skapa en efterfrågan på arbetskraft – tvärtom, skulle jag vilja säga. Vad som behövs i dag är en röd skatteväxling. Det innebär de facto att man tar från dem som har ganska mycket och ger till dem som har mindre. De som har mindre är mer konsumtionsbenägna. På det sättet får vi en bättre utveckling av ekonomin.

Det behövs också en grön skatteväxling – en skatteväxling som innebär att vi går mot ett samhälle som blir mer uthålligt. Det pågår ett arbete i Skatteväxlingskommittén, och det kommer ett betänkande. Vi ser väldigt positivt på en hårdare beskattning på miljön. På det sättet kan man också se till att vi får en lägre beskattning på arbetskraften, och därmed skapa förutsättningar för en uthållig ekonomi.

Den moderata doktrinen bygger på att företag automatiskt anställer mer folk bara för att kostnaden för att anställa blir lägre. Så är det ju inte. Visa mig den företagare som anställer mer folk bara för att kostnaden blir lägre, om inte efterfrågan på hans produkter ökar! Jag tror inte att man skall underskatta företagarna så till den milda grad att tro att de medvetet drar på sig kostnader som inte behövs. Nyanställningar sker när efterfrågan ökar och produktionen inte klaras med de anställda som redan finns. Det har inte så stor betydelse om arbetsgivaravgifterna är 1, 2 eller 3 % högre eller lägre.

Frågan är naturligtvis varför Socialdemokraterna nu aviserar att man vill ta bort värnskatten. Vi vet ännu inte huruvida det blir en avgift, som K-G Svenson säger. Förhoppningsvis kommer Socialdemokraterna att backa och hålla kvar det som har kallats värnskatt, dvs. en liten extra beskattning i den statliga skatten.

Vi menar att man redan nu skulle kunna sänka skatten för låginkomsttagarna genom att justera grundavdragen. Vi skulle kunna höja grundavdragen för de lägsta inkomsterna och faktiskt ta bort grundavdraget för den statliga taxeringen. Det skulle ske en ganska snabb omfördelning. Det skulle heller inte påverka marginalsatterna i någon större utsträckning. Det har vi föreslagit under lång tid. Det kanske blir den linjen Socialdemokraterna väljer. Det välkomnar vi i så fall. Vi ser med spänd förväntan fram emot det socialdemokratiska förslaget till ersättning av värnskatten. Vi tror, precis som K-G Svenson och Mode-

raterna, att det kommer att behövas. Om vi skall klara den offentliga ekonomin och statsfinanserna måste vi ha inkomster som balanserar de utgifter vi har.

Det är också väldigt viktigt med stabila regler på skattesidan, både vad gäller företagsbeskattning och personbeskattning. Ge besked så fort som möjligt, helst tidigt i höst, om hur ni skall ha det med värnskatten, så att folk vet vad som gäller!

När det gäller företagsbeskattningen kan jag säga att de nya energiskatterna har diskuterats förut. Vi har haft den debatten. Vi tycker fortfarande att man skall vara litet mer försiktig. Det finns utrymme att höja bolagsskatten från 28–30 %. Flera företrädare för industri och andra företagsorganisationer förordar faktiskt den lösningen. Det är bättre att beskatta vinster än att beskatta omsättningen eller göra andra manipulativa åtgärder.

Vi menar också att man skulle kunna införa en värnskatt på företagen. På vinster t.ex. över 50 miljoner skulle man kunna ta 5 % extra. Det skulle ge ett tillskott till statskassan, och det skulle visa att situationen är ganska allvarlig.

Vi har föreslagit att man skall göra någonting åt dubbelbeskattningen. Vi vidhåller att det skall göras på företagssidan. Jag har svårt att se problemen eller att det skulle vara omöjligt. Jag tror att det finns möjligheter att ordna så att dubbelbeskattningen försvinner på företagssidan.

I samband med detta vill jag också ta upp riskkapitalavdraget. En av de största flopparna på företagsbeskattningens område som denna kammare har gjort var att införa riskkapitalavdraget. Det vore intressant om Socialdemokraternas företrädare under en halv minut kunde ge sina synpunkter på det nyligen införda riskkapitalavdraget, som vi har beslutat skall upphöra.

Socialdemokraterna vill nu sänka egenavgifterna på de första 600 000 med 5 %. Vi tycker att det är ett ganska stort läckage när man låter alla företag få detta. Varför inte låta det gälla företag med mindre än 50 anställda? Det förslaget skulle vi i så fall kunna instämna i. Men vårt förslag är naturligtvis ännu bättre: att man tar bort egenavgifterna på de första 40 000 kronorna för egenföretagare. Det skulle verkligen gynna en ökning av sysselsättningen, framför allt av företagandet.

De konkreta förslagen när det gäller stämpelskatten säger vi nej till. Den tillfälliga nedsättningen tror vi inte kommer att skapa ett enda nytt arbete. Däremot kanske borttagandet av accisen kan skapa en större optimism i samhället. Men vi tycker också att fordonsskatten måste förändras. Man måste beskatta bilar med en hög bensinförbrukning på ett annat sätt än man gör i dag.

Däremot tycker vi att det är bra att det kommer en översyn av reglerna på tjänstesektorn. Vi har avsatt 5 miljarder för att genomföra förändringar på den privata tjänstesektorn. Vi har också avsatt 5 miljarder för den offentliga sidan – kommuner och landsting.

Slutligen vill jag yrka bifall till reservationerna 15 och 35.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 170 RONNY KORSBERG (mp)

Fru talman! Under huvudtiteln Lång dags färd mot natt har debatten nu kommit till kapitlet Skatteutskottets runda. Här har i dag gjorts en hel del utvecklingar i olika ämnen. Här har blickats bakåt och framåt, men jag skall försöka hålla mig till det som den här rundan handlar om, nämligen skattepolitiken.

Varför nu denna något raljanta inledning? Jo, därför att jag tyvärr inte kan komma ifrån en lätt känsla av cynism i hela den här tillställningen, att man inte i första hand bekymrar sig om de arbetslösa, utan att detta är ett slags spel för galleriet: Vem är det som har initiativet, vem kommer med bra och dåliga förslag, vem gör något och vem gör inte något? Jag skall försöka hålla mig till skatteområdet och ta det här på allvar när vi nu ändå har samlats.

Dessa förslag, som kanske är framtvingade eller som ändå fanns och lades fram någon månad tidigare än vad det var tänkt – på vilket sätt påverkar de sysselsättningen, på vilket sätt bidrar de till möjligheten för arbetslösa i Sverige att få ett jobb? Jag tänker då både på de konkreta förslag som vi nu skall fatta beslut om och på de aviserade förslagen.

Om man tittar på i första hand de direkta förslagen litet uppifrån finner man att där inte finns så mycket som man definitivt kan påstå kommer att skapa nya jobb. Förslagen präglas av en mycket stor osäkerhet. Ta t.ex. förslaget om att sänka stämpelskatten, som kostar ungefär 3 miljarder. Vilka analyser ligger bakom påståendet att detta skulle skapa jobb genom att man bygger nya hus? Är det så enkelt att en sänkning av stämpelskatten, som är en mycket liten del av kostnaden när man köper ett hus, skulle sätta i gång något slags byggboom eller åtminstone röra om på ett sätt som skulle skapa sysselsättning? Vi är från Miljöpartiets sida oerhört tveksamma till den typen av åtgärder.

Jämför detta med kostnaden för det som man från Centerpartiet här har kallat ett påbörjande av skatteväxlingen, där man växlar ungefär 2 miljarder eller någonting runt 1 ‰ av BNP. Om man nu bekymrar sig om fastighetsmarknaden, varför ger man sig då inte på fastighetsskatten, som man har lovat? I dag har en massa människor faktiskt inte råd att bo kvar i sina hus. I stället säger Thomas Östros i medierna att vi skall bromsa upp det här förslaget, dvs. man skall skjuta problemet framför sig. Det är ingen lösning. Om ni nu vill göra något på fastighetsmarknaden, så gör det ni har lovat, och experimentera inte med den här typen av förslag, som förmodligen inte kommer att leda till ett enda nytt jobb!

Sedan uppehåller man sig en del kring bilmärknaden i Sverige. Bilindustrin skall ge oss nya jobb. Vi kan inte se det som något annat än ett utslag av traditionell industripolitik, som jag tror att vi måste vänja oss av med om vi skall komma någonstans med att öka sysselsättningen. Här vill man t.ex. slopa försäljningsskatten och höja fordonsskatten. Till vilken nytta då? Vem i denna kammare – eller ute i landet – tror att denna förändring kommer att skapa jobb i Sverige? Och vad har det för andra effekter?

Vad man borde göra, om man nu bekymrar sig om bilmarknaden, är ju att se till att förändringarna blir sådana att vi får ned bensinförbrukningen. Om man vill ändra beskattningen på bilområdet skall man naturligtvis se till att utsläppen från bilarna påverkas.

Det finns tre sätt att göra det: att se till att vi får fram snålare motorer, att se till att man kör mindre och att se till att man byter bränslet. Genom att använda skatteverktyget inom bilsektorn på ett sådant sätt skapar man förändringar i kostnadsrelationerna mellan olika bränslen, och man skapar incitament för att utveckla nya bilmodeller. Det skapar däremot jobb! Här har man i stället koncentrerat sig på ägandet av bilarna och flyttar om kostnaderna där. Vi är ytterst tveksamma till om detta över huvud taget kommer att ha någon effekt på sysselsättningen.

Sedan aviserar man ett förslag om att förmånsbeskattningen på bilar skall minska. Men det är väl inte en minskning av beskattningen av bilismen som vi behöver för att skapa nya jobb! Det är ju beskattningen av arbete som är problemet – det är ju den beskattningen som är för hög. Det vore kanske bättre att vi koncentrerade oss på att se till att vi har råd att minska den skatten, och det gör man genom att höja skatten på det vi vill bli av med – energi och ändliga råvaror.

Ett tredje område som berörs i skattehänseende är företagsamheten. Låt mig säga direkt att vi är väldigt positiva till mycket av det som sägs i det här betänkandet. Jag skall inte bara stå här och gnälla eller raljera. Men om vi håller oss till skatteområdet måste vi ändå, som jag sade inledningsvis, fråga oss: Vad får det här för effekt totalt sett? Vi är mycket positiva till att man inriktar sig på småföretagsamheten. I det sammanhanget vill jag passa på att yrka bifall till reservation 49, som handlar om just företagssatsningar.

Men låt oss ta förslaget om att göra sig av med en del av dubbelbeskattningen. Det kanske inte i första hand är de ekonomiska effekterna av det som gör att vi tycker att det är ett bra förslag, utan det är att det är en mycket viktig signal om att det är okej att vara företagare här i landet, att det är okej att sysselsätta sig själv och andra, att det är okej med självtillit. Det tror vi är viktigt, och vi ser fram mot att få ta del av hur ett sådant förslag kan utformas. Om det sedan skall finansieras på det sätt som aviseras får vi väl återkomma till och debattera när vi ser förslagen konkret.

Sedan till förslaget om sänkt arbetsgivaravgift med 5 %, det som åtminstone Centerpartiet kallar för en start på skatteväxlingen. Vi är naturligtvis positiva till att man genomför den här förändringen – det har vi tjuvat om i åratal: Minska skatten på arbete och höj den på energi och råvaror. Men man blir litet tveksam när man ser denna oerhörda försiktighet från majoritetens sida.

Låt mig läsa några rader ur skatteutskottets yttrande i den här frågan. I och för sig konstaterar man att det är väldigt viktigt att de indirekta lönekostnaderna reduceras och att det går snabbt, men man bedömer att det inte är möjligt att snabbt skapa ett underlag för allmän skattelättnad genom system med skatteväxling. Det är något slags osäkerhet och motsägelse i det här yttrandet. Jag vet inte om det andas motvilja eller oförmåga att förstå det enkla och självklara i att skatterna

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

faktiskt styr hur företagen agerar när det gäller att investera – om man investerar i arbete eller i maskiner.

Är det Socialdemokraterna eller Centern som tvekar, eller båda? Det spelar kanske inte så stor roll. Det intressanta är väl om detta verkligen är startpunkten för en ordentlig skatteväxling. Det hjälper nämligen inte med dessa små marginella justeringar. Det är, som jag sade, positivt om den här starten kommer till stånd, men det krävs mer. Det krävs ett nytt sätt att se på hur vi använder skatteinstrumentet för att skapa förutsättningar för sysselsättningen.

Det måste till rejäla förändringar i kostnadsbilden när det gäller skatten på arbete. Den måste sjunka ordentligt, drastiskt. Vi har lagt fram förslag som handlar om en skatteväxling på ungefär 100 miljarder. Det är ändå en ganska liten del av de totala skatteintäkterna i det här landet. Detta skall ske under ett antal år och naturligtvis inte under ett eller två år. Men inget annat parti, framför allt inte regeringsmajoriteten, har andats något om att detta kan vara en väg att gå, att man skall ta rejäla tag, att man skall förflytta beskattningsunderlaget och se till att skattebasen i framtiden i huvudsak blir energi och råvaror i stället för arbete. Det handlar också om den styreffekt som en sådan förändring av skattesystemet skulle innebära.

Låt oss hoppas att det nu är på det sättet! Vi hade naturligtvis sett att man redan nu hade tagit chansen att göra ordentliga förändringar i skattestrukturen. Låt mig bara sammanfatta det här inlägget när det gäller skatteförslagen i betänkandet och deras förutsättningar att på något aktivt sätt påverka sysselsättningen! Det är ändå därför vi är här. Det är därför som förslagen läggs fram.

Jag är ytterst tveksam till att dessa förslag kommer att ha någon som helst effekt på sysselsättningen. Man kan naturligtvis alltid hoppas och tro. Framtiden får utvisa hur det blir. Men, som sagt, jag är mycket tveksam. Om det beror på att detta är ett hastverk eller på att det finns en oförmåga är ganska ointressant. Jag tror inte att de arbetslösa bekymrar sig så mycket om varför. De har nog för länge sedan resignerat när de har följt den här debatten och hört dessa förslag.

Jag har inte mycket mer att tillägga. Vi får se om debatten framöver kan bringa klarhet i hur man egentligen ser på möjligheten att använda skatteinstrumentet i framtiden för att skapa jobb.

Anf. 171 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)

Fru talman! Det har snart gått två år sedan Sverige fick en socialdemokratisk regering. När nu halva mandatperioden har gått kan det vara lämpligt att summera vad de socialdemokratiska regeringarna har gjort på skatteområdet. En fråga som naturligen infinner sig är på vilket sätt förändringar på skatteområdet, dvs. skattehöjningar, positivt har bidragit till nya jobb.

Den huvuduppgift som Socialdemokraterna gick till val på var, som bekant, att minska arbetslösheten. I den ekonomiska partimotionen i maj 1994 skrev Socialdemokraterna att det går att föra en politik ”som pressar ner den öppna arbetslösheten till under fem procent redan under nästa år”. I valmanifestet skrev Socialdemokraterna: ”En socialdemo-

kratisk regering kommer att pröva nya grepp för att stimulera företagen till nyanställningar. Vi vill underlätta för företag att expandera och nyanställa. Stödet till nyanställningar måste göras riktat, så att det verkligen leder till nyanställningar.” Var finns dessa förslag? De finns i alla fall inte hos regeringen.

Sedan valet 1994 har regeringen genomfört massiva skattehöjningar på löpande band utan att fundera på hur det påverkar sysselsättningen.

Under 1995 höjdes skatterna med 40 miljarder, och under 1996 höjs skatter med 22 miljarder. Vidare innebär de beslut som riksdagen med all sannolikhet kommer att fatta här i kväll att skatterna höjs med totalt 14 miljarder 1997 och lika mycket 1998. Totalt innebär det skattehöjningar i storleksordningen 90 miljarder kronor under mandatperioden. Det är ungefär tre gånger så mycket som Socialdemokraterna vågade visa upp i valmanifestet från augusti 1994. De skattehöjningar som är särskilt skadliga är de som har genomförts på arbete och som påverkar sysselsättningen mycket negativt. Exempel på sådana skattehöjningar är höjda arbetsgivaravgifter, återinförd dubbelbeskattning och höjd inkomstskatt. Enbart dessa skattehöjningar uppgår till 21 miljarder kronor under 1995.

De små skattelättnader som nu föreslås i propositionen skall ses i ljuset av de tidigare massiva skattehöjningarna. De små ljusglimtar på skatteområdet som finns i propositionen beträffande arbete är bl.a. en reducerad arbetsgivaravgift med 2 miljarder kronor och ROT-avdrag på 1,5 miljarder.

Men samtidigt som dessa skattelättnader införs kommer nya skattehöjningar på hushåll och företag, t.ex. ej fullt inflationsskydd i skatteskalen och en begränsad uppräkningsbrytpunkten samt en begränsad avsättning till periodiseringsfond och en förlängd arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen. Skattehöjarsjukan har således inte gått över. Regeringen tar med den ena handen och ger med den andra och verkar fullständigt sakna en strategi för sina åtgärder. Det är vidare märkligt att Centerpartiet kan ställa upp på en proposition som inte tar ett helhetsgrepp om arbetslösheten.

De som får betala för regeringens handlingsförlamning är de arbetslösa som nu blir fler för varje vecka. Det är självklart ett gigantiskt misslyckande för Socialdemokraterna som i valrörelsen sade att ”jobben, jobben, jobben” var den viktigaste frågan och som lovade att den socialdemokratiska regeringen skulle pressa ned arbetslösheten tiondel för tiondel. Så blev det inte.

Fru talman! Regeringen anför i propositionen under avsnittet *En skattepolitik för arbete* att ett viktigt mål för skattepolitiken är att etablera ett stabilt regelverk som skall ge förutsägbara förutsättningar för företagen. Kristdemokraterna instämmer i denna ambition.

Tyvär kan vi konstatera att huvuddelen av förslagen i propositionen antingen är temporära eller att man har bytt en skatt mot en annan. Detta skapar just den oförutsägbarhet som skadar en positiv, långsiktig och stabil utveckling.

Den turbulens som det talas om i propositionen har regeringen själv åstadkommit genom sina ideologiskt betingade återställare tillsammans

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

med Vänsterpartiet hösten 1994. Kristdemokraternas yrkanden tar sikte på en bättre kontinuitet och långsiktighet än den som regeringen har föreslagit. Vi avvisar förslag som ytterligare urholkar skattereformen och höjer skatten på företag.

Kristdemokraterna anser att skattepolitiken måste ges en sådan inriktning att det totala skattetrycket sänks, främst genom att skatten på arbete sänks. Kristdemokraterna stöder regeringens förslag att sänka arbetsgivaravgifterna men anvisar en annan finansiering. Därutöver är det angeläget att den del av tjänstesektorn som riktar sig till de privata hushållen får skattelättnader som leder till utveckling och expansion. Vårt förslag är att man skall genomföra en kraftfull sänkning av skatten på arbete i den del av tjänstesektorn som riktar sig till de privata hushållen. Även de skattebelastningar på sparande och kapitalbildning som försämrar förutsättningarna för investeringar måste åtgärdas. Tillgången på riskkapital måste bli bättre. Kristdemokraterna anser inte att risksparande skall beskattas hårdare än det relativt riskfria banksparandet. De nya reglerna för företagens momsinsbetalningar som gäller ny tidpunkt för redovisning och inbetalning av mervärdesskatt måste rivs upp. Företagsstöden bör ses över och sänkas i utbyte mot sänkta arbetsgivaravgifter. Detta är nödvändigt för att tillväxten skall kunna ta fart.

Jag står självfallet bakom samtliga kristdemokratiska reservationer men yrkar endast bifall till reservation nr 5.

Anf. 172 ANITA JOHANSSON (s)

Fru talman! För oss socialdemokrater är den viktigaste politiska uppgiften att lösa problemet med arbetslösheten. Nu går vi från ord till handling med ett konkret program. Redan i vårt valmanifest hösten 1994 talade vi klart och tydligt om Sveriges allvarliga ekonomiska läge för svenska folket.

Det finns en risk att våra barn och barnbarn får det sämre än den generation som jag själv tillhör. I den uppgörelse som vi socialdemokrater nu träffar med Centern visar vi på politisk kraft och handling. Därför är det bra, fru talman, att riksdagen nu diskuterar och beslutar om åtgärder för att komma till rätta med arbetslösheten.

I det åtgärdsprogram som nu behandlas har som vanligt skatterna en stor och viktig betydelse.

Fru talman! ”Politik är att vilja”, som Olof Palme så bra uttryckte det. Därför ett stort tack från min sida till Centerpartiet och speciellt till Rolf Kenneryd för det konstruktiva arbetet med våra förslag från skatteutskottet. Det känns bra både för det svenska folket, och inte minst för våra företag, att det finns två partier som vill något och tar ansvar för den ekonomiska politiken och därmed också för sysselsättningen.

Svenska folket kan skatta sig lyckligt över att slippa moderat skattepolitik. Det finns, fru talman, långtgående skillnader mellan oss socialdemokrater och högern när det gäller synen på skattepolitiken. I vårt yttrande till finansutskottet föreslås många viktiga förändringar på skatteområdet just för att främja tillväxt och därmed sysselsättning.

Karl-Gösta Svenson och övriga moderater anser att skattesänkningar har ett egenvärde och menar att skatterna är det främsta problemet i den svenska ekonomin. Vi socialdemokrater ser skatterna som ett sätt att finansiera vår välfärd. Hur skulle vårt välfärdssamhälle se ut om moderaterna fick igenom sina skattesänkningar som nu, i detta betänkande, uppgår till 60 miljarder kronor?

Vad innebär då våra förslag i den proposition vi nu diskuterar? Det föreslås en tillfällig nedsättning av stämpelskatten i syfte att minska transaktionskostnaderna vid köp av fastigheter. Stämpelskatten sätts ned till en tredjedel vid förvärv av fast egendom och tomträtt under tiden den 12 juni till den 31 december. Vi förutsätter att det utrymme som nu skapas genom denna budgetsänkning inte tas i anspråk för att t.ex. höja mäklararvodena eller fastighetspriserna. Enligt majoritetens mening kan en sänkning av stämpelskatten på fastigheter underlätta en återhämtning inom byggsektorn, som drabbats hårt av den stora arbetslösheten.

Fru talman! Vi föreslår också ett skifte från försäljningsskatt till fordonsskatt i syfte att stimulera till en förnyelse av våra bilar. Försäljningsskatten på personbilar slopas i miljöklasserna 1 och 2 och sänks till 2 000 kr i miljöklass 3 med verkan från den 12 juni i år, och givetvis skall de som betalat den gamla skattesatsen efter detta datum få pengarna tillbaka. Fordonsskatten höjs med 50 % för personbilar och med 15 % för dieslbilar av årsmodell 1994 eller äldre. Höjningen träder i kraft den 1 oktober 1996. Det blir också en ändring i bilskrotninglagen.

Som vanligt går moderaterna emot även detta skatteförslag. Miljöpartiet yrkar också avslag vilket jag tycker är konstigt. Jag tycker att vi borde ha samma syn på detta, och inte minst av miljöhänsyn borde vi göra allt för att förbättra vår ganska gamla bilpark.

Den parlamentariska kommittén KOMKOM har fått tilläggsdirektiv för att göra principiella överväganden av hur de ekonomiska förutsättningarna inom kommunikation kan användas som styrmedel för våra trafikpolitiska mål, och det tycker jag är bra. En särskild utredare har fått i uppdrag att undersöka vilka avväganden mellan olika slag av skatter som kan vara lämpliga ur miljösynpunkt, och det tycker jag också är bra. Den låga nivån på bilförsäljning som vi har i vårt land är inte bra, och nu måste vi ta krafttag för att få i gång bilförsäljningen – för miljön, för trafiksäkerheten och inte minst för sysselsättningen inom bilindustrin. Det har faktiskt varit många grabbar från Volvo som har ringt och sagt: Äntligen! Med det förslag som nu ligger på riksdagens bord kan det faktiskt bli det en prissänkning på omkring 5 %. Utskottet har föreslagit att denna lagändring skall gälla från den 11 juni och har därmed bifallit en motion från Socialdemokraterna och Centern om ändrat datum.

Utskottet tillstyrker också att tobaksskatten höjs med 15 %. När jag läste moderaternas motion på skatteområdet, så kom en stilla undran. Har de glömt att yrka avslag, kors i taket, tänkte jag, en skattehöjning som moderaterna ställer sig bakom – det är inte var dag man får uppleva detta.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

I propositionen föreslås att de särskilda skattelättnaderna för sparandet i allemansfonderna slopas 1997. Även på detta område har moderaterna och kristdemokraterna yrkat avslag. Majoriteten i skatteutskottet konstaterar att skattelättnaderna för allemansfonderna utgör ett avsteg från principen om en neutral beskattning. När de gynnsamma reglerna återinfördes 1995 skedde det mot bakgrund av att det var stora uttag från fonderna 1994. Detta hade sin grund i det höga ränteläget, och det tänker jag återkomma till, Karl-Gösta Svenson. Med detta ställer sig riksdagen nu bakom en neutral beskattning av sparandet i allemansfonderna.

Regeringen avser att föreslå en lättnad i beskattningen av onoterade aktiebolag från den 1 januari 1997. Utformningen skall regeringen ta ställning till efter det att Företagsskatteutredningen lämnat sitt förslag som förväntas vara klart i slutet av denna månad. Ett stort utrymme har avsetts för denna skattelättnad, 3,5 miljarder kronor. Avsikten är att riskkapitalavdraget skall slopas. Samtidigt skall avdragsrätten för avsättning till periodiseringsfond begränsas från 25 % till 20 % av inkomsten. Även på detta mycket generösa förslag yrkar moderater, folkpartister och kristdemokrater avslag. Som vanligt föreslås att dubbelbeskattning avskaffas helt. Riskkapitalavdraget behålls eller, helst av allt, förstärks.

Vi socialdemokrater och centerpartister delar regeringens uppfattning att det är angeläget att förbättra villkoren för mindre och medelstora företag och därmed skapa förutsättningar för en expansion för ökad sysselsättning i dessa företag. Vi föreslår en rad åtgärder för att göra det enklare för näringsidkare. Det är viktigt att kunna få förenklingar inom företagsbeskattningen, det tycker vi i majoriteten. Många småföretagare jag träffat efterlyser förenklingar när det gäller skatte- och avgiftsbetalningar, och på detta område återkommer regeringen.

Till hösten kommer också förslag till nedsättning av social- och egenavgifterna.

Så, fru talman, till den omdebatterade frågan om tjänstebeskattningen, pigavdraget, det som debatterats mest på det området. Jag tycker själv att det är bra att regeringen nu skall tillsätta en utredning och göra en översyn av beskattningen inom tjänstesektorn. I propositionen anförs att de senaste decenniernas starka expansion inom denna sektor visar att den privata tjänstesektorn inte behöver skattelättnader eller andra stimulanser för att expandera, men låt oss få detta utrett, och låt oss få ett bra underlag. Det kan finnas andra åtgärder som kan vidtas än bara de s.k. ROT-avdragen.

I den moderata motionen föreslås sänkning av socialavgifterna och att löneavgiften avvecklas. Moderaterna ifrågasätter om moms över huvud taget skall tas ut på hushållstjänster. Folkpartiet kräver att arbetsgivaravgifterna sänks med 7 %. Inkomstbortfallet bör finansieras genom sänkt företagsstöd. Det skulle vara bra, tycker jag, om Karin Pilsäter kunde tala om i dag vilka stöd som skall sänkas. Skatteutskottets majoritet instämmer i regeringens bedömning att det är viktigt, trots strama budgetrestriktioner, att de indirekta lönekostnaderna reduceras. Vi delar också uppfattningen att åtgärderna skall inriktas på små

och medelstora företag. Även inom den privata tjänstesektorn får detta en motsvarande stimulans.

Vårt förslag till nedsättning av arbetsgivar- och egenavgifter beräknas kosta 2 miljarder kronor, 2 000 miljoner kronor.

Den aviserade nedsättningen riktar sig till alla sektorer och i första hand till små och medelstora företag.

Jag vill understryka att alla de förslag som vi har ställt oss bakom har finansierats fullt ut. De är också godtagbara ur fördelningspolitisk synpunkt.

Vi är alltså beredda att satsa stora pengar till de små och medelstora företagen. Vi kommer också att satsa över 1 000 miljoner kronor på bilindustrin för att stimulera den inhemska aktiviteten. Det kommer vi att finansiera genom att höja inkomstskatten med 800 kr för oss som har det gott ställt.

Fru talman! När jag är ute på möten är det ofta människor som ställer frågan: Hur skall jag kunna vara med och bidra till att minska arbetslösheten, jag som har en bra lön och jag som har ett arbete? Det är bl.a. detta som vi socialdemokrater har ställt oss bakom.

Fru talman! Det finns mycket mer i betänkandet, men jag nöjer mig med detta och yrkar bifall till utskottets hemställan och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 173 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik

Fru talman! De skattesänkningar som ni föreslår kommer ni att ta igen med råge, Anita Johansson, vilket jag nämnde i mitt tidigare anförande.

Utan en gnutta självkritik tar Anita Johansson upp det förhållandet att Socialdemokraterna i valrörelsen lovade att arbetslösheten snabbt skulle sjunka med 5 % om ni fick regeringsmakten. Efter halva mandatperioden har vi en rekordhög arbetslöshet, och den stiger. Varför vill ni inte inse att den förda politiken leder fel? Varför tar ni inte konsekvenserna av era misslyckanden? Hur kan Anita Johansson i denna situation vara med och fatta beslut om att höja produktionsskatten på el, vilket leder till färre jobb? Vi hörde under debatten om arbetsmarknadspolitiken att de 1 800 anställda i Vargön Alloys i Vänersborg kan förlora sina jobb på grund av det förslaget. Varför utökar ni i denna situation den tid som arbetsgivaren skall betala sjuklön med 14 dagar? Det är en indirekt skattehöjning på flera miljarder för alla företagare. Och det är synnerligen allvarligt för små och medelstora företag.

Anf. 174 ANITA JOHANSSON (s) replik

Fru talman! När vi socialdemokrater återfick regeringsansvaret hösten 1994 fick vi ta hand om ett land i ett moras som man kallar det. Bl.a. hade K-G Svenson varit sakkunnig i Finansdepartementet under tiden. Vi har i dag hört Erik Åsbrink redogöra för hur ränteutvecklingen såg ut under den tiden, hur budgetunderskottet såg ut, om hur arbetslösheten steg, men jag skall inte upprepa dessa siffror. Vad gjorde ni moderater när ni var i regeringsställning? Jo, ni sänkte skatterna för

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

höginkomsttagare och andra. Men ni brydde er inte ett dugg om de arbetslösa.

Det som vi har gjort sedan vi fick tillbaka regeringsmakten är att försöka få ordning på det här landets ekonomi. Och äntligen kan vi se ett litet ljus borta i tunneln, K-G Svenson. Man skulle kunna säga: Surt sade räven om rönnbären. Vi lägger nu fram en proposition på riksdagens bord där vi föreslår ordentliga skattesänkningar för små och medelstora företag. Vi föreslår rejäla subventioner, eller vad man skall kalla det, till svensk bilindustri för att vi skall få fart på den. Vi sänker skatten för husköp. Jag tycker att K-G Svenson verkar vara allmänt sur och litet störd över att vi socialdemokrater tillsammans med Centern nu lägger fram så här många bra förslag för svensk industri och svensk företagsamhet på riksdagens bord.

Anf. 175 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik

Fru talman! Jag är inte sur. Jag är allvarligt oroad för de hundratusentals människor som är arbetslösa och som vill ha ett jobb i dag. Arbetsmarknadsministern sade i sitt anförande att ett av de viktigaste kriterierna för ett jobb var att man skulle kunna leva på sin lön. De skattehöjningar på 80 miljarder som ni har genomfört under denna tid har ju inneburit att alltfler människor inte kan leva på sin lön eller sin pension efter skatt. Vad gör Anita Johansson åt detta? Det är ju ett allvarligt samhällsproblem. Hur skall ni åstadkomma dessa förändringar med dessa förslag? Var kommer de nya jobben med era förslag? Ni har ju plockat in skatter. De frågor som jag ställde till Anita Johansson om det var stora skatter som påverkade jobben direkt på företagen fick jag inget svar på. Märk väl att valvåren 1994 och när vi lämnade regeringsmakten tillkom tusentals jobb per vecka. Nu förlorar vi tusen jobb i veckan.

Anf. 176 ANITA JOHANSSON (s) replik

Fru talman! Jag trodde att K-G Svenson hade klart för sig att en stark ekonomi faktiskt är en förutsättning för att man skall kunna bekämpa arbetslösheten. Det är det som vi gör just nu. Jag kanske inte är som alla andra, men jag tycker att det är mycket bra att vi har fått denna proposition och att vi är här mitt i juli för att diskutera dessa bra förslag som har kommit från vår regering. Jag går inte på – och det tror jag inte att svenska folket heller gör – Moderaternas skattesänkarpolitik. När man studerar era dokument och motioner kan man konstatera att det inte bara är fråga om de 60 miljarderna som jag talade om i mitt anförande, utan det handlar om 250 miljarder i skattesänkningar, och det handlar om åtskilliga miljarder i skattesänkningar ute i kommunerna. Hur skulle vår välfärd se, hur skulle skolan se ut, hur skulle barnomsorgen se ut, och hur skulle äldreomsorgen se ut om det blev en moderat skattepolitik som fick styra? Jag är glad över att ni inte är riktigt ensamma på högerkanten.

Anf. 177 KARIN PILSÄTER (fp) replik

Fru talman! Det är bra att åtminstone Anita Johansson från majoritetssidan tycker att det är bra att vi jobbar här. Det är i varje fall någon. Jag tycker också att det är bra. Och jag tycker att det hade varit ännu bättre om det hade varit litet mer substans i det som Anita Johansson inledde med, nämligen att ni nu går från ord till handling i ett konkret program. Nedsättningen av stämpelskatten vid fastighetsöverlåtelser och förändringarna av beskattningen på bilar är väl knappast ett konkret program för att knäcka massarbetslösheten. Det hoppas jag verkligen att Anita Johansson inte tycker. Jag hoppas att hon tycker att det är en ganska liten del i det hela.

Anita Johansson sade att det i alla fall finns två partier som vill något, nämligen Centerpartiet och Socialdemokraterna. Jag vill därför ställa en fråga till Anita Johansson: Vad vill Centerpartiet och Socialdemokraterna när det gäller dubbelbeskattningen, och vad är det ni vill när det gäller tjänstesektorn? I propositionen står det nämligen bara om utredningar som skall genomföras.

Anf. 178 ANITA JOHANSSON (s) replik

Fru talman! Jag sade ungefär som jag sade i mitt tidigare anförande: Surt sade räven om rönnbären. Vi har faktiskt sagt att vi skall lägga 3,5 miljarder kronor på dubbelbeskattningen. Vi kommer att lägga 1 miljard kronor för att se till att det blir omsättning på de svenska bilarna här i landet.

Vi kan i dag konstatera att vi faktiskt får beröm i en annons i Dagens Industri i dag för att vi nu går från ord till handling när det gäller just småföretagarna och dubbelbeskattningen och annat, enligt ett papper som jag just fick från Sverre Palm. Det kan väl vara något att suga på.

Anf. 179 KARIN PILSÄTER (fp) replik

Fru talman! Lindebergs revisionsbyrå, som har satt in den här annonsen – jag har inte läst tidningen, men jag har fått annonsen i ett brev – kanske inte är lika bra som vi som är litet mer tränade att läsa propositioner att se skillnad mellan vad som är konkreta förslag, vad som är beslut och vad som är aviseringar. Vi har ju inte sett något. Jag återkommer till min fråga: Vad är det ni vill? Det måste ni väl ändå veta. Jag tycker inte att man kan säga att det innebär att man vidtar stora åtgärder genom att sänka bilaccisen, vilket leder till en ökad omsättning av bilar.

Det är knappast några stora subventioner, som Anita Johansson sade, till svensk bilindustri. Om det vore så skulle det vara ett bra ämne för att minska företagsstödet. Vi har även andra förslag. De blev noggrant genomgångna i de andra utskotten under våren.

Till sist vill jag bara påpeka att sänkningen av stämpelskatten enligt regeringens proposition är ägnad att driva upp fastighetspriserna. Det står uttryckligen där, så jag hoppas att det är hela regeringspartiets åsikt.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 180 ANITA JOHANSSON (s) replik

Fru talman! Som jag sade tidigare tycker jag att det är många bra förslag i den proposition som vi nu behandlar. Jag har upplevt under hela debatten att framför allt företrädarna för trekoalitionen Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna har varit sura. Det är kanske därför att man i en annons i Dagens Industri talar om att vi nu går från ord till handling och gör någonting åt sysselsättningen. Många av förslagen, som just rör skattepolitiken, tror och hoppas jag skall främja sysselsättningen i vårt land.

Anf. 181 PER ROSENGREN (v) replik

Fru talman! Jag har fem frågor till Anita Johansson.

För det första: Är det rimligt att en utebliven höjning av brytpunkten skall finansiera sänkningen av beskattningen av förmånsbilar?

För det andra säger utskottsmajoriteten att utskottet ser avvägningsproblemen mellan efterfrågestimulans och fortsatt budgetsanering som mycket svåra att lösa. I propositionen nämns tre åtgärder för att förbättra efterfrågesituationen: försäljningskatten på motorfordon avskaffas, förmånsbeskattningen av tjänstebilar sänks och stämpelskatten reduceras.

Finns det inte någon anledning att vidta några ytterligare åtgärder för att öka efterfrågan?

Är det inte onödigt att sänka socialavgifterna för alla företag? Borde man inte begränsa? Nu får även storföretag, de som inte behöver det, en nedsättning av socialavgiften. Är det nödvändigt?

När det gäller stämpelskatten är det så som Karin Pilsäter säger, att ändringen är till för att höja priserna på begagnatmarknaden, för att minska avståndet mellan nyproduktion och äldre hus. Där har nog Anita Johansson missuppfattat situationen.

Sedan råder jag Anita Johansson att läsa resten av annonsen i Dagens Industri. Där står om arbetsrätten och även om andra saker. Ställer sig Anita Johansson bakom också de delarna i annonsen? Man får lov att vara väldigt försiktig med vad man tar till sig och vad man får beröm för.

Anf. 182 ANITA JOHANSSON (s) replik

Fru talman! Jag tycker att det hade varit klädsamt om Per Rosengren hade läst på förslagen litet noggrannare. Jag tycker att det var bra att Vänsterpartiet hösten 1994 var med oss socialdemokrater och ställde upp för den politik som vi då lade fast i kammaren. Det hade också varit klädsamt om Vänsterpartiet någon gång hade kunnat vara med oss och fattat litet impopulära beslut.

Jag ställer naturligtvis inte upp på det som står i annonsen om arbetsrätten, men jag tänkte ändå att jag skulle tala om att det finns företagare som tycker att vi går från ord till handling. Jag ställer mig givetvis bakom det som Göran Persson i dag sade när det gäller arbetsrätten.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 183 PER ROSENGREN (v) replik

Fru talman! Jag förstår inte vad Anita Johansson menar med att vi inte ställer upp på impopulära beslut. De beslut om 14 miljarder som vi var med om att fatta i saneringsarbetet var verkligen ganska tuffa. Det har lagt grunden för saneringen av statens finanser.

Jag vill också påpeka att det står i den annons som Anita Johansson har tillgång till att det var bra att man tog sitt förnuft till fånga när det gäller momsinsbetalningarna. Där köpte ni vårt förslag. Det är bra. Det finns ytterligare saker i propositionen där ni har gått oss till mötes. Det är bra. Det gäller t.ex. socialavgifterna. Men ni har inte gått oss tillräckligt till mötes. Ni kunde förändra era förslag ytterligare så att ni kom närmare oss. Det skulle vara bättre för sysselsättningen. Ni borde komma med någonting som gör att vi får en bättre efterfrågan i landet. Då får vi också efterfrågan på arbetskraft och tar itu med sysselsättningsproblemen i landet.

Anf. 184 ANITA JOHANSSON (s) replik

Fru talman! Då kanske vi gemensamt kan jobba vidare. Jag tycker att det viktigaste nu är att vi alla gör så gott vi kan och använder våra kloka huvuden till att få bukt med den stora arbetslösheten. Det är det den här debatten och besluten i dag handlar om.

Anf. 185 RONNY KORSBERG (mp) replik

Fru talman! Det var trist att Anita Johansson inte har fler repliker. Jag ville kommentera det miljövänliga i bilskatteförändringarna. Sänker man försäljningsskatten på bilar gynnar det naturligtvis större och tyngre bilar, och klodioxidutsläppen ökar. Det är vad som tyvärr händer just nu.

Jag hade tänkt fråga Anita Johansson någonting betydligt viktigare. Hon säger i sitt anförande att skatter har stor betydelse för sysselsättningen. Det var bra sagt, och jag delar den inställningen. Men jag skulle vilja fråga Anita Johansson – det kan hon tyvärr inte svara på – om hon tror att de framlagda förslagen verkligen leder till ökad sysselsättning. Jag var i mitt anförande något pessimistisk och tveksam till att det blir så. Det skulle ha varit intressant att höra den optimistiska prognosen över hur många jobb dessa framlagda skatteförslag skulle ge Sverige.

Anf. 186 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds) replik

Fru talman! Det blir inte mycket av debatt då den man begär replik på har slut på taletiden. Men jag skall ändå säga något kort om dubbelbeskattningen av aktier.

När riksdagen beslutade år 1990 att ta bort dubbelbeskattningen gjorde man det efter grundliga överväganden. Det var lämpligt att få en enkelbeskattning. Men sedan kom man genom ett beslut ifrån den lagstiftningen, vilket inneburit att man beskattar sådant kapital med 51 %, jämfört med 30 % skatt på risksparande i bank. En sådan skattelagstiftning försvårar självklart för företagen att få in riskkapital. Vid en expansion behövs det för att skapa nödvändiga arbetstillfällen.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

En annan negativ effekt av dubbelbeskattningen är inlåsningsen. Det är i allra högsta grad angeläget att få till stånd en sådan situation där man kan flytta medel för investeringar mellan gamla branscher och företag med större framtidsmöjligheter. I motsats till vad som anförs i propositionen gäller inlåsningseffekterna i stor utsträckning de stora och vinstrika börsföretagen. Den fråga som vi får återkomma till och som jag ville ställa till Anita Johansson är: Anser socialdemokraterna verkligen att inlåsningseffekterna och andra negativa effekter med dubbelbeskattningen enbart gäller onoterade bolag? Det får vi återkomma till.

Regeringen förutskickar i propositionen att man skall återkomma med förslag om lättnader av dubbelbeskattningen för onoterade bolag i januari 1997. Men detta är inte tillräckligt. Vi kristdemokrater anser att riksdagen snarast bör fatta beslut om avskaffande av dubbelbeskattningen för samtliga bolag. Detta är finansierat i våra ekonomiska mot-ioner.

Anf. 187 ESKIL ERLANDSSON (c)

Fru talman! Den svenska ekonomin måste vårdas. Varför det? kanske någon undrar. Jo, Sveriges ekonomi lägger grunden för att få fram resurser som kan stimulera näringslivet och därmed tillväxten. Att vårda svensk ekonomi är den viktigaste förutsättningen för att framgångsrikt kunna bekämpa arbetslösheten. Om inte budgetunderskottet elimineras och inflationen fås ner kan vi inte förvänta oss att vare sig skattesänkningar eller utgiftsökningar får avsedd effekt varken för sysselsättningen eller för tillväxten. Skattesänkningar och utgiftsökningar leder då bara till högre räntor och sämre betingelser för hela den svenska ekonomin och därmed till färre jobb.

Förtroendet för svensk ekonomi håller på att återupprättas. Det får inte på något sätt äventyras. Det är nu särskilt viktigt att den nedåtgående räntetrenden inte motverkas och att vi åstadkommer uthållig balans i statens finanser.

Centerpartiet och Socialdemokraterna har under ett drygt år samarbetat omkring den ekonomiska politiken. Samarbetet har varit framgångsrikt, det får vi alltfler bevis på.

Alla de som har skanderat ut sitt misstykke kan nu konstatera att viktiga resultat har uppnåtts. Sedan det ekonomisk-politiska samarbetet inleddes i april förra året har t.ex. räntorna gått ned med omkring 3,5 procentenheter och kronan stärkts med 15–20 procentenheter gentemot EU-valutorna. Alla låntagare, företag såväl som hushåll, tjänar på den här utvecklingen. Investeringsviljan stimuleras, och vi alla innehavare av svenska kronor har blivit rikare i förhållande till vår omvärld.

Inflationen ligger nu på en mycket låg nivå. Det är utomordentligt viktigt att vi kan bryta den trend med alltför höga inflationstal som Sverige har haft alltför länge.

Det centrala är att vi i fortsättningen också kan kontrollera inflationsutvecklingen. En viktig förutsättning för detta är att löneökningarna generellt sett blir måttliga för att bättre stämma överens med vår till-

växttakt och med löneutvecklingen i våra främsta konkurrentländer. Annars riskerar fler anställda att förlora sina jobb.

Centerpartiet går nu vidare tillsammans med socialdemokraterna med målet att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. Det är ett djärvt men nödvändigt mål för att kunna vända utvecklingen för alla människor som i dag känner misströstan och förtvivlan.

Sysselsättningspropositionen löser inte problemen med arbetslösheten helt och hållet, men den är ett första steg till ökad sysselsättning, ökat företagande och ökad framtidstro.

I dagens sysselsättningspaket satsar vi på företagen och företagandet bl.a. genom att arbetsgivaravgiften sänks med 5 % på en lönesumma upp till 600 000 kronor. Vi föranstaltar om lättnader i dubbelbeskattningen för de onoterade bolagen, vilket kommer att stimulera riskkapitaltillförseln i landet.

De sänkta arbetsgivaravgifterna i kombination med de sedan tidigare beslutade energiskattehöjningarna och förslaget i denna proposition om en avfallsskatt innebär en milstolpe i svensk politik, enligt mitt förmenande. Skatteväxlingen slog igenom i det politiska arbetet. Centerpartiet skall göra allt för att Sverige skall gå längre och längre i detta avseende. Vi vill vidareutveckla och fullfölja arbetet med att skapa ett samhälle med både ekonomisk och ekologisk helhetssyn. Kretsloppssamhället rymmer tillväxt och en betydande del av de nya jobb som vi så väl behöver i landet.

Så till några konkreta s.k. skarpa förslag i övrigt, som Anita Johansson på ett förtjänstfullt sätt har redovisat för.

Stämpelskatten vid förvärv av fast egendom och tomträtter nedsätts temporärt för att stimulera en ökad rörelse på fastighetsmarknaden.

Bilaccisen – försäljningsskatten – avskaffas och växlas över i höjd fordonsskatt, vilket självfallet stimulerar nybilsförsäljningen och därmed en förnyelse av bilparken som är en av Europas äldsta i genomsnitt.

Tjänstebilsbeskattningen förändras och kommer att innehålla en rörlig kostnad för privat körning, vilket är en bra miljöåtgärd. Den totala beskattningen sänks dessutom något.

I samband med vårpropositionen började rykten att florerat om att O- och OTC-listade aktier skulle förmögenhetsbeskattas. Det slås i denna proposition fast att så inte blir fallet. För oss centerpartister har det hela tiden varit en självklarhet att så inte skulle vara fallet.

De åtgärder som föreslås är finansierade fullt ut. Dessa åtgärder tillsammans med offensiva miljöåtgärder och en delvis ny arbetsmarknadspolitik där t.ex. kommunerna ges ett betydligt större inflytande i arbetslöshetsbekämpningen, vilket för övrigt är en decentraliseringsåtgärd, ger förutsättningar för en ökad sysselsättning och tillväxt i Sverige.

Jag är fullständigt övertygad om att ord måste övergå i handling för att vi skall ha en chans att pressa tillbaka arbetslösheten. Det finns dessvärre inga patentlösningar, men för den skull tänker vi i Centerpartiet inte sticka ned huvudet i sanden. Vi är glada över att vi har kunnat medverka till att konkreta åtgärder nu vidtas som ett första steg på rätt

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

väg. Hädanefter skall dessutom arbetsmarknadsläget stämmas av varje halvår. Dessa avstämmningar kommer vi att ta på största allvar.

Anf. 188 PER ROSENGREN (v) replik

Fru talman! Anser Eskil Erlandsson och Centerpartiet att nedsättningen av stämpelskatten är det mest effektiva sättet att använda 2–3 miljarder kronor på för att öka efterfrågan i samhället?

Hade det inte varit bättre att begränsa nedsättningen av de sociala avgifterna för företag med upp till 50 anställda och på det sättet se till att periodiseringsfondavsättningen fick ligga kvar på 25 % för enskilda firmor och handelsbolag? Hade man då inte mera gynnat små och medelstora företag än detta läckage som ni nu står bakom?

Anf. 189 ESKIL ERLANDSSON (c) replik

Fru talman! När det gäller stämpelskatten är det konstaterat att omsättningen på fastighetsmarknaden har varit extremt låg under ett antal år, vilket har gjort att många av de branscher som är beroende av att det är omsättning på fastighetsmarknaden inte har fått den omsättning i sina företag som de har haft under tidigare decennier när omsättningen har varit normal. Jag tänker då på hantverksyrket.

När någon byter bostadsrätt, lägenhet eller ett hus krävs det en hel del större och mindre åtgärder. Samma sak gäller för komplettering av möbler och liknande. Självfallet påverkar sådana saker. Ur den synvinkeln är detta alltså ett skarpt förslag som jag tror kommer att bidra till en ökad sysselsättning.

När det gäller de sociala avgifterna kan man konstatera att vi måste ha lagar beslutade av denna kammare som är utformade på ett sådant sätt att de är lätta att kontrollera och hantera både för de myndigheter som arbetar under regering och riksdag och för de företag och organisationer som skall tillämpa lagstiftningen. Detta är alltså förutsättningen som vi har att arbeta utifrån när vi skapar lagar på skatteområdet och på andra områden.

Anf. 190 PER ROSENGREN (v) replik

Fru talman! Vi får väl tro att detta med stämpelskatten kan komma att påverka. I första hand handlar det om priserna på begagnat.

Vårt förslag att man skall befria de första 40 000 kronorna från egenavgifter när det gäller enskilda firmor och handelsbolag skulle lätt finansieras. Det är ett mycket enkelt förslag som tidigare har lagts fram här i kammaren.

Anf. 191 KARIN PILSÄTER (fp) replik

Fru talman! Vi får alla ofta brev från människor och företagare runt om i vårt land. Alla har de något som de vill framföra. Jag tänkte bara vidarebefordra innehållet i ett av dessa brev till Eskil Erlandsson. Brevet kommer från en kvinnlig företagare i Huddinge som ligger i närheten av där jag bor. Hon skriver:

”Det är med stor förtvivlan, irritation och en känsla av hopplöshet jag författar detta brev. När skall landets politiker förstå att beslut rö-

rande företagande måste fattas med utgångspunkt från förståelse för och insikt i hur företag har det? Skall vi förväntas bidra till ekonomisk tillväxt och skall vi våga nyanställa och växa måste spelreglerna vara sunda.”

Sedan fortsätter brevskriverskan att berätta om de nya momsinsbetalningsreglerna som gör att man måste jaga pengar för att betala moms i stället för att jaga kunder så att man kan expandera och anställa fler människor:

”Omsättningsgränsen höjs och debatten tystnar. Många av mina kollegor andas ut men de tänker då inte på: Vem garanterar att inte gränsen inte sänks igen? Det framgår mycket tydligt att de av Sveriges politiker som är beredda att säga ja till en höjd gräns inte anser principen vara mer fel än att den kan gälla för vissa. Det skrämmer mig.”

Sedan ställer brevskriverskan frågan till mig:

”Vad råder du oss att göra för att snarast få en förändring till stånd för att återfå de gamla reglerna?”

Det är denna fråga som jag skulle vilja vidarebefordra till Eskil Erlandsson och Centerpartiet. Vad råder ni den här kvinnan till?

Anf. 192 ESKIL ERLANDSSON (c) replik

Fru talman! När det gäller småföretagsamheten vill jag påstå att jag känner den verksamheten ganska så väl inifrån.

Så över till den konkreta frågan om momsinsbetalningarna. Det är i sig inget självändamål att förändra de insbetalningsregler som har gällt sedan tidigare. I motsats till en del andra partier här i kammaren ser vi ju till att finansiera de förslag som vi ställer upp på. Så var det när förändringen genomfördes när det gällde steg 1. Vi var alltså tvingade att plocka fram pengar för att finansiera de åtgärder som vi och socialdemokraterna ville genomföra.

Det blev ju sådana konsekvenser, speciellt för små företag, att vi fick ta litet tillbaka. Vi lyckades hitta pengar så att vi kunde genomföra förändringar och lindringar i insbetalningsreglerna för de mindre företagen. Självfallet skulle jag vara den förste att önska att vi kunde gå tillbaka till det gamla. Men i motsats till en del andra partier här i kammaren vill vi finansiera de förslag som vi ställer oss bakom, och det kan vi inte med det statsfinansiella läge som för närvarande råder i landet.

Anf. 193 KARIN PILSÄTER (fp) replik

Fru talman! I stället för att inveckla mig i några mer debatter här skall jag be att få önska er alla en trevlig sommar, och jag hälsar också från Anita Johansson.

Anf. 194 RONNY KORSBERG (mp) replik

Fru talman! Jag skall också begränsa mig. Men jag antar att Eskil Erlandsson står bakom de förslag som ligger. Vi kanske från honom och Centern kan få den optimistiska prognos som jag efterlyste från Anita Johansson. Hur många nya jobb tror ni att de skatteförslag som ni nu står bakom kommer att ge?

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 195 ESKIL ERLANDSSON (c) replik

Fru talman! Jag avstår från spekulationer i det hänseendet, för oaktat om jag eller någon annan gör ett uttalande i frågan blir det nämligen inget annat än spekulationer. Men vi skall trots allt skapa förutsättningar för ett ökat företagande och en ökad tillväxt i landet med de skarpa förslag som framläggs.

När jag ändå har ordet skulle jag emellertid vilja passa på att fråga Ronny Korsberg hur han kan påstå att det inte innebär någon miljöförbättring att mönstra ut den gamla bilparken, som ju är ett av förslagen i propositionen.

Anf. 196 RONNY KORSBERG (mp) replik

Fru talman! Jag konstaterar att Eskil Erlandsson är en försiktig general. Han är kanske inte så optimistisk som Anita Johansson var. Han kanske snarare tillhör den falang som jag själv tillhör och är något tveksam till om förslagen egentligen får den avsedda effekten.

Jag hinner nog tyvärr inte utveckla tanken på miljövänligheten i förslaget.

Anf. 197 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds) replik

Fru talman! Regeringen föreslår i propositionen en nedsättning av sociala avgifter. Det innebär ju i sig ett erkännande av det som för många är en självklarhet, att höga skatter i sig motverkar tillkomsten av jobb. Den sänkning av arbetsgivaravgiften som föreslås är så liten att den knappast kommer att få någon markant effekt i termer av nya jobb. Maximalt innebär förslaget en sänkning av företagens skatter, oavsett storlek, med 30 000 kr per år och maximalt 9 000 kr för egenföretagare. Denna lindring är så marginell att småföretagare inte kommer att få råd att nyanställa. För större företag är sänkningen ännu mer marginell, eftersom företagen samtidigt med detta får sänkt avsättningsmöjlighet till periodiseringsfond. Slutsatsen för min del blir att dessa förslag knappast leder till fler arbeten.

Jag vill ställa en fråga till Centerpartiet: Anser Centerpartiet att denna sänkning räcker för att stimulera till nyanställningar och att det inte bara innebär litet mer pengar i fickan på företagarna? Vill ni verkligen inte gå längre än så?

Anf. 198 ESKIL ERLANDSSON (c) replik

Fru talman! Självfallet hade vi önskemål om att gå längre på den inslagna vägen, bl.a. att fullfölja skatteväxlingen mera fullt ut, så att säga. Men jag måste säga till Michael Stjernström, precis som jag sade till Karin Pilsäter tidigare, att i motsats till en del andra partier finansierar vi de åtgärder och de förslag som vi står bakom. I det här fallet har det alltså inte varit möjligt att finna en större finansiering så att vi kan gå vidare med det som vi i sak och i sig skulle vilja fullfölja.

Anf. 199 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds) replik

Fru talman! Då tycker jag att Eskil Erlandsson och jag skall vara överens om att gå vidare på den här vägen och arbeta för att få kraft-

fulla stimulanser i framtiden, för det här är bara början. Jag tror personligen inte att det kommer att leda till nyanställningar, men det är i rätt riktning.

Det som Eskil Erlandsson sade, att det inte finansieras av de andra partierna, är ju rent nys, för det finns ju finansieringar också i de andra partiernas motioner. Jag kan bara tala för kristdemokraterna och vi har finansierat andra modeller i vår motion.

En annan fråga som jag tänkte ta upp med Centerpartiet är stämpelskatten. Regeringen föreslår en tidsbegränsad nedsättning av stämpelskatten. Men det stora problemet på fastighetsmarknaden, som inte regeringen nämner med ett ord i detta sammanhang, är de kraftigt ökade taxeringsvärdena i kombination med höjd fastighetsskatt. Detta förhållande har en klart dämpande effekt på priserna på fastigheter.

Regeringsföreträdare har i riksdagen flera gånger lovat att man skall se över fastighetsskattens effekter. Översynen skulle vara klar senast den 30 juni 1996. Så har inte skett. Nu säger skatteminister Thomas Östros att det kommer ett förslag först till hösten. Detta är ytterligare ett bevis på regeringens uppskovs- och långbänkspolitik.

Det är till föga tröst för de människor som nu tvingas sälja sina hus att det blir något lättare att sälja husen i och med att regeringen föreslår en sänkt försäljningsskatt.

Ett av skälen i propositionen för att temporärt sänka stämpelskatten är en ökad omsättning av fastigheter. Jag vill mot denna bakgrund ställa en fråga till Centerpartiet: Vad är enligt er uppfattning problemet på fastighetsmarknaden? Är det en låg omsättning av fastigheter eller är det att fastighetsskatten är för hög?

Anf. 200 ESKIL ERLANDSSON (c) replik

Fru talman! Jag sade i mitt anförande, Michael Stjernström, att skatteväxlingen i och med denna proposition slog igenom i det praktisk-politiska arbetet. Centerpartiet skall göra allt för att Sverige skall gå längre och längre i detta avseende. Vi vill vidareutveckla och fullfölja arbetet med att skapa ett samhälle med både ekonomisk och ekologisk helhetssyn. Detta sade jag i mitt anförande och det står jag alltså för.

När det gäller fastighetsskatten konstaterade ju Michael Stjernström själv att det för det första kommer ett förslag i höst. För det andra tycker jag att Stjernström och jag kan vara överens om att en sänkning eller förändring av fastighetsskatten absolut inte är någon sysselsättningsfråga, vilket däremot stämpelskattenedsättningen kan vara.

Anf. 201 KARIN FALKMER (m)

Fru talman! Vi behöver i vårt land fler företagare som vill och vågar starta och driva företag samt anställa medarbetare. För att Sverige åter skall bli framgångsrikt och kunna hävda sig i den internationella konkurrensen krävs det att företag och människor får möjligheter att växa av egen kraft. Skall vi komma till rätta med en situation där alltför många människor riskerar att permanent slås ut från arbetsmarknaden, måste förnyelse och förändringar genomföras som underlättar företagande och anställning.

Prot. 1995/96:115
12 juli

**Fel! Okänt
växelargument.**

Regeringen har misslyckats med arbetslösheten. Nivån stiger dag för dag, vecka för vecka. Trots all retorik om sysselsättningens betydelse har regeringen fört en politik som direkt motverkar tillkomsten av arbeten.

För alla dem som i dag står utanför arbetsmarknaden – människor som oroar sig för hot om varsel eller uppsägning, unga, invandrare och andra som lever i osäkerhet inför framtiden – är det viktigt att riksdagen fattar konkreta beslut om åtgärder som ökar deras möjligheter att få arbete. Det gäller förändringar som stimulerar den tillkomst av fler arbeten i det privata näringslivet som är själva förutsättningen för minskad arbetslöshet.

Vi moderater ser kampen mot den totala arbetslösheten som utgångspunkten för våra förslag, och vi anser att det är bråttom. Därför kräver vi snabba åtgärder som befrämjar tillväxt och tillkomst av arbeten i företagen.

Socialdemokraterna vill ha ökade satsningar på arbetsmarknads- och utbildningsområdena samt miljardprogram för att dölja den öppna arbetslösheten. Man är så låst av LO att man inte förmår att angripa de riktiga grundproblemen bakom krisen.

Till skillnad från regeringen angriper vi moderater orsakerna till arbetslösheten – de höga skatterna, de rigida arbetsrättslagarna och de hämmande regleringarna som kväver företagande, tillväxt och arbete.

Det är människors trygghet som står på spel. Vi vill ge dem som i dag är arbetslösa en chans att få arbete genom vårt förslag om arbetsrätten. Det är de arbetslösa som i dag inte har någon arbetsrätt som vi månar om. Det är deras trygghet och framtidstro det handlar om. Socialdemokraternas obenägenhet att ändra i rigida regler stänger ute människor från arbetsmarknaden och försämrar deras trygghet.

Regeringen har några förslag som går i rätt riktning. Men skattesänkningar på vissa områden kombineras med skattehöjningar på andra, så att slutsumman blir en ytterligare höjning av skatterna med 1 miljard. Åtgärder för att riva hindren mot nya arbeten saknas, och nödvändiga förändringar av arbetsrätten förbises helt.

De tre borgerliga partierna i denna riksdag vill skapa goda villkor för företagande. Vår gemensamma grundsyn i näringsutskottet är att det är ett starkt och växande näringsliv som utgör grunden för tillkomsten av arbeten och därmed också för förutsättningen för en bemästring av arbetslösheten.

Hinder som i dag finns för redan befintliga företag att växa och bli större måste tas bort. Samtidigt måste tillkomst av arbeten i tjänstesektorn och i nya arbetssektorer stimuleras. Det är en lång rad anpassningar till dagens omvandlingssituation som måste genomföras, för att vårt land skall komma upp ur den vågdal socialdemokratisk politik har fört oss ned i.

De stora företagen utgör en omistlig drivkraft för den svenska ekonomin. Deras konkurrenskraft är avgörande också för många mindre företag som är underleverantörer och direkt beroende av storföretagens förmåga att hävda sig i den internationella konkurrensen. I det perspek-

tivet är de negativa effekterna på sysselsättningen som beslutet om produktionsskatterna på el innebär ytterst beklämmande.

Direkt stötande är tankarna på en förtida avveckling av kärnkraften, något som skulle leda till försämrad ekonomi, försämrad miljö, minskad välfärd och utslagning av företag och arbeten, i synnerhet i områden som är beroende av elintensiv industri. Förtida avveckling av kärnkraften är den mest destruktiva regionalpolitik man kan tänka sig. Om man med berått mod slår undan benen för våra basindustrier i Norrland och Bergslagen kan ingen regionalpolitik i världen kompensera skadorna.

Samtidigt som storföretagens konkurrenssituation måste värnas är det i mindre företag som de nya arbetena förväntas kunna öka. Det handlar både om redan befintliga företag, som måste få ökade möjligheter att växa, och om nya företag.

Regeringens förslag om program för småföretagsutveckling är inte alls konkret och saknar en sammanhållen strategi för förnyelse och förbättrade förutsättningar för företagande och arbete – det som är utgångspunkten för de förslag vi moderater har lagt fram.

I propositionen föreslås vidare att 1 miljard kronor skall avsättas till en fond som Statsrådsberedningen skall förfoga över för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen.

Vi moderater har sedan länge en långsiktig strategi för att främja självständigheten, demokratin, marknadsekonomins utveckling och en förbättring av miljön i de nya demokratiska länderna runt Östersjön. Detta framgick redan i vårt budgetförslag från januari 1995. Vi anser att svenskt stöd till våra nära grannar runt Östersjön är en alltför viktig fråga för att reduceras till statliga subventioner av sysselsättningskäl i Sverige – subventioner som skall fördelas efter Statsrådsberedningens godtycke.

Socialdemokraterna bedriver AMS-politik i stället för tillväxtpolitik. Men socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik och socialdemokratiska miljardprogram gör bara Sverige fattigare. Det ökar otryggheten för människorna i vårt land.

Det finns bara en verksam strategi för minskning av arbetslösheten, och det är att skapa förutsättningar för tillväxt, ett starkt växande svenskt näringsliv och fler riktiga arbeten.

Skall vi kunna pressa tillbaka arbetslösheten krävs det förnyelse och anpassning till den omvandlingssituation vi i dag befinner oss i. Det innebär att kraftfulla förändringar måste genomföras inom finans-, skatte-, arbetsmarknads- och utbildningsområdena samt inom näringspolitikens områden. De förslag vi moderater har lagt fram på dessa områden syftar alla till att förbättra utvecklingsmöjligheterna för nya och redan verksamma företag, för att därmed öka människors möjlighet att få arbete.

Det som är viktigast av allt är att ändra attityderna till företagare och företagande. Det måste skapas en tillförlit inför framtiden hos dem som överväger att bedriva företagsverksamhet. Tillförlitliga, konkurrenskraftiga, goda regelsystem och tydliga budskap att det är viktigt och hedervärt att starta och driva företag, anställa och att tjäna pengar

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

är grundförutsättningar för att nya arbeten skall komma till. Det är bara lönsamma företag som kan skapa de trygga jobben.

Sverige måste bli ett land där företagare och företagande sätts i centrum.

Anf. 202 Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp)

Fru talman! Egentligen skulle det här avsnittet i debatten – det som i alla fall borde handla om villkoren för företagande – haft högsta prioritet. Det gäller frågor som de följande.

Vilka faktorer är det som påverkar en anställd på Astra eller Ericsson, när hon har en affärsidé som hon funderar på att pröva i en egen verksamhet? Vad är det som får henne att ta steget ut i det okända och starta eget, eller att låta bli?

Vilka drivkrafter finns det för den som äger ett företag som funnits i några år och nu har 15–20 anställda, att investera ytterligare och nyanställa?

Hur resonerar Mattias, 28, som är färdig med sin utbildning, har erbjudande om ett jobb i Det Stora Företaget AB, men samtidigt har planer på att vidareutveckla sitt examensarbete i ett eget företag, tillsammans med kompisen?

Vad är det som ligger bakom avgörandet när ledningen för det stora, internationellt etablerade företaget skall besluta om nyinvesteringen skall ske här i Sverige eller i något annat land där man har verksamhet?

Riksdagens beslut om en stund hade kunnat bli sådant att det påverkar dessa människor, och andra i samma situation – i riktning mot företagande och investering, risker, mycket arbete och bekymmer, men också möjligheter, framför allt för de människor som kan få jobb i det nya eller växande företaget.

Herr talman! Tyvärr blir det nog inte så. Majoritetens förslag ger inte det resultatet. Det är detta som är det centrala i Folkpartiets kritik: Regeringen förmår inte åstadkomma den nödvändiga förbättring av företagsklimatet som skulle ge oss nya jobb.

Jag vet inte vem Reynoldh Furustrand och hans partikamrater tror sig kunna föra bakom ljuset genom att gång på gång skriva och säga att det är viktigt med bra villkor för företagen, utan att låta de vackra orden åtföljas av motsvarande åtgärder. Förvånansvärt nog verkar centerpartisterna nöja sig med dessa högtidliga deklARATIONER. Men dagens och morgondagens entreprenörer gör det uppenbarligen inte.

Det här regeringsförslaget är alltså inget undantag när det gäller stora skillnader mellan ord och handling. ”Det är viktigt att fler företag startar och fler företag växer”, står det bl.a. i propositionen. ”Det gäller att förbättra förutsättningar för enskilda att starta en rörelse och för små innovativa företag att växa”, uttrycker man det på ett annat ställe.

Men varför i fridens namn gör man då inte det från regeringshåll?

I några avseenden står texterna i särskilt tydligt motsatsförhållande till regeringens konkreta förslag, eller brist på förslag. ”En viktig del av näringspolitiken handlar om att hindra onödig fastläsning i gamla strukturer och företag”, skriver regeringen t.ex.

Det är precis vad dubbelbeskattningen åstadkommer. Kapitalet låses in i gamla företag i stället för att bli till riskvilligt kapital i nya och växande. Menar man vad man skriver borde man alltså inte nöja sig med att slopa dubbelbeskattningen i vissa företag. Det borde man göra omgående och fullt ut.

”Dom små och medelstora företagens förmåga att övergå till flexibla arbetsorganisationer kommer att spela en viktig roll”, står det några sidor längre fram. Hur går det ihop med oviljan att modernisera arbetsrätten? Sanningen är naturligtvis att det inte går ihop. Ord och handling stämmer inte överens.

Nu finns det en del antydningar i rätt riktning, det skall erkännas. Men inte heller i de delarna är handlingskraft det första man kommer att tänka på. ”Kommer att övervägas”, ”bör ses över”, ”en delegation skall tillsättas”, ”återkomma senare” är uttryck som kommer igen gång på gång.

Folkpartiets viktigaste kritik är alltså dels att huvudinriktningen är fel – förslagen leder inte till riktiga jobb – dels att det saknas viktiga åtgärder för att förbättra företagarklimatet. Våra förslag till sådana åtgärder har redovisats i detalj tidigare i dag. Det handlar bl.a. om kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter, om en förenklad arbetsrätt, om att dubbelbeskattningen avskaffas för alla företag och om att de nya moms- och betalningsreglerna slopas.

Den dag Socialdemokraterna och Centern överger sin tro på att politikerna kan administrera fram nya företag och riktiga jobb – eller t.o.m. locka fram dem genom vänliga formuleringar i tal och skrift – finns det alltså färdiga åtgärdsprogram att ta till.

Den inriktning jag har redovisat för en liberal näringspolitisk finns formulerad i en avvikande mening i utskottets yrkande. Den handlar just om hur man skapar de goda villkor för företagandet som är nödvändiga för att vi skall få ett växande näringsliv och nya jobb. Den handlar bl.a. om avregleringsarbetet, som måste påskyndas, om förenklingar för tjänsteföretagen, om ändrade attityder till företagare och företagande och om en bättre fungerande konkurrens.

De få konkreta förslag, herr talman, som näringsutskottet har haft att ta ställning till är det kanske inte så mycket att orda om. Programmet för småföretagsutveckling har en del förtjänster, även om man måste gå längre än vad regeringen har föreslagit när det gäller t.ex. just förenklingar för företagen. Men vi har alltså inte sett någon anledning att gå emot det regeringen trots allt har lyckats förmå sig till. Också här är det det som saknas som är det mest anmärkningsvärda.

När det gäller programmet för Österjöregionen anser vi att det måste ske en prioritering bland insatsområdena. Annars blir det alldeles för splittrat. Vi menar att stödet i första hand bör gå till vattenrening, kärnsäkerhet och energieffektivisering. Om näringsutskottets del i diskussionen skulle inskränkas till att bara gälla just de här förslagen, skulle det nog inte behövas särskilt många minuter. Men vårt ansvar sträcker sig alltså betydligt längre än så, menar jag. Det handlar om att vara pådrivande när det gäller åtgärder som skall få fart på företagsam-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

heten och leda till nya jobb i den privata sektorn – alltså det som den nuvarande regeringen så totalt har misslyckats med.

Anf. 203 LENNART BEIJER (v)

Herr talman! Vänsterpartiet välkomnar de program om tillsammans 3 miljarder kronor som regeringen föreslår för att ta landet ur sysselsättningskrisen. De föreslagna områdena – småföretagsutveckling, Östersjöregionen, och omställning till hållbar utveckling – synes mycket välmotiverade.

När det gäller det sistnämnda programmet tycker vi att det är bra att regeringen fortsätter på den tidigare linjen. Hösten 1994 fick Vänsterpartiet nämligen igenom 100 miljoner kronor för samma ändamål. Det gav ca 300 varaktiga jobb. Vi är dock rädda för att programmet blir alltför begränsat. Vi vill bl.a. att ekologiskt inriktad utveckling inom trafik- och VA-sektorerna skall ingå i programmet. Därför yrkar jag bifall till reservation 64.

Det stora jobbet blir nu att konkretisera dessa program samt att tillsätta de personella resurser som erfordras för att få positiva resultat. Man kan också konstatera att programmen hänger ihop. Ett ökat samarbete i Östersjöregionen påverkar exempelvis i högsta grad det svenska näringslivet, och skulle kunna bli en viktig injektion för småföretagsamheten.

På samma vis förhåller det sig med programmet för omställning och hållbar utveckling. Resultatet av detta bör bli att svenska företag skaffar sig en god konkurrenssituation när det gäller att bygga en hållbar utveckling också i andra delar av världen.

Regeringsförslagen är av naturliga skäl till stor del relativt långsiktiga. Även om man kan erhålla en del snabba effekter på sysselsättningen, bör man vara klar över att de stora effekterna kommer senare. Men riktigt genomförda med tillräckliga resurser kan dessa program naturligtvis utgöra en del av grunden för framtida näringsliv och sysselsättning. Regionen runt Östersjön har alla förutsättningar att bli en verkligt blomstrande region. Till mycket stor del är programmet för Östersjöregionen en fortsättning på det projekt, *Inlandsovalen*, som fackföreningsrörelsen i Smålands inland drev i början på 1980-talet.

Herr talman! Vänsterpartiet ställer sig alltså bakom de föreslagna programmen för offensiv näringspolitik. Vi anser emellertid att det behövs en offensiv också på kort sikt för att klara målsättningen om halverad arbetslöshet till år 2000.

Jag vill här kommentera två påståenden i proposition 222. På s. 5.5 säger regeringen: "En viktig del av näringspolitiken handlar om att hindra onödiga fastlåsnings i gamla strukturer och företag." På s. 5.9 säger regeringen: "Tillväxt och utveckling i samhällsekonomin skapas inte genom att använda någon särskild formel eller genom statliga stöd till företagare." Några rader längre fram står det: "Statens uppgift är att trygga de övergripande spelreglerna och att åtgärda olika former av marknadsmisslyckanden."

Självklart handlar näringspolitiken också om att undvika inlåsnings effekter i gamla mogna strukturer och företag. Nya siffror visar ju

också att det främst är IT-företag som nyanställer. Detta får dock inte innebära att exempelvis den traditionella svenska basindustrin förringas. Det är ändå på det viset att basnäringarna – gruvor, stålindustri, papper och massa samt sågverk och träindustri – fortfarande är grunden för det svenska näringslivet. Basnäringarna måste dock hela tiden utvecklas.

De senaste åren har inneburit ständig kris för träindustrin. Företag har slagits ut, nästan alla träindustrier har lagt sig på en miniminivå. Det gäller fönster, dörrar, trappor, lister, möbler, ja allt man kan tänka sig för den träindustri som är kopplad till husbyggande. När det gäller träindustrin *är* statliga åtgärder nödvändiga. Man kan här tala om marknadsmisslyckanden i kombination med statlig sparpolitik. Träindustrin passar dessutom utmärkt in i det hållbara kretsloppssamhället.

Jörgen Andersson har vid en interpellationsdebatt lovat att undersöka vilka åtgärder som skulle kunna vidtas för att undanröja de hinder som i dag finns för ökad svensk husexport till framför allt norra Tyskland. Jag kan för egen del fortfarande inte se någon annan modell än att staten tillsammans med banksystemet garanterar de eventuella ränteförluster som uppkommer. Förhoppningsvis blir denna garanti av övergående natur – när betalningsefterlevnaden blir likadan i övriga Europa som i Sverige.

En sådan statlig satsning kan spela en viktig roll för småhusbranschens överlevnad och utveckling. Ur sysselsättningssynpunkt skulle en sådan åtgärd få mycket snabb effekt. Inom några år skulle arbetslösheten pressas ned rejält i stora delar av norra Skåne, Småland och Skaraborg, för att nämna några regioner. Det vore alltså mycket väl använda statliga pengar.

Men staten kan också på annat vis blåsa liv i träindustrin. Med något tiotal miljoner kronor skulle man tillsammans med privata intressenters egna insatser kunna vara med och bygga upp en ny, modern form av husproduktion. Denna produktion skulle också vara exportriktad, men dessutom påverka utvecklingen mot ett bra och billigare boende i Sverige.

En aktiv näringspolitik måste innehålla moment av direkta statliga satsningar. Dessa satsningar kan ske genom bl.a. Industrifonden och ALMI. Satsningarna kan med fördel bestå av delägande i ett inledningsskede varefter statens engagemang undan för undan avtar.

Herr talman! I dessa tider borde statsmakterna engagera sig mer aktivt i näringslivets utveckling. Med ett stort antal projekt på mellan 1 miljon och några tiotal miljoner i många olika branscher skulle man kunna uppnå ett antal viktiga näringspolitiska mål och samtidigt med kraft pressa ned arbetslösheten. Det hade inte varit fel att satsa någon miljard även på ett sådant program.

I ett litet land som Sverige måste det också vara staten som tar initiativet till investeringar i högteknologiska branscher. Enligt docent Anders Sjölund i liberala Nyhetsmagasinet behövs det ett stort antal halvledarfabriker för att klara framtidens behov av IC-kretsar såsom minnen och mikroprocessorer. Det är viktigt att sådana investeringar

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

sker också i Sverige och inte bara på alla andra ställen runt omkring i världen.

Regeringens förslag till långsiktiga åtgärder kombinerat med snabbverkande satsningar på exempelvis träbranschen betecknas vanligen som näringspolitik. Det är inom dessa ramar som näringsutskottet arbetar. Det står dock klart för oss alla att en framgångsrik näringslivsutveckling också påverkas av andra politikområden såsom finans- och skattepolitik och inte minst Riksbankens räntepolitik.

För högern är det emellertid fel med statlig näringspolitik. Näringspolitiken skall enligt den samlade högern skötas av företagen själva och marknaden. Enligt högern behövs ingen näringspolitik alls. I stället förordar man gamla lösningar som skattesänkningar för högavlönade och företag, ökad lönedifferentiering, lägre lägstalöner, svagare fackliga organisationer och möjligheter för företag att säga upp vem som helst när som helst.

Man frågar sig om den samlade högern har någon som helst kontakt med verkligheten. Har t.ex. Karin Falkmer verkligen talat med någon småföretagare det sista halvåret? Har Karin Falkmer diskuterat med någon arbetare eller tjänsteman om turordningsregler och ökade löneskillnader?

Själv har jag fortsatt att odla mina kontakter både med småföretagare och med löntagare. Vad gäller småföretagarna hör jag nästan aldrig att problemet skulle vara den svenska arbetsrätten. Både arbetsgivare och löntagare ser det som naturligt och självklart med principen sist in – först ut.

Problemen är enligt småföretagarna själva räntorna, riskkapitalet och framför allt den svaga efterfrågan på hemmamarknaden. Men den samlade högern tror framför allt på uppluckrad anställningstrygghet.

Senast visas i en NUTEK-rapport att delaktighet för de anställda ger högre produktivitet och lägre sjukfrånvaro. Det är annat än gammal unken högerpolitik enligt principen vi här uppe och de där nere.

Herr talman! Det är pinsamt att den samlade högern är så fyrkantig och så traditionell. Man kan verkligen vänta sig mer av de partier som krävt en särskild behandling av sysselsättningsfrågan. Nu har ni fått chansen, men ni står fullständigt tomhänta. Heder åt Centerpartiet som står pall mot dessa lockrop!

Vänsterpartiet som stöder de tre långsiktiga programmen för en aktiv näringspolitik är däremot mycket kritiskt till vissa andra åtgärder som presenteras eller inte presenteras av regeringen och Centerpartiet.

De glömmer nämligen den viktiga och avgörande roll som hemmamarknaden spelar. Skall man nå framgång med sin satsning på småföretag måste det också finnas en stabil efterfrågan på hemmamarknaden. Det är denna efterfrågan som är smörjmedlet för småföretagen. Den kan skapa intresse för utveckling och kunskapshöjning. Regeringen borde därför dra tillbaka de senaste sparförslagen. Den alltför restriktiva finanspolitiken hämmar efterfrågan, och därmed småföretagsamheten.

Regeringen borde också förstå att även vanliga medborgare behöver stabila spelregler. Den eviga hetsen mot dem som blivit arbetslösa

skapar knappast förtroende. Dessutom är det ytterst oroande att regeringen sätter så stor tillit till förändringar av arbetsrätt och lönebildning. Sverige blir knappast effektivare av otryggare arbetslivsförhållanden eller ökad lönespridning.

Herr talman! I valrörelsen 1994 drev både socialdemokrater och vänsterpartister linjen att det behövdes stimulanser för hemmamarknaden. När vi nu rensat upp i det borgerliga konkursboet borde det vara dags att ta itu med arbetslösheten. För arbetarrörelsen är det ohållbart att ytterligare många år ha en total arbetslöshet på över 10 %. Jag vill därför avslutningsvis ställa några frågor till Socialdemokraterna och Reynoldh Furustrand.

För det första: Är det inte dags att nu genomföra de löften som vi tillsammans gav i valrörelsen 1994? Det handlar främst om att stimulera hemmamarknaden.

För det andra: Tror ni att vi kan lösa arbetslösheten utan en arbetstidsförkortning?

För det tredje: Är socialdemokratin verkligen beredd att tillsammans med Centern luckra upp lagen om anställningsskydd?

Anf. 204 EVA GOËS (mp)

Herr talman! ”Vi kan inte lösa dagens problem med ett tänkande som ledde fram till dagens problem.”

Det är Albert Einstein som har sagt det.

Nya jobb, nya jobb, nya riktiga jobb har jag hört dagen lång. Men vad ”bidde” det – en tumme. Jag trodde att dagens debatt skulle bidra till ett nytänkande inom arbetsmarknaden.

För att skapa nya arbetstillfällen behövs helt nya angreppssätt, inte bara gamla lösningar. Vi lever i ett dynamiskt samhälle som är i behov av en ekologisk omställning och en rättvis fördelningspolitik både socialt och miljömässigt.

Mitt hopp står till att regeringen slår in på den gröna linjen med gröna jobb. Miljöpartiet tvekar inte. Vi vill satsa på nationella stimuleringsprogram och ett investeringsprogram för omställning av det svenska samhället till ett kretsloppssamhälle. Det är för övrigt precis vad Margareta Winberg har sagt – från avloppssamhälle till kretsloppssamhälle.

Vad är då gröna jobb? Jag har gjort en inventering i landet och lyssnat med kommunerna om de satsar på gröna jobb. Jag har tagit hem material på Internet för att se vad som händer ute världen. Jag har vänt mig till Naturvårdsverket, läst de rapporter som finns om gröna jobb osv.

Jag kan säga er att det definitivt inte är de jobb som utvecklas i Studsvik där produkten blir utländskt kärnavfall. Kärnkraft och import av uran och kärnavfall måste bytas mot inhemsk förnybar energi, Olof Johansson och Centern. Det är helt klart. Varför har regeringen då tillåtit en fördubbling av import och slutförvar av utländskt kärnavfall vid Studsvik, enligt nyheterna i dag? Accepterar Olof Johansson och Centern det, Kjell Ericsson?

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

För oss i Miljöpartiet de gröna är gröna jobb endast de jobb som bidrar till ett ekologiskt hållbart samhälle. Miljöpartiet vill göra en offensiv satsning på gröna jobb. Vi vill därför utvidga begreppet till att gälla inte bara energi-, jordbruks-, trafik- och byggnadssektorerna – de hårda sektorerna – utan också kultur, turism, tjänstesektorn, vård och omsorg – de mjuka sektorerna.

För att stimulera detta behövs en skatteväxling så att det blir billigare att anställa människor, att ta fram hälsovänliga och energieffektiva produkter och dyrare att vara miljöförstörare, råvaruförbrukare och energislösare.

Herr talman! Miljöpartiet har också miljöprogram – det är inte bara regeringen som har det. Våra förslag handlar bl.a. om att satsa 1 miljard på energisektorn. Därtill vill vi utöka anslaget till vindkraft med 100 miljoner kronor omgående för att de ansökningar om att uppföra vindkraftverk som i dag ligger på myndigheternas bord skall förverkligas.

Tidigare har allergisanering av skolor, daghem m.m. nämnts. Det är också ett miljöprojekt.

Till Lars Tobissons och moderaternas påstående om kärnkraften vill jag säga att jag tror och vet att avvecklingen av kärnkraften ger arbetstillfällen. Kärnkraften är ineffektiv. Det finns energiplaner ute i kommunerna, bl.a. i Borlänge, som beskriver energiutbytet vid utvinning av dagens energikällor. Utbytet kan verka stort, men är litet, vid kärnkraftsproduktion. När hela framställningskedjan – uranframställning, avfallshantering m.m. – tas med i energiberäkningen erhålls bara ett utbyte på 10 %. Det är ineffektivt.

Vi i Miljöpartiet är för en effektiv miljöteknik. OECD räknar med en efterfrågeökning på miljövärdstjänster och miljöteknik på 5,5 % varje år de närmaste åren. Nämnas bör att i USA har tillväxten inom miljöområdet varit tre gånger större under de senaste 20 åren jämfört med övriga sektorer där tillväxten har varit 2–3 %.

Riskkapitalproblem, dålig kompetens inom marknadsföring, distribution, nätverk och samarbetspartner uppges vara ett problem för de svenska företagen i denna sektor. Hur många jobb skulle kunna skapas inom miljö- och energisektorn i Sverige?

En mycket intressant framtidsbedömning har gjorts för ABF:s räkning av professor Olof Eriksson (s). Han kalkylerar med att en total omställning från kärnkraft, olja, bensin och kol till biologisk råvara, biologiska transportsystem och ett kretsloppsbaserat jordbruk skulle generera 150 000 nya jobb.

Professor Olof Eriksson har beräknat en uthållig sysselsättningsfekt på denna nivå vid en årlig investering på 50 miljarder och följdinvesteringar om 20 miljarder inom den privata sektorn. Sysselsättnings-effekten skulle minska arbetslöshetsersättningen och avlasta statsbudgeten med mer än 30 miljarder.

Professor Olof Erikssons beräkningar är alltså mycket intressanta, och jag nämner dem som en liten ”korköppnare”. Det låter som en utmaning, eller hur, Reynoldh Furustrand?

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Miljöpartiet vill än en gång betona att vi i Sverige har en nisch inom solenergin, som vi i Sverige bara inte får låta oss gå förbi. Solleffektiviteten är lika hög i Sverige som i Frankrike vid Medelhavet. Vi är bland de världsledande inom forskningen när det gäller solceller. Dessa dagar i slutet av det 20:e århundradet är solålderns gryning.

Herr talman! Miljöpartiet vill naturligtvis satsa på Östersjöländerna, ja, också på Ukraina, på Barentsområdet och på Kolahalvön i norra Ryssland, områden med enorma miljöbelastningar. Vi vill att det satsas 1 miljard på Östersjöstaterna och närliggande områden under en tid av tre år i stället för fem år. Vi har sedan 80-talet hävdat att det effektivaste ur miljösynpunkt för Sveriges del är direkta miljöinvesteringar i Östersjöländerna.

Jag har också en enorm tilltro till kvinnorna. En utmärkt idé för att få energieffektiva och ekonomiska projekt genomförda är att satsa på kvinnorna.

Jag skall helt kort berätta om en idé som tänts i mitt hemlän Västernorrland. I Västernorrland finns Sveriges första kvinnouniversitet. Kvinnouniversitetet arbetar på många plan med en helhetssyn på människan, där kvinnokultur, ekologi, ekonomi, hälsa och miljö är intimt förknippade med varandra. Under de senaste åren har vi sett hur många unga kvinnor flytt Västernorrland. Vi har därför från Kvinnouniversitetet satsat mycket på att utbildningen skall bygga upp självförlitelsen och ge redskap för att man skall ta framtiden i sina egna händer – kanske starta eget eller våga sig på en tidigare otänkbar utbildning. Idén är att vända sig till 200 arbetslösa unga kvinnor. Vi kallar projektet ”Kvinnor kring Östersjön år 2000 – från arbetslös till verksam i egen bygd”.

Projektet vänder sig till kvinnor som står utanför arbetsmarknaden och som av någon anledning har avbrutit sina studier på grund- eller gymnasieskolan. Syftet med projektet är bl.a. att man skall lära sig att planera och organisera i nutid och framtid. Man skall

- ta vara på sina talanger
- se mönster i sitt beteende
- samverka bl.a. i miljöfrågor med kvinnor i Baltikum och
- bryta sig in på traditionellt manliga områden.

Projektet kommer alltså att omfatta 200 unga kvinnor och skall pågå i två år. Genom det sätt som detta projekt är upplagt på med många kompetenta kvinnliga föredömen som utbildare – bl.a. Eva Sternberg, Kvinnor kan-mässans skapare, idégivare och projektgenomförare – hoppas och tror vi att alla socknar i länet inom kort kommer att sjuda av kvinnokraft och framåtanda.

Om vi hade majoritet i dag, skulle vi låta hälften av statens satsningar på nyföretagande gå till kvinnor, av jämställdhets- och rättviseskäl. Hälften av svenska folket är kvinnor, eller hur?

Herr talman! Regeringen gjorde i fjol en kraftansträngning på gröna jobb, men det var tydligen en engångsföreteelse. De handläggare som jag kontaktat har upplevt det som en dagslända. Allt hann bara börja innan det slutade. Handläggarna skulle vilja se en fortsättning. Det kom in tusentals förslag till gröna jobb, men bara en bråkdel kunde förverkligas. Jag uppmanar socialdemokraterna att ta gröna jobb på allvar, för

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

näringslivets utveckling i ekologisk riktning. Det hörs ju på ordet näringsliv att det handlar om att nära och inte att tära på samhället.

Anf. 205 GÖRAN HÄGGLUND (kds)

Herr talman! Den debatt som vi nu genomför avhålls mot en mycket dystur bakgrund. Sverige genomlider en period av mycket hög arbetslöshet, mycket högre än vad kanske någon av oss trodde att vi skulle behöva vara med om under vår livstid. Den höga arbetslösheten innebär självfallet svåra ekonomiska påfrestningar på statens finanser men också – och framför allt – stora påfrestningar för många enskilda människor, ja, rent av tragedier för personer som riskerar att förlora fotfästet i tillvaron.

Men självfallet är inte den nuvarande nivån på arbetslösheten, över 14 % av den totala arbetsstyrkan, ödesbestämd eller omöjlig att påverka. Det är knappast särskilt meningsfullt att ägna mycket tid åt frågan vems fel det är att vi har hamnat där vi nu befinner oss, men jag tror att alla ärliga bedömare kan hålla med om att det är misstag under en lång följd av år som har lett oss till den situation som vi just nu befinner oss i.

Socialdemokraterna har i dag förutom själva sakärendet, att få ned arbetslösheten, också en förtroendefråga att hantera. Sällan har väl något politiskt parti så hårt bundit sig för att driva en enskild fråga som socialdemokraterna har gjort i valrörelsen 1994, när man lovade att man innan 1995 var slut skulle ha pressat ned arbetslösheten till 5 %.

Problemen var temporära och enbart beroende av den politik som den dåvarande regeringen förde, hette det. Kanske trodde man att man skulle kunna klara uppgiften på den korta tiden. Kanske visste man bättre men valde att slå blå dunster i ögonen på väljarna. Båda alternativen är naturligtvis lika allvarliga när vi nu efter två år kan utvärdera den första tiden av det socialdemokratiska maktinnehavet. Man har inte lyckats. Man har snarare gruvligen misslyckats under den här tiden när vi nu kan se att vi har över 14 % arbetslöshet och att denna är stigande.

Nu står vi här. Några oppositionspartier har väckt motioner till följd av regeringens handfallenhet. Regeringen tvingades sent omsider lägga sina förslag på riksdagens bord. Det har kommit att diskuteras om den här sessionen över huvud taget var motiverad. Var den rimlig? Fanns det behov av den?

Att behoven finns är väl självklart. Det är bara att titta på arbetslöshetssiffrorna. Riksdagen har alla skäl att agera. Kritik mot den här extra sessionen får rimligen riktas mot den regering som inte förmådde att leverera propositionen inom den tid som man själv hade utlovat. Man sade i januari att den skulle komma i maj.

Den här sessionens värde får mätas i kväll när vi har voterat. Vi från oppositionspartierna har lagt fram våra förslag och regeringen har lagt fram sina. Värdet härav får bedömas efter voteringarna.

Vi har valt olika målsättningar för kampen mot arbetslösheten. Regeringen har sagt att den vill halvera den öppna arbetslösheten. Flera oppositionspartier, bl.a. kristdemokraterna, har sagt att vi vill halvera den totala arbetslösheten. Det är inte ointressant vilken väg man har

valt. Har man som målsättning att halvera den öppna arbetslösheten, finns det en risk att de åtgärder man vidtar blir långsiktigt felaktiga, inte hjälper, inte är lösningar på de problem som vi har att hantera. Om vi däremot väljer att ha som målsättning att halvera den totala arbetslösheten, krävs det för att nå målet långsiktigt riktiga åtgärder. De här två alternativen präglar också de åtgärder som riksdagen i dag har att ta ställning till.

Man kan välja Socialdemokraternas och Centerens väg, som i mycket stor utsträckning handlar om nya åtgärder. Det skall sägas att där också finns några få verksamma åtgärder, men mycket handlar om att minska den öppna arbetslösheten, något som inte åtgärdar de grundläggande problemen. Ett alternativ som Kristdemokraterna, Folkpartiet och Moderata samlingspartiet har formulerat tar sikte på att identifiera drivkrafterna och att se till att vi kan få till stånd en verkningsfull näringspolitik, en näringspolitik som ger utrymme för företag och företagande.

Den sammantagna näringspolitiken i form av skattepolitik, arbetsmarknadslagstiftning, finanspolitik, regelverk och byråkrati som möter företag och företagare kan utformas på så sätt att den bildar ett bra underlag, en bra utgångspunkt, ett bra klimat för företag och företagande, men också så att den blir ett hinder för nya och expanderande företag.

Regeringen har under sina första två år vid makten försämrat och försvårat för företag och företagande i flera avseenden. Jag tänker på återställare, skattehöjningar, den svårbegripliga åtgärden som förändrade reglerna för momsinsbetalningar och det senaste påfundet, att företagen själva skall stå risken för sjukdomar hos de anställda under en månad. Det gör att färre människor får jobb, och det riskerar att leda till en människosyn som inte är särskilt aptitlig, i alla fall inte utifrån den grundsyn som jag har. Det här är exempel på dålig känsla för vad som fordras för att skapa ett klimat som underlättar för idérika människor att skapa eller utveckla ett företag.

Socialdemokraterna har under den här tiden vägrat att ta till de verktyg som skulle kunna vara verksamma, delvis för att man under tiden i opposition sade att dessa verktyg är oacceptabla och oanvändbara. Nu måste det gå tillräckligt lång tid innan man kan börja använda dem. En del verktyg har man hittills inte vågat eller kunnat använda. Det handlar om tjänstesektorn, om arbetsrätten och om straffbeskattning på risksparande, alltså den s.k. dubbelbeskattningen. Detta tror jag att man måste åtgärda för att få möjlighet att pressa ned arbetslösheten i mätbar form.

Jag efterlyser alltså slopande av dubbelbeskattningen och satsningar på tjänstesektorn. Där tror jag att vi har många tusen jobb att hämta. Det handlar om att avskaffa de nuvarande momsreglerna, säga nej till den förlängda sjukförsäkringsperioden, se över reglerna för fämansföretag och ändra arbetsrätten. Det tror jag vore en riktig politik för fler jobb.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 206 REYNOLDH FURUSTRAND (s)

Herr talman! När jag hörde Karin Falkmer nyss bekräftade det hur dagens debatt visar att det för närvarande går en skiljelinje i svensk politik. Det påminner mig något om djuren i sagan. Ett av djuren höll för ögonen, det andra höll för öronen och det tredje höll för munnen. Men med Karin Falkmers inlägg togs händerna bort från munnen och det flödade ut ord på ord. Det var gamla vanliga ord som jag har hört tidigare i den här kammaren. Det var gamla vanliga ord som har prövats av regeringar där Karin Falkmers parti har haft en dominerande roll. De orden löste inte problemen på den tiden heller. De kommer sannolikt inte att lösa problemen som vi har framför oss.

Den här debatten har tillkommit mot bakgrund av att vi i dag har en arbetslöshet som många av oss faktiskt inte trodde var möjlig. Jag tillhör den generation 40-talister som aldrig varit arbetslös, bortsett från några kalla vinterdagar i slutet på 60-talet då de byggen där jag jobbade stod stilla på grund av sträng kyla.

Jag har aldrig tidigare träffat så många människor som direkt och indirekt berörs av arbetslösheten. När jag pratar med de människor som är berörda av arbetslösheten blir jag mer och mer klar över att behovet av tillväxt aldrig någonsin varit större.

Om vi inte lyckas skapa tillväxt kommer vi inte att kunna bibehålla och utveckla den välfärd som alla människor faktiskt har rätt till. Bli tillväxten negativ och långvarig blir det en obönhörlig ökning av arbetslösheten. Det betänkande som vi nu diskuterar innebär att alla politikområden måste inordnas under den övergripande målsättningen att skapa en uthållig tillväxt som sätter människor i arbete och utbildning.

Det kan innebära att andra delmål får vika för att vi skall klara denna för landet avgörande fråga – tillväxt för flera arbeten.

Tillväxt skapas inte och kan inte kommenderas fram av politiska aktörer. Därom tycks de allra flesta vara överens, och det har omvittnats flera gånger i den här kammaren. Nej, tillväxt skapas av arbetare, tjänstemän, entreprenörer och företagsledare inom väl fungerande enheter. Det gäller både den privata och den offentliga sektorn. Men detta innebär inte att behovet av olika politiska insatser bortfaller.

Herr talman! Den nyliberala ideologin som har varit stark under delar av 80-talet och en del av 90-talet och som moderaterna också framfört mycket starkt under dagens debatt hävdar att politiken helt bör lämna marknaden i fred. Låter man marknaden sköta detta blir allt bra.

Vi delar inte den uppfattningen. Vi menar att det är nödvändigt att hela samhället engagerar sig och aktivt ingriper för att bidra till ökad tillväxt och få fler människor i arbete. Rollfördelningen inom ekonomin bör vara den att statsmakterna utformar ramverket och skapar betingelser och incitament för tillväxt och jobb.

Herr talman! Till de allmänna förutsättningarna hör främst att bedriva en konsekvent och trovärdig ekonomisk politik som leder till låga räntor och låg inflation. Här har regeringens politik med stöd av Centern visat att vi faktiskt är på rätt väg.

Men till förutsättningarna hör ju faktiskt också att tillhandahålla bra utbildning, goda kommunikationer och se till att det finns spelregler

som gör att marknaden fungerar på ett sätt som ger rättvisa villkor för näringsverksamhet och fler jobb. Ibland när jag hör Karin Falkmer tror jag att hon inte har fattat vad marknaden består av. Marknaden består både av producenter och konsumenter. Jag kan delvis ge Lennart Beijer rätt i att det stora bekymret faktiskt är att efterfrågan på hemmamarknaden i dag är alldeles för svag. Regeringens politik syftar till att åter skapa stabilitet så att efterfrågan på hemmamarknaden ökar. Det är totalt meningslöst för mig att starta ett nytt företag om marknaden inte efterfrågar de produkter, varor eller tjänster som jag tänker mig att producera.

Staten måste alltså uppträda mer aktivt, både som en katalysator och en accelerator för en bra näringslivsutveckling. I den proposition som ligger till grund för det här betänkandet pekar regeringen på flera olika åtgärder. De har diskuterats under hela denna dag. Det är skatteincitamentet, det är utbildningsinsatser och det är decentralisering av arbetsmarknads- och näringspolitik. Det är ett tremiljardersprogram för omställning till hållbar utveckling, för ökat samarbete över Östersjön och för småföretagsutveckling. Här finns förslag om hur vi bör kunna utveckla turistområdet, forskning och utveckling inom skogsbruket för bättre produktutveckling och ytterligare vidareförädling samt kunskapsspridning från stora företag till små företag, från högskolor till företag och från industriforskningsinstitut, standardiseringsarbeten och småföretagardelegationer. Den här listan på åtgärder som regeringen nu sätter in för att pressa tillbaka arbetslösheten kan faktiskt göras hur lång som helst.

Herr talman! Ett av de viktiga områdena är frågan om Östersjön. När det gäller samarbetet och utvecklingen inom Östersjöregionen går regeringen nu vidare med ett flertal åtgärder. Syftet med satsningen är att stimulera tillväxt och sysselsättning, samt att öka handeln och investeringarna och att i övrigt stärka samarbetet mellan stater och näringslivet i hela denna viktiga region.

Jag hade förmånen att tillsammans med andra kolleger driva de här frågorna i Europaparlamentet under förra året. Jag kan garantera att vårt förslag togs på allvar och resulterade i konkreta förslag om en mer omfattande Östersjö-satsning. Det ligger inte bara i Sveriges utan i hela Europas intresse att utvecklingen runt Östersjön nu fortskrider och påskyndas. En ökad handel har härvidlag en mycket central betydelse, både för den ekonomiska utvecklingen i Europa och för de länder som nu ser en demokratisering växa sig starkare. Det innebär att vi kommer att föra folken närmare varandra.

Det står helt klart, herr talman, att regeringsmötet i Visby i maj i år befäste att Sverige har en betydande roll i detta Östersjöarbete. Om Östersjö-samarbetet kan utvecklas så att det blir en bro mellan oss inom EU och de tidigare kommunistiska länderna kan en marknadsplats för närmare en halv miljard människor skapas inom vårt närområde.

Herr talman! Sett ur det perspektivet är alltså en Östersjö-satsning nu en klok och bra åtgärd. Jag är övertygad om att en sådan satsning kommer att skapa fler och spännande jobb både här hemma hos oss och i andra samverkande länder.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

När man summerar de åtgärder som nu föreslås inom de olika politikområdena blir det den största satsning på sysselsättningen och tillväxten som gjorts de senaste 15 åren.

Herr talman! Det krävs tillfredsställande åtgärder och det krävs att vi förmår att skapa en samsyn och en majoritet för förslag som vi från näringsutskottet har bifogat det här betänkandet. Jag vill säga, herr talman, att vid de sammanträden som näringsutskottet har haft när vi har behandlat det här betänkandet har jag uppfattat att det har varit en bra stämning, och det har funnits en ambition att lösa det här viktiga problemet. De avvikande meningar som ett antal partier har formulerat är kända. Jag har respekt för åsikterna, men jag delar dem inte. Jag är också övertygad om att vi framdeles kommer att ha debatter och diskussioner om de här punkterna i näringspolitiken.

Nu står vi alla inför den svåra uppgiften att skapa nya jobb och stärka välfärdssamhället. Vi har sett hur oerhört lätt det går att rasera ekonomi och välfärd. Att sanera statsfinanserna och ge förutsättningar för fler jobb tar längre tid, kräver stora resurser och bättre kunskap. Det finns inga enkla lösningar som automatiskt ger några nya jobb.

Vi socialdemokrater har tillsammans med Centern satt upp ett viktigt etappmål. Vi skall halvera arbetslösheten till år 2000. Det är vår skyldighet att göra allt vi kan och nästan litet till för att detta skall lyckas.

Anf. 207 KARIN FALKMER (m) replik

Herr talman! Reynoldh Furustrand pratar väl om behov av tillväxt och behov av efterfrågan. Dessutom har han tydligen läst en och annan saga. Även jag har läst sagor. Reynoldh Furustrands beteende påminner mig om sagan Kejsarens nya kläder. Utan att talmannen reagerar står Reynoldh Furustrand tämligen naken i talarstolen.

Alla kan konstatera att tillväxten är lägre än någonsin och efterfrågan likaså. Detta beror ju på den företagarfientliga politik som socialdemokraterna har fört sedan de tog över makten. Hur tror Reynoldh Furustrand att en sådan politik, med höga skatter och höga avgifter på t.ex. enskilda människors boende – jag tänker på fastighetsskatten – kan befrämja tillväxt och efterfrågan?

Anf. 208 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! Det är möjligt att Karin Falkmer tycker att jag står här naken och avklädd. Men jag kan försäkra Karin Falkmer att det finns litet mer än skjorta, byxor och kavaj. Jag är tämligen påklädd i den här debatten.

Däremot är verkligheten den att Karin Falkmer har litet mindre kläder på sig från den tid som Karin Falkmers parti hade ansvaret för det här landet.

De problem som socialdemokratin fick ta itu med var faktiskt att sanera landets ekonomi. Det har inte gett oss de möjligheter att så snabbt som många av oss kanske hade önskat vidta de åtgärder som är nödvändiga. Nu kommer de. Nu ligger de på riksdagens bord. Vi kommer att fatta beslut om dem i kväll.

Jag är fullständigt övertygad om att de åtgärder som vi tillsammans med Centern sätter i verket kommer att ge jobb i framtiden. Jobben kommer inte på måndag. Men långsiktigt och fram till valet 1998 skall vi ha halverat den arbetslöshet som vi talar om.

Anf. 209 KARIN FALKMER (m) replik

Herr talman! Socialdemokraterna lovade i valrörelsen att de skulle minska arbetslösheten. Vi har i dag högre arbetslöshet än någonsin. När den borgerliga regeringen lämnade över blev det 1 000 nya jobb per vecka. I dag blir det 1 000 färre jobb för varje vecka.

Det är en politik som befrämjar företagande och som tar hänsyn till företagens konkurrenskraft som är viktig. Utan konkurrenskraftiga företag blir det inga riktiga arbeten. Den politik som socialdemokraterna för leder rakt åt motsatt håll. Den hämmar tillkomsten av företag och arbeten.

Anf. 210 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! Jag kan inte lova att vi kommer att tillskapa 1 000 nya jobb varje dag den sista veckan under den här mandatperioden. Det vore fullständigt fel att göra det.

Men så mycket kan jag lova Karin Falkmer att vi kommer att göra allt för att tillskapa nya jobb, jobb som kommer att handla om framtiden, jobb som handlar om miljö, som handlar om ekologisk överlevnad.

Det är klart att om man halsstarrigt lovar ut och iscensätter att det skall skapas 1 000 nya jobb som de närmaste åren försvinner snabbt som en avlöning, då är det inte så svårt. Det var precis det som Karin Falkmers parti åstadkom.

Anf. 211 Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp) replik

Herr talman! När man hör Reynoldh Furustrand tala om behovet av uthållig tillväxt och att skapa bra betingelser för företagande undrar jag igen om det inte hade varit bäst om näringsutskottet hade fått ta hand om det här arbetet från början till slut. Jag tror att vi hade fått bättre resultat då.

Näringspolitikern Reynoldh Furustrand eller för den delen de övriga socialdemokratiska ledamöterna i utskottet kan ju rimligen inte vara nöjda med den inriktning som det här programmet har fått, ett program som bekämpar arbetslöshetssiffrorna mer än arbetslösheten, ett program som defensivt begränsar målsättningen till att gälla den öppna arbetslösheten. Näringspolitikern Reynoldh Furustrand kan rimligen inte vara nöjd med ett program som innehåller så få åtgärder inom vårt gemensamma ansvarsområde, alltså åtgärder som skulle få fart på jobben i den privata sektorn.

Jag tycker att det är bra att man formulerar mål för kampen mot arbetslösheten. Folkpartiet har också gjort det. Men vi har inte som Socialdemokraterna och Centern nöjt oss med en begränsning till den öppna arbetslösheten. Det leder till fel åtgärder. Det visar med all önskvärd tydlighet det här programmet.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vi har i stället sagt att både den öppna och den totala arbetslösheten skall halveras till sekelskiftet. Det skall ske genom att antalet jobb skall öka med 400 000. Med den målformuleringen som grund har vi utformat våra förslag. Därför blir de annorlunda, Reynoldh Furustrand. Det är förslag som skall få redan etablerade företagare att känna optimism och framtidstro, investera och nyanställa, förslag som skall få människor som bär på en affärsidé att våga ta språnget, som stimulerar dem att starta ett företag.

Reynoldh Furustrand sade något om att det har flödat ord i dag. Men hur mycket papper skall riksdagen göra av med på vackra socialdemokratiska formuleringar om behov av företagande innan det leder till konkreta förslag med den innebörden, Reynoldh Furustrand?

Anf. 212 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! Jag kan garantera Christer Eirefelt att det här är en offensiv politik.

Christer Eirefelt sade i sitt inledningsanförande att vi förde några bakom ljuset. Det är väl att ta till överord. Vi kommer inte att föra någon bakom ljuset. Sanningen är den att det ljus som höll på att totalt slockna i den tunnel som vi fick ta över har vi faktiskt sett till är en brinnande låga. Vi skall se till att det ljuset blir väsentligt mycket starkare, Christer Eirefelt.

Vi kan inte lova 400 000 nya jobb, säger Christer Eirefelt. Nej, vi säger att vi skall halvera den öppna arbetslösheten. Vi vet att det är ett stort tag i sig. Jag tror att det är litet väl övermodigt att lova mer än man faktiskt kan hålla. Det parti som vi samarbetar med i dag, Centerpartiet, visar på ett förtjänstfullt sätt att det går att åstadkomma någonting. Man hade en gång i tiden en ledare som sade att han skulle ordna 400 000 nya jobb. Han hade dessvärre mycket större problem med att åstadkomma dessa 400 000 nya jobb. Det visar, Christer Eirefelt, att politikens roll är avgörande och viktig, men den är också avgörande och svår.

Anf. 213 Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp) replik

Herr talman! Det är litet djärvt att från socialdemokratiskt håll tala om faran med att lova mer än man kan hålla när det gäller arbetslöshetssituationen och sysselsättningssiffrorna, Reynoldh Furustrand. Jag tänker på vad som har sagts tidigare och vad som har åstadkommits. Vi får inte glömma hur situationen är. Det kommer månad för månad mer och mer katastrofala siffror.

AMS visar på att sysselsättningen minskar med nästan 30 000 personer i år. Enligt SCB har sysselsättningen i maj minskat med 61 000 personer jämfört med 1995. Den totala arbetslösheten kommer att vara högre 1997 än den var 1995. Den mest aktuella siffran som kom härromdagen, den för juni, är den högsta som har registrerats på många herrans år – om det ens har funnits någon som har varit sämre. Det vill alltså till andra åtgärder, Reynoldh Furustrand – i högre grad åtgärder som ligger på näringsutskottets bord än arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är det som är felet med detta program, menar jag.

Jag har talat om de vackra orden. När man tittar på det senaste årets olika propositioner på området tycker jag att det är anmärkningsvärt hur det gång på gång talas om vikten av att företagen skall stimuleras till att investera och nyanställa, och hur viktigt det är att företagen får goda betingelser. Detta görs utan att det praktiskt taget sker någonting som skall leda dithän. Det är det jag menar med att det är bättre om man är litet försiktigare med de vackra orden, och mer ser på de åtgärder man vidtar.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 214 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! Jag tror att Christer Eirefelt och jag och många andra socialdemokrater i näringsutskottet får anledning att fortsätta denna debatt framöver. Låt oss ta den debatten när vi ser vilken verkan dessa förslag ger. Jag är fullständigt övertygad om att de kommer att ge verkan.

Kombinationen av en viktig arbetsmarknadspolitik och näringspolitik visar sig i dessa tider vara mer nödvändig än någonsin tidigare. Så mycket kan jag lova Christer Eirefelt, att på samma sätt som Socialdemokraterna tog ansvar för att hjälpa till 1992, när den svenska kronan höll på att bli en ubåt, för att rädda landet ur en mycket besvärlig kris kommer vi att se till att med kraft driva fram de åtgärder som skall skapa flera, spännande jobb, en bra näringspolitik och en bra arbetsmarknadspolitik.

Anf. 215 LENNART BEIJER (v) replik

Herr talman! Det var välgörande att tidigare i dag lyssna på statsminister Perssons replikskifte med Lars Tobisson angående arbetsrätten. Det var nog många löntagare och fackligt aktiva som drog en suck av lättnad.

Men, Reynoldh Furustrand, fortfarande lägger vi nu ansvaret på de fackliga organisationerna. Vi vet att deras motpart inte har något större intresse av en utvecklad, modern arbetsrätt som ger löntagarna såväl större ansvar som delaktighet och trygghet. Varje uppgörelse mellan parterna kommer med nödvändighet att innebära eftergifter för den fackliga rörelsen. Mycket tyder därför på att ingen uppgörelse kommer till stånd i denna fråga. Frågan om arbetsrätten kommer därför tillbaka till regeringens och riksdagens bord.

Kan Reynoldh Furustrand i dag, i detta läge, garantera att nuvarande turordningsregler blir bibehållna?

Anf. 216 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! Jag har precis samma uppfattning som Göran Persson, Lennart Beijer. Jag har fullt förtroende för de parter på marknaden som har att lösa denna i och för sig mycket besvärliga fråga.

Anf. 217 EVA GOËS (mp) replik

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till Reynoldh Furustrand om de gröna arbetena. Det finns ett uppdämt behov av detta. Vi ser nu bara toppen av ett isberg med allt som skall åtgärdas i vårt samhälle. Ta bara

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

VA-sektorn, apropå Östersjön, där vi vet att det behövs ett nytt system. Det kostar enormt mycket pengar att reparera det som vi tyvärr har åstadkommit.

Jag tänker också på de nya, härliga framtidssatsningarna där vi kan se forskare som får utlopp för sina gärningar och där man tar till vara deras teknik och kunnande.

Jag vill ha ett svar på frågan om hur Reynoldh Furustrand ser på möjligheten med gröna jobb och Olof Erikssons stora satsning.

Anf. 218 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! Låt mig kort svara Eva Goës på den frågan. Jag ser att det finns vissa möjligheter att utveckla fler gröna jobb. Jag sade också det i mitt inledningsanförande.

Men vad som först krävs är en stabil ekonomi. Vi måste ha en stabil grund att utgå ifrån, och när den grunden är stabil tror jag säkert att dessa satsningar kommer att visa sig vara riktiga.

Anf. 219 EVA GOËS (mp) replik

Herr talman! Om man tittar på räkneexemplet ser man att man vann på att satsa på och investera i gröna jobb. Man kan läsa närmare om det i rapporten.

En annan sak som inte kostar ett dugg är att ge kvinnorna hälften av de pengar som går till nyföretagande. Vad säger ni om det? Vi är hälften av Sveriges befolkning, och det är helt klart att kvinnor är väldigt kostnadseffektiva när de satsar på företag och även när de gör en egen budget inom familjen.

Anf. 220 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! Vi märker i dag på olika områden i samhället att det startas många företag, och att det startas många företag av kvinnor.

Men min egen uppfattning är att jag inte tycker att vi skall specialdestinera mer och mer pengar enbart för kvinnligt företagande. Att starta företag måste ske på samma villkor för mig som för Eva Goës.

Anf. 221 GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik

Herr talman! Jag har ganska kort om taletid, så jag tänker ställa några raka frågor till Reynoldh Furustrand.

Regeringen har valt att ha som målsättning att halvera den öppna arbetslösheten i stället för den totala, vilket borde vara det rimliga. Jag vill fråga Reynoldh Furustrand om anledningen till detta. Debatten har pågått under hela dagen, och jag tycker inte att vi har fått något bra argument från regeringen för detta.

En annan fråga handlar om sjukperioderna, som arbetsgivarna kommer att få ta ansvar för framöver. Hur tror Reynoldh Furustrand att det påverkar en företagares vilja att anställa personer när han eller hon får ta ansvaret för en anställds sjukdom under en månad i stället för, som hittills, 14 dagar? Hur tror han långsiktigt att detta kommer att påverka människor som har, så att säga, en dålig sjukdomshistoria och deras möjligheter att få jobb i framtiden?

Jag har en ytterligare fråga som handlar om tjänstesektorn, där debatten har pågått under väldigt många år. Den är arbetsintensiv, och enligt min uppfattning skulle tusentals nya jobb kunna skapas där på kort tid. Där finns en mycket stor potential. Vilka är de stora hindren för genomförande av detta, som Reynoldh Furustrand och Socialdemokraterna ser det?

Anf. 222 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik

Herr talman! De två första frågorna har debatterats och tydligt besvarats i kammaren tidigare under dagen. Jag har ingen annan uppfattning än de socialdemokratiska företrädarna i den debatten.

Jag har den mycket bestämda uppfattningen att vi långsiktigt kommer att få en tjänstesektor som växer. Men det är uppenbart, och det är Göran Hägglund också medveten om, att denna tjänstesektor faktiskt är beroende av att det finns tjänster som efterfrågas. Många av dessa tjänsteföretag är beroende av andra företag. Problemet vi har i dag är att köpkraften är för liten – där delar jag faktiskt Lennart Beijers uppfattning. Men politiken tar sikte på att stärka köpkraften, och då kommer tjänstesektorn att öka.

Anf. 223 GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik

Herr talman! Min uppfattning är att något behöver göras från politiskt håll för att bryta ned de utomordentligt kraftiga skatteklivar som finns. Dessa gör det omöjligt för de privata hushållen att efterfråga och köpa tjänster till hushållet. Det tror jag att Reynoldh Furustrand också kommer fram till vid närmare eftertanke, om han går hem och funderar litet på det. Här måste åtgärder till, och här finns tusentals arbeten att hämta. Det tror jag är nödvändigt om man skall få ned arbetslösheten.

När det gäller sjukperioderna ställde jag frågan till Reynoldh Furustrand därför att han som näringspolitiker naturligtvis har en inblick i företagarens villkor. Uppenbarligen tror han att en företagare har minst samma vilja att anställa människor i framtiden, även när man fördubblar och förlänger företagarens ansvar och ökar riskerna för den som anställer nya människor. Det spelar alltså ingen roll. Jag undrar om samma slutsats kan dras när det gäller momsbetalningsreglerna.

Anf. 224 KJELL ERICSSON (c)

Herr talman! Arbetslösheten är ett stort problem för väldigt många. Vi har många i vår närhet som är drabbade av den på något sätt. Därför är den också mycket påtaglig. Frågan har också debatterats länge och ingående i dag.

När vi nu står vid slutet av näringsutskottets avsnitt i den här debatten vill jag bara i korthet beröra några punkter på det näringspolitiska området. Vi har sedan början av 1990-talet haft en besvärlig ekonomisk situation här i vårt land. Olika åtgärder har också vidtagits för att minska statens utgifter för att därmed få statens finanser i balans. Dessa åtgärder har också lett till resultat, bl.a. en lägre ränta än vad vi har haft på många år.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*En ekonomisk politik
för att halvera den
öppna arbetslösheten
m.m.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*En ekonomisk politik
för att halvera den
öppna arbetslösheten
till år 2000, m.m.*

Det är viktigt att saneringen av statens finanser fullföljs så att en fortsatt sänkning av räntorna och en låg inflation blir möjlig. Vi fick så sent som i går en rapport om att vi nu är nere på en rekordlåg nivå för inflationen. Sunda statsfinanser, låga räntor och en låg inflation är också en grundförutsättning för ett bra företagarklimat.

Näringspolitikens inriktning bör i första hand vara generell för att skapa de goda förutsättningarna för både företag och företagare. För att främja företagande och entreprenörskap är det viktigt att spelreglerna är överskådliga, konsekventa och stabila. Men tyvärr har det varit litet ryckigt därvidlag under senare år.

I detta betänkande behandlas frågor som spänner över flera utskotts områden, men som har en stor näringspolitisk betydelse. Förutom de frågor som behandlas här i näringsutskottet gäller det skatter och avgifter, utbildning och arbetsmarknadspolitiken. Det finns ett antal förslag i betänkandet som kommer att ha en positiv effekt på sysselsättningen.

Det gäller t.ex. lindringen av dubbelbeskattningen av aktier för små och medelstora företag. Det gäller sänkningen av arbetsgivaravgiften, som främst gynnar egen- och småföretagarna. Det gäller utbildningsstatsningen. Men det gäller också sloandet av bilaccisen, som är en åtgärd som är viktig för bilindustrin. Det är också en viktig miljöinsats när det gäller att stimulera till att byta den gamla vagnparken. Vi vet att vi i dag har en mycket gammal vagnpark här i Sverige i dag.

Sedan har vi översynen av reglerna för fåmansbolagen. Det är också en viktig signal. Dessa företagare har diskriminerats under lång tid. Det är viktigt att man nu gör någonting. Därtill har det också kommit en klar signal om att det inte blir någon skatt på O- eller OTC-aktier.

Detta betänkande tar upp tre viktiga miljardprogram: ett för småföretagsutveckling, ett för Östersjöområdet och ett miljöprogram för en hållbar utveckling. Dessa program ger också tillsammans stimulans till nya arbetstillfällen.

Jag skall här en stund uppehålla mig vid programmet om småföretagsutveckling. Det är ett program som är uppdelat i fyra huvudrubriker. För det första skall företag växa med kunskap. För det andra skall det bli enklare att starta och driva företag. För det tredje skall det bli en ny regional näringspolitik. För det fjärde skall det bli fler exportföretag.

Vi vet att de små företagen genom sin flexibilitet spelar en avgörande roll för förnyelsen av näringslivet. Ett hinder som man i dag ganska ofta upplever är den bristande kompetens som finns på olika områden. Det är väsentligt att både företag och företagare får möjlighet att dels höja kompetensen i företagen, dels kunna anställa personer med relevant utbildning.

De 30 000 nya högskoleplatserna och 100 000 nya platser i vuxenutbildningen är därför ett välkommet inslag. De många nya platserna ute i främst de små och medelstora högskolorna gör också att hela landet får del av denna utbildning. Därtill måste också självfallet finnas olika möjligheter till kompetensutveckling också ute i företagen.

Vi vet att många småföretagare upplever byråkratin som ett hinder både för att starta och driva företag. Därför är det bra att det nu tas

initiativ till att komma till rätta med krångligheterna. Det är ytterst viktigt att den delegation som nu skall tillsättas jobbar snabbt för att få bort alla onödiga blanketter och onödigt utgiftslämnande. Det är någonting som småföretagen tycker är väldigt jobbigt. Därför måste förenklingen komma så snabbt som möjligt.

Under avsnittet En ny regional näringspolitik finns det många viktiga punkter. Här försöker man få till stånd en större samverkan mellan olika aktörer inom länen, och det tycker jag är bra. Det gäller att kraftsamla för att ta ut det bästa möjliga av befintliga resurser. Det är bra att kommuner, länsstyrelser, näringslivet, m.fl. får ett fördjupat samarbete. Tillsammans har de stora kunskaper och möjligheter att utveckla sitt län.

Även turistnäringen finns med i detta program. Det är en näring som kommer att växa under kommande år. Vi har många goda exempel på turistsatsningar. Viktiga insatser här är att öka den internationella marknadsföringen. Men det gäller också att satsa mer på både utbildning och rådgivning.

Skogen är vårt lands största inkomstkälla. Den har också en oerhört stor regionalpolitisk betydelse. Inom skogsnäringen finns det möjlighet till ytterligare förädling av den svenska skogsråvaran inom papper, massa, trä och energi. Jag hoppas verkligen att det på olika sätt görs ordentliga satsningar i den kommande forskningspolitiska propositionen så att samarbetet mellan universitet, högskolor och industrin kan byggas ut på ett bra sätt.

Jag vill också beröra extraanslaget på 500 miljoner för småföretags-satsningar. Den principen föddes under Börje Hörnlunds tid som ansvarig för regionalpolitiken. Dessa satsningar på småföretagsutveckling, produktutveckling och marknadsföring har gett väldigt många nya riktiga jobb till ett billigt pris ute i regionerna. Det är bra att det nu tillförs nya resurser för detta ändamål.

Jag vill också nämna det nya investeringsstödet för jordbruket som nu införs. Det är inte så många veckor sedan vi debatterade detta i riksdagen. Nu blir det verklighet. Det blir till hjälp för befintliga företag som vill expandera och för nya som vill starta. Därtill har vi satsningar på kvinnligt företagande med i detta betänkande. Det är också ett viktigt inslag som gör att det blir en stimulans även på det området.

Sverige är en del i en internationell ekonomi. Därför utgör exporten en viktig del för tillväxt och sysselsättning i Sverige. Det är viktigt att framför allt småföretagen får en utökad service för att klara av en större export.

Avslutningsvis kan jag bara säga att dessa insatser är ett steg mot ett bättre företagarklimat och ett bättre sysselsättningsläge. Det kommer inte att vara tillräckligt, utan det kommer att krävas andra insatser framöver. Det är sådana saker som t.ex. arbetsrättens reformering. Den måste vi göra någonting åt. Det finns också beskrivet här, där man påtalar att det skall bli lättare att anställa.

Det gäller att gå vidare med att sänka skatter på företagande. Det gäller att genomföra ytterligare förbättringar av riskkapitalförsörjning-

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

en. Men det gäller också att se över företagarnas sociala situation, t.ex. när det gäller a-kassan och sjukpenningen.

Det finns många saker att jobba ytterligare med. Men att mer måste göras får inte tas till intäkt för att de nu föreslagna åtgärderna skall stoppas. Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Anf. 225 Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp) replik

Herr talman! Det finns sannerligen mycket att arbeta vidare med om detta skall ge nya jobb och bättre villkor för företagsamheten, Kjell Ericsson. Det är en tuff uppgift Kjell Ericsson har i att först övertyga sina partikamrater att påverka Socialdemokraterna i rätt riktning och sedan se till att det kommer ut någonting positivt utav den samverkan. Så här långt har det i varje fall inte gjort det.

Jag hinner med en kort fråga till Kjell Ericsson, som var med och arbetade fram den påtagliga förbättring av företagsklimatet som under vår gemensamma regeringsperiod ledde till en annan optimism och framtidstro i svenskt näringsliv. Just på detta område, när det gäller politik för företagande och tillväxt, är Centerpartiets samarbete med regeringen mest anmärkningsvärt.

På flera viktiga punkter där vi tidigare har slagits tillsammans på barrikaderna accepterar ni nu en i flera stycken direkt företagarfientlig politik. Det gäller dubbelbeskattningen, arbetsrätten, momsreglerna och arbetsgivaravgiften. Den sänks visserligen nu, men först efter det att den höjts kraftigt tidigare i ert samarbete. Det gäller också hela attityden till företagande och företagare.

Är det så illa, Kjell Ericsson, att vi måste räkna bort Centern när det gäller att få till stånd åtgärder som skapar bättre villkor för företagarna? Är Centern fast i en socialdemokratisk näringspolitik som bygger på centrala beslut där det är politikerna som detaljstyr?

Anf. 226 KJELL ERICSSON (c) replik

Herr talman! Christer Eirefelt kan vara helt övertygad om att vi kommer att fortsätta att bedriva en näringspolitik som ger ett bra näringsklimat i vårt land som gynnar nya jobb och nya arbetstillfällen. Det är en sak som vi kommer att driva vidare.

Vi har under åren har drivit dessa frågor när andra har reserverat sig. Vi har åstadkommit resultat: sanering av ekonomin, sänkta räntor, låg inflation och återinförande av kvittningsrätten. Sänkta arbetsgivaravgifter är nu en början som vi kommer tillbaka till. Den skatteväxlingen skall vi fortsätta med. Dubbelbeskattningen är också en början. Jag kan ta exempel på exempel på saker som vi har gjort som är bra för företagen. Men det verkar som att man vill ta många steg på en gång. Vi säger att det är bättre att ta ett steg i taget än att inte ta något steg alls. Vägen leder i rätt riktning, och vi kommer att jobba vidare.

Jag noterade att Christer Eirefelt i sitt första inlägg, även om han inte brukade några kraftord, verkade ganska nöjd med småföretagsprogrammet. Det är sådant som visar att vi skall gå vidare. Som jag sade

finns det mycket att göra vad gäller arbetsrätten och på skatteområdet osv., men detta är ett första steg i rätt riktning.

Anf. 227 EVA GOËS (mp) replik

Herr talman! Jag har några frågor till Kjell Ericsson. Hur kommer Centern att agera när det gäller energisektorn, t.ex. vindkraftssatsningar? Vi har en reservation om att satsa 100 miljoner kronor till redan i år. Vad händer med kärnavfallet när det gäller Studsvik, som jag tog upp tidigare? Går det att samarbeta om dessa frågor?

Börje Hörnlund var på tapeten. Han och jag träffades tidigare och diskuterade gröna arbeten. Vi hade samma kväll suttit och formulerat oss, ovetandes om varandra. Gröna arbeten handlar för mig också om ekologiskt lantbruk. SLU har t.ex. kollat Dalarna och kommit fram till att man, om man skulle satsa på ekologiskt lantbruk där, skulle få en fördubbling av arbetsinsatsen. Vad säger Centern om det?

Det talas också om Östersjö-satsningen. Har Centern ett finger med i spelet när det gäller export av livsmedel? Vi regerade kraftigt i näringsutskottet på att det står "export av livsmedel till Östersjöländerna". Det är ju att stjälpå i stället för att hjälpa, eftersom man med hjälp av EU-bidrag kan sälja det svenska smöret billigare än det egenproducerade i Baltikum. Hur ser Kjell Ericsson på dessa frågor?

Anf. 228 KJELL ERICSSON (c) replik

Herr talman! Det är allmänt bekant var Centern står när det gäller avvecklingen av kärnkraften. Också Eva Goës känner till att förhandlingar om avveckling har påbörjats. Förhoppningsvis får vi se resultat under hösten i dessa förhandlingar. I detta ingår en förnyelse av energisystemen som innebär satsningar på vind-, sol- och inte minst bioenergi. Inom alla dessa områden finns det utrymme för många nya gröna jobb. Det finns också med i den satsning som vi har föreslagit i dag.

När det gäller Östersjön vill jag säga att också Eva Goës vet att vi diskuterade frågan i näringsutskottet. Vi fick beskedet att det inte är fråga om någon allmän export av livsmedel, utan att det gäller speciella livsmedel som inte finns någon annanstans. Man kunde för forskningsändamål och annat tänka sig att köra livsmedlen vidare för att hjälpa balterna med den satsningen. Det är inte fråga om någon allmän export av livsmedel.

Anf. 229 EVA GOËS (mp) replik

Herr talman! Vi får hoppas att det är kunskap och kompetens man exporterar. Jag vet att Sverige redan nu dumpar smör och andra livsmedel i Baltikum. Balterna kan inte bygga upp sin inhemska livsmedelsproduktion.

Visst är det bra att satsa på småföretagsutveckling, men det handlar om innehållet. Sätter man Bert-Olov Svanholm på att administrera Ljusåret vet man vilken inriktningen är. Det är därför jag talar om kvinnor och kvinnors nyföretagande. Jag vet att det finns många inom Centerpartiet som jobbar för idén med mentorer och kvinnliga affärsrådgivare. Är ni beredda att jobba för att kvotera, så att satsningen

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

kommer kvinnorna till godo och innehållet blir ett annat? Vi har sagt nej till Ljusåret på grund av att vi inte tror på innehållet och inriktningen. Vi vill ha en ekologisk touch på det hela. Det skall inte bara handla om tillväxt till vilket pris som helst.

Anf. 230 KJELL ERICSSON (c) replik

Herr talman! Jag kan bara säga att satsningen på gröna jobb omfattar både män och kvinnor. I de fall det behövs mer pengar till kvinnor får de det. Vi behöver inte specialdestinera den delen.

Det har funnits affärsrådgivare i framför allt stödområdena under de senaste åren. Vi vill att den verksamheten skall fortsätta.

Det finns resurser både när det gäller män och kvinnor. Jag har inte hört att man behöver några extraresurser i detta fall, utan det som satsas gäller både män och kvinnor.

Anf. 231 GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik

Herr talman! Jag är överens med Kjell Ericsson om att arbetslösheten är den viktigaste politiska fråga vi har att hantera nu och att en framgångsrik näringspolitik kan vara lösningen. Lösningen är knappast fler åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken, utan det måste komma till flera riktiga jobb.

I går läste jag Centerpartiets näringspolitiska rapport. Den är bra på det hela taget. Där finns krav på borttagande av dubbelbeskattningen. Där finns satsningar på tjänstesektorn, förändring av arbetsrätten, satsningar på utbildningskonto, allmän och obligatorisk a-kassa osv. Jag skulle tro att Kjell Ericsson också delar mina synpunkter när det gäller momsreglerna, förlängd arbetsgivarperiod, en sjätte AP-fond osv.

När jag tittar på det program som finns i en av reservationerna som vi skall ta ställning till senare ser jag att det finns betydande likheter mellan den politik som Centern står för i sitt program och den politik som finns i en av reservationerna.

Känns det inte litet konstigt, Kjell Ericsson, att rösta emot den politiken senare i kväll? Tror Kjell Ericsson att han i nuvarande sällskap skall kunna åstadkomma resultat på de områden där Socialdemokraterna är behårt uppbundna sedan många år? Var går gränsen för Centerpartiets samarbete med Socialdemokraterna, om näringspolitiken är lösningen och om arbetslösheten är den viktigaste politiska fråga vi har att hantera?

Anf. 232 KJELL ERICSSON (c) replik

Herr talman! Det är bra att Göran Hägglund tar upp vårt näringspolitiska program. Jag har själv varit ordförande i den programkommitté som har tagit fram det. Jag vill kommentera några punkter.

När det gäller dubbelbeskattningen är det en början. Man kommer en bit på väg. Det är ett konkret beslut. I annat fall hade det blivit en reservation, och man hade inte kommit någonstans. Nu har vi kommit en bit på väg, och jag tycker att det är väldigt viktigt.

Förslaget om arbetsgivaravgifterna skall bl.a. hjälpa småföretagen inom tjänstesektorn. Det är också ett steg i rätt riktning. Det finns mer

att göra här. Det har tillsatts en utredning som skall se över bestämmelserna för bl.a. hushållstjänster. Jag tycker att det är ett intressant område som man skall titta på. Det kommer säkerligen att behövas åtgärder även där, men arbetet har påbörjats.

När det gäller fåmansbolagens villkor kommer det att ske en översyn. Det tycker jag också är viktigt. Förslag om regelförändringar när det gäller att förenkla byråkratin finns med i propositionen. Jag sade i mitt anförande att det måste ske en reformering av arbetsrätten. Parterna jobbar med det nu, och medlare har gjort insatser. Vi får se vad de kommer fram till. Om man inte kommer fram till resultat måste det ske en förändring – en reformering i arbetsrätten.

Jag kan räkna upp punkt efter punkt från programmet. Vi har helt eller delvis tagit upp väldigt många av punkterna. Det är en början, som jag har sagt. Det är ett steg i rätt riktning. Den riktningen skall vi fortsätta i.

Anf. 233 GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik

Herr talman! Jag kan naturligtvis ha respekt för en resultatpolitik, men det bygger på hur man värderar resultaten. Jag tycker att den uppgift som ligger framför er är synnerligen avskräckande, mot bakgrund av vad man har lyckats åstadkomma bakåt.

Jag hoppas att Centerpartiet skall lyckas bättre i framtiden och att vi skall få en näringspolitik värd namnet som lägger grunden för en framgångsrik tid för svenskt näringsliv. Jag tror att det är den enda vägen att komma till rätta med arbetslösheten.

Anf. 234 KARIN FALKMER (m)

Herr talman! Socialdemokraterna har sedan maktskiftet fört en företagarfientlig politik. Det förändringsarbete som den borgerliga regeringen påbörjade för att återskapa Sverige som en företagare- och tillväxtnation, som då ledde till 1 000 nya arbeten i veckan, raserades. Socialdemokraternas välkända negativa syn på företagare blev åter ledstjärna för politiken.

Villkoren för företagen och nivån på arbetslösheten är kommuniserande kär. Vi kan mäta resultatet av den destruktiva socialdemokratiska politiken i antalet förlorade arbeten. Den proposition vi diskuterar nu har fel inriktning.

Herr talman! För att människor skall återfå trygghet och framtidstro måste det genomföras förändringar som underlättar tillkomsten av riktiga arbeten. Sverige måste bli ett land där företagare och företagande sätts i centrum.

Anf. 235 EVA GOËS (mp)

Herr talman! För övrigt anser jag att kärnkraften skall avvecklas. Satsa på gröna jobb och kvinnokraft!

Anf. 236 REYNOLDH FURUSTRAND (s)

Herr talman! De problem vi ser i vårt land är inte nationella, utan de är internationella. Oberoende av politisk regim har alla Europas länder

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

en alldeles för hög arbetslöshet och en för låg tillväxt. Europas problem beror inte på att välfärdsstaten är för utvecklad. De största problemen ser vi i länder med minst utvecklad välfärdsstat. Det som Europa och vi lider av är att marknaden faktiskt fått en större makt här än i andra regioner i världen.

Ta t.ex. USA, som moderaterna ibland hävdar väldigt starkt. Där finns det en utvecklad nationell politik, och där finns inte alls samma möjligheter som hos oss och i Europa att driva med valutor och räntenivåer. Men i Europa har de finansiella spekulanterna fått fritt utrymme att göra affärer på medborgarnas bekostnad. I utkanten finns också en ökad svart ekonomi med skattebrott och organiserad brottslighet.

Det är mot den bakgrunden som jag är för ett starkt Europa, där finansiell spekulation i ränta och valutor begränsas maximalt och där vi åter får en ekonomisk utveckling som tar fasta på de realekonomiska värdena och skapar varaktiga jobb. Det är nödvändigt om vi skall få jobben tillbaka i Sverige och i andra länder i den utsträckningen att vi kan tala om arbete åt alla. Detta är särskilt viktigt för små länder med stor utrikeshandel som Sverige.

Moderaterna föreslår ofinansierade skattesänkningar. Ni lär er ingenting. Ta bort händerna från ögonen och öronen! Först 1976, sedan 1982 och nu igen. Vill ni med berätt mod föra oss tillbaka till det ekonomiska träsk som vi faktiskt håller på att kravla oss ur? Med er politik ökar budgetunderskott och statsskuld och räntorna sticker iväg uppåt igen, där förtroendet för vår förmåga att rätta till obalanser och stärka valutan helt plötsligt försvinner. Det som Karin Falkmer och andra moderater föreslår är verkligen en ogärning mot småföretagen. De om några vet vad en hög räntenivå vill säga. Ni envisas med att beskriva rättvisa som ett hot mot sysselsättningen. Det är inte välfärdsstaten som hotar sysselsättningen, utan det är andra krafter.

Anf. 237 BENGT HURTIG (v)

Herr talman! Jag kommer från ett län, Norrbotten, där arbetslösheten på tre månader ökat med drygt 5 000 personer. Antalet öppet arbetslösa i vårt län är nu ungefär 18 000 människor, och ungefär lika många befinner sig i olika typer av åtgärder – detta på en befolkning på bara 260 000 människor. Det är verkligheten bakom den debatt vi för i dag, verkligheten i ett län under en regering vars politiker vunnit ett val just på att den lovat en politik mot just arbetslösheten.

I ett län med många beroende av a-kassa kommer det beslut om bortre parentes och sämre möjligheter att ta sig in i systemet som vi snart skall besluta om att slå särskilt hårt. Dessa försämringar måste avvisas, och jag ansluter mig till de argument som anförts av flera vänsterpartister i dagens debatt.

För drygt ett år sedan beslutade riksdagen att vi fram till 1998 skall satsa 4 miljarder kronor på ett samarbetsprogram för Öst- och Centraleuropa. I den senaste statsbudgeten lades samordningsansvaret för östbiståndet i Jordbruksdepartementet. Det finns hos oss en viss oro för att statsministerns nya Östersjöråd medför dubbelkommando på östbiståndets område. Jag noterar att utrikesutskottet tycks dela denna oro.

En annan oro som finns är att den lovvärda satsningen på Östersjö-samarbete medför att Barentsregionen fortfarande kommer att hamna i skugga. Jag noterar att även den liberala gruppen i EU-parlamentet har givit uttryck för en sådan oro.

Barentsområdet är inget öde område. Där bor ungefär 4,6 miljoner människor. Det är alltså ungefär lika många som i Finland. Det är visserligen mindre än de 50 miljoner som bor runt Östersjön, men miljöproblem, arbetslöshet och kommunikationsproblem är betydligt större om vi räknar per invånare. Ett radioaktivt utsläpp från någon av de många kärnkraftsreaktorerna eller avfallslagren på Kolahalvön kan åstadkomma omfattande skador och också drabba Östersjöområdet. Vissa experter talar om att risken för en allvarlig kärnkraftsolycka är ungefär 25 %, sett över en tioårsperiod. Det är skrämmande siffror.

En omfattande exploatering av råvarutillgångar som olja och gas i Murmansk, Arkhangelsk eller Karelenområdet kan också få konsekvenser för miljön i vårt närområde, i såväl Barentsområdet som Östersjöregionen.

Under en sexmånadersperiod – från oktober 1995 till mars 1996 – har norska staten satsat inte mindre än 79 miljoner kronor i Barents-samarbetet. Under samma period har Sverige satsat bara 16 miljoner. Bara på miljöområdet har norrmännen gått in med 52 miljoner. Jag tror inte att det i längden är bra för det nordiska samarbetet med den här obalansen i insatser mellan grannländerna.

Nu säger utrikesutskottet att pengarna i den nya Östersjöfonden också kan användas i Barentsregionen. Det är givetvis positivt, men det vore bättre att slippa ta pengar ur Östersjöfonden och använda dem i ett annat område. Därför har Vänsterpartiet föreslagit en särskild fond för Barentssamarbetet på 100 miljoner under en femårsperiod. Vi har givetvis kvar denna idé, men får väl återkomma i den frågan till hösten.

Jag instämmer för övrigt i de yrkandena om bifall till v:s reservationer som tidigare har ställts.

Anf. 238 ULLA HOFFMANN (v)

Herr talman! I dag kan inte Margareta Winberg längre krypa bakom männens högre arbetslöshet för att legalisera ROT-program. I dag kan hon inte använda männens högre arbetslöshet för att lägga ut dimridåer för vad som händer med kvinnors arbetstillfällen i den offentliga sektorn. I dag har vi siffror från AMS som visar att kvinnornas arbetslöshet nu är högre än männens. Kvinnornas långtidsarbetslöshet har ökat med 1 000 personer, medan männens har minskat med lika många. Till det skall läggas de 150 000 deltidsarbetslösa kvinnorna.

Då borde förstas den regering som slår sig för bröstet och hävdar att den prioriterar jämställdheten åtminstone fördela de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna lika. Men så är det inte. 2 098 män får rekryteringsstöd, medan 802 kvinnor får det. Nästan dubbelt så många män som kvinnor får arbetslivsutveckling. Dubbelt så många män som kvinnor får starta-eget-bidrag.

Men att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden är att gå för långt, tycker Socialdemokraterna och Centern. Det räcker med att mot-

Prot. 1995/96:115
12 juli

*En ekonomisk politik
för att halvera den
öppna arbetslösheten
till år 2000, m.m.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

verka könssegregeringen. Det tycker inte Vänsterpartiet. Vi är trötta på allt prat om att politik är att vilja när Socialdemokraternas vilja inte sträcker sig till att ge AMS i övergripande mål att bryta – inte motverka – könssegregeringen på arbetsmarknaden.

I syfte att minska arbetslösheten har regeringen tillsatt en utredning av hur man skall kunna stimulera utbud av och efterfrågan på tjänster, och det är bra. Men i uppdraget till RSV ingår också att undersöka hur vi skall kunna införa det franska systemet för betalning av tjänster. Det system som regeringen vill införa i Sverige är skattesubventionerad hemhjälp som i Frankrike och innebär att de som har gott om resurser köper checkar liknande våra rikskuponger. Antingen har finansministern inte läst propositionen eller också bidrog han till att lägga ut dimridåer när han tidigare i dag i kammaren sade att han inte vill ha subventionerad hemhjälp. Upp till 60 000 kr per år får rika franska familjer dra av för att köpa äldreomsorg, barnomsorg och hushållstjänster i hemmet. Timbrogänget måste jubla.

Detta system har lett till 20 000 heltidstjänster till en kostnad av 4 miljarder kronor. För samma kostnad, dvs. 4 miljarder kronor, skulle vi kunna låta 400 000 personer till en lön av 13 000 kr i månaden göra sina nödvändiga arbetsuppgifter i den offentliga sektorn. Det kostar nämligen bara 800 kr mer i månaden, 10 000 kr om året, att låta bli att säga upp en offentliganställd polis, undersköterska, förskollärare eller barnskötare. Prata om systemskifte!

Herr talman! Innan jag kom in i riksdagen var jag, tack vare socialdemokratisk och centerpartistisk arbetsmarknadspolitik, arbetslös i två och ett halvt år. Tidigare arbetade jag inom den offentliga sektorn. Jag har alltså inget jobb att gå tillbaka till. Arbetsmarknadsministern har dock lovat mig ett värdigt slut på min arbetsaktiva tid. Efter en lång samhällstjänst – jag har fött och fostrat tre barn och bidragit med mitt arbete i den offentliga sektorn till att bygga upp samhället – vill jag arbeta med det som jag är bäst lämpad till. Jag behöver inte anpassa mig till hämtning på dagis utan kan själv styra min tid och mitt liv. Då tvingar Margareta Winberg mig in i fortsatt samhällstjänst. Finns det ingen bortre parentes när det gäller kvinnors samhällstjänst? På vilket sätt anser arbetsmarknadsministern att det är ett värdigt slut för mig att placeras i ett tvåårigt ALU-projekt där det jag gör inte får tränga ut den ordinarie verksamheten? Om jag läser en saga för ett barn på dagis tränger jag ut den ordinarie verksamheten. Margareta Winberg säger att jag skall ägna mig åt icke-arbetsuppgifter till en icke-lön som en icke-arbetstagare. Vad finns det för värdigt i det, Margareta Winberg? Hur kan en minister från ett f.d. arbetarrörelseparti bära sig åt så mot de människor som utan egen förskyllan har blivit av med sitt arbete? Hur kan en f.d. kvinnoförbundsordförande föreslå något så kränkande för de kvinnor som arbetar inom dagis, skola, sjukvård och äldreomsorg?

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 104, och bara för att markera hur kränkt jag är yrkar jag avslag på regeringens förslag om 55+ och bifall till reservation 126.

Anf. 239 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Det är svårt att se vad en sådan här urtima riksdag kan utträta för de arbetslösa. De skulle vara mer betjänta av aktiva handlingar än av ord, dvs. mer handlingskraft och mindre ordkraft.

Hela riksdagen har rullat i gång med utskottsarbete och partikansliarbete. Matsal och kafé har öppnats. Då har jag bara nämnt några exempel. Allt från ministrar till ledamöter har rest hit. Sedan verkar det viktigaste vara att sätta munkavle på talarna. När vi nu har samlats borde alla i stället ha uppmuntrats att yttra sig och dra sitt strå till stacken med idéer och kreativitet.

Styrandet borde gå från ekonomer till humanister och socialt medkännande. Ekonomer har blivit ett samhällets prästerskap. Jag tycker att människorna i stället för pengarna skall sättas i centrum. Detta gäller i allra högsta grad arbetslösa. Sätt den arbetslöse i centrum! Då kommer vi att inse att vi måste dela rättvist, både på arbetet och på fritiden. Annars mår snart hela svenska folket dåligt. Stora grupper mår dåligt för att de pressar sig i jobbet och arbetar övertid och andra grupper mår dåligt för att de inte kan försörja sig själva.

Massor av kvinnor har på egen bekostnad infört 6-timmarsdag. Kanske finns det inte heltidsarbete för dem eller så orkar eller kan de inte arbeta heltid på grund av sitt dubbelarbete. De väntar nu på politikernas beslut om 30-timmarsvecka som normalarbetstid.

I Sverige sätts nu svaga grupper mot svaga grupper, arbetslösa mot sjukskrivna, äldreomsorg mot barnomsorg osv. Det finns stora grupper som helt eller delvis står utanför trygghetssystemen. De skall ställas mot de starka. Det är de friska och högavlönade som skall dela med sig. Här har Miljöpartiet ett bärande och bra förslag. De som tjänar bra skall få en lägre procent av sin lön genom det brutna taket vid sjukdom, föräldraförsäkring osv. Vi vill också att det skall finnas en grundtrygghet efter längre perioder av sjukskrivning eller arbetslöshet. Det betyder att vi inte skulle behöva få stora grupper som står med mössan i handen och vänder ut och in på sitt privatliv för att få socialbidrag. Vi vet att LO:s kvinnor har flest arbetsskador. LO:s kvinnor är mest sjuka. Det är flest LO-kvinnor som blir förtidspensionerade. Varannan LO-kvinna förtidspensioneras.

Handikappade behöver behålla sina lönebidrag. Även en 10-procentig arbetsinsats ger 10 % på plussidan både ekonomiskt och resursmässigt, och det ger arbetsglädje.

Om den här dagen inte ger effekter för nämnda grupper har vi kommit hit förgäves. Det är naturligtvis inte det värsta. Det värsta är att de förhoppningar som de arbetslösa eventuellt har haft i så fall har grusats. Det är billiga arbeten som finns inom vård och omsorg. SKTF, bl.a., har tagit fram uppgifter om att det ekonomiskt är en förlust att friställa inom vården. Då har man inte räknat med vad det kostar att skapa nya jobb.

Inom sjukvården ökar riskerna för de sjuka på grund av personalbrist. Det har kommit in flera skakande rapporter. Yrkesinspektionen är inkopplad på hela Uddevalla lasarett, och i Sundsvall kommer man att kalla in den. I Linköping finns endast akutsjukvård på barnkliniken, ett

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

universitetssjukhus. Barnöverläkaren har yttrat att det kan bli allvarligt för kroniskt sjuka barn, diabetiker, hjärtsjuka, eksembarn m.fl. Detta sker medan arbetslös sjukvårdspersonal betalas till 75 % utan att få arbeta. Man skulle kunna ge en bra sjukvård för ytterligare 25 % av sin lön. Det behövs ett annat sätt att se.

Svenska riksdagsledamöter och regeringen! Besinna er! Annars gräver vi demokratiskt valda politiker vår egen grav och seglar skeppet Svea i sank. Hur djup är solidariteten mellan facken och regeringen? Måste inte facken i sina medlemmars intressen gå in på en ny egen väg?

Anf. 240 HANS KARLSSON (s)

Herr talman! I dagens debatt har mycket blivit sagt om olika åtgärder för att minska arbetslösheten, såväl den öppna som den totala. Jag har därför i dag tänkt ägna min tid i talarstolen till att tala om arbetslöshetsförsäkringen. Det är en del av arbetsmarknadspolitiken som mest röner uppmärksamhet ur statsfinansiellt perspektiv, mer sällan med tanke på den enskildes behov.

Enligt mitt sätt att se har arbetslöshetsförsäkringen tre huvuduppgifter: att skapa ekonomisk trygghet för den enskilde vid arbetslöshet, att utgöra en del av intressebalansen mellan arbetskraften och företagen och att skapa förutsättning för en dynamisk och utvecklande arbetsmarknad.

Den första uppgiften, att skapa ekonomisk trygghet för den enskilde vid arbetslöshet, är väl känd. Det är också det som de flesta förknippar med arbetslöshetsförsäkringen. Jag skall därför inte ägna någon längre tid åt den delen utan nöja mig med att konstatera att också graden av trygghet för den enskilde starkt påverkas av ersättningsnivå, beräkningsgrunder och andra villkor i försäkringen.

Herr talman! En bra arbetslöshetsförsäkring ger förutsättningar för löntagarna att agera utifrån en viss styrkeposition. Att ställa krav innebär nämligen alltid också risker på arbetsmarknaden. Den löntagare som ställer krav och driver sina intressen löper risk att hamna i onåd hos sin arbetsgivare eller blir betraktad som besvärlig och därför inte önskvärd. När arbetslöshetsförsäkringen gav 90 % i ersättning och arbetslösheten var låg var det inte särskilt farligt att vara pådrivande och ta kampen för sina egna och arbetskamraternas intressen. När arbetslösheten är hög och försäkringen är alltmer urholkad är det inte lika självklart att ta kampen mot orättvisorna på jobbet.

Även lönebildningen påverkas av arbetslöshetsförsäkringens kvalitet. Låg ersättning och hårda villkor för att kvalificera sig pressar lönerna neråt. Särskilt märkbart är det när det gäller de lägsta lönerna. En otillräcklig arbetslöshetsförsäkring ökar löneskillnaderna och därmed klyftorna i samhället.

Herr talman! Den tredje huvuduppgiften för arbetslöshetsförsäkringen är att skapa förutsättning för en dynamisk och utvecklande arbetsmarknad. En bra arbetslöshetsförsäkring underlättar rörlighet på arbetsmarknaden. Man vågar byta jobb om försäkringen ger trygghet. Man vågar bryta upp och övertala familjen att flytta till en ny plats och

ett nytt jobb om det finns en trygghet i botten. Särskilt viktigt är det med den arbetsmarknad som vi nu upplever. Det är nödvändigt att människor vågar byta jobb och vågar bryta upp från hemorten.

Arbetslinjen gynnas av en bra försäkring. Den som har marginaler i sin ekonomi har lättare att ta initiativ än den som är nedtryckt även ekonomiskt. En dålig arbetslöshetsförsäkring riskerar att konservera arbetslöshet och passivitet.

Herr talman! Det är avslutningsvis angeläget att slå vakt om en bra arbetslöshetsförsäkring, inte enbart för den enskildes ekonomiska trygghet vid arbetslöshet utan också för att upprätthålla en viss intressebalans mellan arbetskraften och företagen. Det är också viktigt att ha en tillräcklig försäkring mot arbetslöshet för att arbetsmarknaden skall fungera på ett bra sätt och stimulera till rörlighet och utveckling.

Därmed yrkar jag bifall till hemställan i finansutskottets betänkande.

Anf. 241 BEATRICE ASK (m)

Herr talman! Socialdemokraterna har gjort ett stort nummer av sin ”Personplan”, att sätta 100 000 vuxna i utbildning. Detta är den största utbildningssatsning som gjorts, påstod finansministern i debatten om vårpropositionen. Den uppblåsta marknadsföringen gör att man undrar om socialdemokraterna har hört talas om införandet av den allmänna folkskolan i Sverige 1842. *Det* måste väl i rimlighetens namn ha varit större.

Nu verkar regeringen i alla fall ha sansat sig. Verklighetens Personplatser är inte 100 000. En stor del av platserna finns redan, men på ett annat anslag. Likväl går de 100 000 i repris för tredje gången i ett regeringsförslag. Tala om återanvändning!

Det är naturligtvis granskningen av regeringens förslag som gjort att någon särskild debatt om utbildning inte har ansetts befogad i dag, utan hänvisats till fyraminutersinlägg under rubriken Övrigt. Inget statsråd har heller funnit anledning att tala om utbildning i sitt anförande.

Jag beklagar men förstår det. Tiden nu medger ingen sång till utbildningens lov eller någon redovisning av de erfarenheter som finns av samband mellan utbildningsinsatser och ökad tillväxt. Men behovet av ökade kunskaper och kunskapsintensitet i all produktion växer. Sverige ligger efter de viktigaste konkurrentländerna när det gäller utbildningsnivå, och det är allvarligt.

Under den förra mandatperioden inleddes arbetet för att långsiktigt åstadkomma ett kunskapslyft. Högskoleutbildningen byggdes ut kraftigt samtidigt som läroplaner och kursplaner för grund- och gymnasieskolan moderniserades. Vi moderater anser att det långsiktiga arbetet för att göra svensk utbildning bäst måste fortsätta.

I det här perspektivet är också insatser för vuxna med kort utbildning och kunskapsbrister väsentliga. Tanken på att vidga vuxnas möjligheter till att skaffa sig kompetens motsvarande gymnasiekurser är inte ny.

Problemet är att socialdemokraterna nu har hittat på ett ovanligt dyrbart och klumpigt sätt att erbjuda fler sådan utbildning på. Man kan

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

på goda grunder fråga sig om förslaget kommer att ha någon inverkan på massarbetslösheten. Detta panikprojekt, som i sina detaljer har snickrats ihop på departementet under några intensiva vårveckor, innebär att kommunerna skall ansöka om särskilda medel hos en särskild delegation på departementet. Risken för växande byråkrati, sifferexercis och att det i slutändan inte blir så mycket mer utbildning är uppenbar. Vi moderater tycker att det hade varit bättre och billigare att pröva förutsättningarna för att vidga det grundläggande ansvar kommunerna redan har för vuxenutbildning. Vi är också öppna för olika aktörer och nya former av utbildning, och medel som motsvarar den volym i utbildning vi har för vuxna i dag finns i våra förslag.

När det gäller högre utbildning föreslår vi en kraftfull satsning på kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning. Just sådan utbildning efterfrågas och kan stimulera ökat samarbete mellan näringsliv och utbildning. Det är vad jag förstår också utbildning som i ett rimligt perspektiv kan ge fler människor arbete.

Regeringens inställning till denna s.k. *key*-utbildning är ljum. En blygsam försöksverksamhet har startat, men ansökningarna har varit sådana att den kommitté som nu hanterar försöken redan efter ett par månader har skrivit till regeringen och bett om fler platser. Det visar att vi moderater hade rätt från början, och jag skulle gärna vilja veta i dag om det kommer fler platser till den här utbildningsformen.

Regeringen redovisar också en lista på hur 30 000 platser till landets högskolor skall fördelas. Med flyg har socialdemokratiska ledamöter farit land och rike kring och delat ut platser som inte finns än. Även centerledaren stod i talarstolen i morse och sade att de som inte sade ja och amen till den här listan skulle precisera vem som inte skulle få fler platser. Men också detta förslag är ett exempel på matematik i den politiska skolan. 10 650 platser 1997 är egentligen bara 4 350. Övrigt finns redan.

Jag hoppas att jag får återkomma i repliker senare, eftersom 4 minuter verkligen inte är särskilt lång tid. Jag tänker inte heller yrka eftersom andra moderater har gjort det tidigare, men jag vill understryka att jag tycker att alla våra förslag är bra.

Anf. 242 MARGITTA EDGREN (fp)

Herr talman! Vi i Folkpartiet har till denna debatt och i det arbete som har föregått denna debatt koncentrerat oss på förslag som ger möjligheter för att 400 000 riktiga jobb skall växa fram. Därför har vi i utbildningsavsnittet inte tagit upp väl kända liberala ståndpunkter, bl.a. barntillägget i svuxa och doktorandtjänsterna, och inte heller tagit ställning till den preliminära eller bedömda fördelning av högskoleplatser som presenterades i propositionen.

Utbildning är ingen *quick fix*. Det tar tid att gå på en utbildning. Den som skall gå den måste vara motiverad så att han eller hon gör sitt bästa. Man måste själv tro på att utbildningen är en bra personlig investering för ett riktigt jobb. Den utbildning man söker sig till och skall gå på måste vara bra, dvs. ge kunskaper och erfarenheter som ger en grund för en lust att läsa och lära vidare.

Vi anser att socialdemokraterna har hanterat folkhögskolor, komvux och högskolor ryckigt och använt dem som ett slags dragspel för att manövrera arbetslösheten. Jag vill betona att utbildning aldrig får användas som verktyg för politiska utspel i syfte att kortsiktigt kapa de synliga topparna av arbetslösheten.

Arbetslösa människor bör behandlas med respekt, och i det ingår att de får samma möjligheter och samma kvalitet på sin utbildning som icke arbetslösa. Utbildningssystemet skall byggas ut för att motsvara de krav som framtiden ställer, det är vi överens om, men det bör inte ske genom att man termin för termin ändrar spelreglerna för anslag, platser och studiefinansiering.

Vi liberaler är t.ex. övertygade om att en bra bas för en fortsatt bra utveckling för en ung människa är tioårig grundskola och att den genomförs så fort som möjligt. Massan av kunskaper har ökat och tiden räcker inte till. En polarisering mellan teori, estetik och praktiska ämnen är olycklig. En tioårig skola ger tid för både IT-kunskaper, svenska språket – att tala, läsa, skriva och förstå – och bild, slöjd och gymnastik.

På samma sätt är vi övertygade om att ett mer flexibelt gymnasium ger större livsrum för alla elever. Vissa elever kan gå igenom det på två år, andra behöver fyra år. Vissa kan efter grundskolan ta en paus några år och komma tillbaka i komvux. Andra kan få en lärlingsutbildning där deras mer praktiska begåvning kommer till sin rätt och uppskattas.

Vi måste använda folkhögskolorna fullt ut. De har en social miljö som är motiverande och ger en stimulerande inlärningsmiljö för de unga och även äldre som behöver det. Det finns många exempel på att just folkhögskolorna har rätat upp många ”strulpellar” som andra skol-system har misslyckats med. Viktigt är att alla får en kärna av kunskaper för att platsa i dagens och morgondagens arbetsliv.

Vi tror också, herr talman, på de nya högskolorna. De har visat en enastående livskraft och ett enastående nytänkande. Men sätt inte dem i motsatsställning till de mer etablerade universiteten. Båda behövs, båda måste få uppskattning för vad de uträttat och bådas kvalitet på undervisning och forskning måste säkerställas och ökas.

De 30 000 högskoleplatserna som, precis som galten Särimmer, nu tas upp för tredje gången är i verkligheten som Beatrice Ask påpekade betydligt färre. Om det visar sig att det inte går att expandera så mycket med bibehållen kvalitet accepterar vi folkpartister en långsammare takt, examinationstakt och kvalitetssäkring. En kvalitet som håller i en internationell jämförelse är det allra viktigaste inom högskolesystemets utveckling.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 85 om kvalitet.

Anf. 243 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v)

Herr talman! Jag vill börja med en allmän reflexion. Den får stå för mig personligen. Under dagens debatt har jag fått alltmer av en déjà vu-upplevelse – jag har hört det här förut. Det är samma argument som upprepas gång på gång. Det är tick-tack, tick-tack. Och i dag blev Centerns Olof Johansson nästan patetisk när han förklarade att samarbete är

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

bättre än konfrontation. Det är underbart att man har kommit fram till dessa slutsatser. Jag har roat mig med att bokföra hur många gånger han upprepade den sentensen, och jag lovar att jag skall publicera det innan mandatperioden är slut.

Samband förenklas, och självklarheter och plattityder upphöjs till sanningar. Det är på det sättet man skapar myter, och det är det som Stig Strömholm och även Gunnar Adler-Karlsson kallar för fördumning.

Nu skall jag övergå till satsningarna inom utbildningsområdet. Men sanningen är att varken propositionen som lagts fram eller motionerna som väckts med anledning av den innehåller särskilt många nya förslag. Inte ens de nya utbildningsplatserna är i egentlig mening nya. Ca 70 % av dem finns redan i systemet. Det är som om regeringen under våren har ägnat sig åt någon form av processkrivning där berättelsen vuxit fram i proposition efter proposition. Jag skall vidgå att miljöskildringen har blivit både fylligare och blommigare. Men intrigen, alltså grundstorryn, är densamma. Trots det presenteras denna vuxenutbildningssatsning av medier och av en del socialdemokratiska politiker på ett sätt som är ämnat att skapa orealistiska förväntningar. Men jag skall bekänna att jag som vänsterpartist ändå, trots detta, är nöjd med regeringens utbildningssatsning. Det har jag sagt tidigare i debatter, och det säger jag nu igen. Förslaget ligger väl i linje med, och ibland är det identiskt med, de uppfattningar som vi har framfört under allmänna motionstiden förra året och som jag även har försökt utveckla här i kammaren. För oss är en satsning på kortutbildade vuxna oerhört viktig både ur ett klassperspektiv och ur ett könsperspektiv. Jag menar att alla vuxna borde garanteras rätten att skaffa sig kompetens motsvarande treårigt gymnasium i kärnämnen, åtminstone i svenska, engelska och matematik.

Låt mig då övergå från den nygamla valsen och nöja mig med att kommentera det nya förslaget. Vi vill ha ett rättvist, sammanhållet och enkelt studiestöd med höjda ersättningsnivåer. Ingen skall av ekonomiska skäl tvingas avstå från utbildning. Vi välkomnar därför det särskilda utbildningsbidraget med en höjd nivå. Men ingen glädje är odelad. Tyvärr upprepar, tycker vi, regeringen samma misstag som var fallet med svuxa och sätter en bortre parentes för det särskilda utbildningsbidraget. Få kortutbildade och studieovana vuxna klarar att skaffa sig gymnasiekompetens i kärnämnen på endast två terminer. Det vet jag av egen erfarenhet. Risken är att de grupper som vuxenutbildningssatsningen är särskilt viktig för – jag tänker då främst på de ensamstående kvinnorna med barn, och jag talar om kvinnor eftersom de utgör 92 % av ensamföräldrarna – återigen hamnar i den olyckliga situationen att de av ekonomiska skäl inte kommer att kunna fullfölja sina studier. Jag berörs oerhört djupt av många kvinnors svåra situation i dag. Jag möter många av dem på våra folkhögskolor runt om i landet. Jag imponeras av deras beslutsamhet och deras mod. Men jag känner också och är medveten om deras vrede. Min förhoppning var att vi alla kvinnor i världens mest jämställda parlament nu skulle ha visat våra medsystrar sympati och givit dem en rejäl chans.

Därmed vill jag yrka bifall till reservation 81 under mom. 49, där vi föreslår att det särskilda utbildningsbidraget skall utgå under hela den studietid som behövs för att fullfölja studier på en nivå motsvarande högst ett treårigt program på gymnasieskolan eller motsvarande på folkhögskolan.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 244 BEATRICE ASK (m) replik

Herr talman! Jag har en fråga till Britt-Marie Danestig-Olofsson. Den gäller satsningen på kvinnors utbildning. Det är alldeles riktigt att just ensamstående med barn har oerhört svårt att fullfölja en utbildning med låga studiemedel. Jag vet att de många gånger är otillräckliga. Men jag skulle vilja veta hur mycket Vänsterpartiet räknar med att denna våldsamma satsning som man nu förordar och som man naturligtvis kan drömma om skall kosta. Hur mycket pengar har ni egentligen att använda för detta ändamål? Det vore väldigt spännande och intressant att få veta.

Anf. 245 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik

Herr talman! Jag får göra Beatrice Ask besviken genom att säga att jag inte kan lämna några siffror. Men om Beatrice Ask har följt debatten, vilket jag tror att hon har gjort, har hon observerat att vi har talat om att vi på något sätt har 20 miljarder som vi vill satsa på olika åtgärder. Och vi flaggar för detta. Vi gör som regeringen och säger att detta är vår intention, och sedan får vi återkomma i höst under allmänna motionstiden när budgetpropositionen läggs fram.

Anf. 246 BEATRICE ASK (m) replik

Herr talman! Det innebär i så fall att Vänsterpartiet inte vet om pengarna räcker till det som ni lovar. Jag tror att det är detta som är så farligt i den ekonomiska situation som vi befinner oss i med massarbetslöshet och problem, att ställa ut löften som inte håller vid en prövning. Jag begär inte att ett oppositionsparti skall veta vad varje siffra exakt handlar om. Det klarar inte Moderaterna heller. Men om man säger att alla skall kunna läsa in motsvarande gymnasiekompetens och få denna förmånliga bidragsgivning fullt ut hela vägen, måste man ju ha något på fötterna eller något i plånboken. Det saknar uppenbarligen Vänsterpartiet, och det är ett viktigt besked.

Anf. 247 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik

Herr talman! Jag upprepar att vi har 20 miljarder i plånboken, och jag är övertygad om att det räcker till den här satsningen och andra satsningar också. Men jag skall be att få återkomma mer i detalj när budgetpropositionen har lagts fram.

Anf. 248 GUNNAR GOUDE (mp)

Herr talman! Att i tider med hög arbetslöshet satsa på utbildning är sund politik. Regeringens förslag att tillskapa studieplatser för grundskole- och gymnasieutbildning för de arbetslösa som saknar sådana utbildningar är bra, liksom förslaget att öka antalet studieplatser vid

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

universitet och högskolor. Att, som regeringen föreslår, använda akassan för finansieringen kommer i konflikt med den normala studiefinansieringen men kan accepteras som en tillfällig åtgärd i en trängd situation.

Under normala förhållanden sker planering av utbildning med hänsyn till såväl de sökandes, de studerandes, behov som samhällets behov. Man eftersträvar hög kvalitet och redovisar hur utbildningen skall finansieras. Sådana överväganden är det ont om i regeringens proposition. Detta beror sannolikt på att många analyser och förslag till ändringar av utbildningssystemet ännu befinner sig på utredningsstadiet eller i departementet för bearbetning. Det är bara att beklaga att arbetet inte har kommit längre. Det finns många brister i svensk utbildning som kräver åtgärder.

Om vi i dag hade haft en väl fungerande organisation av utbildningssystemet, hade det varit lättare att tro att de pengar som nu avsätts för extra studieplatser verkligen kommer att minska arbetslösheten på sikt. Genom att regeringen hamnat i otakt löper vi nu i stället risken att de nya studieplatserna kan leda till försämrad kvalitet när de skall pressas in i redan hårt belastade skolor och högskolor.

Som läget nu är ställer sig Miljöpartiet ändå bakom huvuddelen av de föreslagna åtgärderna inom utbildningsområdet, men vi föreslår ändringar på vissa punkter, varav jag tänkte ta upp två.

För det första: En grupp som är överrepresenterad bland de arbetslösa har glömts bort i regeringens förslag. Det är alla vuxna med specifika läs- och skrivsvårigheter. Varför inte nu gripa tillfället och göra en rejäl insats för att ge dessa människor en god undervisning så att de också får tillgång till det skrivna ordet – en förutsättning inte bara för ökade möjligheter att komma in på arbetsmarknaden utan också för att bli fullt delaktig i ett demokratiskt samhälle? Miljöpartiet föreslår att särskilda medel avsätts för en sådan utbildning.

För det andra gäller det näringslivets deltagande i utbildningssatsningarna. Propositionen handlar huvudsakligen om skattefinansierade bidrag till studieplatser. Självfallet bör också näringslivet kunna göra stora insatser för att stimulera intresset och svara för delar av utbildningen inom områden där näringslivet behöver arbetskraft. Det handlar t.ex. om att tidigt väcka ungdomars intresse genom att ställa upp med bra praktik för grundskoleelever, genom väl planerad arbetsplatsförlagd utbildning för gymnasieelever eller om att i samverkan med universitet och högskolor ta aktiv del i forskarutbildning och fortbildning av lärare och forskare inom deras specialområden. Universitet och högskolor kan möta upp genom att t.ex. mer systematiskt starta samhällsjourer med forskarstudierande, som på uppdrag utför olika arbeten för företag och den offentliga sektorn inom sina specialområden. Det skulle ge studenterna god erfarenhet inför steget ut i arbetslivet och ge företagen tillgång till kompetens för sin utveckling.

Fru talman! Miljöpartiets motioner innehåller en rad olika förslag till konkreta åtgärder som på ett tydligt sätt riktar sig mot målet att minska arbetslösheten. Jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation

76 under mom. 45 men står självfallet bakom Miljöpartiets övriga motioner i ärendet.

Anf. 249 INGER DAVIDSON (kds)

Fru talman! Den utbildningssatsning som finns med i regeringens och Centerpartiets förslag för att halvera den öppna arbetslösheten har vi redan debatterat flera gånger i denna kammare. Det är nämligen nygamla förslag. Då har vi talat om hur vi ser på fördelningen av platser mellan olika utbildningsanordnare. Vi har talat om taktiken i utbyggnaden osv., och vi har också röstat om dessa frågor. Därför skall jag ägna mina korta minuter åt tre punkter som jag tycker saknas i utbildningssatsningen.

Den som följt debatten i dag vet att den handlat om att den enda möjligheten att få ned arbetslösheten – inte bara den öppna utan den totala – till en acceptabel nivå är att förbättra klimatet för företagande och företagare. När det gäller att bekänna det med läpparna är alla rörande överens. Men hur ser det ut i praktiken? Utbildningssatsningen är ju det stora trumfkortet i hela förslaget. Men ingen koppling görs till hur utbildningen skall kunna bidra till att förbättra företagsklimatet – trots att det kanske är den viktigaste åtgärden, åtminstone på litet längre sikt.

En positiv inställning till teknisk utveckling, entreprenörskap och egna initiativ måste grundläggas redan i grundskolan och sedan finnas med på alla utbildningsnivåer. Moment om företagets betydelse och företagandets villkor bör finnas med på alla stadier. Ett nationellt program i gymnasieskolan med inriktning på företagande och motsvarande kurser inom folkhögskolan är några konkreta krav från oss kristdemokrater. För unga människor med företagsidéer stupar projekten alltför ofta på att grundkunskaperna är för dåliga. En utbildningssatsning som inte bara görs för att förbättra sysselsättningsstatistiken utan för att verkligen minska arbetslösheten borde ha inriktats på att åtgärda den bristen.

En utbildningssatsning för sysselsättning borde ha haft en tydligare satsning på ett utvecklat lärlingssystem som en viktig del. Exempel från andra länder visar att ungdomsarbetslösheten inte får samma omfattning där lärlingssystem med varvad teori och praktik är väl utbyggda. Regeringens ljumma skrivningar om att sådan utbildning bör kunna utnyttjas betydligt mer än i dag lär inte leda till någon kraftfull satsning. Vi kristdemokrater hade velat se en särskild yrkeshögskola för att bredda intagningen till högskolan. Alltför många elever avskräcks i dag från att söka en utpräglad teoretisk utbildning men skulle mycket väl kunna tänka sig att satsa på högre studier om de varvades med praktik. Det är också ett sätt att få förankring på arbetsmarknaden, något som annars är ett stort problem för nykläckta studenter.

En tredje punkt som vi kristdemokrater tycker saknas är den långsiktiga finansieringen av vuxenstudier. Kompetensutveckling kan ju inte vara en engångsinsats utan måste pågå ständigt. Därför vill vi se ett system med individuella utbildningskonton. Det får jag återkomma till i en replik.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*En ekonomisk politik
för att halvera den
öppna arbetslösheten
till år 2000, m.m.*

Anf. 250 JAN BJÖRKMAN (s)

Fru talman! Arbetslösheten är i dag ett stort och allvarligt gissel för det svenska samhället. Satsningar på utbildning, kompetenshöjning och livslångt lärande är både på kort och på lång sikt ett viktigt sätt att undvika utslagning från arbetsmarknaden, liksom att underlätta ett återinträde.

Vi vet att samhälle och arbetsliv förändras i allt snabbare takt. Det som på gårdagens arbetsmarknad var tillräckliga kvalifikationer duger inte på morgondagens.

Vi kan också se att de jobb som rationaliseras bort nästan uteslutande drabbar de grupper på arbetsmarknaden som har låg grundutbildning. Tittar vi på siffrorna över dem som är långtidsarbetslösa kan vi se att mer än åtta av tio har högst grundskola eller tvåårigt yrkesgymnasium.

Det är lätt att konstatera att bra utbildning inte är någon garanti för en anställning. Lika enkelt är det att se att utan en bra utbildning är läget avsevärt sämre.

Mot denna bakgrund är regeringens satsning på vuxenutbildning och högre utbildning både nödvändig och konsekvent, inte minst om Sverige skall konkurrera med hög kompetens i stället för med låga löner. Det är också viktigt att framhålla att satsningar på utbildning är ett av de viktigaste fördelningspolitiska instrument vi har.

Det vi nu föreslår riksdagen är en särskild statlig satsning på vuxenutbildning för i första hand arbetslösa utan treårig gymnasiekompetens. Den riktar sig också till anställda som saknar samma kompetens. Den enskildes val av utbildningsanordnare skall väga tungt. Därför är inte utbildningsplatserna fördelade på olika anordnare, utan flera skall kunna komma i fråga. Inte minst folkbildningen har här en viktig uppgift att fylla. Kommunerna ges ansvaret för att utbildningsatsningen genomförs. För att underlätta införs också ett särskilt utbildningsbidrag på vissa villkor för dem som deltar i studierna.

Därutöver genomförs en utökning av utbildningsplatserna i högskolan. De tillfälliga insatserna avlöses av en mer permanent satsning om 30 000 platser. Dessa fördelas enligt regeringens förslag med särskild tyngdpunkt på de mindre och medelstora högskolorna och vissa prioriterade områden. Gotland ges dessutom möjlighet att växa till en volym som innebär att Gotland kan få en självständig högskola under senare delen av perioden.

Jag kan, efter att ha lyssnat på debatten, notera att det föreligger en bred uppslutning bakom denna satsning på utbildning och rättvisa. Inte bara Socialdemokraterna och Centern står bakom utan i allt väsentligt också Miljöpartiet och Vänstern. De partier som berömmar sig av att ha tagit initiativ till dagens debatt står däremot märkvärdigt tomhänta.

Moderaterna säger nej till vuxenutbildningssatsningen, och det är föga förvånande. Moderaterna har inte gjort sig kända för att satsa på bred utbildning för de många människorna. Man räds också satsningarna på den högre utbildningen. Bakom detta nejsägarpartis ställningstagande finns naturligtvis som alltid en rädsla för att om utbildning kommer många till del så mister den i betydelse och tappar kvalitet.

Men vi andra vet att det med kunskap och kompetens inte är som med hemligheten som man delar med kompisen i första klass, dvs. att den förlorar sin lyster om den delas av fler.

Tvärtom: I ett föränderligt samhälle som alltmer vilar på kunskap och kompetens blir det viktigt både för den enskilde och för samhället att alla är en del av denna förändring. Om inte alla är med ökar riskerna för utslagning från arbetsmarknaden.

När det gäller högskoleutbyggnaden vore det renhårigare av moderaterna och Beatrice Ask att säga rent ut att man är emot utbyggnaden av de mindre och medelstora högskolorna snarare än att gömma sig bakom kvalitetsskylten.

För oss socialdemokrater är de nya högskolorna inte ett hot utan en viktig möjlighet när det gäller att åstadkomma en positiv utveckling och skapa nya och framtidsinriktade jobb.

För Folkpartiets del kan jag bara konstatera att man antingen har tagit *time-out* eller sommarledigt i utbildningspolitiken. Inte ett enda av de konkreta förslag som man redovisar i sin motion gäller utbildning – detta samtidigt som man säger sig reagera på de områden där Socialdemokraterna och Centern har redovisat förslag.

Jag vill yrka bifall till hemställan i finansutskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 251 BEATRICE ASK (m) replik

Fru talman! Moderaterna säger inte nej till utbildningsinsatser för vuxna. Men vi säger nej till det socialdemokratiska betongförslaget, och det är faktiskt en annan sak.

Vi kritiserar inte en satsning på utbyggnad av högre utbildning. Jag skulle vilja att Jan Björkman här och nu förklarade vilka kriterier som ligger bakom den lista som socialdemokraterna presenterar. Det finns högskolor som förlorar utbildningsplatser genom denna våldsamma satsning. Det finns skolor som får mängder av platser, men det presenteras inga skäl till varför dessa inrättas.

Jag tycker inte att det ens är möjligt att diskutera förslag som man inte vet bakgrunden till. Det är inte av misstro mot vissa högskolor eller därför att vi missunnar någon region utbildning, utan det är på grund av att jag känner ansvar gentemot dem som studerar. Ingen skall efter flera år vid högskolan ställas med stora studieskulder och med en utbildning som visar sig inte hålla måttet. Det gör att jag tar lätt på kritik om att man noga skall pröva kvaliteten.

Anf. 252 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Jag blir litet lätt förvirrad när jag lyssnar på moderaterna och Beatrice Ask. Å ena sidan säger man att det egentligen inte är fråga om några nya platser utan att det är samma gamla platser som det talas om. I nästa skede säger man att den starka utbyggnaden hotar kvaliteten och att den inte är tillräckligt planerad. Jag tycker att man får bestämma sig för vilket spår som skall gälla.

Man säger faktiskt nej till ytterligare satsningar på vuxenutbildning. Det framgår tydligt av moderaternas reservation att den volym som

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

finns i dag är den volym som man anser vara tillräcklig för att möta framtiden.

När det gäller högskolan skulle jag vilja veta: Hur många nya platser tycker moderaterna vore rimligt för att den kvalitet i utbildningen som man säger sig värna om skall kunna uppnås? Vad är ert bud när det gäller att bygga ut den högre utbildningen?

Anf. 253 BEATRICE ASK (m) replik

Fru talman! Jan Björkman säger att han är förvirrad, och det är ju inte så lätt att förklara för den som inte vill begripa. Men det finns faktiskt ett moderat förslag. Det är riktigt att anslagen motsvarar den volym av utbildning för vuxna som ingår i våra förslag. Men om man är litet fritänkande och öppen för nya vägar kan det t.o.m. bli fler människor som får utbildning. Så enkelt är det.

Sedan frågade Jan Björkman: Hur många platser tänker moderaterna ställa upp på när det gäller högskolorna? Det var detsamma som centerledaren sade i dag. Den som inte säger ja och amen till er lista där det inte finns en motivering skulle presentera vad som menades. Detta är en prövning som måste ske i samband med höstens arbete med budgetpropositionen. Därmed tycker jag att regeringen har en skyldighet att redovisa grunderna för sina förslag.

Den enda redovisning utöver de två rader som finns i propositionen kommer från Anders Sundström. Han har sagt att högskolan i Luleå inte har fått några nya platser därför att man inte har ränt på departementet tillräckligt ofta utan man har hållit sig till de rutiner som gäller för anslagsframställan. Det är inte någon grund för full utbyggnad av högskolor.

Anf. 254 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Satsningen på vuxenutbildningen präglas i stor utsträckning av nytänkande, och jag har noterat att en del av oppositionspartierna har haft svårt att hänga med. Denna satsning utgår från individen och medborgarperspektivet. Det är det behov som den enskilde har som skall få genomslag i denna utbildningssatsning. Det är också därför som den har detta upplägg som Beatrice Ask kallar för byråkratiskt, men som jag kallar för individ- och medborgarinriktat.

När det gäller de nya platserna uppfattade jag det så att Beatrice Ask sade att det går att göra satsningar i september med kvalitet men att det inte går i juli. Den logiken begriper inte jag.

Anf. 255 MARGITTA EDGREN (fp) replik

Fru talman! Jag vill fråga Jan Björkman om han inte är litet oroad. Jag accepterar individinriktning och att man får använda hela utrymmet med komvux, folkhögskolor, studieförbund och privata utbildningsanordnare. Men är inte Jan Björkman litet oroad över att man nu i detta ömtåliga och svårmanövrerade system för in ytterligare en aktör, dvs. kommunerna? Också kommunerna skall nu ta ett stort ansvar och dessutom överta ansvar från andra. I denna ömtåliga situation för man in ytterligare en aktör. Vi vet att var gång som man ändrar någonting i

basförutsättningarna tar det en oerhört lång tid innan det kommer i gång. Det är klart att man skall samarbeta, men ansvaret skall nu kommunaliseras. Är inte Jan Björkman oroad över den delen?

När det gäller påståendet att Folkpartiet har tagit *time-out* vill jag avvisa det. Vi har tidigare debatterat de flesta förslagen. De nya förslagen var alldeles för dåligt förberedda för att vi skulle kunna ta ställning.

Anf. 256 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Jag tycker att det är ett spännande upplägg, att vi utgår från de enskilda personernas behov av utbildning och kompetenshöjning. Hela denna satsning är ju, Margitta Edgren, kompensatorisk. Vi vill ge mest till dem som har fått minst insatser hittills. Vi utgår från det behov som finns hos den enskilde. Jag tror att det är bra att vi låter kommunerna ta ansvar för att genomföra denna satsning utifrån de behov som den enskilde känner att han själv har för att kunna klara av en framtida kompetenshöjning.

Det ligger en spännande utmaning i detta, att vi från Stockholm och riksdagen inte är centralstyrande när det gäller hur detta skall se ut långsiktigt. Det finns många positiva erfarenheter som Margitta Edgren och jag kommer att kunna dra av denna vuxenutbildningssatsning när vi ser hur den har fått genomslag i praktiken. Jag hyser stark tillförsikt för att resultatet kommer att bli bra.

Anf. 257 MARGITTA EDGREN (fp) replik

Fru talman! Jag vill så gärna tro, och jag hoppas att det blir på det sättet. Också jag är tilltalad av att man äntligen skall göra en individuell bedömning beträffande de åtgärder som skall vidtas och av att man kan välja från ett stort smörgåsbord av åtgärder. Men, som sagt, jag tror att kommunaliseringen kommer att bli den hämsko som gör att detta tyvärr inte fungerar så som vi önskar.

Nu hinner jag kanske säga någonting om detta med *time-out*. Vi kan inte ta ställning till ett förslag om t.ex. fördelning av högskoleplatser som presenteras utan någon som helst motivering. Det är inte möjligt, Jan Björkman. Vi får lov att återkomma när det finns ett bättre förberett förslag – vi har varken sagt ja eller nej. Men det kan väl ändå inte vara så att t.ex. Lunds universitet i praktiken skall förlora på den fördelning som presenteras i den senaste propositionen. Det kan väl ändå inte vara möjligt?

Anf. 258 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Självfallet förmenar jag inte Folkpartiet och Margitta Edgren att vara utan förslag i den här debatten om programmet för att ta fram åtgärder för att komma till rätta med arbetslösheten. Det jag pekade på var att det inte finns några konkreta förslag från Folkpartiet och att Folkpartiet berömmar sig av att ha varit med om att ta initiativ till denna debatt för att lösa problemen med arbetslösheten. Den slutsats som jag kan dra är att Folkpartiet i det sammanhanget inte anser att utbildningspolitiken spelar en väsentlig roll. Det var bara detta som jag ville peka på.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*En ekonomisk politik
för att halvera den
öppna arbetslösheten
till år 2000, m.m.*

I övrigt är jag litet rädd för att andan i det som Margitta Edgren säger om vuxenutbildningssatsningen är densamma som den som vi har sett i friskoledebatten och i andra sammanhang, nämligen att man vill detaljreglera och detaljstyra härifrån. Jag tycker inte att detta är nödvändigt. Det upplägg som vi har för att åstadkomma detta är bra.

Jag vill bara konstatera att Margitta Edgren i sitt anförande å ena sidan kritiserade oss för att vara ryckiga. Å andra sidan kritiserade hon oss för de permanenta satsningarna. Jag tycker att man borde vara glad över att de permanenta satsningarna kommer, om man tycker att det har varit ryckigt hittills.

Anf. 259 INGER DAVIDSON (kds) replik

Fru talman! Jag tyckte mig ana en viss släng från Jan Björkman mot mig, även om inte kristdemokraterna nämndes vid namn.

Jag vill betona att vi är positiva till utbildningssatsningen. Men vi har uttryckt tveksamhet till om kvaliteten skall kunna upprätthållas när det går så snabbt, och det har vi ju redan fått gehör för. Detta har ju ändrats, så att 15 000 av de platser som skall tillkomma inom högskolan inte kommer förrän 1999, efter den kritik som vi framförde. Det tycker jag är väldigt positivt.

När det gäller satsningen på vuxenutbildning är vi oerhört positiva. Men jag tror, precis som Britt-Marie Danestig-Olofsson, att finansieringen kommer att bli en akilleshäla. Jag har inga 20 miljarder att satsa. Jag vet inte hur vi skall lösa detta, men jag menar att regeringen borde veta hur vi skall lösa det. Den måste ju kunna svara på den frågan när arbetslösa ensamstående mammor i höst skall avgöra om de skall våga påbörja en utbildning för vilken de vet att de får utbildningsbidrag under ett år men inte vad som händer därefter. Vad svarar regeringen?

Anf. 260 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Nej, jag tror inte att jag gjorde någon släng mot kds. Vikten av att slå vakt om kvaliteten tror jag att Inger Davidson och jag kan vara överens om. Men i de utbildningssatsningar som vi gör ser jag ingen uppenbar fara för kvaliteten. Jag skulle känna mig betydligt mycket oroligare om vi inte orkade med att göra utbildningssatsningen, kompetenslyftet och insatsen för livslångt lärande, som vi i dag gör. Samtidigt säger Inger Davidson att man har fått gehör för sina synpunkter. Därför förstår jag inte tveksamheten. Då borde man i stället komma med applåder för den satsning som nu görs.

När det gäller finansieringen skulle jag gärna vilja ställa en fråga till Inger Davidson: Hur tror Inger Davidson att förslaget om individuella utbildningskonton kan hjälpa de arbetslösa eller de lågavlönade kvinnorna med behov av kompetenshöjning? Vilka pengar är det som man skall spara för att betala sin utbildning med? Hur rimmar detta med kds andra ställningstagande om barnutlägg i svuxa?

Anf. 261 INGER DAVIDSON (kds) replik

Fru talman! Till skillnad från regeringen har vi ett förslag som på sikt faktiskt skulle kunna hjälpa även de arbetslösa ensamstående

mammorna. Om ett system med individuella utbildningskonton införs, där arbetsgivare, enskilda och staten solidariskt på ett gemensamt sätt ansvarar för att medel avsätts till konton och extra medel tillförs för dem som är låginkomsttagare och inte kan avstå tillräckligt mycket själva, kan de enskilda sedan plocka ut pengar när det är dags för vidareutbildning och fortbildning. Då skulle vi få systemet för livslångt lärande som vi alla säger att vi vill ha. Nu finns inte detta system och utbildningssatsningen träder i kraft i höst. Min fråga kvarstår: Vad svarar regeringen dem som i höst skall avgöra om de skall påbörja en treårig eller tvåårig utbildning, de som vet att de får utbildningsbidrag under ett år men sedan inte vet hur finansieringen ser ut?

Anf. 262 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Jag konstaterar att Inger Davidson ställer sitt hopp till arbetsmarknadens parter att lösa frågan om studiestödet. Det tycker jag är bra. Det kan vara ett komplement till det offentliga studiestöd som vi vill ha. Men jag tror att den modell som kds har valt med individuella utbildningskonton, där man skall avsätta pengar för att klara sin egen studiefinansiering, inte ger någon hjälp till de grupper som Inger Davidson säger sig vilja slå vakt om.

Vilka pengar är det de som nu är arbetslösa behöver för att kompetensutvecklas? Vi har föreslagit det särskilda utbildningsbidraget, som man skall kunna starta sina studier med. Vi ser det som en viktig satsning för att stimulera dem som känner sig tveksamma och som behöver höja sin kompetens. De individuella utbildningskontona kommer inte att vara något alternativ för dessa grupper, och det är Inger Davidson säkert medveten om.

Anf. 263 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik

Fru talman! Jag har en fråga till Jan Björkman. Det är riktigt, som Jan Björkman sade i sitt anförande, att Vänstern står bakom satsningen på de mindre och medelstora högskolorna. Men det finns en hake, som jag ser det, nämligen att ökningen av antalet utbildningsplatser också måste följas av en ökning av antalet disputerade lärare. Visserligen examineras flera doktorer nu än för ett decennium sedan. Men ökningen motsvarar knappast behovet av lärarkraft i framtiden, särskilt då näringslivet glädjande nog tycks ha blivit mer intresserat av att anställa forskarutbildade. Då är min fråga till Jan Björkman: På vilket sätt kommer regeringen att uppmärksamma detta i forskningspropositionen?

Anf. 264 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Det är, som Britt-Marie Danestig-Olofsson antyder, frågor som kommer att hanteras i forskningspropositionen och även i andra sammanhang. Men hittills vågar jag tro att de mindre och medelstora högskolorna har löst lärarförsörjningen på ett bra sätt. Det finns ingenting av det som jag har sett hittills som gör att jag känner mig speciellt orolig.

Om jag hade haft litet mer tid på mig skulle jag ha refererat en artikel av den förre rektorn för högskolan i Karlstad, Lennart Andersson,

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

där han har behandlat detta och visat på att man hittills har löst detta på ett väldigt skickligt sätt på de mindre och medelstora högskolorna.

Jag utgår från att den ökade volymen i utbildning som vi nu får också ger ett breddat underlag på sikt.

Anf. 265 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt när vi nu fattar beslut om dessa satsningar att vi också ser helheten, därför att vi har kunnat anta att regeringen kommer att föreslå en förkortad forskarutbildning. En förkortad forskarutbildning skulle innebära att doktoranderna inte längre kommer att undervisa på grundutbildning i den utsträckning som de har gjort hittills. Allt detta sammantaget måste hänga ihop i en helhet. Regeringen måste observera detta problem.

Anf. 266 JAN BJÖRKMAN (s) replik

Fru talman! Forskningsfrågorna behandlas ju inte i den preliminära fördelning av högskoleplatser som redovisas i propositionen, så vi får anledning att debattera dem vid flera tillfällen.

Med tanke på vuxenutbildningssatsningen skulle jag vilja ställa en fråga till Vänsterpartiet om någonting som har oroat mig, nämligen målgruppsförändringen av den vuxenutbildningssatsning som vi har föreslagit. Vänsterpartiet vill inte att den fullt ut skall vara kompensatorisk, utan menar att en del av vuxenutbildningssatsningen för dem som har fått minst utbildning skall användas för dem som redan har fått mycket utbildning. Jag är förvånad över att Vänsterpartiet har intagit den ståndpunkten när det gäller dessa pengar. Jag tror att vi kommer att hitta tillräckligt många människor med låg grundutbildning för att fylla dessa platser och den utbildningsvolym som vi nu har föreslagit.

Anf. 267 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)

Fru talman! Vi behandlar nu det andra steget mot målet om en halverad arbetslöshet. Det första steget togs i vårpropositionen, där den ekonomiska grunden för en fortsatt god tillväxt och ökad sysselsättning lades fram.

I de sysselsättningspolitiska propositioner som nu behandlats följs den ekonomiska basen upp med en sysselsättningspolitisk strategi och med förslag till åtgärder.

Samtliga förslag är fullt ut finansierade och kan sammanfattas under fyra huvudrubriker:

- En utbildningsrevolution för Sverige
- En aktiv arbetsmarknadspolitik
- Företagande för ökad sysselsättning i det ekologiskt uthålliga samhället
- Nationell kraftsamling mot arbetslösheten

Då dagen och debatten nu går mot sitt slut och det mesta redan är sagt skall jag vara mycket konkret. Jag anser att vi inom ramen för de två sista punkterna som jag nämnde skall peka ut några konkreta områden som vi skall satsa på. Det skall vara verksamheter som bidrar till minskat beroende av import, ökad vidareförädling vid export samt

gynnar vår miljö. Verksamheter som skulle kunna vara mycket lämpliga är vidareförädling av skogs- och stenprodukter – produkter som vi i alltför hög grad exporterar som råvaror.

För att minska bilismens miljöförstöring skall vi satsa på exempelvis biomassabaserad metanol och rapsbränsle, s.k. RME, som drivmedel för bensin- och dieselmotorer.

Till sist vill jag ta upp turistnäringen. Det är en verksamhet som ger många arbetstillfällen och stora intäkter för stat och kommun, där varje investerad krona ger mångdubbelt igen.

Detta var några exempel som jag tycker att svenska staten skall satsa på för att minska arbetslösheten och som inte försämrar vår ekonomi utan förbättrar den.

Fru talman! Jag hoppas att regeringen i den fortsatta uppföljningen av arbetslösheten tar till sig dessa förslag för att minska arbetslösheten.

Anf. 268 INGER LUNDBERG (s)

Fru talman! Aldrig har vi haft så fina designutbildningar och samtidigt så få formsatsningar inom industrin, aldrig utbildat så många designere och samtidigt i övergripande bemärkelse varit så dåliga på att samordna vad vi i aktiebolaget Sverige de facto kan. Så beskriver Svensk Forms VD Johan Hult i tidningen Fokus situationen för stora delar av svensk formgivning och design i dag. Det är allvarligt. I en tid när hushållning med resurser, när kvalitet och estetiska värden spelar en allt större industriell roll har Sverige hamnat i bakvattnet.

Det finns egentligen inga kloka skäl till att det är så. Sverige var en framstående formgivning på 50- och 60-talen. I svensk tradition finns en resurssnål hantverkstradition. Här finns blonda formideal som väcker ett ökat internationellt intresse. I Sverige finns erfarenhet av brukarvänlig formgivning. Det är just de kännetecknen som många i dag bedömer hör framtiden till. De hör hemma i en framtid där kvalitet slår ut slit-och-släng.

Ändå har Sverige som formgivning passerats av de andra nordiska länderna, de som inte gav upp satsningen på formgivning efter efterkrigstidens framgångar. Nog är det, fru talman, ledset att stora svenska lastbilar fulla av timmer åker över till Danmark och möter lastbilar fulla av möbler, som är tillverkade i Danmark av svenskt virke. Visst behöver vi utbyte, men det skall inte alltid vara ett utbyte som innebär att förädlingen sker i andra länder.

Visst finns det lysande undantag. Ikea är ett sådant exempel, svensk glasindustri ett annat. Och varför inte nämna den inte i alla sammanhang välkända Absolutflaskan.

Att designfrågorna hör framtiden till beskrevs för en tid sedan i the Economist. Där redovisades hur USA ökar sin designbudget med 15–29 % om året och hur EU-länderna förväntas öka sina satsningar på design med 50 % fram till sekelskiftet. Därför är det viktigt att finansutskottet, med anledning av Örebrobankens motion om formgivning, ställer sig bakom kulturutskottets krav på en samordnad strategi där kultursektor, näringsliv och utbildning samordnar sina insatser för

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

svensk form och svensk industridesign. Vackrare vardagsvara kan på nytt bli ett svenskt kännemärke.

I höst kommer kulturpropositionen, och med den förslag på form- och designområdet. Det är viktigt att designfrågorna får en betydelsefull roll i propositionen och att engagemanget breddas, så att regeringskansliet kan bidra till ökad samordning, stolthet och status för svensk design och formgivning.

Design- och formfrågorna är en uppgift för Kulturdepartementet. De är också en uppgift för Näringsdepartementet och i viss utsträckning för Utbildningsdepartementet. Det är bra att de är mångas ansvar. Men det finns en risk att mångas ansvar blir ingens ansvar och att den ordentliga samordningen och målmedvetna satsningen uteblir. Jag vill därför vädja om att så inte skall ske i kulturpropositionen. Den skall bli en startpunkt för en ny, medveten satsning på svensk formgivning.

Fru talman! Den 1 januari startar Ljusåret 1997. Där har Näringsdepartementet en möjlighet att markera formfrågornas betydelse. I Bergslagen pågår en svår och viktig strukturomvandling. Där måste också framtidsfrågor som kretslopp och god form få spela en viktig roll.

Anf. 269 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! När vi nu närmar oss slutet av en lång dags färd mot beslut funderar jag på hur den här långa debatten har upplevts av de arbetslösa. Har de känt att riksdagen har talat till dem, för dem? Jag hoppas det, men jag är inte så säker.

Såvitt jag har uppfattat har ingen lyft fram den mest utsatta gruppen på arbetsmarknaden, nämligen invandrarna. Jag delar uppfattningen att de skall omfattas av den generella politiken och i princip inte särbehandlas. Men i dag särbehandlas de i negativ mening. Därför anser jag att det är motiverat med vissa säråtgärder, för att åtminstone i någon mån jämställa dem med svenskarna på arbetsmarknaden.

Invandrarpolitiska kommittén har föreslagit en lång rad åtgärder. Det finns ingen brist på idéer. I betänkandet återfinns endast förslag om en översyn av lagen om etnisk diskriminering i arbetslivet. Det är i och för sig bra, men det räcker inte. En minskning av arbetslösheten för invandrare har mycket stor betydelse för att vi skall kunna uppnå målet om en halvering av arbetslösheten. Jag förutsätter därför att budgeten i höst kommer att innehålla förslag i den vägen.

Jag måste också nämna de omdiskuterade hushållstjänsterna. Hushållen är ett område där behoven finns, köpkraften är begränsad och utbudet domineras av svart arbetskraft. Här finns inte risken att tränga ut andra företag genom någon form av subvention.

I debatten i morse frågade Arne Kjörnsberg var pengarna till subventioner skulle tas. Den frågan är helt fel ställd. Genomförs något av de förslag som lagts fram, blir det inkomster som i dag inte finns alls. Kostnaderna för arbetslösheten minskar då.

Det är ett framsteg att frågan skall utredas. Men en försöksverksamhet hade gett mycket bättre besked om utfallet i praktiken. Det är

synd att regeringen inte orkade med det. Jag emotser även här ett förslag snabbt.

Under den långa debatten har alltför litet sagts om den sektor som är fundamentet för människors självkänsla, kreativitet, identitet och framtidstro – kultursektorn. Vi är många som är alldeles övertygade om att kulturen kommer att få en allt större betydelse i våra liv i framtiden, inte minst för barn och ungdomar. Här finns också stora möjligheter till fler arbetstillfällen.

För den som sett sig något om i Sommar-Sverige torde det stå klart att människor fascinerar av vårt kulturarv och våra kulturevenemang. Kulturturismen växer snabbt. Den ger mycket sysselsättning. Jag skulle önska att vi här i dag kunnat besluta om en ordentlig kultursatsning. Jag tror att vi är många som önskar det. Det hade gett jobb direkt, med stor spridningseffekt.

Det som är mycket positivt är det ökade lokala ansvaret för arbetsmarknadsmedlen. Det vill jag framhålla. Det öppnar stora möjligheter för sysselsättningsskapande kulturprojekt i hela landet, vilket vi skrivit i kulturutskottets yttrande. Det finns en rad exempel på hur man på vissa orter tagit vara på eldsjälarnas kraft. Det har lett till lokal utveckling och ny optimism i hela bygder. Jag vill uppmana de nya arbetsmarknadsnämnderna att medverka till att det blir fler sådana projekt. Det ger den framtidstro vi så väl behöver och kan medverka till att vi klarar av arbetslösheten.

Kulturen är inte grädden på moset för människor. Kulturen är egentligen själva grunden.

Anf. 270 EWA LARSSON (mp)

Fru talman! Sveriges arbetsmarknadspolitiska inriktning bygger på en 36-årig, gammal målsättning. Det faktum att 60-talets huvuddrag fortfarande gäller fastslås av regeringen och Centerpartiet i det dokument vi snart skall votera om.

En ännu aktuell 36-årigs huvuduppgift är att lösa upp strukturella obalanser genom att med olika åtgärder underlätta och påskynda anpassning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Flyttbidrag har varit nyckeln till att lösa upp den s.k. strukturella obalansen. Sveriges inland har fått och får fortfarande stå med mössan i hand. Min hembygd Stockholm har byggts sönder för att kunna ta emot alla som drabbats och drabbas av 60-talets arbetsmarknadspolitik. Miljonprogrammets felsatningar kostar fortfarande både socialt och ekonomiskt. De som bor där talar om en tickande bomb.

All verklighet verkar vara helt glömd nu när fortsatta riktlinjer slås fast. Många teaterstycken – tragikomiska – har spelats på temat flyttlasspolitik. Verkligheten efter 36 års arbetsmarknadspolitik med inriktning på att påskynda anpassning är en generell 15-procentig arbetslöshet i dag. Med samma politik skall nu arbetslösheten halveras. Ofta överträffar verkligheten dikten.

Hur påverkas då teaterlivet av 60-talets målsättning? Enligt Teaterförbundet är 23 % av dess medlemmar arbetslösa. Stats- och länsteatrar i Sverige erhåller 300 miljoner kronor i statligt stöd. AMS ger 100

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

miljoner kronor till arbetslösa teaterarbetare i form av projektbidrag, beredskapsarbete och utbildning. Utöver dessa 100 miljoner ger a-kassa och kontantstöd motsvarande 150 miljoner kronor till arbetslösa skådespelare, regissörer, tekniker m.fl. Utifrån detta faktum är det inte helt fel att påstå att det är AMS som styr teaterutbudet här i landet.

Resultatet är att uppsättningar inte görs av den som är mest lämpad, utan av den som AMS ger bidrag till. Norrlandsoperan kan t.ex. inte i förväg planera en uppsättning, utan måste vänta till dess att AMS ger besked om vilket stöd de ger och om vilka som får detta stöd.

Inom all kulturell verksamhet ser det ut på samma sätt. Det är AMS som med sina olika stödformer avgör vad som är kulturell kvalitet. Det säger sig självt att dagens snuttifierade kulturinsatser inte är bra och att kulturpolitiken i Sverige borde ledas från ett annat hus, nämligen från Kulturdepartementet.

Men vad är då lösningen på kulturarbetarnas generella 20-procentiga arbetslöshet? ”Byt jobb!” säger kulturutredningen, vilket får betraktas som ett katastrofalt underkännande. Utredningen har inte lyckats få fram något förslag till hur konstnärers och kulturarbetares ekonomiska villkor skall förbättras. Inför ett konstnärstillägg nu, säger vi! Det handlar om ett tillägg till den lilla lön som kulturarbetare ofta har, men inte kan leva på. Tillägget skulle upphöra vid en årsinkomst på förslagsvis 150 000 kronor.

Jag skulle vilja kalla det för ett första steg till en grundtrygghet. Eftersom vi alla är beroende av kulturkreatörer – inte bara för att överleva utan också för att växa som människor – så låt oss starta med den yrkesgruppen där vi utvecklar en modell för svensk grundtrygghet, en modell som gynnar eget arbete, som bygger på aktivitet oavsett tjänst eller eget företagande och som hjälper upp ekonomin till en anständig nivå – en ekonomisk grundtrygghet utan ekonomisk rundgång.

Med det, fru talman, vill jag *inte* i dag yrka bifall till Miljöpartiets reservation om ett konstnärstillägg, utan jag hoppas att regeringen i höst kommer med ett förslag om samordning och samverkan för att komma till rätta med konstnärers och kulturkreatörers ekonomiska situation.

Anf. 271 WIDAR ANDERSSON (s)

Fru talman! Thorbjörn Fälldin var, och är såvitt jag förstår, en hedersman på många sätt. Men flera profilerade statsmän har ju med åren givit upphov till vissa begrepp, vilka kanske inte alltid upplevs som hedrande. Att göra en s.k. fälldinare har ju t.ex. i folkmun kommit att innebära ett slags parafra av den forne statsministerns 70-talslöfte om 400 000 nya jobb – alltså att inte riktigt veta hur ett löfte skall genomföras eller i varje fall anständigt genomlevas.

De tre partierna Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna genomför i dag dessvärre en mycket tydlig variant av fälldinare. De lovar att på tre och ett halvt år – och med stark betoning av att det är i den *privata* sektorn som jobben skall skapas – halvera hela arbetslösheten.

Men den privata sektorn kännetecknas ju just av att den *är* privat. Förändringar i den privata sektorn är därför alltid ett resultat av miljoner privata beslut hos enskilda människor i familjer. Det kan vara beslut om att satsa, kanske flytta eller skaffa en utbildning, en innovatör skall möta en företagare osv.

De tre partiernas förhastade löfte utgör, menar jag, genom sin rent av fördummande sammanblandning mellan offentlig och privat sektor en oroväckande spegelbild av det slags politiska hybristillstånd som ibland rådde på 70-talet. Det fick t.ex. till resultat att rätten till arbete skrevs in i regeringsformens kapitel om statskicketets grunder eller att, som jag anser, arbetsrättslagstiftningen skrev sig fast stenhårt och detaljistiskt i en situation av full sysselsättning.

Politikens beslut om lagar och skatter och det medvetna politiska ledarskapets försök att påverka människornas beteenden och attityder är givetvis viktiga, oerhört viktiga, i kampen mot arbetslösheten. Men det ger en helt felaktig bild av politikens roll att, som dessa partier nu gör, kvantifiera sina löften och ge en bild av att offentligt fattade beslut som helt gäller den privata sektorn om tre och ett halvt år skall ha lyckats halvera hela arbetslösheten. Detta är inte riktigt.

Socialdemokraternas och Centerns alternativ, att halvera den *öppna* arbetslösheten, är däremot något helt annat och intellektuellt hederligt eftersom politiker förfogar över den offentliga sektorn på ett helt annat sätt än den privata. De omflyttningar som nu diskuteras och föreslås, och som vi kommer att fatta beslut om, från AMS till exempelvis kommuner, högskolor, folkhögskolor och en rad olika andra insatser är faktiskt beslut som kommer att få praktisk betydelse. De kan faktiskt innebära att arbetslösheten, den öppna, kan halveras.

Fru talman! Ett samhällssystem starka sidor kan i många fall, och under vissa betingelser, lätt utvecklas till sin motsats. Sveriges starka bindning till förhandling och koncensus inom politik och ekonomi har varit ett ovärderligt fundament för rekordåren som vi har upplevt mellan 1945 och 1970. Men dessa tider då allt sammanföll, då vi hade förlig vind, har nu upphört.

När rekordåren inte längre är för handen, och inte har varit det på 20–25 år, när ekonomin och tillväxten söker sig andra banor, när staten inte längre lever upp till sina inkomstgarantilöften till människorna och när oerhört många människors försörjningsmöjligheter förändras, försämras och förbättras för en del, måste politiken visa sig stark och potent nog att kunna frigöra sig från det strukturella strupgrepp som vi sitter i sedan 30-talets handslag. Det krävs, fru talman, med ett ord och i sammanfattning förnyelse!

Anf. 272 BIRGITTA HAMBRAEUS (c)

Fru talman! Om några minuter kommer riksdagen att fatta beslut som ger förutsättningar för åtskilliga jobb. Nu gäller det att handlingens män och kvinnor över hela landet snabbt får kunskap om de nya möjligheterna och utnyttjar dem. Det stora samhällsprojektet, omställningen från avfalls- till kretsloppssamhället som Centerpartiet har kämpat för i decennier, får en skjuts framåt genom miljardsatsningen. Sverige

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

kan bli världsledande i framtidssystemen om vi, med den ytterligare miljard som vi anslår, främjar samma utveckling i Östersjöområdet.

Småföretagare kan kanske genom den femprocentiga sänkningen av arbetsgivaravgiften få råd att ta ut lika hög lön som sina anställda.

Kommunerna kan snabbt och klokt utnyttja riksdagens försök till avbyråkratisering av de olika statliga kassorna till fullt avlönade tjänster inom vård, kultur, utbildning och reparationer. Jag vill uppmana kommunalpolitikerna att frigöra sig från byråkraternas ängsliga bokstavstrohet till djärva och folkligt förankrade beslut!

Mycket kan göras genast, annat måste vi tänka över. Jag har motionerat om bättre demokratiska ramar kring den ekonomiska politiken genom ändring i riksbankslagen. Finansutskottet avslår min motion med motiveringen att regeringen utreder Riksbankens framtid "mot bakgrund av de nya förutsättningarna för penning- och valutapolitiken".

Dessa förutsättningar är de förändringar som ett medlemskap i EU:s ekonomiska och monetära union innebär. Det är naturligt att utreda detta, eftersom riksdagen ju kan komma att besluta att vi skall gå med i EMU. Men det är mycket troligare att riksdagen kommer att säga nej till EMU, och då behöver riksbankslagen också ändras.

Vi är samlade här i dag därför att ingen av oss accepterar arbetslöshet. Men vi kan aldrig säkra rätten till arbete om vi underkastar oss de ekonomiska teorier som är förhärskande i EU.

Långtidsarbetslösheten har varit skrämmande hög i de flesta EU-länder sedan 70-talet. Sverige behöll under 70- och 80-talen den låga arbetslösheten oberoende av regeringar. Men när vi började anpassa oss till EU fick vi en lika hög arbetslöshet som EU-länderna. Det finns all anledning att vi använder den frihet vi fortfarande har till att utveckla egna finanspolitiska instrument.

Riksbanken, världens äldsta centralbank, är riksdagens bank. Det är unikt och ger riksdagen befogenheter som vi inte utnyttjar. Riksbanksfullmäktige, som väljs av riksdagen, utser riksbankschef och har ansvar för alla beslut som Riksbanken fattar. Verksamheten lyder under riksbankslagen. Riksdagen bör se över denna lag och ge Riksbanken flera mål.

Följande står i grundlagen i 1 kap. 2 § regeringsformen, som reglerar hur den offentliga makten skall utövas: "Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet och för en god levnadsmiljö."

Det borde därmed vara självklart att Riksbankens främsta uppgift är att anpassa ränte- och kreditpolitiken för full sysselsättning, en ekologiskt bärkraftig utveckling och en stark offentlig sektor. Riksbankslagen bör kompletteras med dessa mål utöver uppgiften att värna kronan för alltför hög inflation eller deflation, som verkar vara mer akut nu.

I en rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, beskriver Torsten Svensson från Uppsala universitet hur riksbanksfullmäktige har blivit helt utlämnade till den information de får från Riksbankens ledning, eftersom de ålägger sig själva en absolut sekretess.

Riksdagen bör utreda hur riksbanksfullmäktiges ställning skall stärkas gentemot riksbanksledningen och hur rapporteringen till riksdagen

skall göra det möjligt att kontrollera hur fullmäktige levt upp till lagens intentioner.

Fru talman! Jag har för dagen inget yrkande, men jag återkommer.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:115

12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Beslut

Anf. 273 TALMANNEN

Vi inleder voteringen ganska exakt 13 timmar efter det att debatten om finansutskottets betänkande nr 15 började. Under den här tiden har vi hunnit med 53 debattdeltagare och 272 inlägg.

Jag vill gärna uttala min uppskattning till kammarens ledamöter för att ni så konstuktivt har bidragit till att vi inom rimlig tid har kunnat genomföra denna viktiga debatt samtidigt som de berörda utskotten i största möjliga mån har kunnat komma till tals.

Mom. 1 (målet om en halvering av den öppna arbetslösheten)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kds)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

16 för res. 3

286 avstod

28 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2

Förberedande votering 2:

110 för res. 1

19 för res. 2

194 avstod

26 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

178 för utskottet

109 för res. 1

35 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c

För res. 1: 71 m, 23 fp, 15 kds

Avstod: 19 v, 16 mp

Frånvarande: 8 s, 9 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 3 (allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken)

1. utskottet
2. res. 5 (m, fp, kds)
3. res. 6 (v)
4. res. 7 (mp)

Förberedande votering 1:

20 för res. 6

16 för res. 7

287 avstod

26 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6

Förberedande votering 2:

111 för res. 5

19 för res. 6

193 avstod

26 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5

Huvudvotering:

178 för utskottet

110 för res. 5

35 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c

För res. 5: 72 m, 23 fp, 15 kds

Avstod: 19 v, 16 mp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 4 (utgiftstak och fördelning på utgiftsområden)

1. utskottet
2. res. 8 (m)

Votering:

204 för utskottet

72 för res. 8

45 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 152 s, 25 c, 1 v, 16 mp, 10 kds

För res. 8: 72 m

Avstod: 23 fp, 18 v, 4 kds

Frånvarande: 9 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp, 1 kds

Holger Gustafsson (kds) anmälde att han avsett att rösta ja men marke-

rats ha avstått från att rösta.

Mom. 9 (tillfällig nedsättning av stämpelskatt i vissa fall)

1. utskottet

2. res. 15 (mp,v)

Votering:

216 för utskottet

35 för res. 15

72 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c, 23 fp, 15 kds

För res. 15: 19 v, 16 mp

Avstod: 72 m

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Prot. 1995/96:115

12 juli

Fel! Okänt

växelargument.

Mom. 21 (nedsättning av socialavgifter)

1. utskottet

2. res. 34 (fp)

3. res. 35 (v)

Förberedande votering:

23 för res. 34

19 för res. 35

280 avstod

27 frånvarande

Kammaren biträdde res. 34.

Huvudvotering:

180 för utskottet

23 för res. 34

120 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c, 1 v, 1 kds

För res. 34: 23 fp

Avstod: 72 m, 18 v, 16 mp, 14 kds

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 26 (skatteavdrag för yrkesfiskare)

1. utskottet

2. res. 46 (m, kds)

Votering:

211 för utskottet

110 för res. 46

2 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 152 s, 25 c, 19 v, 15 mp

För res. 46: 72 m, 23 fp, 15 kds

Avstod: 1 s, 1 mp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 27 (program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt)

1. utskottet

2. res. 49 (mp)

Votering:

194 för utskottet

15 för res. 49

112 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 152 s, 24 c, 1 fp, 17 v

För res. 49: 15 mp

Avstod: 1 s, 72 m, 1 c, 22 fp, 1 v, 15 kds

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 4 v, 3 mp

Per Lager (mp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Mom. 28 (översyn av reglerna inom tjänstesektorn)

1. utskottet

2. res. 51 (m, fp, kds)

Votering:

196 för utskottet

110 för res. 51

15 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 24 c, 19 v

För res. 51: 72 m, 23 fp, 15 kds

Avstod: 15 mp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 3 c, 3 fp, 3 v, 3 mp

Mom. 34 (program för omställning till hållbar utveckling)

1. utskottet

2. res. 64 (v)

Votering:

210 för utskottet

20 för res. 64

93 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c, 1 fp, 16 mp, 15 kds

För res. 64: 1 m, 19 v

Avstod: 71 m, 22 fp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Prot. 1995/96:115

12 juli

Fel! Okänt

växelargument.

Mom. 35 (kretsloppsanpassade system)

1. utskottet

2. res. 65 (mp)

Votering:

304 för utskottet

16 för res. 65

1 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 152 s, 71 m, 25 c, 23 fp, 18 v, 15 kds

För res. 65: 16 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 9 s, 9 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 42 (övriga kommunala frågor)

1. utskottet

2. res. 73 (mp)

Votering:

302 för utskottet

16 för res. 73

1 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 150 s, 71 m, 24 c, 23 fp, 19 v, 15 kds

För res. 73: 16 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 11 s, 8 m, 3 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 45 (arbetslösa med specifika läs- och skrivsvårigheter)

1. utskottet

2. res. 76 (mp)

Votering:

306 för utskottet

16 för res. 76

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 71 m, 25 c, 23 fp, 19 v, 15 kds

För res. 76: 16 mp

Frånvarande: 8 s, 9 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 46 (ökade insatser från näringslivet i utbildningen)

1. utskottet
2. res. 77 (mp)

Votering:

307 för utskottet

16 för res. 77

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 72 m, 25 c, 23 fp, 19 v, 15 kds

För res. 77: 16 mp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 47 (lärlingsutbildningen)

1. utskottet
2. res. 78 (m, fp, mp, kds)

Votering:

197 för utskottet

126 för res. 78

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c, 19 v

För res. 78: 72 m, 23 fp, 16 mp, 15 kds

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 49 (särskilt utbildningsbidrag)

1. utskottet
2. res. 81 (v)

Votering:

286 för utskottet

19 för res. 81

18 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 70 m, 25 c, 23 fp, 15 kds

För res. 81: 19 v

Avstod: 2 m, 16 mp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 52 (kvalitet i utbildningen)

1. utskottet
2. res. 85 (m, fp, kds)

Votering:

213 för utskottet

110 för res. 85

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c, 19 v, 16 mp

För res. 85: 72 m, 23 fp, 15 kds

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 63 (arbetsmarknadspolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. 97 (v)

3. res. 98 (mp)

Förberedande votering:

20 för res. 97

18 för res. 98

285 avstod

26 frånvarande

Kammaren biträdde res. 97.

Huvudvotering:

178 för utskottet

19 för res. 97

126 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c

För res. 97: 19 v

Avstod: 72 m, 23 fp, 16 mp, 15 kds

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 64 (uppföljning av arbetsmarknadspolitikerna)

1. utskottet

2. res. 102 (mp)

Votering:

192 för utskottet

16 för res. 102

115 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c, 14 v

För res. 102: 16 mp

Avstod: 72 m, 23 fp, 5 v, 15 kds

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 65 (övergripande mål för Arbetsmarknadsverket)

1. utskottet

2. res. 104 (v)

Votering:

286 för utskottet

19 för res. 104

18 avstod

Prot. 1995/96:115

12 juli

Fel! Okänt

växelargument.

Prot. 1995/96:115
12 juli

***Fel! Okänt
växelargument.***

26 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 153 s, 70 m, 25 c, 22 fp, 16 mp
För res. 104: 19 v
Avstod: 2 m, 1 fp, 15 kds
Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 80 (offentliga tillfälliga arbeten för äldre)

1. utskottet
2. res. 126 (v)
Votering:
179 för utskottet
19 för res. 126
124 avstod
27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 153 s, 25 c, 1 fp
För res. 126: 19 v
Avstod: 72 m, 21 fp, 16 mp, 15 kds
Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 4 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 81 (arbetshandikappade på arbetsmarknaden)

1. utskottet
2. res. 130 (v)
Votering:
194 för utskottet
19 för res. 130
109 avstod
27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 152 s, 25 c, 1 fp, 16 mp
För res. 130: 19 v
Avstod: 72 m, 22 fp, 15 kds
Frånvarande: 9 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 85 (arbetsrätten)

1. utskottet
2. res. 141 (m, fp, kds)
3. res. 142 (v)
4. res. 143 (mp)
Förberedande votering 1:
19 för res. 142
17 för res. 143
287 avstod
26 frånvarande

Kammaren biträdde res. 142.

Förberedande votering 2:
110 för res. 141
19 för res. 142
194 avstod
26 frånvarande
Kammaren biträdde res. 141.
Huvudvotering:
178 för utskottet
110 för res. 141
35 avstod
26 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 153 s, 25 c
För res. 141: 72 m, 23 fp, 15 kds
Avstod: 19 v, 16 mp
Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 86 (lagen om anställningsskydd, m.m.)

1. utskottet
2. res. 144 (m)
Votering:
251 för utskottet
72 för res. 144
26 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 153 s, 25 c, 23 fp, 19 v, 16 mp, 15 kds
För res. 144: 72 m
Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 87 (arbetstidsfrågor)

1. utskottet
2. res. 145 (v)
3. res. 146 (mp)
Förberedande votering:
21 för res. 145
16 för res. 146
285 avstod
27 frånvarande
Kammaren biträdde res. 145.
Huvudvotering:
286 för utskottet
20 för res. 145
16 avstod
27 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 152 s, 71 m, 25 c, 23 fp, 15 kds
För res. 145: 1 m, 19 v
Avstod: 16 mp
Frånvarande: 9 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Mom. 88 (sabbatsår)

1. utskottet
2. res. 147 (mp, kds)

Votering:
288 för utskottet
31 för res. 147
1 avstod
29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 152 s, 70 m, 24 c, 23 fp, 19 v
För res. 147: 16 mp, 15 kds
Avstod: 1 m
Frånvarande: 9 s, 9 m, 3 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Per Unckel (m) anmälde att ha avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 91 (avslag på föreslagna ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkringen och lagen om kontant arbetsmarknadsstöd)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

Hemställan:

1. utskottets hemställan
2. hemställan i res. 153 (v) och res. 154 (mp). Yrkandet innefattade även bifall till res. 152 (m)

Votering:
203 för utskottet
107 för res. 153, 154 och 152
13 avstod
26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 24 c, 23 fp, 3 kds
För res.: 72 m, 19 v, 16 mp
Avstod: 1 c, 12 kds
Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Holger Gustafsson (kds) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Motiveringen:

Kammaren godkände utskottets motivering.

Mom. 102 (finansiering av höjningen av ersättningsnivån)

1. utskottet

2. res. 161 (v)

Votering:

284 för utskottet

19 för res. 161

20 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 152 s, 69 m, 25 c, 23 fp, 15 kds

För res. 161: 19 v

Avstod: 1 s, 3 m, 16 mp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 2 mp

Prot. 1995/96:115

12 juli

Fel! Okänt

växelargument.

Mom. 103 (arbetsgivarperioden i sjukförsäkringen)

1. utskottet

2. res. 165 (m, fp, kds)

3. res. 166 (v)

Förberedande votering:

110 för res. 165

19 för res. 166

194 avstod

26 frånvarande

Kammaren biträdde res. 165.

Huvudvotering:

191 för utskottet

127 för res. 165

4 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 153 s, 25 c, 13 mp

För res. 165: 72 m, 23 fp, 17 v, 15 kds

Avstod: 2 v, 2 mp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 2 c, 3 fp, 3 v, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

2 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet

Talmannen meddelade att statistiken för riksmötet 1995/96 skulle fogas till dagens protokoll.

Prot. 1995/96:115
12 juli

3 § Meddelande om protokollsjustering

Talmannen meddelade att de av kammarens protokoll som återstod ojusterade efter dagens plenum skulle framläggas för godkännande onsdagen den 24 juli kl. 12.00 i talmanskonferensens sammanträdesrum.

4 § Anmälan om skriftliga frågor

Anmälades att följande skriftliga frågor framställdes

den 11 juli

1995/96:596 av *Widar Andersson* (s) till socialministern
Allmänna Arvsfonden

1995/96:597 av *Annika Nordgren* (mp) till försvarsministern
Vapenfri tjänst

1995/96:598 av *Chartrine Pålsson* (kds) till finansministern
Reglerna om alkoholförsel

1995/96:599 av *Göte Jonsson* (m) till jordbruksministern
Pålagor på det svenska jordbruket

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

5 § Anmälan om svar på skriftliga frågor

Anmälades att följande svar på skriftliga frågor inkommit

den 11 juli

1995/96:565 av *Margitta Edgren* (fp) till arbetsmarknadsministern
Lönebidragsanställningar

1995/96:566 av *Eskil Erlandsson* (c) till näringsministern
Konkurrenslagstiftningen

1995/96:570 av *Eva Goës* (mp) till näringsministern
Upphandling av elbilar

Svaren redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

6 § Slutord

Anf. 274 TALMANNEN

Allra sist ber jag att få önska kammarens ledamöter äntligen en riktigt skön obruten avkoppling under några veckor i sommar.
(Applåder)

Prot. 1995/96:115
12 juli

*Fel! Okänt
växelargument.*

7 § Kammaren åtskildes kl. 22.51.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 1 § anf. 47,
av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 77 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 114 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. anf. 158 (delvis),
av talmannen därefter t.o.m. anf. 202 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 248 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 270 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § En ekonomisk politik för att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000, m.m.....	1
Finansutskottets betänkande 1995/96:FiU15.....	1
Anf. 1 BO LUNDGREN (m).....	1
Anf. 2 ANNE WIBBLE (fp).....	3
Anf. 3 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	5
Anf. 4 ROY OTTOSSON (mp).....	8
Anf. 5 MATS ODELL (kds).....	11
Anf. 6 ARNE KJÖRNSBERG (s).....	14
Anf. 7 BO LUNDGREN (m) replik.....	17
Anf. 8 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	17
Anf. 9 BO LUNDGREN (m) replik.....	17
Anf. 10 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	18
Anf. 11 ANNE WIBBLE (fp) replik.....	18
Anf. 12 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	19
Anf. 13 ANNE WIBBLE (fp) replik.....	19
Anf. 14 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	19
Anf. 15 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	19
Anf. 16 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	20
Anf. 17 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	20
Anf. 18 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	20
Anf. 19 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	21
Anf. 20 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	21
Anf. 21 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	21
Anf. 22 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	22
Anf. 23 MATS ODELL (kds) replik.....	22
Anf. 24 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	22
Anf. 25 MATS ODELL (kds) replik.....	23
Anf. 26 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	23
Anf. 27 PER-OLA ERIKSSON (c).....	23
Anf. 28 BO LUNDGREN (m) replik.....	26
Anf. 29 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	26
Anf. 30 BO LUNDGREN (m) replik.....	27
Anf. 31 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	27
Anf. 32 ANNE WIBBLE (fp) replik.....	28
Anf. 33 PER-OLA ERIKSSON (c).....	28
Anf. 34 ANNE WIBBLE (fp) replik.....	29
Anf. 35 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	29
Anf. 36 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	29
Anf. 37 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	30
Anf. 38 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	30
Anf. 39 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	30
Anf. 40 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	30

Anf. 41	MATS ODELL (kds) replik	31
Anf. 42	BO LUNDGREN (m)	31
Anf. 43	ANNE WIBBLE (fp)	32
Anf. 44	LARS BÄCKSTRÖM (v)	32
Anf. 45	MATS ODELL (kds)	32
Anf. 46	ARNE KJÖRNSBERG (s)	32
Anf. 47	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	33
Anf. 48	BO LUNDGREN (m) replik	35
Anf. 49	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	35
Anf. 50	BO LUNDGREN (m) replik	36
Anf. 51	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	36
Anf. 52	ANNE WIBBLE (fp) replik	37
Anf. 53	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	37
Anf. 54	ANNE WIBBLE (fp) replik	38
Anf. 55	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	38
Anf. 56	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	39
Anf. 57	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	40
Anf. 58	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	40
Anf. 59	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	41
Anf. 60	ROY OTTOSSON (mp) replik	41
Anf. 61	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	42
Anf. 62	ROY OTTOSSON (mp) replik	42
Anf. 63	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	43
Anf. 64	MATS ODELL (kds) replik	44
Anf. 65	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	44
Anf. 66	MATS ODELL (kds) replik	45
Anf. 67	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	45
Anf. 68	PER-OLA ERIKSSON (c) replik	46
Anf. 69	FÖRSTE VICE TALMANNEN	46
Anf. 70	PER-OLA ERIKSSON (c) replik	46
Anf. 71	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	46
Anf. 72	LARS TOBISSON (m)	46
Anf. 73	OLOF JOHANSSON (c)	49
Anf. 74	LARS LEIJONBORG (fp)	52
Anf. 75	GUDRUN SCHYMAN (v)	55
Anf. 76	MARIANNE SAMUELSSON (mp)	57
Anf. 77	ALF SVENSSON (kds)	60
Anf. 78	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	64
Anf. 79	LARS TOBISSON (m) replik	67
Anf. 80	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	68
Anf. 81	LARS TOBISSON (m) replik	69
Anf. 82	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	70
Anf. 83	LARS LEIJONBORG (fp) replik	70
Anf. 84	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	71
Anf. 85	LARS LEIJONBORG (fp) replik	71
Anf. 86	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	72
Anf. 87	GUDRUN SCHYMAN (v) replik	72

Prot. 1995/96:115
12 juli

Anf. 88	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	73
Anf. 89	GUDRUN SCHYMAN (v) replik	73
Anf. 90	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	74
Anf. 91	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	74
Anf. 92	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	75
Anf. 93	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	75
Anf. 94	ALF SVENSSON (kds) replik	76
Anf. 95	LARS TOBISSON (m)	76
Anf. 96	OLOF JOHANSSON (c)	78
Anf. 97	LARS TOBISSON (m) replik	78
Anf. 98	OLOF JOHANSSON (c) replik	79
Anf. 99	LARS TOBISSON (m) replik	79
Anf. 100	OLOF JOHANSSON (c) replik	79
Anf. 101	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	80
Anf. 102	OLOF JOHANSSON (c) replik	80
Anf. 103	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	81
Anf. 104	ALF SVENSSON (kds) replik	81
Anf. 105	OLOF JOHANSSON (c) replik	81
Anf. 106	ALF SVENSSON (kds) replik	82
Anf. 107	LARS LEIJONBORG (fp) replik	82
Anf. 108	OLOF JOHANSSON (c) replik	83
Anf. 109	GUDRUN SCHYMAN (v)	83
Anf. 110	MARIANNE SAMUELSSON (mp)	84
Anf. 111	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	85
Anf. 112	PER UNCKEL (m)	85
Anf. 113	ELVER JONSSON (fp)	88
Anf. 114	INGRID BURMAN (v)	92
Anf. 115	BARBRO JOHANSSON (mp)	95
Anf. 116	DAN ERICSSON (kds)	98
Anf. 117	JOHNNY AHLQVIST (s)	100
Anf. 118	PER UNCKEL (m) replik	103
Anf. 119	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	104
Anf. 120	PER UNCKEL (m) replik	104
Anf. 121	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	105
Anf. 122	INGRID BURMAN (v) replik	105
Anf. 123	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	106
Anf. 124	INGRID BURMAN (v) replik	106
Anf. 125	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	107
Anf. 126	BARBRO JOHANSSON (mp) replik	107
Anf. 127	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	107
Anf. 128	BARBRO JOHANSSON (mp) replik	108
Anf. 129	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	108
Anf. 130	DAN ERICSSON (kds) replik	108
Anf. 131	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	109
Anf. 132	DAN ERICSSON (kds) replik	109
Anf. 133	JOHNNY AHLQVIST (s) replik	110
Anf. 134	ELVING ANDERSSON (c)	110

Anf. 135	PER UNCKEL (m) replik	113
Anf. 136	ELVING ANDERSSON (c) replik	113
Anf. 137	PER UNCKEL (m) replik	113
Anf. 138	ELVING ANDERSSON (c) replik	113
Anf. 139	DAN ERICSSON (kds) replik	114
Anf. 140	ELVING ANDERSSON (c) replik	114
Anf. 141	DAN ERICSSON (kds) replik	114
Anf. 142	ELVING ANDERSSON (c) replik	115
Anf. 143	PER UNCKEL (m)	115
Anf. 144	BARBRO JOHANSSON (mp)	115
Anf. 145	JOHNNY AHLQVIST (s)	116
Anf. 146	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	117
Anf. 147	PER UNCKEL (m) replik	119
Anf. 148	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	120
Anf. 149	PER UNCKEL (m) replik	120
Anf. 150	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	121
Anf. 151	ELVER JONSSON (fp) replik	122
Anf. 152	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	122
Anf. 153	ELVER JONSSON (fp) replik	123
Anf. 154	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	123
Anf. 155	INGRID BURMAN (v) replik	124
Anf. 156	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	124
Anf. 157	INGRID BURMAN (v) replik	125
Anf. 158	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	125
Anf. 159	BARBRO JOHANSSON (mp) replik	126
Anf. 160	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	126
Anf. 161	BARBRO JOHANSSON (mp) replik	127
Anf. 162	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	127
Anf. 163	DAN ERICSSON (kds) replik	128
Anf. 164	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	128
Anf. 165	DAN ERICSSON (kds) replik	129
Anf. 166	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	129
Anf. 167	KARL-GÖSTA SVENSON (m)	130
Anf. 168	KARIN PILSÅTER (fp)	133
Anf. 169	PER ROSENGREN (v)	136
Anf. 170	RONNY KORSBERG (mp)	138

Prot. 1995/96:115
12 juli

Anf. 171	MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)	140
Anf. 172	ANITA JOHANSSON (s)	142
Anf. 173	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	145
Anf. 174	ANITA JOHANSSON (s) replik	145
Anf. 175	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	146
Anf. 176	ANITA JOHANSSON (s) replik	146
Anf. 177	KARIN PILSÅTER (fp) replik	147
Anf. 178	ANITA JOHANSSON (s) replik	147
Anf. 179	KARIN PILSÅTER (fp) replik	147
Anf. 180	ANITA JOHANSSON (s) replik	148
Anf. 181	PER ROSENGREN (v) replik	148
Anf. 182	ANITA JOHANSSON (s) replik	148
Anf. 183	PER ROSENGREN (v) replik	149
Anf. 184	ANITA JOHANSSON (s) replik	149
Anf. 185	RONNY KORSBERG (mp) replik	149
Anf. 186	MICHAEL STJERNSTRÖM (kds) replik	149
Anf. 187	ESKIL ERLANDSSON (c)	150
Anf. 188	PER ROSENGREN (v) replik	152
Anf. 189	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	152
Anf. 190	PER ROSENGREN (v) replik	152
Anf. 191	KARIN PILSÅTER (fp) replik	152
Anf. 192	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	153
Anf. 193	KARIN PILSÅTER (fp) replik	153
Anf. 194	RONNY KORSBERG (mp) replik	153
Anf. 195	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	154
Anf. 196	RONNY KORSBERG (mp) replik	154
Anf. 197	MICHAEL STJERNSTRÖM (kds) replik	154
Anf. 198	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	154
Anf. 199	MICHAEL STJERNSTRÖM (kds) replik	154
Anf. 200	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	155
Anf. 201	KARIN FALKMER (m)	155
Anf. 202	Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp)	158
Anf. 203	LENNART BEIJER (v)	160
Anf. 204	EVA GOËS (mp)	163
Anf. 205	GÖRAN HÄGGLUND (kds)	166
Anf. 206	REYNOLDH FURUSTRAND (s)	168
Anf. 207	KARIN FALKMER (m) replik	170
Anf. 208	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	170
Anf. 209	KARIN FALKMER (m) replik	171
Anf. 210	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	171
Anf. 211	Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp) replik	171
Anf. 212	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	172
Anf. 213	Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp) replik	172
Anf. 214	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	173
Anf. 215	LENNART BEIJER (v) replik	173

Anf. 216	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	173
Anf. 217	EVA GOËS (mp) replik.....	173
Anf. 218	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	174
Anf. 219	EVA GOËS (mp) replik.....	174
Anf. 220	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	174
Anf. 221	GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik.....	174
Anf. 222	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	175
Anf. 223	GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik.....	175
Anf. 224	KJELL ERICSSON (c).....	175
Anf. 225	Tredje vice talman CHRISTER EIREFELT (fp) replik.....	178
Anf. 226	KJELL ERICSSON (c) replik.....	178
Anf. 227	EVA GOËS (mp) replik.....	179
Anf. 228	KJELL ERICSSON (c) replik.....	179
Anf. 229	EVA GOËS (mp) replik.....	179
Anf. 230	KJELL ERICSSON (c) replik.....	180
Anf. 231	GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik.....	180
Anf. 232	KJELL ERICSSON (c) replik.....	180
Anf. 233	GÖRAN HÄGGLUND (kds) replik.....	181
Anf. 234	KARIN FALKMER (m).....	181
Anf. 235	EVA GOËS (mp).....	181
Anf. 236	REYNOLDH FURUSTRAND (s).....	181
Anf. 237	BENGT HURTIG (v).....	182
Anf. 238	ULLA HOFFMANN (v).....	183
Anf. 239	RAGNHILD POHANKA (mp).....	185
Anf. 240	HANS KARLSSON (s).....	186
Anf. 241	BEATRICE ASK (m).....	187
Anf. 242	MARGITTA EDGREN (fp).....	188
Anf. 243	BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v)....	189
Anf. 244	BEATRICE ASK (m) replik.....	191
Anf. 245	BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik.....	191
Anf. 246	BEATRICE ASK (m) replik.....	191
Anf. 247	BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik.....	191
Anf. 248	GUNNAR GOUDE (mp).....	191
Anf. 249	INGER DAVIDSON (kds).....	193
Anf. 250	JAN BJÖRKMAN (s).....	194
Anf. 251	BEATRICE ASK (m) replik.....	195
Anf. 252	JAN BJÖRKMAN (s) replik.....	195
Anf. 253	BEATRICE ASK (m) replik.....	196
Anf. 254	JAN BJÖRKMAN (s) replik.....	196
Anf. 255	MARGITTA EDGREN (fp) replik.....	196
Anf. 256	JAN BJÖRKMAN (s) replik.....	197
Anf. 257	MARGITTA EDGREN (fp) replik.....	197
Anf. 258	JAN BJÖRKMAN (s) replik.....	197
Anf. 259	INGER DAVIDSON (kds) replik.....	198

Prot. 1995/96:115
12 juli

Anf. 260 JAN BJÖRKMAN (s) replik	198
Anf. 261 INGER DAVIDSON (kds) replik.....	198
Anf. 262 JAN BJÖRKMAN (s) replik	199
Anf. 263 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik	199
Anf. 264 JAN BJÖRKMAN (s) replik	199
Anf. 265 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v) replik	200
Anf. 266 JAN BJÖRKMAN (s) replik	200
Anf. 267 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	200
Anf. 268 INGER LUNDBERG (s).....	201
Anf. 269 MARIANNE ANDERSSON (c)	202
Anf. 270 EWA LARSSON (mp).....	203
Anf. 271 WIDAR ANDERSSON (s)	204
Anf. 272 BIRGITTA HAMBRAEUS (c).....	205
Beslut	207
Anf. 273 TALMANNEN.....	207
2 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsar- betet.....	217
3 § Meddelande om protokollsjustering	218
4 § Anmälan om skriftliga frågor	218
1995/96:596 av <i>Widar Andersson</i> (s) till socialministern	218
Allmänna Arvsfonden.....	218
1995/96:597 av <i>Annika Nordgren</i> (mp) till försvarsmi- nistern.....	218
Vapenfri tjänst.....	218
1995/96:598 av <i>Charine Pålsson</i> (kds) till finansministern.....	218
Reglerna om alkoholförsel.....	218
1995/96:599 av <i>Göte Jonsson</i> (m) till jordbruksministern....	218
Pålagor på det svenska jordbruket.....	218
5 § Anmälan om svar på skriftliga frågor	218
1995/96:565 av <i>Margitta Edgren</i> (fp) till arbetsmarknads- ministern Lönebidragsanställningar.....	218
1995/96:566 av <i>Eskil Erlandsson</i> (c) till näringsministern ...	218
Konkurrenslagstiftningen	218
1995/96:570 av <i>Eva Goës</i> (mp) till näringsministern.....	218
Upphandling av elbilar	218
6 § Slutord	219
Anf. 274 TALMANNEN.....	219
7 § Kammaren åtskildes kl. 22.51.....	219

Prot. 1995/96:115
12 juli